

РИЗНИЦА МУДРОСТИ МУСЛИМАНСКИХ ВЕЛИКАНА

[Српски – Serbian – صربي]

Ибрахим Ал-На'мах

Ревизија и обрада:

Амра Дацић

Љубица Јовановић

2015 - 1436

IslamHouse.com

﴿ باقات الورود النضرة ﴾
﴿ من حكايات المسلمين العطرة ﴾

« باللغة الصربية »

إبراهيم النعمة

مراجعة :

عمرة داتسييتش

يوفانوفيتس ليوبيتسا

2015 - 1436

IslamHouse.com

Садржај:

Увод.....	40
О ДОБРИМ ВЛАДАРИМА	48
Био си поштен, па је и народ такав	49
Бисер и жеравица	49
Ја сам попут скрбника сирочета (јетима).....	50
Нисам желео сам да им дам прилику за непоштење и превару	51
Власт која се враћа.....	52
Бог ми је подарио најтежи терет	52
Одговор ћеш видети, а не само чути.....	53
Најсрећнији намесник и лидер код Узвишеног Бога .	54
Владар Алија б. Еби Талиб, нека је Бог задовољан њим, и његов однос према ехлул-китабијама (хришћанима и јеврејима)	54
Последња воља владара Ебу Бекра, нека је Бог задовољан њим.	55

Ja се надам награди Узвишеног Бога, када спавам и када сам будан	56
Узвишени Бог не брише лоше (дело) лошим (делом)	57
Владар је пао на сеџду (лицем на тло)	58
Да сам у њој клањао, муслимани би је одузели	59
Не жури, па Бог је алкохолна пића покудио два пута (пре него што их је дефинитивно забранио)	60
Нећу окусити масла, док га сиромаси не окусе	60
Ти си један од њих	61
Омер је људе учинио богатим	61
Лакше од подношења ланаца	62
Султан Бејберс кажњава хатиба (говорника)	62
Нека се Бог смилује сину Хаттабовом	63
Сиромашне је обогатио	64
Плачем због оних у чије име сам преузео еманет.....	64
Зашто ме не обавести ко си?!	65
Нека Бог опрости владару правоверних	66

Зашто је Омер дао предност Усами у односу на свога сина?	68
Моје злодело је продукт поступака мога газде	68
Ти си једини одговоран за све људе	69
Владар гладује, а читав дуњалук му у рукама	70
Дао си ми предност у односу на њега	71
Обрадуј свога пријатеља вешћу да је добио принову	72
Не кажњавајте муслимане наносећи им физичке повреде, како их не бисте тако понизили	74
У вама нема добра ако то не говорите	75
Њихов помоћник је сиромах	75
Војник који је устао у одбрану свога поноса и части .	77
Успоставио си правду, па сад сигурно спаваш	78
Да је неко други осим тебе то изустио	79
Позив у помоћ из Месџидул-акса'а	80
Тај комад платна ставите у моје кефине	81
Треба бити послушан у ономе што је добро	83

Чекам да ми се одећа осуши	84
Тако смо владали.....	85
Како ли је само мека, како ли је само оштра и груба!	86
О дуњалуче (овосветски животе), заварај неког другог, јер мене нећеш моћи	87
А ко то може?	88
Харун ер-Решид и Ахмер.....	90
Како би тек реаговао да ме угледаш три дана након спуштања у мој гроб	91
Такви као ти су истински владари	92
То је довољно за Омерову породицу.....	94
Обманула нас је његова црна 'амама	96
Узвратио је на моје речи па ме тако вратио у живот, Бог га поживео	97
Боље је да будете сиромашни, него да уђете у паклену ватру	99
О МУСЛИМАНСКИМ УЧЕЊАЦИМА.....	101

Само теби даћу ноћни термин.....	101
Боље вам је да не нападате овај народ.....	102
Не знам	103
Како бити независан од људи.....	104
Предочио јавности своју грешку.....	105
Стрпљивост учењака.....	105
Бој се Бога!.....	106
Имам (учењак) Евза'и и његови ученици	108
Буди омиљен код људи.....	108
Боља је покорност коју прати љубав.....	109
Сви ви желите некакву корист	109
Ебу Јусуф нам описује свог учитеља Ебу Ханифу.....	111
Дошао сам да се окористим твојим знањем, а не да гледам у слона	112
Књига који сам написао у име Бога.....	112
Знање се не стиче уз телесно благостање	113

Клетва мазлума је попут стреле која не промашује	114
Најгори појединац у овој скупини	115
Успротивио се султановом поступку	115
"А на небу је ваша опскрба и оно што вам се обећава"	116
Колико се бојиш Бога, толико ће други тебе да поштују	117
Сан о пет ствари	118
Чиме ћеш да се оправдаш пред Богом.....	119
Прикупили су му новца да себи купи одећу.....	120
Убијен је јер је одбио да једе	121
"Зашто на свакој узвишици палате зидате, друге исмевајући?"	122
Заиста је ствар озбиљна па се и ти уозбиљи!	124
Шта ми моји непријатељи могу	125
Ви сте у једној долини, а ја у другој	125
Затражи нешто од мене!	127

Зашто ми не дођеш?	128
Наука и само наука	128
Понос учењака	129
Ја нисам твоју руку пољубио, па зар бих његову?! ..	131
Не знам	132
Ко је испружио ноге, не пружа руке.....	133
О учењаку и владару	134
Увредио си владара правоверних.....	134
Зашто ти ниси устао на ноге кад су остали људи устали?	136
Знање је највећи украс учењака.....	137
Лорд није један од нас	137
Упорност у тражењу науке и стицању знања	138
Оружје учењака и владара.....	139
Ако оздравим, тражиће од мене да опет будем на положају	139

Ако желиш спас од Божије казне сутра на Будућем свету	141
Знање захтева рад и деловање	145
Ово је онај којег је наука уздигла на највише степене	149
Опрезност у давању фетви (правних мишљења)	150
Ти ниси у времену у којем је живео Омер.....	152
Ви сте лекари, а ми смо фармацеути	153
Грешка учењака води свет у пропаст	154
Ако прихватиш пет својстава	154
Сведочим да се раширила неправда пред твојим вратима	156
Своје књиге је написао у затвору	159
О владару правоверних, бој се Бога!	160
Кофери одеће и сандуци књига.....	161
Подучавање у затвору	161
Навикао си се на друштво неправедника	162

Сулејман б. Абдул-Мелик и Ебу Хазим	164
Повратак туђег права.....	165
Зар мислиш да смо те напустили?.....	166
Тражење знања.....	168
Ови су се заситили богослужења	168
Ослони се на добре људе (богобојазне вернике)! ..	169
Како си ти, Хишаме?	170
У раљама душмана храбро је изнео истину о Исламу	171
Били сте похлепни за оним што они имају, па су се они устегнули од онога што ви имате	172
Величина припада Богу	173
Одгој детета.....	175
Ако је хадис веродостојан, онда је он мој мезхеб (пут)	178
Пожртвовање учењака на путу стицања знања	179
Б. Џерир ет-Табири	179

О ПРАВЕДНИМ ВЛАДАРИМА.....	183
Морал судија	183
Намесник чије сведочење није прихватљиво	184
Права требају да буду испоштована	185
Допис о поступку при суђењу	186
Полако, владару правоверних!.....	187
Султан чије сведочење није прихваћено	187
Морал веровесника	188
Обележја муслиманскога друштва.....	189
Молба за разрешење с дужности судије	190
Пресуда против владара	192
Нисам достојан да ме поставиш за судију	193
Племенити поступци	194
Пресуда против владара (2)	196
Судија позива владара на саслушање.....	197

Затвор за полицијског службеника и угледнике Куфе	199
Владар Харун ер-Решид на суду	201
О МУСЛИМАНСКИМ ХЕРОЈИМА	203
Имаш ли шта да поручиш Посланику, нека је над њим Божији мир и спас?	203
Помози Твоје робове и учини ме првим шехидом..	204
Побожњак ноћу, дању коњаник	204
Ово је велики дан	205
Двори персијског цара - Кисре	206
Асхаб (друг) којег су анђели окупали	207
Циљ џихада (борбе на Божијем путу)	208
Док се не врате вери.....	209
О чуда!	210
Дивних ли супружника	210
Чуваћу стоку и ствари	211
Капитал муслиманске војске	212

Победа Салахуддина над крсташима	213
Бог је обавезао на борбу и слабе и снажне.....	213
Подстицај на борбу.....	214
Претекла сам те на путу до Раја.....	215
"Власник пролаза"	217
Стидим се да ме Бог види насмејаног	218
Борба за степен шехида	221
Брат по вери је прави брат.....	222
Бог нас је освестио и послао	223
Учинио сам све што сам могао да помогнем веру ..	224
Два реката добровољне молитве.....	226
Херојство бораца у борби против крсташа.....	227
Два орла.....	231
Мисионарство и борба	232
Дај Боже да то буде Ебу Хејсеме	235
Свака особа вреди хиљаду других	238

Рањена хероина	239
О ИСЛАМСКОМ МОРАЛУ И ПОНАШАЊУ	242
Високоморални одгој	242
Смрт им је дража од живота	243
Само Богу се обраћај	244
Када спомињете невернике, не спомињите имена	245
Врхунац лепог понашања	246
Поуздање у Бога	246
Однос према улеми (учењацима)	247
"Господару мој, упути племе Секиф на прави пут!"	248
Однос селефа (првих генерација муслимана) према друговима Божијег Посланика	248
Да ли ти био задовољан да си на његовом месту?..	249
Са тобом, не са мном!	251
Не узнемиравај болесника	251
Оговарање	252

Молба која се прима	252
Поступак који не умањује углед	253
Преношење туђих речи води до проливања крви...	254
Правила лепог понашања споменута у једном кур'анском одломку	255
Сведочи јасно, као што видиш Сунце.....	256
Ослобађам те Бога ради.....	257
Похлепа.....	257
Хоћеш да ме ђаво искуша	258
Лек против охолости.....	258
Достављач, не давалац опскрбе.....	259
Дошао сам да своје понашање подигнем на виши ниво.....	260
Постоји понизност коју Бог не воли	260
Ману коју видиш спомени ненаметљиво и неприметно	261
Племенити људи.....	261

Покуђене особине	262
Самоодгој.....	263
Непослушност према родитељима	263
Доушник и саветник	264
Понизност и побожност.....	264
Искрен савет.....	265
Срећа	265
Несебичност какву свет не познаје	266
Охолост на месту понизности	267
Егоизам	268
Не кажњавај у срџби.....	268
Знаци лепог понашања.....	268
Пример понизности.....	269
Пријатељство.....	270
Не љути се.....	270
Спознаја грешке	271

У кући Посланика, нека је над њим Божији мир и спас	271
Зар дајеш, а и теби је потребно?!	272
Угледан и понижен	273
Нечисти многобожац	275
Ми имамо своје приоритете	276
Ја сам син жене из племена Курејш	277
Зашто препадате младића?	278
Бог наглашава обавезност испуњавања обећања и уговора	280
Дан гладовања, па дан ситости	282
Цела каравана удељена као милостиња	284
Када се ми лепо понашамо, то их поквари	287
Један од становника Раја	288
Обавићу таваф (кружење око К'абе) само након Посланика, нека је над њим Божији мир и спас.	290
Љубав у име Бога	292

Не желим да се сусретнем с Богом, а да сам прекршио обећање.....	293
Милост према животињама	294
Друштвена солидарност у Исламу и на Западу.....	296
Ово је благодат за коју ћете да будете питани на Судњем дану	297
Бог је мене навикао на нешто, а ја сам друге навикао на нешто.....	300
Људи варају па варај и ти.....	302
Ми једемо само оно што и они	303
Ако си њих наљутио, расрдио си Бога	304
Паметан се жали само Богу.....	305
Неке одлике правог учењака	306
Почни од себе	307
О ЛЕПОТАМА ИСЛАМСКЕ КУЛТУРЕ И ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ	308
Историјат Исламске цивилизације	309
Тешко теби, Омере	313

Одређивање водича за сваког слепца	314
Нико нема приоритет над другим у овој имовини ..	314
Браћа која су слична у добру	316
Вакуф Зубади	317
Древна карта света	317
Мобилне болнице.....	318
Изобиље за време Османа, нека је Бог задовољан њим	319
Дарул-хикмех	319
Муслимани враћају новац од џизије (главарине) ...	320
У служби свих муслимана	321
Само жене тугују због изгубљене љубави	322
Велика џамија 'Амр б. ел-'Ас.....	323
Бог одржава небеса и Земљу због праведника попут тебе!	323
Драгоцени комшилук	324
Лепоте Кордобе	325

Учење илахија (верских песама) је хајр (добро)	326
Не дам дуњалуку (овом свету) да ме обузме.....	326
Ви сте нам дражи од Римљана	327
Омер, нека је Бог задовољан њим, помаже губавце	328
Како си освануо?	328
Сат Харуна ер-Решида	329
Брига о псима	329
Велики учењак чудног изгледа.....	330
Омерова благост	330
Примери узоритог понашања муслимана кроз историју.....	331
Абдуллах б. Хузафе	337
Нема часнијег и угледнијег од Ахнефа	339
Преданост науци	340
"И више воле другима него себи, мада им је и самима потребно..."	342

Да имаш стотину душа	343
Сада ми је драже да једем.....	344
Река од милион дирхема (сребрњака)	345
Зашто ове плачу?	346
Господару мој, како си узео тако си ми и оставио!..	348
БИСЕРИ МУДРОСТИ	350
Мудрост Му'авије и 'Амра.....	350
Ловачке сузе	350
Плачем јер не чујем вапај онога коме је неправда учињена	351
На кога се угледаш?	352
Мудрост Ебу Ханифе	353
Млади вођа	354
Како си постао владар?	355
Дијалог између Сотоне и Фараона	355
Узвишени Бог опскрбљује невернике	356

Правник и власник куће	356
Нејасни снови	357
Разговор између вука и овце	357
Живи динар	358
Најбољи песник.....	358
Укопај ме без одеће.....	359
За владаревом трпезом.....	359
Просјак и мед	360
Б. Касим у потрази за знањем	361
Стилистика Кур'ана	361
Обећање слободе	363
Пас и газела	363
Ако одем, нећу да се вратим	364
Како су жена и деца?.....	364
Не треба бити песимиста	365
Лек против оговарања (гибета)	366

Да не ишчезне великодушност.....	366
Ел-Ахмер у потрази за знањем	367
Реци истину у свакој ситуацији	368
Арапи се не поковавају нити понижавају ни пред ким	368
Разводим се од тебе не будем ли становник Раја ...	369
Тако ми Господара К'абе, ти си права жена за мене	371
Завиде ми на теби.....	373
Велико знање обичног човека	374
МУДРЕ ИЗРЕКЕ И КАЗИВАЊА	376
Најбоља срца	376
Исквареност морала и џепа	377
Немој од гроба свога учењака да правиш кипа	377
Не претерујте с висином брачног поклона.....	378
Мудра политика	379
Где се налази смирај људског срца?	379

Пази се претварања	379
Не обраћај пажњу према ономе што људи говоре о мени	380
Божије право	380
Добро и лоше дело	381
Арапски језик има магичну чар	381
Кључеви Раја.....	382
Природна вера	382
Не можеш да ме унесрећиш	383
Четири категорије људи	384
Врсте говора	384
Три одлике.....	385
Најпониженији и највеличанственији човек	385
Исход трију ствари	386
Упута мога Господара	386
Библиотеке Андалуса	387

Потпуно добротинство	387
Пут ка Узвишеном Богу.....	387
Шта љубав чини	388
Страх од сиромаштва.....	388
Шкртац је несрећан у своме богатству	389
Пет особина	389
Категорије братства	390
Заједништво и победа	390
Три карактеристике	390
Овај и будући свет.....	391
Интелигенција и оштроумност	392
Свака његова реч је боља од хиљаду речи.....	392
Тако се бирају министри	393
Код кога се нађу три особине, употпунио је веровање	393
Од седморице се не узима мишљење, сугестија и савет	394

Покорност није изолованост и повученост.....	394
Савет искусног	395
Мешавина пет својстава	395
Прећутати истину	396
Свеобухватни савет.....	396
Ако желиш да будеш у нашем друштву.....	396
Три врсте људи.....	397
Четири ствари воде ка другим четирима	398
Између наде и страха	398
Ислам је као утврђени зид.....	398
Језик паметног и језик незналице.....	399
Чувај се оговарања	399
Када је ваш празник?.....	400
И недаћа и награда су искушење	400
Чувај се пријатеља незналице	401
Најпотпунија молитва.....	401

Наука је најбоља имовина	402
Паметни и мудри	403
Рекли су о зависти.....	404
Четири ствари.....	404
Омерова власт.....	405
Најбоље дело	406
Вредност дела учињеног у тајности	407
Права браће једних према другима.....	407
Клони се седам особина	408
Невоље зависти.....	408
Моја нафака (опскрба) не може да ме заобиђе	410
Спутаване језика	412
Зли учењаци	413
Позабави се собом, а остави туђе мане.....	414
Истински Исламски учењак.....	414

Чувај се дружења с глупим и бестидним незналицама	415
Особине праведног владара	416
Ко су најбољи људи?	419
Најтеже врлине највећих користи	420
Здрави и чврсти темељи (основе)	420
Зашто нам се не примају молбе?	421
Кога људи заволе	421
Заокупља вас да што имућнији будете	422
Арапе не може ништа друго да окупи и сједини осим Ислама	423
Дечак који опомиње владара	423
Из Локманових препорука и савета своме сину	424
Обавеза говорника према слушаоцу	425
Повереник је онај који је богобојазан	425
Три педља науке	426
Савет мајке своме сину	426

Истина је преча да се следи	427
Кур'ан и ти	428
Муавијина правда	428
Истински узор.....	429
Ко жели да се ожени	429
Особине лоших учењака	430
Када страсти превладају.....	431
Покорност и непокорност Богу	431
Шта се налази у срцу?.....	431
Овим се постиже побожност	432
С правдом је власт дуготрајна	433
ПОУКЕ, ОПОМЕНЕ И САВЕТИ	434
Нека те не привуче онај који те обмањује, хвалећи твоје заслуге, а чак те ни не познаје.....	435
Поклон	435
Упитах своју душу.....	436

Ако видите човека како лети у ваздуху.....	436
Казна за оне који при мерењу закидају.....	437
Бог ти је подарио цео свет	438
Муслиманске овце на престољу персијског цара....	438
Ебу Бекров савет Халиду б.ул-Велиду.....	439
Моја деца ће да те убију	440
Тражи Божију помоћ	440
Како се ти поставиш према њему, он ће тако да се постави према теби	441
Дела су подељена као што је подељена и човекова нафака (опскрба).....	442
Савет.....	443
Класови пшенице.....	443
Први грех	444
Најбоље чиме је обдарен Божији роб	444
Шта вам је најтеже пало док сте у притвору?	445
Тешка времена.....	446

Ти си сам себи најгори непријатељ	446
Халал (дозвољена) зарада	447
Сотонине трупе	448
Душа је као ризница	448
Презирем његово дело	449
Гледајте у своје грехе	450
Смиловао се Бог онеме који сам зна своју вредност	450
Богобојазност	451
Греси представљају већу опасност за војску од самог непријатеља	452
Не говори ствари које се тебе не тичу.....	453
Ћутња је мудрост	454
Ебу Бекр је и у предИсламском времену забрањивао вино.....	455
Да ли си се борио против Римљана?	455
Наклоност	456

Опонашање у безверству	456
Поука за оне који су разумом обдарени.....	457
Због чега си тужан?	458
Величанствене речи.....	458
Владар и учени	459
Скакавац - то чудно створење.....	460
Вук и јаре	461
Довољно ти је зла само што га слушаш	461
Открили бисте његово стидно место	461
Тражи Божије задовољство	462
Поука одговорном лидеру	463
Тешко мени ватре!.....	464
Бојим се да нас овосветски ужици не престигну	465
Жеље	466
Треба узети поуку	467

Јадна је владавина која не вреди колико један гутљај воде	468
Жене нису као мушкарци	469
О ВРЕДНОСТИ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛА	470
Они су пречи Мухаммеду, нека је над њим Божији мир и спас.....	471
Ниједно дело није равно џихаду (борби)	471
Ко буде спрекао да учини добро дело	472
Бог му је олакшао и опростио, јер он није тражио дуг	472
Заиста вас Бог ставља на искушења разним невољама	473
Иди и исцепај та дрва	473
Небески кандилји.....	475
Камо среће да сам ја становник овог гроба!	476
Господару мој!	477
ЦИТАТИ ОБЈЕКТИВНИХ ЗАПАДЊАКА.....	479

Када читамо књиге Арапа	480
Исламска толеранција	480
Великан свих великана	481
Жена на Западу	482
Робовласништво у Исламу	482
Ислам и мач	483
Компарација	484
Став Ислама према хришћанству	485
Велика заслуга	485
Европа дугује много Исламској цивилизацији	486
Исламски верозакон	486
Европа је била у тами	487
Разлог експанзије Ислама	488
Исламска цивилизација у средњем веку	488
Највећи светски великани	489
Разлог декаденце Истока	489

Кур'ан и научне теорије.....	490
Да муслимани нису заустављени Битком код Поатјеа	490
Зашто не примају Ислам?.....	491
Муслимани су учитељи Европи	491
Ислам је уздигао права жене.....	491
Муслимани нису правили грешке Западњака.....	492
Глас Ислама се још увек не може чути	492
Подсећање на Исламску надареност и талентованост	493
Ислам и мањине	494
Величанственост Исламског законодавства.....	494
Највеличанственије законодавство	494
Примили су Ислам добровољно	495
Ислам и Светски конгрес законодавства	495
Исламско посредовање.....	496
Западњаци узимају из цивилизације Андалуса	497

Исламски закон	497
Увео у Ислам стотине, а био у притвору	498
Основни устав.....	499
Нека Европа призна своје грешке	499
Све науке су дошле с Истока	500
Утицај Арапа на Запад	501
Проблеме у свету може да реши само Ислам.....	502
Много дугујемо Арапима	502
Да је Исламска цивилизација остала да влада светом	503
Америчка жена има на чему да завиди Арапкињама	504
Исламске врлине су као планине	505
Запањујуће победе	505
ИЗЈАВЕ МРЗИТЕЉА ИСЛАМА И ЊИХОВЕ УРОТЕ.....	507
Пропаст библиотека	507
Циљеви крсташких мисионара	507

Јевреји и године које имају последњу цифру - седам	508
Рад на разбијању јединства муслимана	509
Како победити муслимане	509
Супротстављање Исламу.....	510
Резултат атеистичког деловања на муслимане.....	510
Политика колонијализма и Ислам	511
Још једна прича о уништењу библиотека.....	511
Ето тако прети Запад.....	512
Ако дође до поновног јединства муслимана	513
Ако се муслиманима да слобода	514
Шта је Француска учинила са Алжиром.....	514
Мајка свих зала	515
Рушење и изградња	516
Зашто смо ратовали у Алжиру	517
Исламска опасност.....	517

Овај Кур'ан	518
Трагови ових се не губе нити нестају	519
О ЗАПАДНОЈ ЦИВИЛИЗАЦИЈИ	520
Забрана женама читање Јеванђеља	520
Жена са Запада.....	521
Запослене жене су Западу донеле проблеме	522
Заборавила сам на своју женственост	522
Не приближавајте се блуду.....	523
Рецензија	523

Увод

Нема ниједног народа које је човечанству изродило толико великана који су му учинили непроценљиве и величанствене услуге као што је то Исламски уммет (заједница). То је уммет пожртвованих бораца за истину и правду, моралних квалитета и истанчаних осећаја за све што је добро и лепо. Они су били и остали најлепши примери за сваког оног који жели да буде племенит, крепостан и хуман и који жели да се окити осталим особинама које су красиле муслиманске великане.

Њихова моралност није остала у границама једне покрајине или једног континента, него се раширила широм Исламске земље која је обухватила три континента. Осталим народима су били практични пример како да буду хумани и да поштују људска права и да сачувају достојанство сваког човека. Показали су човечанству како треба да се живи срећно и спокојно, у друштву које испуњавају осећаји братства и љубави, у друштву које почива на истинским слободама. Пркосно су стали пред све силе света, позивајући их да донесу макар сличан систем живљења који ће парирати Исламском систему, али пред тим изазовом сви су остали

немоћни због универзалних вредности и савршених закона који су од Господара свих светова, Бога Силног и Мудрог. Управо је Ислам тај који је оплеменио њихова срца и душе, изоштрио је њихов разум, ојачао њихову вољу и одлучност, променио је њихове погледе на свет и живот, па их је подучио да је све оно што допринесу човечанству својим радом, богослужење којим се муслиман приближава задовољству свога Господара.

Народи који негују демократски систем власти тврде да су они први успоставили законе и принципе који гарантују поштовање људских права, међутим, чињеница и сушта истина је да је Ислам први позвао томе, а Исламски владари - халифе су били ти који су практично применили начела о поштовању људских права. У нашој историји има пуно примера о једнакости људи у грађанским правима и дужностима, о њиховој једнакости пред законом, затим о остваривању једнаког права на едукацију, запослење, па остваривању верских и политичких слобода, као и слободе мишљења и изражавања.

Ислам је посебну пажњу посветио заштити живота, иметка и части људи.

Чињеница је да западне демократске земље још заостају за Исламом када се ради о нашој блиставој историји и добу примене Ислама у свим порам друштвеног, политичког и културног живота.

Наведимо овде пример Омера б.ул-Хаттаба, нека је Бог задовољан њим, којем је пристигла пошиљка огртача из Јемена па је људима поделио свакоме по један огртач, затим се попео на минбер, а на себи је имао два огртача, јер је био висок и корпулентан и није му био довољан само један огртач, па је рекао: "Слушајте, Бог вам се смиловао!" Селман Ел-Фариси, Бог био задовољан њиме, овај познати асхаб (Послаников друг), на те речи му је узвратио: "Тако ми Бога, нећемо да слушамо, тако ми Бога, нећемо да слушамо!" Омер му рекао: "Зашто, о Ебу Абдуллаху?" Селман одговори: "О Омере, себи си дао предност над нама у овосветској ствари па си нам поделио по један огртач, а ти си изашао да нам говор држиш огрнут у два огртача."

Како је реаговао Омер на те речи у моментима када му се Селман супротставио у препуној џамији Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Омер упита: "Где је Абдуллах б. Омер?" "Ево ме, владару правоверних", рекао Абдуллах. "Ко је

власник овог једног огртача који је на мени?" Упитао га је Омер. "Ја", одговорио је Абдуллах.

Затим се обратио Селману следећим речима: "Пожурео си са својим притужбама на мене. Ја сам опрао своју одећу па сам од Абдуллаха позајмио његову." Након тих речи Селман је проговорио: "Е сада ћемо да слушамо и да се покоравамо!"

Заиста у овом догађају запажамо величину тих људи која нас оставља без текста, памет стаје, а збуњеност и запањеност су евидентни.

Омер, Бог био задовољан њиме, чија је популарност и величина била огромна, а војске под његовом командом су поразиле тадашње две светске војне силе, Византију и Перзију, не сматра да као халифа заслужује да има пар одеће која ће покрити његово високо и корпулентно тело! У исто време, муслимани сматрају да халифи, макар се радило и о Омеру, није дозвољено да има два огртача док остали муслимани имају само један! Нека Бог буде задовољан са тобом, Ебу Хафсе!¹ Зар је превише да

---

¹ Ово је надимак Омера б.ул-Хаттаба, Бог био задовољан њиме, који је добио по свом прворођеном детету, ћерки Хафси, која је била и једна од супруга Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир.

ти себи узмеш одеће као што је имају просечни људи?!

Нека се Бог смилује и муслиманима који нису сматрали да халифа не сме да има више од најобичнијег грађанина тога друштва!

Посматрајући ситуацију у западним земљама, можемо да констатујемо да је западни свет прстигао нас муслимане у многим областима и да су се муслимани бојажљиво зауставили пред тим светом. Питамо се због чега је то тако?

Истина је да је један од разлога то што Запад уздиже и велича своје вође, пише њихове биографије и животописе, своју децу од малих ногу уче да гаје осећања љубави и топлине према њима, па израсту у омладину која верује да нема великана равних њиховим великанима и вођама, јер су толико пута слушали речи хвале на њихов рачун, свеједно биле оне истините или не.

Затим се окренемо десно па лево, и запахне нас устајали ветар сурове стварности у којој живи Исламски свет, с великим процентом омладине што готово ништа не зна о својим великанима и вођама. То је "заслуга" колонизатора који су наметнули своје

планове и програме у школе и универзитете након што су окупирали велики део Исламског света, прецизно планирајући сваки свој потез у правцу удаљавања муслимана од Ислама и његових вредности. Такви наставни планови и програми су одгојили омладину која ће да омаловажава и да са подсмехом гледа на старе књиге у којима је садржана наша блистава култура и цивилизација, док, у исто време, окрећу и поучавају нашу омладину како ће да поштује књиге које су писане под покровитељством окупацијских колонизаторских кругова. Тако је наша омладина много тога прочитала о Наполеону Бонапарти и осталим личностима које су значајне за хришћанску културу, а запоставила је историју Ислама и њене личности које су по својим квалитетима далеко испред Наполеона и њему сличних.

Колонизатори и велики број недобронамерних оријенталиста су смишљено приступили изношењу неаутентичне верзије историјских догађаја који се односе на Ислам и муслимане, блатећи њихове великане и изврћући чињенице, па су и на тај начин настојали да у срца следбеника Ислама убаце осећаје мање вредности, као и срама према свему ономе што их веже с прошлошћу. Свакако да су они добро знали

да континуитет у проучавању светлих страница наше повести и сазнања о слави и огромним успесима наших претходника, који су примери пожртвованости у раду на свим пољима, а све то с циљем подизања бајрака Ислама, води повратку на колосек којим су ишли наши преци, прве генерације муслимана. Они су добро знали да је то начин на који би могла да се отклони прашина са лица, да се успавани пробуде из свог сна и да крену поново путем којим су ходили асхаби (другови), таби'ини (генерација после другова) и сви они великани који су допринели просперитету муслимана.

Ислам и муслимани данас пролазе кроз веома опасну фазу свога постојања када њихови непријатељи потпуно отворено наступају против њих, смишљајући разне сплетке и кујући опасне, веома прецизне и добро програмиране планове и потезе у борби против муслимана. Ниједан прави верник не може да буде равнодушан када види огроман број муслимана, око милијарду и четири стотине хиљада, који су, и поред тог великог броја, попут бујице која нема свој ток, и немају јединствен и прецизан план како да се супротставе тим непријатељима.

Надам се да ће омладина, али и старији, пажљиво да читају ове фрагменте из наше изузетно богате историје и да ће ови блистави примери наших великана полако али сигурно да воде повратку на колосек који нас је у историји довео на сами трон с којег смо водили човечанство ка добру. Исто тако се надам да ће код омладине читање ових казивања да изроди осећаје поноса Исламом и поноса према својој блиставој прошлости и да ће да им помогне, правећи компарацију, да дају реалну оцену западне културе која уништава човека у моралном и духовном смислу, тако да ни њихов материјални напредак у свим својим облицима не може да надомести ту духовну празнину у срцима људи.²

Молим Узвишеног Бога да нам се смилује, да нам опрости наше грехе и да нас уведе у Рај. Амин!³

---

² Прерађени и скраћени увод дела "Бакатул-вурудин-недирех мин хикајатил-муслиминел-'атирех", аутора Ибрахима ен-На'мета. Ова казивања су избор из наведеног дела.

³ Књига је преведена и прилагођена српској терминологији са босанског језика. Штампана верзије књиге тренутно постоји само на босанском језику. Извор: *Riznica mudrosti muslimanskih velikana / Ibrahim Al-Na'ma. – Izdavač: Travnik: El-İbrahim-pašina medresa, 2007*

Прво поглавље

О ДОБРИМ ВЛАДАРИМА

О добрим владарима

Био си поштен, па је и народ такав

Када је С'ад б. Еби Веккас, нека је Бог задовољан њим, заузео територије које су до тада биле под управом персијског царства и дошао у посед силног богатства Кисре (персијског цара), које се састојало од разних драгоцености у благу, раскошној одећи и царском накиту који су њихови цареви гомилали и сакупљали широм света током векова своје владавине, комплетног га је послао халифи Омеру б.ул- Хаттабу, нека је Бог задовољан њим. Када је Омер угледао то огромно богатство, рекао је: "Заиста су људи (алудирајући на С'ада б. Еби Веккаса, нека је Бог задовољан њим, и његове другове) поштено извршили доставу (тј. благо) поверљивима (алудирајући на себе и остале другове)", а Алија б. Еби Талиб, нека је Бог задовољан њим, на то рекао: "Био си поштен, па је и народ такав, а да си поклекнуо (том искушењу) и народ би поклекнуо!"

Бисер и жеравица

Терка праведног халифе Омера б. Абдул-'Азиза, Бог са њом био задовољан, је послала своме оцу бисер и поручила му: "Волела бих да ми

пошаљеш бисер сличан овом како бих од њега направила наушнице." Као одговор на ту њену жељу, халифа Омер б. Абдул- 'Азиз јој је послао две жеравице и поручио јој је: "Ако можеш од ових двеју жеравица да направиш наушнице, послаћу ти бисер који си тражила!"

Ја сам попут скрбника сирочета (јетима)

Владар правоверних Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је једном приликом рекао: "Мој хилафет и владавина је попут тројице јахача који су кренули на пут, па су сву своју опскрбу за то путовање сачували код једног од њих па су му казали: 'Удели нам (тј. дај нам нешто од наше опскрбе коју смо ти поверили на чување)!' Па да ли он има право да им ускрати ишта од тога?!"

Такође је једном приликом рекао: "Ја сам попут старешине сирочета; ако му Бог омогући и да опскрбу и нафаку, сустегне се од имовине сирочета, а ако га погоди неимаштина, узме само онолико колико је неопходно."

Нисам желео сам да им дам прилику за непоштење и превару

Б. еби Зекерија је посетио Омера б. Абдул-'Азиза, нека је Бог задовољан њим, и рекао му: "О владару правоверних, желим да ти нешто кажем." Халифа му је на то одговорио: "Да, кажи шта имаш." Овај је наставио: "Сазнао сам да ти свог радника плаћаш 300 (златних) динара (што је представљало мање богатство)." "Да, то је истина", одговорио је Омер. "А зашто то чиниш?" Упитао је Б. еби Зекерија. Омер одговори: "Нисам желео да им дам прилику за превару (непоштење)."

Овај праведни халифа је послао писмо својим намесницима (помоћницима), у којем им наређује да средства прикупљена од зеката (милостиње) делом потроше за измиривање дуга презадужених муслимана, па су му узвратили писмом у којем је стајало: "Неки од тих (презадужених) људи поседују кућу, намештај и имају слугу, па како да према њима поступимо?" Омер је поново написао друго писмо у којем је појаснио: "Човек мора да има кућу у којој ће да станује, слугу који ће да му помаже у послу, коња на којем ће да се бори против непријатеља и намештај у својој кући. Па ако такав буде дужан, измирите дуг

за њега, јер и он спада у категорију дужника (гаримун)!"

Власт која се враћа

Један од владара неке покрајине је ушао код своје мајке плачући, јадан и ожалошћен након што је изгубио власт коју су преузели његови непријатељи, па му она рекао: "О синко мој, заиста власт због које плачу и жале они који су је изгубили више се не враћа (на тај начин), него се власт враћа борбом оних који је се желе домоћи!"

Бог ми је подарио најтежи терет

Након што је Омер б. Абдул-'Азиз, нека је Бог задовољан њим, преузео хилафет (Исламску државу), попео се на минбер (место са којег се држи говор), захвалио се Узвишеном Богу, а затим се људима обратио следећим речима: "Заиста, након вашег Посланика (Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас) нема другог посланика, нити након Књиге која је њему објављена има друге књиге (објаве). Оно што је Бог учинио дозвољеним (халал), то је дозвољено све до Судњега дана. Ја заиста нисам

новатор, ја само следим суннет (праксу Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас). Нико нема право да му неко буде покоран у ономе што је грех и непослушност (Богу и Његовом Посланику). Ја нисам најбољи међу вама, него сам само један од вас, али носим најтежи терет (обавеза и одговорности) на својим плећима."

Одговор ћеш видети, а не само чути

Византијски краљ је халифи (владару) Му'тесиму послао писмо пуно претњи, па овај поносни халифа нареди (писарима) да се напише одговор на то писмо. Када су халифи прочитали одговор, није био њиме задовољан па нареди да се напише следеће: "У име Бога, Милостивог, Самилосног. Прочитао сам твоје писмо и чуо сам твоје речи, а одговор који следи – ћеш да видиш, а не само (из мојих уста) да чујеш, а неверници ће да сазнају какав ће њихов коначни исход да буде!"

Најсрећнији намесник и лидер код Узвишеног Бога

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је послао свом намеснику (помоћнику) Ебу Мусау ел-Еш'арију, нека је Бог задовољан њим, писмо у којем му каже: "Најсрећнији намесник код Узвишеног Бога, је онај чији су поданици са њим срећни и задовољни. Чувај се непромишљених поступака, јер ако будеш такав, и твоји помоћници и сарадници ће се повести за тобом па ће твој пример бити попут домаће животиње (краве, овце) која је угледала набујалу траву и појурила на испашу, желећи да се њоме нахрани и тако добије на тежини, а не зна да јој то убрзава час смрти (клање)."

Владар Алија б. Еби Талиб, нека је Бог задовољан њим, и његов однос према ехлукитабијама (хришћанима и јеврејима)

У доба владавине Алије б. Еби Талиба, нека је Бог задовољан њим, један муслиман је оптужен да је убио једног ехлукитабију, па је судским процесом доказано да је он убица. Алија, нека је Бог задовољан њим, је наредио да се изврши одмазда (кисас), тј. да

се убица погуби. Потом је владару дошао брат убијенога и рекао: "Ја одустајем од примене одмазде (коју сам захтевао и на коју имам право)." Алија, нека је Бог задовољан њим, му узврати речима: "Да ли ти је неко претио или те уплашио?" Овај човек одговори: "Не, него прихватам да узмем откупнину (крварину, дију), јер знам да мој брат неће да ми се врати смрћу овог човека."

Владар Алија, нека је Бог задовољан њим, је пустио убицу на слободу (након што су он и његова породица исплатили откупнину) и рекао: "Ко буде под нашом управом (тј. од грађана немуслимана), његова крв је вредна као и наша крв (тј. његов живот је заштићен законом као и живот неког од муслимана), а он има право и на откупнину која је иста као и наша откупнина (тј. као у случају убиства једног од муслимана)."

Последња воља владара Ебу Бекра, нека је Бог задовољан њим.

Када се владару Ебу Бекру, нека је Бог задовољан њим, приближио смртни час, позвао је своју кћерку Аишу, мајку правоверних, Бог с њом био

задовољан, и казао јој: "О Аиша, био сам владар муслиманима и нисам ништа од њих узео (новца, блага) да бих то задржао за себе. Јели смо скромна јела која и они једу и облачили смо грубу одећу коју и они облаче. Код мене није остало ништа од имовине свих муслимана, осим ове изнурене камиле и овог слуге, па их врати; ја се не желим сусрести са Богом а да код мене буде ичега што је власништво свих муслимана."

Ја се надам награди Узвишеног Бога, када спавам и када сам будан

Син Омера б. Абдул-'Азиза, нека је Бог задовољан њим, је пробудио свога оца и рекао му: "Како можеш мирно да спаваш док још има жалби које су ти прослеђене, а још ниси одговорио на њих и провео Божију пресуду по тим питањима?!" Отац му одговори: "О синко мој, и моје тело има своје границе, па ако му не дам времена за одмор, напустиће ме. Када бих ја префорсирао своје тело, за врло кратко време бих посрнуо и пропао. Ја се надам награди Узвишеног Бога док спавам, као што то чиним и када сам будан. Заиста је Узвишени Бог

могао да објави цели Кур'ан одједном да је хтео, али је објављивао по пар одломака како би иман (веровање) ухватио свој корен у срцима људи."

Узвишени Бог не брише лоше (дело) лошим (делом)

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је саветовао свог војсковођу и помоћника С'ада б. Еби Веккаса, нека је Бог задовољан њим, уочи слања у борбу која се одвијала на територији Ирака: "О С'аде, немој да те учини уображеним и да те обмане твоја родбинска веза када ти се каже: течих Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, и његов друг, јер Узвишени Бог не брише лоше (дело) лошим (делом), него брише лоше (дело) добрим (делом).

Између Бога и људи нема неких других веза, осим када се ради о вези која је изражена кроз покорност Њему. Богат и сиромашан, угледан и неугледан су код Њега исти, Он је њихов Господар, а они су Његови робови. Они се међусобно разликују

по нафаци⁴ и здрављу, а само покорношћу достижу оно што им је припремио Њихов Господар.

Када просуђујеш, поведи се за оним што си видео Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, да чини од времена његовог посланства па све до смрти. Тога се чврсто држи, јер је то наређење. Ово је мој савет, а тешко теби ако га се не будеш придржавао, јер ће ти пропасти твоја дела и бићеш изгубљен!"

Владар је пао на сеџду (лицем на тло)

Спомиње се да је један јевреј имао неку потребу па је хтео да уђе на двор код владара Харуна ер-Решида. Стајао је поред капије и настојао је да уђе, али му то није пошло за руком. Чекао је пред капијом све док владар није изашао па је потрчао за њим, стао је испред њега и рекао: "Бој се Бога, о владару!" Владар Харун ер-Решид сјахао је са своје камиле и пао је на сеџду (лицем на тло). Након што је подигао

---

⁴ *Нафака* може да буде: храна, јело које је човеку предодређено да поједе на овом свету; благодат, срећа, део среће, срећан добитак; судбина;(о.п)

главу са земље, наредио је да се том човеку да оно што тражи па је тако и учињено.

Када се вратио, владар је био упитан: "О владару правоверних, зашто си сјахао са своје камиле због речи једног јевреја?" Он одговори: "Не, то сам учинио зато што сам се сетио речи Узвишеног Бога: **'А када му се каже: Бој се Бога, он онда из ината греши. Њему је доста Пакао, а он је, заиста, грозно боравиште.'** (Кур'ан, поглавље Ел- Бекаре, одломак 206)

Да сам у њој клањао, муслимани би је одузели

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је посетио цркву Кијамех у Јерусалему, па када се примакло време обављања молитве, изашао је из те цркве како би молитву обавио изван ње. Патријарх Софроније му је понудио да обави молитву унутар цркве, па му је владар одговорио следећим речима: "Кад бих у њој клањао, муслимани би је одузели након мене, правдајући свој поступак речима: 'Овде је Омер клањао.'"

Не жури, па Бог је алкохолна пића покудио два пута (пре него што их је дефинитивно забранио)

Имам Шатиби је у свом делу "Ел-Мувафекат" навео да је једном приликом син Омера б. Абдул-'Азиза рекао свом оцу: "Шта ти је, због чега по хитном поступку не проводиш одлуке? Тако ми Бога, не марим ни за себе, а ни за тебе када се ради о провођењу истине и правде!" Омер б. Абдул-'Азиз му је на те његове речи одговорио: "Не жури, сине мој, па Бог је алкохолна пића покудио два пута, а забранио их је трећим одломком. Ја се заиста плашим да истину (пресуде и одлуке) одједном спроведем па да је људи одбаце и да не буду могли да је прихвате, а то би изродило велику смутњу."

Нећу окусити масла, док га сиромаси не окусе

У доба владавине владара Омера б. ул-Хаттаба, нека је Бог задовољан њим, муслимане је задесила глад па је владар себи забранио конзумирање масла, млека и маслина. На његовом телу су се назирали знаци глади па су му на то скренули пажњу, а он је рекао: "Тако ми Бога, нећу окусити масла, све док га сиромашни муслимани не буду имали." Један од

другова, нека је Бог задовољан њим, је казао: "Да ова глад није прошла, Омер би умро од бриге за стањем муслимана."

Ти си један од њих

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је упутио Ебу Мусау ел-Еш'арију писмо у којем му је поручио: "Поброј болеснике међу муслиманима и присуствуј погребној молитви умрлих муслимана. Отвори им своја врата и директно решавај њихове проблеме, јер си ти један од њих, само што је тебе Бог одабрао за ношење већег и тежег терета."

Омер је људе учинио богатим

Имам Бејхеки у делу "Делаил" преноси од 'Амра б. Усејда да је рекао: "Омер б. Абдул-'Азиз је владао Исламском државом (само) тридесет месеци. У доба његове владавине су нам долазили људи са огромним иметком (од милостиње) и говорили су: 'Дајте ово у оне сврхе за које сматрате да су најкорисније сиромашнима.' Након извесног времена би се они који су послани да траже сиромашне (да би им дали милостињу) враћали необављеног посла и

покушавали су да се присете од кога су примили тај иметак како би га вратили, али их не би нашли. Омер је људе учинио богатим (тако да није било сиромашних који би узели милостињу)."

Лакше од подношења ланаца

Халифа Омер б. Абдул-'Азиз је једног дана затражио од своје супруге да му позајми дирхем (сребрењак) да за њега купи грожђа, али ни она није имала новца. Зачуђено га је упитала: "Ти си владар правоверних (халифа), а у својој каси немаш новца да купиш грожђа?" Омер јој је одговорио: "Ово је лакше од подношења ланаца сутра у пакленој ватри (односно лакше ми је трпети неимаштину, него посегнути за забрањеним због којег следи тешка патња на Будућем свету)."

Султан Бејберс кажњава хатиба (говорника)

Султан Бејберс је по доласку у Шам (Сирија) присуствовао џума-намазу (заједничка молитва петком) када је хатиб (говорник) говорио изузетно

лепе речи хвале и славе на рачун султана. Када су завршили с клањањем џума-намаза, Бејберс је у видљивој љутњи изгрдио хатиба, критикујући његов говор пун хвале и величања. Између осталог му је рекао: "Шта је овом говорнику па стално током говора понавља: 'Султан, султан...?!' То није један од услова за исправност говора."

Затим је наредио да се казни ударцима бича, иако су присутни настојали да посредују, молећи султана да се казна поништи. Казна је и поред тога спроведена, премда је говорник био познат по свом знању, богобојазности и поштењу.

Нека се Бог смилује сину Хаттабовом

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, одредио је да се првим мухацирима из централне касе (бејтул-мал) издвоји по четири хиљаде дирхема годишње плате, а своме сину је одредио три хиљаде и пет стотина дирхема, па му је рекао: "И он је један од првих мухацира, па зашто си му умањιο плату?!" Омер је одговорио: "Он је хиџру учинио са својим оцем и није попут онога који је хиџру учинио сам."

Сиромашне је обогатио

Јахја б. Се'ид, Бог му се смиловао, рекао је: "Омер б. Абдул-'Азиз ме је послао на челу људи који су били задужени да сакупљају милостињу у Африци, па смо то и извршили. Затим смо тражили сиромаше да им поделимо зекат (милостињу), али их нисмо нашли. Омер б. Абдул-'Азиз је људе учинио богатим. На крају сам одлучио да од прикупљеног зеката ослободим робове, па сам то и учинио."

Плачем због оних у чије име сам преузео еманет

Омер б. Абдул-'Азиз се попео на минбер након што је изабран за владара, па је рекао: "О људи, тако ми Бога, нисам потајно прижељкивао положај владара нити сам то јавно ичим показивао. Коме од вас то није по вољи, ја га ослобађам права на покорност и послушност владару. Зато изаберите за владара онога кога хоћете."

Народ се ускомеша, а онда рекоше: "Не пристајемо да икоме другом осим тебе дамо беј'ат (заклетва на покорност)", а затим похрлише да му поново изразе своју чврсту одлуку да управо он буде владар. Његово срце се смирило, видевши да има пуну подршку у народу. Издвојио се у један крај

цамије где је уобичајено клањао па је заплакао пуштајући сузе, док су се муслимани радовали, били срећни и задовољни.

Људи му приђоше и упиташе га: "Шта те је расплакало, сине Абдул-' Азизов?" Одговорио им је: "Заиста сам ја понео бреме одговорности за овај уммет (заједницу), па плачем због оних у чије име сам преузео ту одговорност. Плачем због гладног сиромаша, залуталог путника, потиштеног несрећника и онога који има много деце коју није у стању да издржава. Схватио сам да сам одговоран за све њих и све друге од уммета Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, па сам се сажалио сам на себе и заплакао због тежине терета ове одговорности."

Зашто ме не обавести ко си?!

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, свакодневно је излазио изван Медине очекујући вести о Бици на Кадисији (против моћне перзијске војске). Једног дана је приметио коњаника који је галопирао у правцу Медине, па га је Омер сустигао и упитао: "Одакле долазиш, Божији робе?" Коњаник му одговори: "Из правца Кадисије, арапски брате."

Омер му се поново обрати: "Причај ми шта се десило с Исламском војском!" Коњаник рекао: "Извојевали су велику победу, хвала Богу." Омер ће на то: "Казуј још", па коњаник настави причу, журно се крећући ка Медини, а Омер је јахао уз њега и тако све док не стигоше у град Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир.

Видевши Омера, људи пожурише да му изразе добродошлицу и поштовање које се указује само владару па коњаник, видљиво збуњен и затечен овим призором, рекао: "Зашто ме не обавести ко си (па да ти и ја изразим своје дубоко поштовање и поклоним ти пажњу која доликује једном владару)?" Омер му на те његове речи узврати: "Не узбуђуј се због тога, о брате мој."

Нека Бог опрости владару правоверних

Ебу 'Убејде б.ул-Церрах, нека је Бог задовољан њим, био је са својом војском у месту 'Амвас где је завладала епидемија куге која је харала тим подручјем. Омер, нека је Бог задовољан њим, се забринуо за војску, а посебно за "Повереника овог уммета" (надимак Ебу 'Убејде који му је дао Божији

Посланик, нека је над њим Божији мир и спас), па му је написао писмо у којем је покушао да му пронађе излаз из сигурне смрти: "Изненада се указала потреба да ми дођеш (у Медину), јер желим да са тобом разговарам лице у лице. Када ово писмо стигне до тебе, пожури да се што пре сусретнемо."

Ебу 'Убејде је прочитао писмо и схватио је Омерову намеру па је осетио да он жели да га спаси од куге, па му је одговорио: "Нека се Бог смиљује владару правоверних, ја разумем да ме ти требаш, а ја сам тренутно са својом војском и не желим да их напуштам све док Бог не оствари своје одређење у вези са мношћом и са њима. Зато ме ослободи свог наређења, о владару правоверних, и допусти ми да останем са својом војском."

Након што је Омер прочитао ово писмо, заплакао је па су га људи који су били у његовој близини упитали: "Да ли је то умро Ебу 'Убејде?" А Омер им је одговорио, гушећи се у сузама: "Није, али као да јесте." Ебу 'Убејде, Бог му се смиловао, умро је од последица куге само неколико дана након тога.

Зашто је Омер дао предност Усами у односу на свога сина?

Када је Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, делио плате муслиманима, дао је Усами б. Зејду, нека је Бог задовољан њим, предност и већу плату у односу на свога сина Абдуллаха, па су људи наговарали Абдуллаха да о томе приупита свога оца, што је он и учинио: "Зар дајеш предност ономе који није бољи од мене? Њему си одредио плату две хиљаде, а мени хиљаду и петсто, а ни у чему ме није претекао?" Омер му је одговорио: "То сам учинио из тог разлога што је Зејд б. Харисе, нека је Бог задовољан њим, био дражи Божијем Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, од Омера (мисли на Усаминог оца и себе) и што је Усаме б. Зејд био дражи Божијем Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, од Абдуллаха б. Омера."

Моје злодело је продукт поступака мога газде

Један слуга је научио од свога газде како да краде па је и њега покрао. Слуга је ухваћен на делу и доведен је у судницу где се бранио следећим речима: "Тражим опроста од свога газде јер ме је он научио да

крадем и због њега сам починио ово злодело." Судија га је упитао: "А како?" Слуга је одговорио: "Био сам поверљив и одан, али кад сам га видео да ми ускраћује моја права, злоупотребљава проливени зној са мога чела и да ми одбија од моје плате, украо сам његов новац. А што се њега тиче, он ми је украо мој ахлак (лепо понашање) и поверење па је његов грех већи, а казна за њега још преча и обавезнија."

Ти си једини одговоран за све људе

Абдуллах б. Абдул-'Азиз, унук владара правоверних Омера б. Абдул- 'Азиза, нека је Бог задовољан њим, једне године је био на ходочашћу па је чинио с'ај⁵ између Саффе и Мерве, а исте године је био и владар Харун ер-Решид на ходочашћу. Халифа му приђе, а када се успео на Саффу, његов стричевић Селил бени Умејје му дошапну: "О владару правоверних, погледај са своје стране у правцу К'абе! (А у то доба није било зидова нити стубова који би заклонили К'абу од погледа оних који су на Саффи.)

---

⁵Сај ужурбани ход седам пута између брежуљака Сафа и Мерва (о.п)

Харун ер-Решид се окрену у том правцу, па му је одговорио: "Погледао сам." Тада се укључи и Абдуллах па проговори: "Колико људи видиш?" Харун је одговорио: "А ко их може побројати осим Бога?! (Алудира на њихов велики број.)" Абдуллах на то рекао: "Знај, о владару правоверних, да ће сваки од ових на Судњем дану да буде питан само за себе и за своје поступке, а ти ћеш да будеш питан и одговараћеш за све људе, па зато гледај како ћеш да поступаш."

Владар Харун ер-Решид је заплакао тако јако да није забележено да је икада више тако жестоко заплакао у свом животу.

Владар гладује, а читав дуњалук⁶ му је у рукама

Једног дана је Омер б.ул-Хаттаб, Бог са њим био задовољан, ушао у своју кућу и затражио је од своје супруге да изнесе пред њега храну, па му је донела нешто алве. Упитао ју је: "Одакле ти ово?" Одговорила је: "Сваког дана сам одвајала малу количину брашна, масла и меда, све док нисам уштедела толико да бих могла данас алву да спремим." Омер на то рекао: "Да ли се то осетило па

---

⁶ Дуњалук- овај свет и његове благодати (о.п)

да нам није било довољно хране?" "Не", одговорила је она. "Дакле, то је онда вишак, а нама то није дозвољено да једемо. Устани и однеси то у централни магацин (где се складиштила и делила храна и остале потрепштине, а власништво је свих муслимана)!"

Хафиз Ибрахим је споменуо овај догађај па га је прокоментарисао у стиховима:

"Халифа је гладовао а сав дуњалук у шаке му пао.

У скромности пример је био, Аллах Хваљени због
тог га наградио.

Дао си ми предност у односу на њега

Јевреј је подигао оптужницу против Алије б. Еби Талиба, нека је Бог задовољан њим, у доба владавине Омера б. ул-Хатгаба, нека је Бог задовољан њим. Када су њих двојица дошли пред Омером, Омер је јевреја ословио именом, а Алију надимком (Ебул-Хасен - отац Хасанов, а код Арапа ословљавање надимком указује на узајамну блискост и благонаклоност), како га је иначе увек ословљавао у међусобном комуницирању.

На Алијином лицу су се јасно указали знаци љутње, па му Омер рекао: "Да ти можда није право што је твој парничар јевреј па ти смета да заједно са њим и једнаких права будеш пред овим судом?" Алија одговори: "Не, него сам се наљутио што мене и њега ниси ставио у исту раван и изједначио, него си мени указао привилегију у односу на њега. Њега си назвао именом, а мене надимком."

Обрадуј свога пријатеља вешћу да је добио принову

Праведни владар Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је изашао једне ноћи у обилазак града како би се упознао са проблемима и потребама грађана па је угледао једну кућу и упутио се ка њој. Зачуо је јауке неке жене који су долазили управо из те куће. Запазио је човека који је седео испред па га је упитао за разлог тог јаукања. Човек му је одговорио да се та жена порађа. Омер је упитао: "Да ли има икога поред ње?" "Нема", одговорио је овај. Омер се одмах упутио назад у правцу своје куће и обратио се својој жени Умми Кулсум, ћерки Алије б. Еби Талиба, нека је Бог задовољан њим: "Бог ти је дао

могућност да зарадиш добро дело и добијеш награду." "А о чему се ради?" Упитала је она. "Једна жена се порађа, а нема никога поред себе", одговорио је Омер. "Ево одмах идем", рекао му. Омер јој рекао:

"Понеси са собом оно што ће да јој треба и донеси ми лонац, масла и житарица!"

Након што је то донела, запутила се ка тој кући са својим мужем који је носио лонац. Омер оном човеку пред кућом нареди да запали ватру, а жени да уђе у кућу и помогне трудници. Племенити владар Омер је поставио лонац на ватру, пухао је у њу како би је распламсао а дим је излазио испод његове браде, и направио је јело од намирница које је донео са собом. Жена се породила па Умму Кулсум повика: "О владару правоверних, обрадуј свога пријатеља вешћу да је добио дечака!" Када је човек зачуо њене речи "о владару правоверних", обузела га доза страха и стида у исто време, па се обратио владару речима: "Застидели сте нас својим хуманим поступцима, о владару правоверних, зар се тако опходиш према самом себи?" (Чуди се да владар, владар велике Исламске државе, замара себе и своју породицу помажући незнанцу попут њега.)

Омер му је одговорио: "Брате, онај ко се обавезе да ће водити бригу о неким сегментима живота муслимана (председник, министар, управник, менаџер, директор, службеник и сл.), дужан је да буде упознат са њиховим крупним и ситним проблемима и да им помаже да их реше, јер је он одговоран пред Узвишеним Богом. А ако окрене главу од њих, ако их занемари и ако сматра да га се то не тиче, изгубио је овај свет и Будући."

Не кажњавајте муслимане наносећи им физичке повреде, како их не бисте тако понизили

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, се обратио једном скупу, рекавши следеће: "Тако ми Бога, ја вам не шаљем своје помоћнике да би вас малтретирали нити да вам одузму ваше иметке, него их шаљем да вас подуче вашој вери и пракси вашег Посланика. Ако би неки од њих то учинио (физички малтретирао, незаконито присвојио туђу имовину), нека ми се то дојави, а ја ћу, тако ми Онога у чијој је руци моја душа, казнити онога који то учини."

'Амр б.ул-'Ас, нека је Бог задовољан њим, скочио је на ноге и рекао је: "О владару правоверних, ако неки помоћник нареди да се неки муслимани

казне ударцима (због својих престапа и кршења закона), па то и учини, зар ћеш га ти казнити због тога?" Омер му на те речи одговори: "Да, тако ми Онога у чијој је руци моја душа, казнићу га. Не кажњавајте муслимане ударајући их, како их не бисте тако понизили; не спречавајте их да остваре своја законска права, како их не бисте терали у неверство, и не остављајте их у џунгли (мору нерешених проблема), да их не бисте изгубили."

У вама нема добра ако то не говорите

Неки човек је казао халифи Омеру б.ул-Хаттабу, нека је Бог задовољан њим: "Бој се Бога!" Један од присутних на том скупу љутито проговори: "Зар се тако обраћаш владару правоверних говорећи му: 'Бој се Бога?!'" Халифа Владар Омер одговори овоме који је критиковао на следећи начин: "Пусти га нека то (речи: бој се Бога) казује! Нема у вама добра ако то не говорите нити има добра у нама ако то од вас не примимо (као савет и опомену)."

Њихов помоћник је сиромах

Се'ид б. 'Амир, нека је Бог задовољан њим, је био један од најпобожнијих и најскромнијих другова.

Владар Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, га је позвао и понудио му је да га постави за помоћника покрајине Химс, што је Се'ид б. 'Амир, нека је Бог задовољан њим, одбио. Омер му је рекао: "Зар ћете владавину и одговорност обавеза које она са собом носи да окачите на мој врат, а мене да напустите?! Не, тако ми Бога." Се'ид није имао другог избора, већ да се запути са својом супругом ка Химсу, где је од првих дана своје службе у својству помоћника те покрајине чинио разна добра и сва средства која су му била на располагању трошио је за опште добро свих становника. Његова супруга га је упитала због чега то чини, а он јој је одговорио да су тако поступали другови Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, па и он жели да настави њиховим стопама и да тако све до своје смрти остане доследан у слеђењу праксе Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас.

Када је Омер, Бог с њим био задовољан, стигао у Химс, наредио је да му се донесе списак имена сиромашних у тој покрајини, а када су му донели тај списак, угледа име Се'ида б. 'Амира па упита: "А ко је овај Се'ид б.'Амир?" "Наш емир (вођа)", одговорише. Владар поново упита: "Зар је

ваш вођа сиромах?" "Да", одговорише. "Шта је с његовом платом и осталим примањима?" Упита Омер. "О владару правоверних, он ништа не задржи за себе (све подели)", одговорише.

Владар Омер је заплакао и наредио да му се пошаље хиљаду динара. Када је Се'ид за то сазнао, задрхтао је, а њиме је завладао страх. Супруга га је упитала: "Да ли је Владара погодило какво зло?" А њен је муж само понављао: инна лиллахи ве инна илејхи раци'ун (сви смо ми Божији и сви се Њему враћамо, а те речи су део одломка које изговара онај кога погоди каква несрећа). На крају ипак проговори: "То је овосветско искушење" (новац, богатство), а затим је послао муцахидима (борцима) сав новац који је добио од владара.

Војник који је устао у одбрану свога поноса и части

Владар Омер, Бог с њим био задобољан, је примио једног војника који је стигао из Бахреина, а војник је љутито бацио Омеру у лице шаку косе, рекавши: "Овако са нама поступају твоји помоћници." Коса се распрши по Омеровом лицу и прсима, а Омер

је почео да га смирује и сместио га је поред себе да седне. Након што је осетио да се војник смирио, обрати му се, упита га о разлогу таквог понашања. То питање је поново распламсало војникову љутњу па је срдито рекао: "Твој помоћник Бахреина (Ебу Муса ел-Еш'ари) је наредио да ми се без икаквог повода или грешке коју сам починио обрије глава пред свим осталим војницима." Омер, Бог са њим био задобољан, му је на те речи одговорио: "Ако буде тако као што тврдиш, наредићу да се њему учини исто оно што је он теби учинио."

Затим се владар Омер окренуо према онима који су били у његовом друштву и рекао: "Више волим да сва војска буде попут овог војника који је устао у одбрану своје части и поноса, него сви градови које смо у биткама освојили."

Успоставио си правду, па сад сигурно спаваш

Хуннуз (један од познатих перзијских војсковођа) је заробљен и доведен владару Омеру б.ул-Хаттабу, Бог са њим био задобољан, који се тада није налазио у својој кући. Хуннузов чувар је тражио владара Омера па га је нашао како спава главе положене на свој савијени огртач. Када га је Хуннуз

угледао (како спокојно спава без икакве страже или гарде), рекао је: "Ово је лака и угодна власт, успоставио си правду, па сад сигурно спаваш. Служио сам четворици перзијских царева који су имали круне на главама, па нико на мене није оставио посебан утисак или изазвао осећај дивљења као овај власник огртача."

Да је неко други осим тебе то изустио

Омер б.ул-Хаттаб, Бог са њим био задобољан, се запутио ка Шаму у друштву с Ебу 'Убејдом 'Амиром б.ул-Џеррахом, Бог са њим био задобољан, па су стигли до прелаза преко реке, а Омер је јахао на својој камили. Скинуо је своју обућу, пребацио је преко врата и угазио је у воду па, газећи плићак реке, повео је своју камилу. Ебу 'Убејде му је рекао: "О владару правоверних, зар да ти то чиниш (изуваш своју обућу и газиш преко реке водећи своју камилу). Није ми драго то што ће те становници Шама (Сирије) детаљно одмерити и од главе до пете прегледати." Омер на те речи узвикну: "Ах, да је неко други осим тебе то изустио, о Ебу 'Убејде, учинио бих да окуси жестоку казну која ће представљати опомену

Мухаммедовом уммету (народу)! Ми смо уистину били понижен народ па нас је Бог Исламом уздигао и оснажио, па када тражимо снагу (у нечему или некоме другом) поред онога чиме нас је Бог уздигао и оснажио, Он нас учини пониженим."

Позив у помоћ из Месцидул-акса'а

Након Битке на Хиттину, Салахуддин ел-Ејјуби је желео да се мало одмори од силног умора и напора којима је био изложен, али му је тада стигло писмо од једног дамаског заробљеника који се налазио у Јерусалему (Кудсу). Писмо је представљало позив у помоћ упућен великом борцу Салахуддину ел-Ејјубији, а оно гласи:

"О владару који си оборио крсташка обележја,

из Јерусалема ти стиже жалба на насиље и неправду.

Све џамије су чисте и блиставе, али моја част је упрљана. "

Након што је прочитао ово писмо, одмах се запутио ка Јерусалему, опколио га и напoкoн

повратио муслиманима, исписујући тако најблиставије странице наше Исламске историје.

Тај комад платна ставите у моје кефине

Омер б.ул-Хаттаб, Бог с њим био задовољан, је једном приликом обилазио своје поданике, замотан у своју одећу како га не би људи препознали, јер је желео да сазна истинско стање и ситуацију људи који су њему потчињени. Угледао је једну старицу којој је пришао и назвао јој селам, а затим је упитао: "Шта мислиш о Омеру?" Старица на то питање одговори: "Нека га Бог због мене не награди." Омер упита: "А зашто?" Она рекао: "Зато што ми он, тако ми Бога, није дао ни једног динара нити дирхема још откако је постао владар." Омер узврати на то речима: "А шта Омер зна како је теби кад ти овде живиш (тј. далеко тако да нема информацију о њој)?" Старица опет одговори: "Субханаллах (слављен нека је Бог)! Бога ми, нисам мислила да ће ико да преузме на себе обавезу бриге о људима, а да није упознат са оним што се налази између истока и запада (односно о свим становницима Исламске државе, од крајњег истока до крајњег запада)." Те њене речи су расплакале Омера, па рекао: "Тешко теби, Омере! Сви, па чак и старице су бољег разумевања од тебе! (Сам себе кори и

изговара речи које указују на његову скромност.)" Након тога јој рекао: "Божија робињо, пошто ћеш ми продати ту своју жалбу у којој се жалиш на Омера да ти је нанесена неправда?" Старица рекао: "Не шали се са мном, Бог ти се смиловао!" Он јој на то одговори: "Ја се не шалим", па је остао са њом све док за двадесет и пет златника није откупио њену жалбу на неправду.

У тим моментима су наишли Алија б. Еби Талиб и Абдуллах б. Мес'уд, Бог са њим био задовољан, па су му се обратили на следећи начин: "Есселаму алејке, о владару правоверних!" А чувши те речи, старица руком покри своју главу и рекао: "Тешко мени, критиковала сам у лице владара правоверних!" Омер јој рекао: "Не бој се, Бог ти се смиловао!" Затим је затражио комад платна на који је хтео нешто да напише, али нису могли да га нађу па је поцепао део своје одеће и на њему је написао следеће речи: "У име Бога, Милостивог, Самилосног. Ово је потврда да је Омер од те и те жене откупио њену жалбу за учињену неправду према њој за двадесет и пет златника, откад је преузео управљање Исламском државом па све до тог и тог дана. Ако на махшеру пред Богом буде тврдила да Омер није испунио своју обавезу према њој, нек се зна да је

Омер чист и невин пред тим евентуалним оптужбама." Сведоци су били Алија б. Еби Талиб и Абдуллах б. Мес'уд. Тај комад платна Омер је послао свом сину и наредио му: "Када умрем, тај комад платна ставите у моје кефине како бих са њим срео свога Господара."

Треба бити послушан у ономе што је добро

Имам Бухари, Бог му се смиловао, бележи од Алије, нека је Бог задовољан њим, да је рекао: "Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је послао одред војске и одредио им војсковођу, једног од енсарија. Војницима је наредио да буду послушни свом војсковођи. Једном приликом се војсковођа, наљутио на своје војнике и упитао их је: "Зар вам Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, није наредио да ми будете послушни?" "Да", одговорише. Он им рекао: "Наређујем вам да сакупите дрва, запалите ватру и уђете у њу." Они сакупише дрва, запалише ватру, а када су хтели ући у ватру, погледаше једни друге и неки од њих рекоше: "Ми следимо Посланика, нека је над њим Божији мир и

спас, како бисмо побегли од ватре, па зар ћемо сада у њу да уђемо?!"

Док су они тако стајали испред ватре, она се постепено угасила, а срџба војсковође је спласнула. Тај догађај су споменули пред Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, који рекао: "Да су тада ушли у ватру, не би из ње изашли. Заиста послушност бива у ономе што је добро."

Чекам да ми се одећа осуши

Један од блиских рођака владара Омера б. Абдул-'Азиза, Бог са њим био задовољан, посетио га је у његовој кући, па је остао запрепаштен оним што је тада видео. Угледао је владара како склупчан седи у сунчаном углу своје собе, покривен својим изаром⁷ па је, мислећи да се ради о болести, упитао владара: "О чему се ради, о владару правоверних?" Омер му одговори: "Чекам да ми се одећа осуши." Посетилац настави с постављањем питања, док му је лице показивало очигледну збуњеност и запрепаштеност призором који гледа: "А шта имаш од одеће?" Халифа одговори: "Кошуљу те горњи и доњи део одеће (рида и изар)." Човек опет запита: "Зар немаш резервну

---

⁷ То је део одеће у виду чаршафа којим се омота доњи део тела.

одећу?" Омер му одговори: "Имао сам је, али се поцепала (од силне употребе)." "А зар нећеш да узмеш себи још један комплет одеће?" Упита. То питање узнемири Омера па он плачних очију понављаше речи Узвишеног Бога: **"Тај други свет (ахирет) даћемо онима који не желе да се на Земљи охоле и да неред чине, а оне који се Бога боје чека срећан крај."**

Тако смо владали

Једног дана је Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, казао са минбера: "О муслимани! Шта бисте казали кад бих се овако приклонио дуњалуку", па своју главу нагну у страну. Неки човек устаде на ноге, исука своју сабљу и рекао: "Тада би наше сабље говориле у наше име", и знаком показа да би му посекао (одрубио) главу. Омер га упита: "Да ли то на мене алудираш?" Човек одговори: "Да, на тебе сам мислио." Омер га је три пута прекорио, а и он Омера, па му на крају Омер рекао: "Бог ти се смиловао, хвала Богу који је дао да међу мојим поданицима буде оних који ће да ме исправе у случају да погрешим."

Како ли је само мека, како ли је само оштра и груба!

Владар Омер б. Абдул-'Азиз, нека је Бог задовољан њим, је наредио неком човеку да му купи одећу за осам дирхема, па му је купио и донео. Омер је узео у руке и одушевљено узвикну: "Како ли је само мека!" На то се онај човек насмеја, а Омер га упита: "Зар се нормалан човек без разлога смеје?! То само лудаци чине. Обавести ме о разлогу свог смеха!" Дотични рекао: "Смејем се твом поступку, јер си ми пре твога доласка за владара наредио да ти купим свилени огртач за осам стотина дирхема, па када си ту одећу дотакао својом руком, узвикнуо си: 'Како ли је само оштра и груба!' А ти данас за одећу коју си платио само осам дирхема кажеш да је мека. То ме је зачудило и насмејало."⁸

---

⁸ Познато је да је Омер б. Абду-'Азиз пре доласка за владара био помоћник и да је живео лагодним животом који му је његово порекло и положај омогућавао. Ипак, након што је постао владар, одрекао се таквог живота и напустио је овосветска уживања из жеље за Будућим животом и наградом Узвишеног Бога.

О дуњалуче, заварај неког другог, јер мене нећеш моћи

Дарар ес-Садаи је дошао код Му'авије б. Еби Суфјана, па му је Му'авија рекао: "Опиши ми Алију б. Еби Талиба!" Дарар га је замолио: "Ослободи ме тог захтева!" Му'авија је на то поновио: "Кажем ти да га опишеш!" А Дарар је на то узвратио: "Ако нема начина да то избегнем, онда кажем да је био далековид, веома снажан, растављао је речима истину од неистине, судио је правично, знање је избијало из њега, а мудрост је проговарала његовим језиком. Клонио се дуњалука и његових лепота и украса, а бдио је ноћима богослужење чинећи. Био је сетан и много времена је проводио у размишљању. Свиђала му се краћа одећа, једноставна храна, а међу нама је био попут једног од нас (није волео да се истиче). Одговарао би на наша питања када бисмо их постављали, и обавештавао би нас о ономе за шта смо од њега тражили информацију. Ми смо се, тако ми Бога, и поред тога што смо били веома блиски са њим, из страхопоштовања ретко усуђивали да му се обратимо. Ценио је учењаке и био је близак са сиромашнима. Силнику није допуштао да устраје у свом недељу нити је слаби губио наду у његову праведност. Сведочим да сам га видео у неколико

наврата да се у касним ноћним сатима, када звезде оките небески свод, преврће нервозно у својој постељи и кроз сузе жалоснице проговара: 'О дуњалуче, заварај неког другог, јер мене нећеш моћи! Зар си се мени супротставио и мене се зажелео! Далеко је то, далеко је!!! Напуштам те и одлазим, и не очекуј да се вратим. Твој век је кратак, а твоја опасност бедна и јадна. Тешко мени од мањка опреме за пут (мисли на добра дела и Будући свет), а пут је далек и неизвештан!'"

Му'авија је заплакао и рекао: "Нека се Бог смилује Ебул-Хасену (Алији), тако ми Бога, био је управо такав каквог си га описао. А с чиме можеш упоредити своју тугу за њим, о Дараре?" Дарар одговори: "Моја туга за њим је попут туге оне жене чије дете буде заклано у њеном крилу."

А ко то може?

Се'ид б. 'Амир ел-Џумехи, нека је Бог задовољан њим, се обратио Омеру б.ул-Хаттабу, нека је Бог задовољан њим, рекавши му: "Ја желим да ти

упутим неке савете, Омере." "Да, саветуј ме", Омер му одговори.

"Саветујем ти да се бојиш Бога у свом опхођењу према људима, али и да се не бојиш људи када извршаваш Божије наредбе. Нека се твоје речи не разликују од твојих дела, јер су најбоље речи оне које дела потврде. Не доноси различите пресуде у идентичним случајима како не би погрешно и истину заобишао. Поступај на основу доказа, јер ћеш тако да успеш, Бог ће да ти помогне и твоје поданике твојим себебом⁹ ће бољим да учини. Окрени своје лице и (праведно) суди онима које ти је Бог поверио да њима владаш, били то муслимани одавде, били то они који ти из далека долазе. Воли њима оно што волиш себи и својој породици, а презири њима оно што презиреш себи и својој породици. Поведи људе ка истини и на том путу се не бој, у име Бога, ничије критике."

Омер га упита: "А ко то може?" Се'ид одговори: "Такав попут тебе којег је Бог задужио - да се брине о уммету (народ) Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас."

---

⁹Ар. себеб=разлог, узрок

Харун ер-Решид и Ахмер

Харун ер-Решид је саветовао учитеља свог сина Емина следећим речима: "О Ахмеру! Владар правоверних ти је поверио део себе, плод свог срца, па ти је допустио да га ти преузмеш у своје руке, а њему је наредио да ти буде послушан, па га подучи ономе што ти владар правоверних казује: подучи га Кур'ану и хадису, цитирај му поезију, научи га суннету (Посланиковој пракси), нека савлада леп начин изражавања и говора. Забрани му смех, осим у његово време. Научи га да поштује учењаке из Бену Хашима када се с њима сусретне и да уважава скупове којима присуствују војсковође и помоћници. Нека не прође мало времена а да му не пренесеш неку корисну ствар за њега. Немој да га ражалостиш толико да изгуби мотивацију нити му праштај толико да се опусти и навикне на беспосличарење. Настој да га исправљаш и коригујеш тако што ћеш му бити близак и благо се према њему опходи, па ако тако не успеш, онда га одгајај са строгошћу и жестином."

Како би тек реаговао да ме угледаш три дана након спуштања у мој гроб

Мухаммед б. К'аб ел-Курези каже: "Отишао сам Омеру б. Абдул-'Азизу да га посетим, а тада је боловао од болести која је била и разлог његове смрти, па сам га одмеравао погледом и задржавао га на њему. Он ми рекао: 'О Б. К'абе! Шта ти је па ме толико загледаш?' Ја му одговорих: 'Не могу а да не приметим колико си смршао, а и боја коже ти се променила.' Омер на то узврати: 'Како би тек реаговао да ме угледаш три дана након спуштања у мој гроб, када ми зенице спадну на образе, а на уста и нос потече сукрвица, а у тело се угнезде црви. Тако ми Бога, највише си ме оспоравао. Поново ми цитирај Послаников говор који си ми преносио од Абдуллаха б. 'Аббаса, нека је Бог задовољан њим.

Рекао сам: 'Чуо сам Абдуллаха б. 'Аббаса, нека је Бог задовољан њим, да каже: 'Заиста све има своју вредност и почаст, а највреднији скупови су они на којима се окрене према кибли. Ко жели да буде најугледнији и најмоћнији човек, нека се боји Бога. Ко жели да буде најјачи човек, нека се ослања (тевеккул) на Бога. А ко жели да буде најбогатији човек, нека му оно што је у Божијим рукама (награда

на Будућем свету) буде сигурније и ближе од онога што је у његовим рукама (његов дуњалучки иметак)...¹⁰

Такви као ти су истински владари

Мухаммед Тоглук, један од муслиманских владара који је владао на подручју Индије у периоду од 725. до 752. х.г., био је препознатљив по својој жестини и строгости. Б. Бегута спомиње да се једном приликом одазвао на позив судије и да је на ту парницу кренуо пешице и без икаквих видљивих обележја владара на својој одећи. Када је дошао пред судију, саслушао је тужбу једног високорангираног Хиндуса који га је оптужио за бесправно убиство његовог брата. Судија је пресудио у корист Хиндуса и његова је пресуда била извршена.

Још је интересантнији случај младића из реда владајуће династије који га је оптужио за безразложно и неоправдано наношење физичке боли и удараца, па своју оптужбу представио судији који је

---

¹⁰ Бележи Таберани, а Албани каже да је да'иф. Погледај: "Да'ифу ел-Џами'ис-сагир ве зијадетуху", стр. 279, број хадиса 1934.

пресудио да владар учини оно што ће младића учинити задовољним или ће се, у противном, извршити одмазда. Б. Бетута казује: "Био сам сведок када се непосредно након изрицања пресуде вратио на своје место и затражио да му се донесе штап који је предао младићу, рекавши му: 'Ударај ме као што сам ја тебе ударао.' Младић је узео штап и њиме задао владару двадесет и један ударац од чије јачине му је одлетела капа с главе."

Ел-Асфи спомиње у својој "Историји" да је трговац коњима тужио султана Зуфера ел-Кацранија судији који га је позвао да присуствује парници у суду. Султан је дошао идући пешице и када је заузео своје место, судија га је посаветовао да се не уздиже изнад свога парничара. Након спроведеног поступка, судија је донео пресуду да је султан дужан да исплати трговцу пуни износ проданих коња. Судија рекао трговцу: "Да ли имаш још неку притужбу на њега?" Трговац одговори: "Не." Потом судија устаде са свог места и поселама се са султаном, а султан га узе за руку, смести га на своје место и седе до њега, захвали му на праведном суђењу и изједначавању обију страна пред словом закона, а затим му рекао: "Да ниси тако поступио и да си ми дао повлаштен положај и повлаштено место у односу на мог

супарника, одузео бих ти право на дељење правде и учинио бих да будеш обичан човек (без икакве значајне функције). Нека те Бог награди у наше име и у име истине коју заступаш. Такви попут тебе су истинске судије." Лице судије се озарило и он упути речи хвале султану, а затим му рекао: "Такви као ти су истински владари."

То је довољно за Омерову породицу

Владар правоверних Омер б. Ел- Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је на своја плећа преузео сав терет обавеза које је са собом носио хилафет (управљање Исламском државом) и био је поверљив, одговоран и снажан. Такав је био и остао све до своје смрти. У моментима док је лежао на смртној постељи, рекао му је: "О владару правоверних, именуј свога наследника који ће бити владар након тебе!" Одговорио је: "Кога да препоручим за владара? Да је Ебу 'Убејде жив, њега бих предложио да буде владар, а свом Господару бих одговорио ако би ме упитао за тај поступак: 'Чуо сам Твога Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, да за њега каже: **'Заиста је он повереник (поузданик) ове заједнице!'**

Да је жив Салим, слуга Ебу Хузејве, њега бих предложио за владара, а свом Господару бих рекао ако би ме за тај потез упитао: "Чуо сам Твог Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, да за њега каже: **'Заиста Салим много воли Узвишеног Бога.'**"

Човек му рекао: "Ја ћу да те упутим на оног којега можеш да предложиш за владара. Ето твог сина, Абдуллаха." На то Омер узврати речима: "Бог те убио! Тако ми Бога, ја нисам желео овај положај за себе и нама није циљ нека корист нити желимо ишта од вас. Оно што и сам не волим - не желим никоме ни од своје породице. Ако је то било добро за нас, па већ смо га користили, а ако је то зло, па отклоњено је од нас. Довољно је Омеровој породици да један човек међу њима (алудира на себе) буде одговоран и питан за заједницу Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас. Тако ми Бога, ја сам се максимално залагао и трудио, а забранио сам својој породици да ме у томе (владавини) наследи, па ако се спасим (на Судњем дану) и прођем без награде и казне, заиста ћу бити неизмерно срећан и задовољан." (Указује на велику одговорност и тежину задатка онога који буде искушан да буде владар.)

Обманула нас је његова црна 'амама¹¹

Једног дана је Омер б. Абдул-'Азиз, Бог му се смиловао, изашао из куће јашући на својој мазги, а у међувремену је стигао неки човек који је сјахао с камиле и упитао за Омера. Рекао му је да је изашао и да ће ускоро да се врати. Након извесног времена Омер се вратио, а с њим је био још неко с ким је разговарао. Придошлице је рекао: "Ено Омера, владара правоверних!"

Овај приђе владару и пожали му се на намесника 'Адијја б. Ерта'а који му је нанео неправду у вези са земљом која је била у његовом поседу. Омер рекао: "Е, тако ми Бога, обманула нас је његова црна 'амама! Ја сам му наредио да испоштује моју опоруку, али је он то прекршио. Наредио сам му да ономе ко дође с јасним доказом да му нешто припада, омогући долазак до његовог права, а он те оптеретио тиме што те послао мени!"

Омер је тада издао наређење да му се земља врати, а затим га упитао: "Колико си потрошио током путовања док ниси стигао до мене?" Дошљак

---

¹¹ платно којим се умотава глава а које пружа заштиту од сунца и прашине, карактеристична је ношња за становнике пустињских крајева

одговори: "О владару правоверних, питаш ме за моје трошкове пута, а вратио си ми моју земљу која вреди више од стотину хиљада?!" Омер на те његове речи узврати: "Ја сам ти само вратио твоје право па ми сада реци колико си имао трошкова током путовања." Овај одговори да не зна тачно, а Омер му рекао да процени. На крају овај човек рекао да је утрошио око шездесет дирхема (сребрењака).

Омер је наредио да му се овај износ намири из централне државне благајне, а када се овај спремао за повратак кући, Омер га дозвољава и рекао: "Узми и ових пет дирхема из мог иметка па купи меса да ти се нађе на путу док не стигнеш својој кући, ако Бог да."

Узвратио је на моје речи па ме тако вратио у живот, Бог га поживео

Једног облачног петка попео се Му'авија б. Еби Суфјан, Бог с њим био задовољан, на минбер да одржи говор па је том приликом рекао: "Заиста је ова имовина наша имовина, а и овај плен је наш плен. Даваћемо га ономе коме ми желимо, а ускратићемо ономе коме ми хоћемо." Сви људи су ћутали и нико се томе није успротивио нити је ко негодовао.

Следећег петка је поновио исте речи, а то је учинио и трећег петка. Тада је устао један човек који је био у џамији и рекао: "Није тако, заиста је ова имовина наша имовина, а и овај плен је наш плен, па ономе ко нам га одузме или ономе који нас спречи да дођемо до њега, судићемо по Божијим законима, а ако буде потребно, и уз употребу наших сабљи."

Му'авија, нека је Бог задовољан њим, је сишао с минбера, а након молитве је послао по тог човека и наредио да га уведу код њега. Људи су тада казали: "Човек је пропао, готов је." Али када су неки ушли у просторији, затекли су човека како седи с владаром на простирци, па Му'авија прозбори обративши се људима: "Овај човек ме вратио у живот, Бог га поживео! Чуо сам Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, да каже: **'Након мене ће се појавити владари који ће говорити, а нико им неће смети контрирати нити им оспоравати. Они ће срљати у ватру, као што мајмуни срљају.'**

Првог петка сам говорио па ми се нико није успротивио нити моје речи оспорио, па сам се забринуо да ја нисам један од тих и таквих владара. Затим сам говорио наредног петка, али се десило исто као и претходног па сам помислио да сам ја један од

таквих. Трећег петка сам такође поновио исте речи, па је овај човек устао и оспорио моје речи и тиме ме вратио у живот, Бог га поживео!"

Боље је да будете сиромашни, него да уђете у паклену ватру

Меслеме б. Абдул-Мелик је посетио Омера б. Абдул-'Азиза, нека је Бог задовољан њим, док је боловао од болести од које је касније и преселио на Будући свет, па му је рекао: "О владару правоверних, својој деци ниси допустио да ишта имају од овог иметка (централне државне благајне) и оставио си их сиромашне и у потреби, а њима је неопходно да имају довољно за своје основне потребе. Опоручи да им ја или неко од оних које ти одабереш доставе најнужнија средства!"

Омер рекао: "Усправите ме да седнем!", па су га усправили, а након тога прозбори: "Хвала Богу. О Меслеме, Бога ти, да ли ме то плашиш? Зар мислиш да ако сам својој деци забранио да узму ишта од овог иметка (из централне државне касе) и ако су они сиромашни, да сам им одузео неки њихово право на које имају?! Не, нисам то учинио нити сам им дао

нешто што је туђе право. А што се тиче мог тестаментa, он је:

- да верују у Бога Који је објавио Кур'ан и Који се брине о добрим робовима. Међу мојим потомцима могу бити само двојица: један који се боји Бога па му Он олакша сваку ситуацију и опскрби га одакле се и не нада, и други који је развратник и грешник па ја нећу бити први који ће му помоћи да устраје у чињењу греха. Позовите ми моју децу!"

Позвали су његових дванаест синова, па их је једно време немо посматрао све док му сузе не потекоше низ образе. "Моја децо коју сам оставио без имовине. Ја вас остављам и препуштам Богу, молећи Га да вам подари добро. Децо моја! Премишљао сам се да ли је боље да на овом свету будете у потреби или да ваш отац уђе у ватру, и на крају сам донео закључак да је боље да довека будете сиромашни, него да ви и ваш отац будете макар један дан у пакленој ватри. Устаните, синови моји, Бог вас чувао и штитио и дао вам опскрбу."

Меслеме каже: "Након његове смрти ниједан од његових синова није био у потреби нити је био сиромашан."

Друго поглавље

О МУСЛИМАНСКИМ УЧЕЊАЦИМА

О муслиманским учењацима

Само теби поклањам ноћни термин

Есед б.уи-Фурат је кренуо из Кајревана ка истоку 172. године, па је стигао у Медину и у њој

слушао дело "Муветта" имама Малика б. Енеса, затим се упутио у Ирак, где је слушао предавања Ебу Ханифиних ученика. Редовно је присуствовао скупу у којем је Мухаммед б.уи-Хасен еш-Шејбани држао предавања, па му једном приликом приђе и рекао: "Ја сам странац и имам мало новца, а кратко је време које проводим слушајући твоја предавања, док је велики број твојих ученика, па шта да радим како бих се више окористио твојим знањем?"

Мухаммед б.ул-Хасен му одговори: "По дану присуствуј предавањима заједно с Ирачанима, а само теби одредићу ноћни термин, коначићеш код мене и ја ћу ти тада предавати." Есед каже: "Ноћивао сам код њега, а он би ме у току ноћи будио и држао предавања. Испред себе би донео бокал воде којом би ме прскао када бих од поспаности и умора задремао, па бих се разбудио и настављао да слушам. Тако смо провели много дана и ноћи заједно све док нисам достигао у науци оно што сам желео."

Боље вам је да не нападате овај народ

Француски изасланик у Алжиру, у време цихада, борбе и отпора колонизатору, запретио је

познатом учењаку Абдул-Хамиду ел-Џезаирију да ће да затвори џамију ако не престане с држањем предавања у њој, па му је овај учењак одговорио: "Нећеш то моћи." Изасланик упита: "А како то?" Учењак Абдул-Хамид рекао: "Када будем на некој свадби, подучаваћу присутне сватове; ако будем на жалости, саветоваћу и држаћу предавање присутнима; ако седнем у воз, подучаваћу путнике; ако ме стрпате у затвор, деловаћу међу затвореницима; а ако ме убијете, запалићете пламен осећања мржње и освете код народа, зато вам је боље да не нападате на овај народ и да њега, његову веру и језик оставите на миру."

Не знам

Имам Малик б. Енес, нека је Бог задовољан њим, каже: "Чуо сам учењака Б. Хурмуза да каже: 'Сваки учењак би требао да своје ученике и оне који присуствују његовим предавањима навикне и у наследство им остави речи: „не знам“, како би оне биле једна од основа којој хрле. Па када буду упитани

о нечему о чему не знају одговор, нека кажу: не знам."

Како бити независан од људи

Хатим ел-Белхи је био познат по својој скромности, побожности и аскетизму. Када је дошао у Багдад, желео је да се сусретне с учењаком Ахмедом б. Ханбелом. Овај учењак га је примио и изразио му добродошлицу и, након извесног времена проведеног с њим, учењак Ахмед га упита: "Обавести ме, Хатиме, како да будем независан од људи?"

Хатим рекао: "О Ебу Абдуллах! То се може постићи ако будеш упоран и предан у три ствари: да дајеш људима од своје имовине, а да од њих ништа не тражиш нити узимаш; да им омогућиш да дођу до остварења својих права, а да од њих не тражиш своје право; да подносиш њихово зло према теби учињено, а да на то не узвраћаш." Ахмед б. Ханбел је неколико тренутака размишљао о његовим речима, а онда је рекао: "О Хатиме, то је заиста тешко." Хатим тада рекао: "Када би могао томе да се препустиш и покориш", и то је поновио три пута.

Предочио је јавности своју грешку

Учењак Ел-'лзз б. Абдус-Селам је дао фетву (правно мишљење) о неком питању, затим је увидео да је погрешно, па је у Каиру то свима дао на знање говорећи: "Коме је Б. Абдус-Селам дао такву и такву фетву, нека не поступа по њој, јер је он уистину погрешно."

Стрпљивост учењака

Јахја б. Ме'ин је рекао: "Учењак Ахмед б. Ханбел и ја смо се упутили ка Јемену с намером да посетимо Абдур-Резака. Прво смо се зауставили у Мекки обављајући обреде ходочашћа, па сам у току кружења око Кабе, приметио Абдур-Резака и назвао му селам и казао: 'Ово је твој брат у Исламу Ахмед б. Ханбел.' На то Абдур-Резак рекао: 'Бог га поживео и у вери учврстио. О њему сам чуо само лепе ствари.' Ахмеду сам рекао: 'Бог нам је скратио пут, дао нам да уштедимо средства која смо планирали да потрошимо на путу и поштедио нас напора путовања у трајању од месец дана.' А на те речи Ахмед узврати: 'Ја сам још у Багдаду намеру донео да од Абдур-Резака слушам

(хадиске) предаје у Сан'и (Јемену) и, тако ми Бога, нећу променити своју намеру."

Јахја каже: "Кад смо допутовали у Сан'у, Ахмеду је нестало средстава које је понео за путовање па нам је Абдур-Реззак понудио много сребрењака, али их Ахмед није прихватио. Абдур-Реззак му рекао: 'Узми их као позајмицу', али је и то одбио. Ми смо му такође понудили да узме нешто од наших средстава, али ни то није прихватио. Касније смо га видели како израђује свитњаке и од зарађеног новца купује храну."

Бој се Бога!

'Ата' б. Еби Ребах, Бог с њим био задовољан, је дошао владару Абдул-Мелику б. Мервану па га је затекао како седи на свом престолу, а око њега су били угледници из свих крајева Исламске државе. Када га је владар угледао, устао је на ноге (из почаста према овом учењаку) и довео га до свог места и сместио га поред себе па му рекао: "Да ли ти је нешто потребно, о Ебу Мухаммеде?" 'Ата' му одговори: "О

владару правоверних! Бој се Бога у погледу Божијег харема (К'абе) и харема Његовог Посланика (Посланикове џамије), води рачуна о њиховој изградњи и реновирању. Бој се Бога у погледу потомака становника Мекке који су преселили у Медини и самих становника Медине, јер су ти они омогућили да се данас налазиш на том месту и положају. Бој се Бога у погледу муслиманских војника који бдију на границама и води рачуна о потребама осталих муслимана, јер си ти одговоран и само ти ћеш бити питан за њих (када будеш полагао рачун на Судњем дану). Бој се Бога у погледу оних који ти долазе па их не одбијај, не буди равнодушан и немаран према њима и не затварај пред њима своја врата."

Абдул-Мелик му одговори: "Да, тако ћу чинити, ако Бога да." Након тога је 'Ата' устао и кренуо, а Абдул-Мелик га ухвати за руку и упита: "О Ебу Мухаммеде! Све што си казао било је у вези с потребама других људи и ја сам казао да ћу то испунити, али шта је теби потребно?" 'Ата' одговори: "Мени није потребно ништа од ствари", затим је изашао. Абдул-Мелик прозбори: "Ово је истински понос и част!"

Имам (учењак) Евза'и и његови ученици

Велид б. Муслим казује: "Када смо напуштали кућу учењака Евза'ија, пратио нас је па се удаљио с нама, прешавши већу раздаљину. Рекли смо му: "Поштовани учењаку! Представља ли ти потешкоћу да у тим (позним) годинама пешачиш с нама?" Он нам одговори: "Ћутите и наставите да ходате! Да ми је познато да постоји народ или скупина с којом се Бог поноси а да су бољи од вас, с њима бих ишао и њих испраћао. Али нема бољих од вас."

Буди омиљен код људи

Ебу Дехман је стајао пред вратима Се'ида б. Муслима чекајући дозволу за улазак, али је мало потрајало пре него што му је дозволио да уђе. Када је Ебу Дехман стао пред Се'ида, обратио му се следећим речима: "Знај да је ова ствар која је сада у твојим рукама (власт) већ била у рукама некога другог пре тебе. Буди омиљен код Божијих робова и насмеши им се. Уклони испред њих све препреке како би ти несметано долазили и обраћали ти се. Буди благ и сусретљив и гаји љубав према Божијим робовима, јер је љубав према њима повезана с љубављу према

Узвишеном Богу а мржња према њима проузрокује Божију срџбу. То је зато што су они Божији сведоци који ће да посведоче против онога који скрене с Божијег пута."

Боља је покорност коју прати љубав

Аббасијски халифа Мехди је хтео да казни становнике Шама (Сирије) због неког недела које су починили, па му Б. Хурејм рекао: "О владару правоверних! Пређи преко њихове грешке и опрости им, јер је боље да те Арапи слушају из покорности која је производ њихове љубави и симпатија према теби, него да ти се покуравају из страха од твоје казне."

Сви ви желите некакву корист

'Амр б. 'Убејд је био из реда чувених побожњака и аскета. Једног дана је ушао на двор владара Ебу Џ'афера ел-Менсура, а у владаревом друштву је био и његов син Ел-Мехди. Ебу Џ'афер се обратио 'Амру, представљајући му Ел-Мехдија: "Ово

је мој син и престолонаследник који ће након мене предводити муслимане. Моја жеља је да Богу упутиш молбу за њега."

'Амр на то рекао: "О владару правоверних! Видим да си задовољан да он преузме многе и веома важне послове, али му ти ниси посветио довољно пажње и ниси га припремио за то, напротив, заузет си другим стварима." Ебу Џ'афер се ражалостио када је чуо те речи, а 'Амр б. 'Убејд је наставио да говори: "О владару правоверних! Заиста ти је Узвишени Бог дао овоземни свет па се макар једним његовим делом искупи и тако заслужи награду и опрост. Да је ово што ти данас имаш у својим рукама задржао за себе онај који је владао пре тебе, то сигурно до тебе не би ни стигло."

Ебу Џ'афер је замолио: "Помози ме са твојим следбеницима (ученицима)", а 'Амр је имао на стотине својих честитих следбеника (ученика) па му рекао: "Подигни високо бајрак истине, па ће те помоћи њени следбеници." Затим је изашао, а Ебу Џ'афер је кренуо за њим носећи пун ћуп сребрних дирхема, али 'Амр није пристао да их узме од њега. Након тога догађаја, Ебу Џ'афер је певао следећи стих:

"Сви се попут ловца шуњате како бисте дошли до ловине и плена,

само 'Амр б. 'Убејд не чини нити смера."

Ебу Јусуф нам описује свог учитеља Ебу Ханифу

Халифа Харун ер-Решид је затражио од Ебу Јусуфа да му опише лепе особине и карактер учењака Ебу Ханифе, па је рекао: "Тако ми Бога, био је жесток када се радило о Божијим забранама, клонио се дуњалучара (они који воле овај свет и његове украсе), много је ћутао, дуго је размишљао. Није био брбљив, а ако би био упитан о неком правном питању на које је знао одговор, одговорио би. Мени је познат као онај који је чувао себе и своју веру, био је презаузет својим стањем и нису га интересовале мане код других људи. Друге људе је само по добру спомињао."

Владар Харун ер-Решид након Ебу Јусуфових речи је закључио: "Ово су особине добрих Божијих робова."

Дошао сам да се окористим твојим знањем, а не да гледам у слона

Преноси се да је једног дана стигао слон у Медину док је Малик б. Енес, нека је Бог задовољан њим, држао предавање и подучавао своје ученике у Посланиковој, нека је над њим Божији мир и спас, џамији. Један од њих повика: "Стигао је слон!" Маликови ученици скочише на ноге како би видели слона, а њега оставише. Од свих ученика једино је остао да седе Јахја б. Јахја ел-Лејси ел-Андалуси. Малик га је упитао: "Зашто ниси и ти отишао да видиш то чудно створење које немаш прилику да видиш у својој земљи?" Јахја му је одговорио: "Дошао сам да се окористим твојим знањем, а нисам дошао да гледам у слона."

Књига коју сам написао у име Бога

Ебу Галиб, познат по надимку Б.ут-Тијани (умро 436. х.г.), написао је једну значајну књигу у граду Мерсији у Андалусу (данашњој Шпанији). Када је помоћник Ебул-Џејш Муџахид ел-'Амири

сазнао за то, послао је Б.ут-Тијанију хиљаду златних енделузијских динара и још много одевних предмета, поручивши му да само дода у књизи рекаоницу: "Ову књигу је Темим б. Галиб посветио Ебуи- Џејшу Муцахиду", али је овај учењак одбио да прими златнике и одећу, а помоћнику је поручио: "Ово је књига коју сам написао у име Бога и да би била од користи ученицима који су на путу стицања знања. Зар да то сада мењам и да књигу пишем у име владара?! Тако ми Бога, то се никада неће десити!" Након тих поносних и одважних речи, углед Б.ут-Тијанија је још више порастао како у очима Муцахида, тако и код осталог света.

Знање се не стиче уз телесно благостање

Б. еби Хатим каже: "Провели смо седам месеци у Египту, а да нисмо окусили чорбу. Дању смо обилазили учењаке, а ноћу смо преписивали дневне белешке и преслушавали једни друге. Једног дана смо мој пријатељ и ја отишли код учењака па су нам рекли да је болестан и да тај дан не може да нас прими. У чаршији сам приметрио рибу па смо је купили. На путу ка месту где смо коначили, затече

нас време када смо требали да присуствујемо скупу на којем су били присутни неки познати учењаци па смо се запутили ка том месту.

Задржали смо се три дана, тако да се риба готово покварила од стајања. Тај трећи дан смо је појели напола печену, скоро живу, не могавши да сачекамо да се јело припреми. Знање се не стиче уз телесно благостање."

Клетва оног коме је учињено насиље је попут стреле

Када се владар М'утесим тешко разболео, у посету му је дошао Ахмед б. Еби Давуд ел-Кади. Након што је сео поред њега, приметио је да му је смрт закуцала на врата и да су му то последњи часови боравка на овом свету. Владар му се пожалио на болове, па му је Ахмед на то рекао: "О владару правоверних! У затворима се налазе хиљаде невиних људи, а они и њихове породице тебе због тога проклињу. А клетва онога коме је учињено насиље је попут стреле која не промашује. Него, ти нареди да се ти људи ослободе па ће њихови језици уместо клетви да упућују Богу молбе за тебе."

М'утесим је наредио да се затвореници ослободе, а Ахмед настави да га саветује: "О владару правоверних! Они се враћају празних руку својим породицама, јадни и бедни, па нареди да им се њихови имеци врате у посед и подели им годишње плате које си био дужан да им даш." Владар испуни и тај његов савет.

Најгори појединац у овој скупини

Б.ул-Мубарек је казао: "Дошао сам код Суфјана ес-Севрија, нека је Бог задовољан њим, док се он налазио у предакшамско време на Арефату, затекао сам га како седи на коленима, а очи су му биле испуњене сузама, па сам га упитао: 'Ко је најгори појединац у овој скупини?' Одговорио ми је: 'То је онај који мисли да Бог неће да му опрости. (Тј. који се тога дана не нада Божијем опросту).'"

Успротивио се султановом поступку

Године 1148. султан је забранио да се из централне касе исплати уобичајени износ новца који се трошио у општедруштвене сврхе. Када је одлука прочитана у присуству учених, учењак Сулејман ел-

Менсури се тој одлуци успротивио и казао је: "Заиста то не требамо да му допустимо и морамо да захтевамо да се поступи супротно његовом наређењу, јер је оно противно верозакону, а свима је кристално јасно да се владару не покорава у ономе што је супротно одредбама верозакона." Владар и његови министри нису нашли могућност да се супротставе овом одважном ставу и фетви (правно мишљење) па су променили одлуку коју су претходно донели.

**"А на небу је ваша опскрба и оно што вам се
обећава"¹²**

Учењак Б.ул-Џевзи је у својој књизи "Менакибул-имам Ахмед б. Ханбел" једно поглавље резервисао за спомен групе учењака који су се устегнули од одговора на питање да ли је Кур'ан створен. Од тих учењака је споменуо и 'Аффана б. Муслима, учитеља имама Бухарије. У тим тешким данима искушења, представљена му је изјава о створености Кур'ана, па се устегнуо од одговора. Рекао му је да ће да изгуби право на месечну плату која је износила две хиљаде дирхема, а он је

---

¹² Кур'ан, поглавље Ез-Заријат, одломак 22.

одговорио, цитирајући кур'ански одломак: "А на небу је ваша опскрба и оно што вам се обећава."

Када се вратио кући, дочекале су га његове жене и остали укућани, њих четрдесет укућана, с критикама.

Након извесног времена неко је закуцао на врата. Пред кућом је стајао непознати човек који је донео кесу у којој је било хиљаду дирхема. Незнанац је рекао: "О Ебу Османе! Бог те учврстио као што је веру учинио стабилном и јаком! Овакав износ ћеш добити сваког месеца."

Колико се бојиш Бога, толико ће други тебе да поштују

Мухаммед б. Сулејман, намесник Басре, посетио је Хаммада б. Селему, чувеног учењака тог ирчког града, сео је испред њега на колена и упитао га: "О Ебу Селеме! Шта ми се то дешава? Кад год у тебе погледам, тресем се од неког страха пред тобом." Хаммад му је одговорио: "Када учењак жели да својим знањем задобије Божију наклоност и задовољство, онда га сви поштују и страхују пред

њим, а ако жели да путем знања дође до ризница и богатства, он тада од свега страхује."

Неко од учењака је рекао: "Колико се бојиш Бога, толико ће да те други поштују, колико волиш Бога, толико ће да те људи воле, колико си заузет бригом о Божијој вери и Његовим прописима, толико ће људи да буду заузети завршавањем твојих послова."

Сан о пет ствари

Владар Ел-Менсур је уснио анђела смрти па га је упитао: "Колико ми је остало од живота?" Анђео му је показао пет прстију. Владар се пробудио сав у страху и веома забринут је упитао за тумачење свог сна. Неки протумачише да се ради о пет година, други о пет месеци, а трећи о пет дана. На крају упита једног учењака да му протумачи овај сан, па му он рекао: "У том сну се наговештава пет ствари које само Бог зна: када ће наступити смак света, спуштање кише, знање шта је у материцама, шта човека сутра чека и где ће смрт да га сустигне."¹³

---

¹³ Кур'ан, део 34. одломка из поглавља Локман.

Чиме ћеш да се оправдаш пред Богом

Велики учењак 'Иззуддин б. Абдус-Селам запутио се ка тврђави на дан Бајрама па је видео војнике који су постројени стајали пред султаном Ејјубом Неџмуддином који се појавио пред народом у својој свечаној одори. Учењак 'Иззуддин је повикао: "О Ејјубе! Чиме ћеш да се правдаш пред Богом када ти буде казао: 'Зар ти нисам омогућио да владаш Египтом, а ти у њему продајеш алкохол?!'" Султан на то рекао: "Зар се то уистину догађа?" Учењак одговори: "Да. Ено у том хану се продаје алкохол и чине друга забрањена дела док се ти у изобиљу и благодатима шеташ овом земљом."

Султан је узвратио: "То нисам ја дозволио, та појава датира још из времена када је мој отац владао." Учењак 'Иззуддин је упитао: "Зар си ти од оних који говоре: 'Ми смо затекли своје очеве да то чине'?" (Наводи део кур'анског одломка у којем се критикује правдање неверника који су наследили идолопоклонство од својих предака па су и они наставили њиховим стопама.) Након тога је султан наредио да се тај хан одмах затвори.

Када се учењак 'Иззуддин вратио у своју школу у којој је предавао, један његов ученик га је

упитао: "Зашто си то учинио кад си могао да му то и насамо кажеш?" Учењак му је одговорио: "Синко мој, видео сам га надменог и пуног себе па сам хтео да га учиним мало пониженим како се не би узохолио и тако сам себи зло учинио." Ученик је поново упитао: "Уважени учењаку, а зар се ниси уплашио каква ће бити његова реакција на то?" 'Иззуддин му је одговорио: "У том моменту сам мислио само на Бога па ми је Он дао снагу и достојанственост па је султан преда мном био попут обичног мачка."

Прикупили су му новца да себи купи одећу

Омер б. Хафс ел-Ешкар каже: "Неколико дана је прошло откако нисмо видели имама Бухарију, а од њега смо бележили хадисе које нам је цитирао у Басри. Потражили смо га и најзад смо га пронашли у једној кући без адекватне одеће на себи. Сав новац је потрошио па му од њега није остало ништа како би купио одећу. Ми смо се састали и сакупили смо дирхема, а затим смо му купили одећу да би могао да настави са радом на записивању хадиса Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас."

Убијен је јер је одбио да једе

Вехб б. Мунџбех казује: "Један владар је терорисао људе терајући их да једу свињско месо, па је наредио да најбољи и најпобожнији учењак тог времена дође и својим примером демонстрира једење свињетине. Кувар је уместо свињскога донео пред њега јареће месо и о томе га је обавестио, али је овај учењак, и поред тога, то одбио.

Када је владар наредио да се изврши смакнуће, један од чувара му је рекао: 'Шта те је спречило да једеш ово месо ако си знао да је то јаретина?' Овај учењак му је одговорио: 'Бојао сам се да својим примером не доведем људе у заблуду и искушење, па да када буду натерани да једу свињетину, кажу: 'Тај и тај учењак је јео', па ће за мношћ остали људи да се поведу и мене ће у томе да следе, јер они не знају да је то јаретина.' Након овога је убијен, Бог му се смиловао."

"Зашто на свакој узвишици палате зидате, друге исмевајући?"¹⁴

Када је владар Насир градио град Ез-Зехра у Шпанији, а више година је потрошио у естетско уређивање овога града и његових импозантних и надасве прелепих двораца, десило се да је једном био толико заокупљен тиме да је пропустио да клања молитву петком у главној џамији у Кордоби. Након завршетка изградње и свечаног отварања Ез-Зехре, присуствовао је петак-молитви у којем је хутбу (говор) излагао кордопски судија Мунзир б. Се'ид. Свој хутбу је започео следећим кур'анским одломцима: **"Зашто на свакој узвишици палате зидате, друге исмевајући, и подижете утврде као да ћете вечно живети, а кад кажњавате, кажњавате као силници? Бојте се Бога и мени будите послушни! Бојте се Онога Који вам дарује оно што знате, дарује вам стоку и синове, и баште и изворе. Ја се, заиста, за вас бојим на Великом дану патње."**¹⁵

Након тога је наставио да критикује изградњу двораца и претеривање у трошењу средстава у њих.

---

¹⁴ Кур'ан, поглавље Песници, одломак 128.

¹⁵ Кур'ан, поглавље Песници, одломци 128-135.

Владар је схватио да је он тај на кога се односе жестоке речи критике, па је заплакао и покајао се. Ипак, то није могао да заборави Мунзиру па се једном приликом пожалио на њега свом сину Хакему, рекавши му: "Тако ми Бога, Мунзир ме је жестоко критиковао и претерао је у свом укуру упућеном на моје име", затим се заклео да за њим више никада неће да обавља петак-молитву, него за Ахмедом б. Матрефом.

Син му је рекао: "Шта те то спречава да му забраниш да држи хутбу, ако га не симпатишеш?" Отац га је укорио због таквих речи и рекао му је: "Тешко теби, зар се неко попут Мунзира б. Се'ида, који је изузетан и богобојазан учењак, уклања и обезвређује да би се удовољило прохтевима једне душе која се клони исправнога пута?! То се неће десити, јер се ја стидим Узвишеног Бога и не желим да станем на пут таквом човеку који се истиче по својој честитости и искрености. Ипак, заклео сам се да нећу за њим да обављам петак-молитву, јер ме је јавно укорио и тако учинио да се нелагодно осећам. Заиста сам пожелео да учиним кеффарет (искуп) након што прекршим своју заклетву и на тај начин се искупим, а он може док је жив да клања као имам

људима, ако Бог да, а ми никада нећемо тражити некога да га замени."

Заиста је ствар озбиљна па се и ти уозбиљи!

'Ата' б. Еби Ребах је свратио код владара Велида б. Абдул-Мелика док је код њега седео Омер б. Абдул-'Азиз, па му је назвао селам (поздравио га је исламским поздравом), рекавши: "Есселаму алејкум (мир са тобом), Велиде", не споменувши: "владару правоверних". Због тога се владар видно наљутио и наредио му да седне. 'Ата' се обратио владару и, између осталог, рекао му је: "До нас је предајом дошло да у Паклу има једна долина чији назив је Хебхеб, а њу је Бог припремио за сваког неправедног владара."

Те речи жестоко погодише и уздрмаше Велида, а Омер б. Абдул-'Азиз на то узврати речима: "Узнемирио си владара правоверних!" 'Ата' је чврсто стиснуо Омерову подлактицу и жестоко га је подбо лактом па му је рекао: "Омере, заиста је ствар озбиљна па се и ти уозбиљи!" 'Ата' је затим устао и напустио је владарев двор.

Шта ми моји непријатељи могу

Учењак Б. Тејмије је бачен у тамницу затвора који је био познат под називом "Сицнул-кал'ах" а налазио се у Дамаску. У њему је провео годину и неколико месеци. Било му је понуђено да изађе на слободу под условом да се одрекне неких својих мишљења и уверења, али је он то одбио рекавши: "Шта ми моји непријатељи могу? Мој Рај и моја башта су у мојим грудима, па где год ја ишао, моја башта је са мном и она ме не напушта. Заиста је мој затвор за мене осамљивање, прогон из моје земље је путовање (туризам), а моје убиство је смрт на Божијем путу.

Ви сте у једној долини, а ја у другој

Учењак 'Иззуддин б. Абдус-Селам је био један од најчувенијих учењака свог времена, а обављао је функцију врховног судије у доба владара Салиха, намесника Дамаска. Једног дана је сазнао да је овај владар склопио примирје с крсташима како би уз њихову помоћ покорио свога брата (по вери) султана Неџмуддина Ејјуба, владара Египта. Као

противуслугу, крсташима је дао Сајду и још неке муслиманске војне утврде.

Једног дана су крсташи ушли у Дамаск са циљем да купе наоружање од муслимана, па је то тешко пало на срце учењаку Б. Абдус-Селаму па је издао фетву у којој се забрањује продаја оружја крсташима, јер се они њиме служе у борбама против муслимана. Тих дана је држао хутбу (предавање) у великој Емевијској џамији, па је једна од молби коју је проучио била и ова: "Боже подари овом уммету (заједници) оштроумног владара, оснажи онога који је Теби одан, а понизи Свог непријатеља, и подари им онога који ће да ради у Твојој покорности и који ће да забрањује оно у чему је непокорност Теби!" Присутни верници су на ову молбу изговарали: Амин. Намесник Дамаска се због тога наљутио па је учењака 'Иззуддина разрешио дужности судије. Учењак се након тога упутио ка Египту чинећи хиџру (пресељење).

Тај растанак с овим уваженим учењаком је тешко пао становништву Дамаска и то је кулминирало тиме да се сам владар забринуо да неће повести револуцију и свргнути га с власти због тога, па је послао гласника преко којег је учењаку поручио:

"Заиста ти је владар опростио и враћа те на стару функцију судије, под условом да му се поклониш и да му пољубиш руку." Учењак је на то узвратио речима: "Каквог ли бедника! Тако ми Бога, ја не бих дозволио да он мени пољуби руку, а камоли да ја његову љубим?! О народе, ви сте у једној долини, а ја сам у другој. Хвала Богу који ме је спасио онога чиме је вас искушао!"

Затражи нешто од мене!

Владар Хишам б. Абдул-Мелик је обављао ходочашће у доба своје владавине, па је ушао у К'абу и у њој је затекао Салима б. Абдуллаха, сина Абдуллаха б. Омера, нека је Бог задовољан њим. Хишам му је рекао: "Затражи нешто од мене!" Салим на то узврати: "Заиста се ја стидим Бога да у Његовој кући тражим нешто од неког другог." Када је Салим изашао из К'абе, Хишам је изашао за њим и рекао му је: "Ето, сада си изашао из Божије куће па сад можеш нешто да затражиш од мене." Салим му је рекао: "Да ли да тражим нешто од овосветских или оносветских потреба?" Хишам је одговорио: "Од овосветских потреба." Салим је на то узвратио: "Ја нисам молио за

овај свет Онога Који га поседује па како да молим од оног који га не поседује?!"

Зашто ми не дођеш?

Султан је упитао ' Алију б. Хусејна ен-Нејсабурија: "Зашто ми не дођеш?" Овај му је одговорио: "Желео сам да будеш један од најбољих владара који посећују учењаке, а да ја не будем међу најгорим учењацима који посећују владаре."

Наука и само наука

Абдуллах б. Мубарек је упитан: "Да те је Бог надахнуо знањем да ћеш вечерас да умреш, шта би радио у току дана?" Абдуллах је одговорио: "Тражио бих знање."

Одгој асхаба (Посланикових, нека је над њим Божији мир и спас, другова)

Приповеда се да је Осман б. Аффан, нека је Бог задовољан њим, посетио Абдуллаха б. Мес'уда, нека је Бог задовољан њим, у болести у којој је и преселио на други свет. Упитао га је: "На шта се жалиш?" Абдуллах је одговорио: "На своје грехе." Осман га је поново упитао: "А шта желиш?" "Опрост свог Господара", одговорио је Абдуллах. "Зар ти нећемо звати лекара?" Опет је упитао Осман. "Не", одговорио је. "Зар ти нећемо послати новац који ће бити за твоје ћерке након твоје смрти?" "Не, оне немају потребе за тим. Ја сам их препустио њиховом Створитељу, а Он најбоље зна њихово стање и потребе."

Понос учењака

Б. Хилкан у својој књизи "Вефејатул-е'ајан" наводи причу о Давуду б. Алију Ел-Асфханију ез-Захирију (умро 270. х.г.), који је био најистакнутији представник захиријске правне школе и најеминентнији учењак тог времена у Багдаду. Ебу Абдуллах ел-Мехалими каже: "Клањао сам рамазански бајрам-намаз у великој градској џамији, па сам одлучио да посетим Давуда и да му упутим честитке поводом наступања Бајрама. Затекао сам га

како руча, а пред њим је био тањир јефтине салате и сок од хурми па сам се веома зачудио видевши у каквом стању живи овај велики учењак. Схватио сам тада да све што на овом свету постоји, у суштини нема неку велику вредност.

Напустио сам његову кућу и упутио сам се његовом комшији Ел-Цурџанију који је био познат по свом добротинству и хуманости. Дочекао ме је на вратима своје куће гологлав и босих ногу па ме је упитао: 'Шта то мучи судију?' Рекао сам: 'Веома важна ствар.' Поново ме је упитао: 'А о чему се ради?' Одговорио сам: 'У твом комшилуку живи Давуд б. Алија, а теби је добро познато да је он изузетан учењак, па зар си га сметнуо са ума и заборавио на њега и поред тога што си ти надалеко чувен по свом добротинству и чињењу добра?!' Потом сам му испричао оно што сам видео.

Ел-Цурџани ме је саслушао, а након тога ми је рекао: 'Давуд је нагле нарави. Синоћ сам му послао по једном младићу хиљаду дирхема како би се тиме припомогао, али је он одбио да их прими и још је рекао младићу да ме упита одакле ми то да је он у потреби за помоћ па му шаљем овај новац?'"

Ел-Мехалими је казао: "Зачудио сам се томе па сам му рекао: 'Дај мени тај новац да га ја лично њему однесем.' Предао ми је кесу са новцем и рекао је оном младићу да му донесе још једну кесу новца. Тако сам се запутио ка Давудовој кући носећи две хиљаде дирхема. Ушао сам у кућу, седео сам извесно време, а затим сам пред њим ставио оне кесе са новцем. Учењак се видно узнемирио и рекао ми: 'Мислио сам да си ми дошао ради науке! Врати се са оним са чим си дошао, јер мени то није потребно!'" Ел-Мехалими казује: "У тренуцима напуштања његове куће, овај свет је губио своју вредност и постајао је све мањи у мојим очима. Обавестио сам Ел-Цурџанија о ономе што се десило и желео сам да му их вратим. Он ми је рекао: 'Ја сам овај новац дао у име Узвишеног Бога и не желим га натраг себи. Ти, судија, преузми на себе обавезу да га поделиш онима којима је он неопходан.'"

Ја нисам твоју руку пољубио, па зар бих његову?!

До Хадјевија је допрла информација да је професор Мухаммед Абдуху пољубио руку лорду

Кромеру приликом његовог испраћаја на станици. Након извесног времена је професор Абдуху био позван на вечеру код Хадјевија са осталим званицама, па након што је сервирана вечера, Хадјеви га је упитао о ономе што је чуо, а професор се жестоко наљутио, напустио је трпезу а за њим и остале званице, па се љутито обратио Хадјевију: "О наш господине! Ти добро знаш да никада нисам твоју руку пољубио, а да сам одлучио да нечију руку љубим, била би то Хадјевијина (твоја) рука. Па зар мислиш да бих ја и помислио да пољубим руку том лорду?!"

Хадјеви је упутио речи извињења и жаљења и том приликом је рекао: "Бог их убио, заиста су слагали." Тек након речи извињења, професорова љутња се стишала.

Не знам

Ш'абију је рекаоно: "Зар се не стидиш да на многа питања која су ти упућена одговараш са: Не знам?" Он је одговорио: "Ни Божија одабрана створења, анђели, нису се стидели својих речи када су упитани о ономе што не знају: **'Хваљен нека си Ти,**

ми знамо само оно чему си нас Ти подучио. Ти си Свезнајући и Мудри. ""¹⁶

Ко је испружио ноге, не пружа руке

Учењак Се'ид ел-Халеби, учењак свог времена у Шаму (Сирији), једном је приликом подучавао своје ученике, а ноге је опружио. Тада је код њега ушао Ибрахим-паша, владар Египта, који је био страх и трепет за становнике Шама. Учењак се није ни померио нити је скупио ноге а није ни променио свој положај. То је дубоко повредило пашу, али је своја осећања прикрио. Након што је напустио Шам, послао је учењаку један ћуп и у њему хиљаду златних лира. Учењак Се'ид је одбио да прими овај вредни поклон па поручи по гласнику који је донео новац: "Реци паши: 'Онај који пружа ноге, не пружа руке!'"

---

¹⁶ Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 32.

О учењаку и владару

Судија Ебу Хамид б. Мухаммед ел-Есферајини је био у лошим односима с владаром, па му је судија послао писмо у којем је стајало: "Знај да ме ти не можеш уклонити са дужности коју ми је Узвишени Бог доделио, а ја сам у стању да пошаљем писмо становницима Хорасана које ће да садржи само пар рекаоница, а на основу којег ћеш бити смењен са положаја владара!"

Увредио си владара правоверних

Бејхеки бележи у делу "Ел-мехасин вел-месави" следећи догађај: 'Амр б. 'Убејд је посетио владара Ебу Џ'афера ел-Менсура па му је рекао: "О владару правоверних! Заиста ће Узвишени Бог да те проживи па ћеш стајати пред Њим и питаће те о добру и злу које си учинио, макар то било и нешто незнатно и ситно. Људи ће бити твоји противници на Судњем дану. Бог је задовољан само оним делима којима си и ти сам задовољан. Као што ти желиш да Бог буде према теби праведан, исто тако тражи од

тебе да будеш праведан према људима који су ти потчињени. О владару правоверних! Иза твојих врата је запаљена ватра која се распламсава неправдом." Чувши ове искрене речи и савете учењака, владар Менсур заплака.

Владарев саветник Сулејман б. Меџалид, који је стајао поред владара, је рекао: "О 'Амре, увредио си владара правоверних!" На то је 'Амр узвратио: "О владару правоверних, ко је овај?" Владар је одговорио: "Твој брат Сулејман б.Меџалид." 'Амр је након тога прозборио: "Тешко теби, Сулејмане! Владар правоверних умреће сутра и све ово што око њега видиш - нестаће. Ти ћеш једног дана бити леш и ништа неће да ти користи осим твојих добрих дела која си урадио. Близина овог зида је владару кориснија од твоје близине ако наставиш да владару ускраћујеш савете и да браниш другоме да га саветује. О владару правоверних, ови су те искористили па им користиш попут мердевина за долазак до остварења њихових жеља и прохтева."

Владар Менсур је упитао: "Шта да радим? Позови ми своје пријатеље да њих поставим на руководеће положаје." 'Амр му је одговорио: "Ти ћеш их сам позвати и привући ћеш их радећи добра дела.

Нареди да овај страховити притисак на народ престане. Свакодневно позивај ка себи намеснике и тражи од њих појашњење кад год се код тебе појави нека сумња у исправност њихових поступака, а исправи грешку ако си некога безразложно сменио и на његово место некога другог поставио. Тако ми Бога, ако будеш тако поступао и од њих тражио да буду праведни, теби ће да долазе и они које си затражио од мене да ти их пошаљем."

Зашто ти ниси устао на ноге кад су остали људи устали?

Владар Харун ер-Решид је прошао поред кружока у којој је држао предавања чувени учењак Мухаммед б. Хасен еш-Шејбани, ученик имама Ебу Ханифе, па су сви присутни устали владару на ноге, осим Мухаммеда б. Хасена. Након тога му је владарев гласник пренео да га владар позива код себе. Када се овај учењак вратио, пријатељи су га упитали шта се десило, па им је он рекао: "Ер-Решид ме упитао: 'Зашто ти ниси устао на ноге кад су остали људи устали?' Одговорио сам му: 'Нисам волео да тим

поступком напустим положај учених и да се спустим на ниво обичног света!"

Знање је највећи украс учењака

Син владара Мехдија је присуствовао предавању које је чувени судија Шурејк држао својим ученицима. Владарев син се наслонио леђима на зид и онако заваљен поставио је питање судији који се није обзирао на то, па је овај то поновио и други пут, а судија је опет занемарио његово питање (због његове охолости и непристојног седења у току изучавања хадиске¹⁷ науке). То је наљутило владаревог сина па је рекао: "Зар омаловажаваш владаревог сина?!" Шурејк је одговорио: "Не, али су знање и достојанство највећи украси учењака, украси које учењаци не смеју ни по коју цену да изгубе."

Лорд није један од нас

Лорд Кромер је посетио учењака Мухаммеда еи-Енбабија, декана универзитета Ал-Азхар у Каиру,

---

¹⁷ Хадис значи "оно што је Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, рекао, урадио или видео да неко нешто чини, па је својом ћутњом то одобрио и дотичног није опоменуо."

и поздравио га. Учењак га је отпоздравио и руковао се с њим, али је то учинио седећи, што је погодило лорда који је сео до њега и рекао му: "О уважени учењаку! Зар ти не устајеш Хајдјевију?" Учењак је одговорио потврдно. Лорд је поново упитао: "А зашто ниси мени устао?" "Зато што је Хајдјеви наш намесник и владар, а лорд није један од нас", одговори учењак. Тај одговор је довео до раста учењаковог угледа у очима лорда Кромера који је, уз то, знао да цени учењакову искреност и отвореност. Каже се да је о том догађају писао својој влади у једном од извештаја.

Упорност у тражењу науке и стицању знања

Преноси се од Ебу Јусуфа, врховног судије, да је изјавио: "Умрло ми је дете па сам одредио оног који ће да се побрине око укопа, а тога дана нисам изостао из друштва учењака Ебу Ханифе, бојећи се да ми нешто од његовог знања не промакне."

Шеријатски правник Алија б. 'Иса је посетио Ебур-Рејхана ел-Бирунија који је био на самрти. У таквом стању Ебур-Рејхан је упитао Алију: "Једном си ми објашњавао начин расподеле наследства

бакама, па ме подсети!" Алија му је из сажалења и због околности у којима се налази рекао: "Зар о томе размишљаш у оваквом стању?!" Он му је одговорио: "Зар није боље да напустим овај свет познавајући тај пропис, него да одем са њега као незналица?!"

Оружје учењака и владара

'Иззуддин б. Абдус-селама, Бог му се смиловао, рекао је: "Бог нам је наредио борбу за Његову веру, са тим да је оружје ученог његово знање и језик, а оружје владара су његове сабље и стреле. Па као што владарима није дозвољено да напуштају борбу против многобожаца и безбожника, исто тако није дозвољено учењацима да напусте вербалну борбу против новатора и заблуделих."

Ако оздравим, тражиће од мене да опет будем на положају

Б.уи-Есир Мецдуддин Ебус-Се'адат је био чувени мухаддис¹⁸ и учењак којег су поштовали владари и у њихово име се прихватио врло значајних

---

¹⁸ Мухадис ("Ел Мухаддис") је исламски назив за стручњака који дубоко познаје и приповеда о хадису и познаје ланац њихових преносилаца.

државних функција и положаја. Касније га је погодила тешка болест која га је приковала за постељу и присилила да напусти све послове које је до тада обављао. Изоловао се од људи, али су ипак многи угледници долазили да га посете. Лекари су га лечили и, када се већ видело да је потпуно оздрављење на помолу, платио им је, а затим им је наредио да га напусте и прекину даље лечење. Његови пријатељи су га критиковали због тога и молили су га да лекари остану до коначног и потпуног излечења.

Б.ул-Есир им је рекао: "Ако оздравим, тражиће од мене да опет будем на положају, а ја то нећу моћи да одбијем. Међутим, ако останем у оваквом стању, неће то да учине, јер овакав нисам у могућности да обављам оно што од мене траже. Овако ћу да имам више времена за себе и читање научних дела, а нећу да улазим са њима у оне послове са којима Бог није задовољан, а ти послови њих чине задовољним. Опскрба ми је свакако загарантована."

Управо у овом делу свог живота написао је чувена дела: "Џами'ул-усул мин ехадисир-Ресул", "Ен-Нихајету фи гарибил-хадис" и др.

Ако желиш спас од Божије казне сутра на Будућем свету

Владар Харун ер-Решид је једне године обављао хоодчашће у друштву са својим везиром Фадлом б.ур-Реби'ом. Након што је провео први дан на Мини, нешто га је стезало у грудима па је послао по Фадла којем је, након његовог доласка, рекао: "Нешто ме притиска у грудима, а то не може да отклони нико други осим учењака па ми потражи некога да га за то приупитам." Фадл га је одвео једном броју учених, а Харун је за сваког од њих говорио свом везиру: "Ништа ми није помогао твој пријатељ па ми потражи некога другог." Везир га је одвео Фудајлу б. 'Ијаду, којег су затекли како клања и цитира одломак из Божије Књиге и понавља га. Покуцали су на врата па им је Фудајл отворио, затим је угасио лампу и запути се у ћошак шатора. Харунова рука је дотакла Фудајлову руку, који је тада рекао: "Како ли нежне руке, кад би још била спасена сутра од Божије казне!"

Харун ер-Решид је рекао: "Реци нам оно због чега смо дошли, Бог ти се смиловао!"

Фудајл им се обрати следећим речима: "А зашто си дошао? Понео си свој терет и терете свих

оних који су са тобом, а они су свој терет натоварили на тебе. Па кад би их упитао да један део терета греха понесу уместо тебе, не би то учинили. Онај који је теби највише одан и привржен, први ће да те напусти и да побјегне од тебе." Фудајл је ућутео на тренутак, а онда је наставио свој говор у мрклој, тамној ноћи у којој су откуцаји срца одзвањали попут откуцаја сата, толико јако да су уши готово могле да их чују. Рекао је: "Заиста је владар правоверних Омер б. Абдул-'Азиз, Бог му се смиловао, након преузимања власти позвао Салима б. Абдуллаха б. Омера б. ул-Хаттаба, Мухаммеда б. К'аба ел-Курезија и Реца-а б. Хајву и казао им је: 'Ја сам искушан овим искушењем, па ми помозите вашим саветима.' Он је обавезу управљања државом убројао у искушење, а ти и твоји помоћници сте је прихватили као благодат.

Салим му је рекао: 'Ако желиш спас од Божије казне, онда нека ти муслимани у годинама буду попут оца, они средњих година попут брата, а најмлађи од њих попут твоје деце, па покажи доброту према свом оцу, смилуј се свом брату и поклони нежност и бригу свом детету!'

Реца б. Хајве је тада рекао: 'Ако желиш спас од Божије казне, онда жели муслиманима оно што

желиш самом себи и презири да се њима догоди оно што презиреш да се догоди теби, а затим можеш мирно да умреш."

Након тога Фудајл се обратио Харуну ер-Решиду: "И ја ти исто то кажем и бојим се за тебе на Дан када ће ноге губити тло под собом, па да ли ти, Бог ти се смиловао, уз себе имаш сличне овим људима који ће да ти дају овакве савете?" Владар Харун је бризнуо у плач па је везир рекао Фудајлу: "Буди блажи према владару правоверних!" На те речи Фудајл је узвратио: "О сине Реби'ов, ти и твоји пријатељи сте га убили, а кажеш да ја будем блажи према њему!?"

Харун је рекао Фудајлу: "Каж ми још који савет!" Фудајл је наставио: "О владару правоверних, заиста је' Аббас, Веровесников, нека је над њим Божији мир и спас, стриц, дошао свом братићу и казао му је: 'О Божији Посланиче, постави ме за намесника (управника, помоћника)!' Божији Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, на то одговори: 'О 'Аббасе, боље је да сачуваш људски живот, него да се прихватиш намесништва које нећеш моћи да контролишеш. Заиста ће власт (управа, намесништво) да буде предмет кајања и несреће на

Судњем дану, па ако можеш да избегнеш обавезу намесника, учини то!"

Харун је заплакао и рекао му је: "Настави, Бог ти се смиловао!" "Тебе ће Бог да пита за овај народ на Судњем дану, па ако можеш да своје лице заштитиш од ватре, учини то! Чувај се да не осванеш и омркнеш а да у твом срцу буде и помисли да вараш своје потчињене! Заиста је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: **'Ко осване као преварант својих потчињених, неће осетити мирис Раја.'**"

Харун је поново заплакао, потом је рекао Фудајлу: "Имаш ли каквога дуга?" Фудајл је одговорио: "Да, дуг према моме Господару, дуг због којег ћу да полажем рачун, па тешко мени ако будем о томе са Њим дискутовао, тешко мени ако ме о томе буде питао и тешко мени ако ме не надахне да донесем оправдање и јак аргумент." Харун је појаснио: "Али ја сам мислио на твој дуг према људима."

Фудајл је узвратио: "Мој Господар ми није то наредио, већ ми је наредио да поверујем у Његово обећање и да будем покоран Његовим наредбама." Харун је рекао: "Ево ти ових хиљаду динара, узми их

и потроши их на своју породицу и помози се њима у робовању свом Господару!" А Фудајл је запањено рекао: "Субханаллах (слављен нека је Бог), ја те упућујем на исправан пут, а ти ме овим награђујеш! Бог ти дао мир и подарио успех!" Фудајл је одбио да узме златне динаре. Везир Фадл б.ур-Реби 'а казује: "Затим је ућутао и није више разговарао са нама па смо изашли из његовог шатора, а Харун ер-Решид ми је рекао: 'Када ме убудуће будеш упућивао на неку особу, упути ме на неког сличног овоме!'"

Знање захтева рад и деловање

Имам Газали је послао писмо једном свом ученику, у којем се одазвао његовој молби да му упути савет.

"О синко мој, давање савета је лако, али је тешко прихватити савет, јер је ономе који није навикао на њега горког укуса. Заиста, онај који стекне знање, а не ради по њему, имаће доказ против себе као што је Божији Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: **'Човек који ће имати најжешћу казну на Судњем дану је учењак који се сам није окористио својим знањем.'**

О синко мој, не буди онај који је шворц у погледу добрих дела нити као онај чији је фонд богослужења празан. Буди уверен да знање само по себи не даје резултате, као што је пример човека који у пустињи има уза се десет индијских сабљи а у сусрет му крене огроман и застрашујући лав, па да ли те сабље могу ишта да му помогну ако их не употреби? Тако је и са знањем и деловањем, нема користи у једноме без другога.

О синко мој, кад би стицао знање стотину година и сабрао хиљаду дела, нећеш са тиме да будеш спреман да ти се укаже Божија милост, осим са практичном применом наученог. Узвишени Бог каже: **"Човеку припада само оно што сам уради."**¹⁹

О синко мој, ако не будеш радио, нећеш да добијеш ни награду, јер је знање које не прате дела - лудост, а дело се не може исправно извршити без адекватног знања, стога је обоје неопходно. Заиста, само знање неће данас да те удаљи од греха, а нити ће сутра да те спаси од ватре. Па ако се данас не потрудиш радећи добра дела, казаћеш на Судњем

---

¹⁹ Кур'ан, поглавље Звезда, одломак 39.

дану: 'Врати нас да радимо добро!' Па ће да ти се каже: 'О ти, већ си био тамо, па си дошао овамо.'"

Неки од добрих претходника је рекао: "Знање чезне за делом, па ако му се оно одазове, остане с њим, у супротном, одсели и нестане. Ничим се знање не може ојачати и учврстити као делима, односно практичном применом, што је највећи фактор његове постојаности и стабилности."

Један учењак каже: "Мудра пословица каже: 'Ко ме буде тражио (знање) па ме не нађе, нека ради најбоље што зна и нека остави најгоре што зна. Па ако тако поступи, ја сам уз њега, макар и не био свестан тога.'"

Б.ул-Кајјим ел-Џевзи, Бог му се смиловао, рекао је: "Добри претходници нису називали фикхом²⁰ осим оно знање које прате дела, као што је одговорио С'ад б. Ибрахим када је упитан ко је најбољи феких²¹ Медине, рекавши: 'Онај који је најбогобојазнији (или онај који се највише греха клони).'"

---

²⁰ Фикх је исламско право или јуриспруденција, односно проширење Шеријата (исламског закона).

²¹ Феких (правник) –онај који се бави фикхом (исламским правом).

Феркад из Јемена је упитао Хасана ел-Басрија о нечему па му је он одговорио на то питање, а овај му је рекао: "Заиста остали шеријатски правници имају другачије мишљење." Хасан је на то рекао: "Тешко теби, Фурејкаде,²² а да ли си ти икада видео својим очима неког од шеријатских правника!? Заиста је истински феких скроман на овом свету, пун чежње за Будућим светом, добар познавалац своје вере, редован практичар у робовању своје Господару, не омаловажава онога изнад себе нити исмејава онога испод себе и не тражи овозвештачку награду за знање којем га је подучио Узвишени Бог."

Му'аз б. Џебел, нека је Бог задовољан њим, је рекао: "Учите оно што желите да научите, али вас Бог неће наградити за знање све док по њему не будете поступали."

---

²² Деминутив имена Феркад које има значење дивљег телета или звезде а којим се жели исказати незрелост и недораслост тог човека.

Ово је онај којег је наука уздигла на највише степене

'Икриме б. Абдуллах је из реда таби'ина²³ који је био један од познатих правника Мекке. Њему је Абдуллах б. 'Аббас, нека је Бог задовољан њим, рекао: "Иди и људима дај фетве!"²⁴" (Одговарај им на њихова питања у вези са вером.)

Се'ид б. Џубејр је упитан: "Знаш ли некога који је ученији од тебе?" Одговорио је: "'Икриме." 'Икриме је био онај којег је наука уздигла на највише степене, а познато је да је био роб Абдуллаха б. 'Аббаса, нека је Бог задовољан њим .

Волим да се према хадису Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, односим са пуно поштовања и респекта.

Имам Малик б. Енес, Бог му се смисловао, приликом цитирања хадиса Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, прво је узимао абдест (обредно праће поједних делова тела), чешљао је

---

²³ Таби'ини представљају другу генерацију муслимана.

²⁴ Фетва (арап.), правно мишљење које доноси муфтија на захтев судије или приватне особе, а на темељу којег судија доноси одлуку у спорном случају.

своју браду, заузимао је леп положај при седењу, тако да је својим изгледом изазивао страхопоштовање код слушалаца, а затим би отпочињао. Када је упитан о тим припремним радњама, одговорио је: "Волим да се према хадису Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, односим са пуно поштовања и респекта, и зато не цитирам хадисе осим када сам под абдестом и уз одговарајућу припрему." Није волео да хадисе наводи на улици, стојећи, или када је био у журби. Говорио је: "Волим када сам потпуно концентрисан да сасвим разумем значење онога што преносим од Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас.

Никада није јахао у Медини иако је у старости ослабио, говорио је: "Нећу да јашем у граду у којем је укопано тело Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас."

Опрезност у давању фетви (правних мишљења)

Абдур-Рахман б. Еби Лејла је рекао: "Познавао сам стотину и двадесет енсарија (становници Медине) Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, па кад би неко од њих био упитан о нечему,

волео је да његов брат уместо њега одговори на постављено питање, а ако се радило о цитирању хадиса, волео је да његов брат то уради уместо њега."

Сахнун б. Се'ид је рекао: "Најхрабрији у давању фетви је онај са најскромнијим знањем. Неко ко познаје једно поглавље науке мисли да је све знање у томе."

Б. Кајјим ел-Џевзи каже: "Добри претходници из реда другова и таби'ина су презирали исхитреност у давању правних мишљења и сваки од њих је волео да неко други уместо њега то уради, па када би се уверио да он мора дати фетву, уложио би максимални труд у спознају прописа из Божије Књиге и суннета²⁵, или речи и поступака прве четворице владара, а затим би доносио фетву."

Судија Ебу Јусуф је на самрти рекао: "Одрекао сам се сваке фетве коју сам дао, осим фетве која је у складу са Божијом Књигом и суннетом Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас."

---

²⁵Суннет означава Послаников, нека је над њим Божији мир и спас, поступак и начин његовог владања.

Ти ниси у времену у којем је живео Омер

Омер б. Абдул-'Азиз је написао писмо Салиму б. Абдуллаху б. Омеру б.ул-Хаттабу, у којем стоји: "Од Омера б. Абдул-'Азиза Салиму б. Абдуллаху. Ја сам стављен на муку тиме што ми је поверено вођство овог уммета (заједнице), а ја то нисам желео нити сам се по том питању консултовао. Бог то најбоље зна. Па када до тебе стигне ово писмо, напиши ми праксу Омера б.уи-Хаттаба у односима наспрам следбеника кибле (муслиманима) и оних који имају уговор (немуслиманима). Ја ћу следити његову праксу, Бог нека ми у томе помогне, и нека је над тобом Божији мир."

Салим му је одговорио на то писмо следећим речима: "Од Салима б. Абдуллаха Омеру б. Абдул-'Азизу, владару правоверних. Писао си ми да си искушан тиме што ти је поверено вођство овог уммета, а ти то ниси желео нити си се по том питању консултовао. Бог то најбоље зна. Тражиш од мене да ти напишем праксу Омера б.ул-Хаттаба у односима наспрам следбеника кибле и оних који имају уговор.

Кажеш да ћеш следити његову праксу, Бог ти у томе помогао.

Знај да ти ниси у времену у којем је живео Омер нити владаш људима којима је владао Омер. Што се тиче становника Ирака, постави се према њима тако да имају осећај да ти не можеш без њих, али и да не зависиш од њих. Нека те не спречава да смениш намесника то што ћеш да кажеш да не можеш да нађеш адекватну замену за њега, јер ако будеш смењивао због Бога и постављао због Бога, осигураће ти Бог истинске помагаче и саставиће те са њима. Божија помоћ људима је пропорционална њиховим намерама, па чија намера буде потпуно исправна, Божија помоћ је сигурна, а чија намера буде мањкава, и Божија помоћ буде делимична, а Бог је најбољи помагач, и нека је над тобом Божији мир."

Ви сте лекари, а ми смо фармацеути

Имам Ебу Ханифе је био код мухаддиса Ел-Е'амеша који му је постављао питања, а Ебу Ханифе му је на њих одговарао. Ел-Е'амеш га је потом упитао: "Одакле све ово знаш?" Ебу Ханифе је одговорио: "На основу хадиса које сам од тебе пренео", а онда му је цитирао неколико хадиса. Након тога је Ел-Е'амеш

рекао: "Довољно је, оно што сам ти преносио стотину дана - поновићеш ми за један сат! О скупино правника, ви сте лекари, а ми смо фармацеути!"

Грешка учењака води свет у пропаст

Један дечак је желео да се окупа у реци, па му је Ебу Ханифе, нека је Бог задовољан њим, рекао: "Чувај се да не паднеш, дечаче!" Дечак је одговорио: "Чувај се ти, о имаму, јер у грешци учењака је пропаст света."

Ако прихватиш пет својстава

Преноси се да је неки човек дошао код Ибрахима б. Едхема и рекао му: "О Ебу Исхак! Ја сам се према себи огрешио па ми изложи шта би ме спречило и зауставило да не чиним грехе!"

Ибрахим му је одговорио: "Ако прихватиш и усвојиш пет својстава које ти кажем, моћи ћеш да се супротставиш гресима и неће више моћи да ти науде." Казуј о Ебу Исхак!" Рекао је овај човек.

"Прво је", започе Ибрахим, "када будеш хтео да учиниш грех према Богу, престани да једеш Његову опскрбу." Овај је упитао: "Па одакле ћу да се храним када је све на Земљи Његова опскрба?" Ибрахим је одговорио: "Па зар ти доликује да се храниш Његовом опскрбом, а да будеш непослушан према Њему?" "Не, не доликује. Кажи које је друго својство!"

"Када будеш хтео да учиниш грех, немој да се населиш на неком од Његових места", рекао је Ибрахим. "Е ово је још теже од првог, Ибрахиме. Ако су Исток и Запад и све што је између њих Његови, па где онда да живим?" "О ти, зар ти доликује да се храниш Његовом опскрбом и да живиш на Његовој земљи, а да Му се супротстављаш чинећи грехе?" "Не, не доликује. Кажи које је треће својство!"

"Ако будеш хтео да учиниш грех, потражи место на којем те Он не види, па га тамо учини!" Човек је зачуђено рекао: "О Ибрахиме, шта ми то говориш?! Па Њему ниједна тајна није скривена." "О ти, зар ти доликује да се храниш Његовом опскрбом и да живиш на Његовој земљи, па Му се и поред тога супротстављаш чинећи грехе, а Он те види и зна

добро шта радиш?!" "Не, не доликује. Кажи које је четврто својство!"

"Када ти дође анђеол смрти да узме твоју душу, реци му да те остави у животу још мало док се не покајеш!" "Не, неће пристати на то." "О ти, па ако ниси у стању да од себе одбијеш смрт како би се покајао и знаш када анђеол дође да нема одгађања, па како се надаш успеху?!"

"Кажи које је пето својство!" "Када дођу анђели Зебаније на Судњем дану да те одведу и баце у ватру, не иди са њима!" "Али они на то неће да пристану." Ибрахим му тада рекао: "Па како се онда надаш спасу?"

Човек је рекао: "Довољно ми је, довољно ми је! Молим Бога да ми опрости грехе и Њему се кајем."

Сведочим да се раширила неправда пред твојим вратима

Имам Газали у свом "Ихја'у" наводи да је имам Шафи'и, Бог им се обојици смисловао, рекао: "Причао ми је Мухаммед б. 'Али: 'Био сам присутан у

резиденцији владара правоверних Ебу Ц'афера ел-Менсура, а ту је био и Б. еби Зуејб, док је градоначелник Медине у то време био Ел-Хасен б. Зијад. Дошли су Гифаријјуни владару да му се пожале на Ел-Хасена б. Зејда.

Ел-Хасен је први проговорио: "О владару правоверних, упитај Б. еби Зуејба о њима!" Владар га је и упитао па му је он рекао: "Сведочим да они претерано неред чине и да друге узнемиравају." Ебу Ца'фер је на то рекао: "Чули сте?"

Гифаријјуни рекоше: "О владару правоверних, упитај га о Ел-Хасену б. Зијаду!" Б. еби Зуејб је рекао: "Сведочим да он не суди праведно и да следи своје прохтеве."

Гифаријјуни рекоше: "Чуо си шта Б. еби Зуејб каже за њега, а он (Ел-Хасен б. Зијад) је честит и добар човек." Ел-Хасен б. Зејд је рекао: "О владару правоверних, упитај га за себе!" Владар Ел-Менсур га упита: "Шта имаш да кажеш о мени? Заклињем те Богом да ми кажеш!" Б. еби Зуејб је рекао: "Заклињеш ме Богом као да не познајеш себе!" Ел-Менсур је казао: "Тако ми Бога, рећи ћеш ми!"

Након тога Б. еби Зуејб је рекао: "Сведочим да си незаконито присвојио ову имовину и да си је дао ономе коме она не припада, и сведочим да се раширила неправда пред твојим вратима."

Ебу Ц'афер је устао са свог места и пришао је Б. еби Зуејбу, којег је ухватио за главу и рекао му је: "Тако ми Бога, да ја сад не седим овде (у Медини), савладао бих Персијанце, Римљане и Турке."

Б. еби Зуејб је рекао: "О владару правоверних, и Ебу Бекр и Омер, Бог са њима био задовољан, су владали па су праведно делили и били су истинољубиви, и тако су освојили Персију и Римско царство."

Ебу Ц'афер га је пустио и рекао му је: "Бога ми, да ја не знам да ти говориш истину, убио бих те!"

Б. еби Зуејб је рекао: "Владару правоверних, тако ми Бога, ја сам ти бољи саветник од твог сина Мехдија!"

Своје књиге је написао у затвору

Чувени ханефијски учењак Шемсуддин ес-Серахси сазнао је да је турски владар Хакан одлучио да се ожени својом робинjom коју је ослободио, али њен брачни причек још није истекао па Ес-Серахси није могао да прећути тако нешто иако је Хакан био познат као неправедник, тиранин и убица. Након што му је овај учењак одважно казао да то није допуштено, Хакан се жестоко расрдио и запретио му је. Међутим, Ес-Серахси није био од оних које претње могу да заплаше па је завршио у затвору. У затвору је написао своје чувено дело састављено од тридесет томова "Ел-Мебсут", које је употпунио не обративши се ни на какав извор. Све је диктирао по сећању и то се одвијало у затвору у којем су његови ученици записивали све оно што би им он говорио.

Поред овог, у затвору је написао и чувено дело из области усули-фикха²⁶ "Ел-Усул", као и "Зијадетуз-зијадат". Ова дела, као и услови у којима су написана указују на огромно знање и величину овог учењака којем је помогла јака меморија што му

---

²⁶ Усули фикх је наука која нас упознаје са шеријатским доказима, са начином њихове употребе и својствима која треба да поседује онај који се бави овом облашћу.

је Узвишени Бог подарио. Готово невероватно звучи када чујемо да је једном рекао, када су му споменули да је имам Шафи'и знао напамет 300 томова, да је то попут износа зеката (обавезна милостиња) на оно што он зна напамет, па је набројао 12 хиљада томова.

О владару правоверних, бој се Бога!

Б.ус-Семак је једног дана посетио владара Харуна ер-Решида, који му рекао: "Посаветуј ме!"

Б.ус-Семак је рекао: "О владару правоверних, бој се само Бога и знај да ћеш сутра стајати пред Њим и да ћеш бити упућен на једно од два места: у Рај или у Пакао."

Владар је заплакао толико да су му сузе навлажиле браду, а присутни Ел-Фадл б.ур-Реби'а се обратио Б.ус-Семаку речима: "Слављен нека је Бог! Па зар неко сумња да ће владар правоверних бити упућен у Рај, ако Бог да!"

Не обраћајући пажњу на његове речи, Б.ус-Семак је наставио да саветује владара: "О владару правоверних, ово неће да иде са тобом нити ће да

буде уз тебе тога Дана, па се бој Бога и преиспитај се!"

Харун ер-Решид је поново заплакао толико да су присутни почели да га сажалевају, а Ел-Фадл је ућутао и ниједну реч није изустио.

Кофери одеће и сандуци књига

Џемалуддин еи-Афгани је једном путовао у Турску, а људи су се веома зачудили када су га угледали без пртљага па га је један од њих упитао где му је кофер са одећом и осталим стварима, а Џемалуддин је одговорио: "Ја носим са собом само две врсте пртљага: кофере одеће и сандуке књига. Што се тиче сандука књига, они су овде", па показа на своја прса, "а што се тиче кофера одеће, они су овде", па показа на одећу коју је имао на себи.

Подучавање у затвору

Ахмед б. Тулун се разишао са својим судијом Бекаром б. Кутејбом око неког политичког питања у

вези са ингеренцијама престолонаследника па је, тим поводом, одлучио да га стрпа у затвор. Изнајмио је једну кућу и ставио га је у кућни притвор. Кућа је имала терасу на којој је судија седео и примао оне који су долазили да слушају његове говоре и предавања.

Навикао си се на друштво неправедника

Имам Газали у свом чувеном делу "Ихја' 'улумид-дин" је написао да је имам Ез-Зухри, који је постао близак са султаном, примио од једног брата по вери писмо следећег садржаја: "Бог мене и тебе сачувао од смутњи! Сад си у таквом стању да је обавеза оног који те познаје да упућује Богу молбу за тебе не би ли ти се Он смиловао. Постао си велики учењак којег су обасуле Божије благодати јер ти је Узвишени Бог дао да исправно разумеш Његову Књигу и праксу Његовог Посланика, нека је над њим Божији мир и спас.

Бог је учењак задужио једном обавезом и од њих је преузео обећање да ће да је извршавају. 'Објашњаваћете (веру и њене прописе) људима и нећете то (знање) да сакривате.'

Знај да су најбаналнија грешка и најбезазленији прекршај који си починио то што си се навикао на друштво неправедника и олакшао си им пут зла и неправде па си им омогућио да људима ускрате њихова права и да наставе да иду путем заблуде.

Када су те примили у своју близину, искористили су твој ауторитет за чињење неправде па си им попут моста преко којег прелазе долазећи до својих злодела, или си им попут мердевина којима се пењу до својих заблуда. Тебе користе да убаце сумњу о учењацима и ти си им мамац за манипулисање срцима незналица. Па незнатно је оно што су ти дали у замену за оно што су ти упропастили и много су ти узели у замену за упропаштавање твоје вере. Не би требао да будеш сигуран за себе да се ниси сврстао у оне за које Бог каже: **'Након њих су дошле генерације које су запоставиле молитву и следиле су страсти, они ће казну да искусе.'**²⁷

Буди у вези са Оним Којем ништа није непознато и Који ће да те чува, па се чврсто прихвати своје вере јер је у њу ушла болест, и припреми своју

---

²⁷ Кур'ан, поглавље Марија, одломак 59.

опскрбу јер се приближио одлазак на далек пут. 'А Богу није ништа скривено на небесима ни на Земљи.'"

Сулејман б. Абдул-Мелик и Ебу Хазим

Халифа Сулејман б. Абдул-Мелик је обављао ходочашће па је стигао у Медину са циљем посете, и том приликом је позвао Ебу Хазима ел-Е'ареца којем је наредио: "Говори, Ебу Хазиме!"

Ебу Хазим је на то одговорио: "А о чему да говорим, о владару правоверних?" "Где је излаз из ове ситуације?" Упитао га је владар.

"Постоји врло једноставно решење, ако га ти проведеш у дело", рекао је Ебу Хазим. "А које је?" Упитао је владар Сулејман.

"Прихвати се само оних ствари које ти долазе дозвољеним путем и дели их само онима који их заслужују!"

Сулејман је поново упитао: "А ко то може?"

"Онај коме Бог стави у обавезу оно што је теби ставио у обавезу", одговорио је Ебу Хазим.

Сулејман је наставио: "Посаветуј ме, о Ебу Хазиме!"

"Знај да ова ствар (хилафет, власт) није дошла до тебе, осим након смрти твог претходника и да ће изаћи из твојих руку као што ти је и дошла у руке."
"А зашто нам не долазиш?"

"А шта би тиме постигао? Ако ти се приближим, бићу тиме на искушење, а ти ниси власник онога што бих ја хтео нити ја поседујем оно што би тебе забринуло." Сулејман, чувши те искрене речи, је рекао: "Тражи од нас шта желиш!" Ебу Хазим је рекао: "Већ сам затражио од Онога Који је моћнији од тебе, па шта ми од тога да, ја то прихватим, а шта ми ускрати, ја опет будем задовољан."

Повратак туђег права

Малику б. Динару је речено: "Упути молбу и замоли Бога да омогући излаз из затвора том и том затворенику!"

Он је рекао: "Ваш затвореник је попут овце која је набасала на погачу једног сиромаша и појела је.

Власник овце говори: 'Боже, спаси је', а власник погаче: 'Боже, уништи је!' Молба њеног власника нема никаквог ефекта наспрам молбе сиромаша коме је неправда учињена. Зато кажите вашем затворенику да врати туђе право па му онда неће бити потребна моја молба."

Зар мислиш да смо те напустили?

Имам Ебу Ханифе, нека је Бог задовољан њим, имао је једног комшију који је пио алкохол сваке ноћи и тада би певао следеће:

"Напустише ме, а каквог ли младића напустише,

који је за црне дане и војник спреман за ратиште."

Имам је имао обичај да обавља ноћну молитву и тада би чуо његове речи и песму. Неколико ноћи Ебу Ханифе није чуо његов глас па је упитао за њега па му рекоше да га је пре два дана одвела полиција и да је у затвору.

Након што је имам Ебу Ханифе клањао јутарљу молитву узјахао је на свога коња и упутио се

шефу полиције и тражио је дозволу да уђе код њега. Добио је дозволу па је ушао у његову резиденцију, а шеф полиције га је сместио на своје место и упитао га: "Шта то имам жели од мене?"

Ебу Ханифе је рекао: "Имам једног комшију којег је одвела полиција па нареди да га пусте из затвора."

"Да, наредићу да га ослободе, као и све остале који су затворени те ноћи." Затим је наредио да се сви пусте из затвора.

Ебу Ханифе је узјахао на свога коња, а његов комшија га је пратио, па кад су стигли пред кућу, Ебу Ханифе га је упитао: "Зар мислиш да смо те оставили на цедилу?" "Не, напротив, него си ме сачувао и бринуо се за мене, Бог те наградио! Кунем се Богом да од данас више нећу да пробам алкохол!" Након тога се покајао и заиста више никада није пио алкохол.

Тражење знања

Хасан ел-Басри је упитан о човеку који је напунио осамдесет година свог живота, да ли њему приличи да се у тим годинама образује. Хасан је одговорио: "Ако му приличи да живи, онда му приличи и да се образује."

Упитали су једног учењака: "Када приличи човеку да се образује?" Он је одговорио: "Све док је жив."

Ахмед б. Ханбел је рекао: "Тражићу знање све до гроба (док ми не дође смртни час)."

Абдуллах б. Бишр ет-Таликани је изјавио: "Прижељкујем да ми смрт дође у моменту док будем држао перо у руци."

И Б.ул-Мубарек је на питање до кад ће да тражи знање одговорио: "Све до смрти."

Ови су се заситили богослужења

Једном приликом је у џамију ушао Хасан ел-Басри а у његовом друштву је био Фиркад, па су сели

поред једног кружока у којем се говорило о вери и побожности, а њих двојица су то пажљиво слушали. Хасан се окрену Фиркаду и рекао му: "О Фиркаде, тако ми Бога, овим људима је досадило богослужење, а тешки су им постали рад и активност (чињење добрих дела), и смањио се интензитет њихове богобојазности па су схватили да им је прича лакша од дела и зато само причају."

Ослони се на добре људе (богобојазне вернике)!

Када је Омер б. Абдул-'Азиз изабран за владара Исламске државе, познати таби'ин Тавус му је послао писмо у којем је писало: "Ако желиш да правилно поступиш и да сва твоја дела буду исправна, онда се ослони на добре људе (богобојазне вернике)!"

Омер је на то рекао: "Довољан ми је овај савет."

Како си ти, Хишаме?

Емевијски владар Абдул-Мелик је једном приликом позвао Тавуса ел-Јеманија да дође у његову резиденцију. Када је Тавус ушао, није га поздравио речима "владару правоверних", него је рекао: "Мир над тобом, Хишаме!" И сео је поред њега па га је упитао: "А како си ти, Хишаме?"

Владар Хишам се жестоко наљутио и рекао му је: "О Тавусе, због чега си се овако понео?" Тавус му је одговорио: "А шта сам то учинио?"

Хишамова љутња се још повећала па је он видно изнервиран рекао: "Изуо си своју обућу поред мог ћилима, ниси ми се обратио речима 'владару правоверних' и ниси споменуо моју титулу. Сео си поред мене не чекајући моје допуштење и рекао си: 'Како си ти, Хишаме?'"

Тавус је на то одговорио следећим речима: "Ако сам изуо своју обућу пред твојим ћилимом, па ја то исто радим пет пута на дан када стајем пред Господарем светова. Нисам те ословио са 'владару правоверних', зато што нису сви људи задовољни твојом владавином. Сео сам поред тебе, јер сам чуо владара правоверних Алију б. Еби Талиба, нека је Бог

задовољан њим, да је казао: 'Ако желиш да гледаш у човека који је становник паклене ватре, гледај у онога који седи, а око њега су људи у стојећем положају.'

Хишам је рекао: "Упути ми још који савет!"

Тавус је наставио: "Чуо сам владара правоверних Алију б. Еби Талиба, нека је Бог задовољан њим, да је казао: 'У Паклу има змија које су попут кула и шкорпија које су величине мазги, које ће уједати сваког владара који није праведан у односу према својим поданицима"', а затим је устао и отишао.

У раљама душмана храбро је изнео истину о Исламу

Енглези су предали Ебул-Келама Азада властима како би му се судило јер је био оптужен за подстицање на револуцију 1922. године. Азад се јуначки понео и судијама је у лице гласно и јасно казао: "Ја сам, уистину, муслиман и зато што сам муслиман моја обавеза је да осудим колонијализам и да изнесем сва његова зла. Ислам је непосредно након доласка објаве огласио да се истина не шири силом

нити је сила истина, него се истина сматра истином, а нико од људи нема право да пороби Божије робове, да их понизи и потчини. Заиста је притисак на муслимана да прећути истину и да неправду не назове његовим правим именом, попут инсистирања да се он одрекне своје човечности и да буде лишен живота. Ја вам говорим истину. Мене не боли када видим суд који по сваку цену жели да ме осуди и казни, јер се ово суђење и одржава само са циљем да ме стрпају у затвор, што је неминовност од које не могу да побегнем. Оно што ми кида моју цигерицу и што ме уистину боли је стање у којем се налазите, па уместо да се од муслимана очекује и тражи да буде отворен и искрен, од њега се захтева да ћути и да неправедно сведочи, да тиранину не каже у лице: ти си тиранин, јер је то кажњиво на основу закона о колонизованим земљама."

Били сте похлепни за оним што они имају, па су се они устегнули од онога што ви имате

Хасан ел-Басри је пролазио поред капије намесника б. Хебуре и пред капијом је затекао скупину карија (учача и хафиза Кур'ана). Упитао их

је: "Због чега сте овде? Да ли желите да уђете код ових неваљалаца? Тако ми Бога, њихова дружења нису дружења на којима присуствују добри људи. Разиђите се, Бог вам раздвојио душе од тела! Обрукали сте оне поносне карије, Бог вас обрукао! А да сте се устегнули од онога што они имају (богатство), они би зажелели да имају оно што ви имате (знање), али сте били похлепни за оним што они имају, па су се они устегнули од онога што ви имате."

Величина припада Богу

У осмом веку по Хицри територијама Индије је владао владар по имену Мухаммед Тоглук који је био познат по својој жестини и немилосрдности. Једном приликом је наредио да се постави војни камп у близини места у којем је живео учењак Кутбуддин Муневвер. Сви учењаци су дошли у владарев шатор како би га поздравили и изразили му добродошлицу, али Кутбуддин то није учинио. Владар се жестоко наљутио и наредио је да му га доведу у Делхи, индијску престолницу. Када је ушао у двор, запазио је дворску свиту, племиће, министре и угледне људе

како стоје у два реда окренути једни наспрам других и у ставу (гарду) који је уливао страхопоштовање. Уз Кутбуддина је био и његов син Нуруддин, који је тада био врло млад и није имао прилику све до тада да посети краљевске дворе, тако да је тај чудни приказ изазвао страх код дечака. Отац му се обратио повишеним тоном: "О сине мој, величина припада Богу!"

Нуруддин приповеда: "Након тих његових речи осетио сам невероватну снагу и нестало је првобитног страха који је одједном ишчезао из мог срца тако да су ми тада сви ти људи били попут оваца или коза."

Владар је упитао учењака, обративши му се речима пуним укора и љутње: "Ми смо пролазили поред вашег места, али нас ти ниси почастио својом посетом? Зашто си се тако понео?"

Учењак Кутбуддин му је одговори: "Ја заиста не могу да се састајем са владарима јер живим у изолацији и молим Узвишеног Бога за владара и све муслимане. Зато те молим да уважиш ово моје оправдање."

Након што је учењак Кутбуддин напустио двор, владар је рекао својим министрима: "Руковао сам се са многим учењацима чије су се руке тресле од страха и понизности, а рука овог учењака није била ни дрхтава нити слаба, напротив, стиснуо је моју руку енергично, снажно и поносно."

Владар му је послао стотину хиљада златника па је учењак рекао: "Слављен нека је Бог! Довољно ми је мало риже и масла па шта ћу са оволиким благом?" Речено му је да ће владар да се наљути ако не прихвати његов поклон па је учењак примио хиљаду златника, а осталих деведесет девет хиљада поделио је са својим пријатељима и сиромашнима.

Одгој детета

Имам Газалија је изнео програм одгоја детета; програм је осмишљен у виду следећих обавеза родитеља према детету:

Да га одгаја и преодгаја, и подучава лепим и позитивним особинама, а такође и да га чува од лошег друштва.

Не треба му омитити украсе и лагодности како се не би навикао на уживања што би му касније отежало поправљање.

Нека родитељ зна да прво што се појави код детета јесте похлепа за јелом, зато је неопходно да се у томе правилно одгоји, да јело приноси десном руком, да јело започиње учењем бисмилле (У име Бога, Милостивог, Самилосног!) и да узима храну која се налази испред њега. Родитељ детету треба да омрзне претерано конзумирање хране и то на индиректан начин тако што ће пред њим да куди прождрљиво дете, а да хвали одгојено дете које је умерено у јелу. Треба да га навикне на скромну и пристојну одећу.

Да у одгоју користи методу награде и казне, и похвале пред људима. Казна не треба бити за сваку грешку, него је боље да пређе преко неких погрешака и да их занемари, поготово када дете због тога показује знакове стида и то настоји да сакрије. Кажњавање не треба да буде јавно како то не би код детета изазвало дрскост и одважност. Нека кажњавање буде благо, али сразмерно, како дете не би било равнодушно када му се упути критика и када чује укор.

Да му не дозволи спавање по дану и све оно што тајно чини, јер дете крије само оно што је ружно и негативно.

Да му забрани хвалисање међу својим пријатељима са оним што он или његов родитељ има, него треба да га навикне на скромност и леп начин говора. Да га навикне на дељење, а не на узимање, макар био и сиромах. Да му не дозвољава оно што не спада у бонтон и лепо понашање, као пљување и зевање.

Да му не дозволи да се заклиње, говорио он истину или неистину.

Да га навикава на умереност у говору и да говори када постоји потреба за говором.

Да га навикава на стрпљење.

Да му дозволи игру након учења како би се релаксирао и одморио, како би повратио умну снагу и концентрацију и како му учење не би досадило и како га не би оптеретило.

Да му запрети да не сме да краде, конзумира забрањено и све оно што се убраја у зла дела.

Када се приближи годинама пунолетства, не сме да буде попустљив када се ради о верозаконским прописима.

Ако је хадис веродостојан, онда је он мој мезхеб (пут)

Реби'а б. Сулејман каже: "Чуо сам да је неки човек у разговору са Шафијом питао: 'Пренеси се од Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, да је рекао то и то, па шта ти кажеш о томе (тј. да ли је твоје мишљење идентично хадису)?' Шафија је задрхтао, кожа му је поцрвенела (од љутње) па је тада рекао: 'Која земља ће да ме носи, а које небо ће да ме наткрије ако пренесем хадис од Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, а да не кажем: 'Да, хадис стављам испред свега другог (осим Кур'ана)!'" Шафија је често понављао: "Шта год ја казао, или које год правило успоставио, ако је то било супротстављено ономе што је дошло од Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, онда су његове речи и моје речи (тј. ја одустајем од свог става у корист хадиса Посланика, нека је над њим Божији мир и спас)."

Пожртвовање учењака на путу стицања знања

Мухаммед б.ул-Хасен еш-Шејбани, ученик имама Ебу Ханифе, рекао је: "Мој отац је оставио наследство у износу од тридесет хиљада дирхема, па сам потрошио петнаест хиљада у проучавање граматике арапског језика и поезије, а других петнаест хиљада у проучавање хадиса и фикха."

Халеф ел-Беззар је рекао: "Једно поглавље граматике ми је задавало потешкоће, па сам утрошио осамдесет хиљада дирхема док га нисам у потпуности савладао."

Шеријатски правник Хишам б. Абдул-Мелик ер-Рази, који је умро 221. године по Хиџри, истиче: "Потрошио сам седамсто хиљада дирхема у своје образовање."

Б. Џерир ет-Табери

Чувени учењак Б. Џерир ет-Табери, познат по својој учености у области тефсира²⁸, хадиса, фикха,

---

²⁸ Тефсир се бави тумачењем кур'анских одломака служећи се самим Кур'аном и праксом Посланика, нека је над њим Божији мир и спас.

усулул-фикха, кираета, историје и арапског језика, рођен је 224. године по Хиџри у месту Амул у покрајини Таберистан. Кур'ан је научио напамет са седам година, а са дванаест година путовао је светом у потрази за знањем. У Багдад је стигао 241. године по Хиџри, непосредно након смрти имама Ахмеда б. Ханбела, тако да није имао прилику да се са њим сусретне. Његов тефсир је од изузетног значаја и носи наслов "Џами'ул-бејан 'ан вуџухи те'вили аји-Кур'ан". О његовом тефсиру Ебу Хамид ел-Есфарајини каже: "Кад би неко путовао до Кине да би дошао до овог тефсира, то не би било много."

Једног дана се Б. Церир обратио својим ученицима рекавши им: "Да ли сте спремни за тефсир Кур'ана?" "А коликог обима ће он да буде?" Упитали су. "Тридесет хиљада листова", одговорио је. "За тако обимно дело ће да прођу животни векови људи пре него што се оно заврши", казали су. Затим га је написао у скраћеној форми, на око три хиљаде листова, а диктирао га је у периоду од седам година. Тај његов тефсир је штампан и надалеко је познат.

Након тога им је рекао: "Да ли сте спремни за историју света од Адама, нека је над њим Божији мир и спас, па све до наших дана?" "А коликог ће обима

да буде? Упитали су. Он им је рекао онолико колико је првобитно казао за тефсир, а они су му одговорили као и за тефсир, па он рекао: "Сви смо ми Божији!" (Узречица која се користи када се неко разочара.) Нестаде амбиција и мотивације! Затим је историју скратио на приближан број листова као и тефсир. И ово дело је штампано и надалеко чувено.

Његов ученик Абдуллах ел-Фергани у својој књизи "Ес-Силех" наводи: "Група његових ученика је израчунала број дана од његовог пунолетства до смрти, а умро је у 86. години живота, па су поделили број страница његових дела са бројем дана које је проживео и добили су цифру од четрнаест листова по дану. Током његових путовања по свету у потрази за знањем, преузимајући га од највећих учењака тог времена, више пута је гладовао, па је једном приликом продао део своје одеће како би купио храну, а то се десило у Египту око 256. године.

Када би му неко даровао неки поклон који би био у могућности да узврати, примио би га и наградио би дародавца, а ако не би био у могућности да га узврати, вратио би поклон и извинио би се дародавцу.

Ни тренутак свог живота није узалудно губио, него би га на најбољи начин користио. Ме'афи б. Зекерија преноси од поверљиве особе да је тај био присутан у кући Б. Церира око један сат пре његове смрти. Тада му је од Ц'афера б. Мухаммеда пренесена молба па је затражио тинту и папир да је забележи, па му би речено: "Зар и у таквом стању?"

Ет-Табери је одговорио: "Човек треба да учи све до смртног часа." На Други свет је преселио 310. године по Хиџри, Бог му се смиловао. Песник је о њему певао:

"Нека буду радосне оне очи које су те виделе,
а нека су срећне и оне очи које су виделе онога
који је тебе видео."

Треће поглавље

О ПРАВЕДНИМ ВЛАДАРИМА

О праведним владарима

Морал судија

Владар правоверних Омер б.ул-Хаттаб, Бог са њим био задовољан, је писао Ебу Муса ел-Еш'арију писмо у којем стоји:

"Нека се твоја саосећајност са људима види на твојем лицу и у твојој праведности, тако да угледник који чини неправду не осети твоју благонаклоност према њему и не наслађује се твојом неправедношћу нити да слабић изгуби наду у твоју праведност. Нека те већ изречена пресуда коју си поновно размотрио, а будеш упућен да препознаш истину, не одврати од тога да се истини и вратиш. Јер, истина је исконска и приоритетна, а вратити се истини је боље од устрајавања на лажи и неправди."

Намесник чије сведочење није прихватљиво

Намесник Фадл б. Реби'а је једном приликом сведочио пред судијом Ебу Јусуфом, па му овај није прихватио сведочење. Због тога га је владар укорио, и упитао га за разлог. Ебу Јусуф му је одговорио: "Чуо сам га једном како владару каже: 'Ја сам твој роб.' Па, ако је рекао истину, сведочење роба се не прихвата. А ако је слагао, сведочење лажова се такође не прихвата. И, ако се у твојем друштву не устручава да слаже, онда се у моме друштву као такав не прихвата за сведока." Ово образложење је владар у потпуности прихватио.

Права требају да буду испоштована

Пред Мухаммедом б. Бишром, једним од судија Андалуса (Шпанија), поднесена је тужба против намесника по имену Б. Футајс. Судија је саслушао тужитеља, а затим и сведоке, након што је утврдио да су поверљиви и да испуњавају услове за сведочење. Након саслушања, судија је донео пресуду против туженог намесника. Намесник је затражио да му се представе имена сведока, истичући да је то његово право. Али, судија Мухаммед је то одбио. Намесника је то жестоко разљутило, па је жалбу упутио Хакему б. Хишаму, указујући на неправду која му је учињена. Хакем је послао допис судији Мухаммеду у којем га је укорио због његовог поступка, а овај му је одговорио: "Б. Футајс није од оних особа које треба да упознате са именима сведока против њега. То је стога што се он, ако већ не буде имао начина да докаже њихову непоузданост и неприхватљивост као сведока, неће устручавати од тога да их узмемирава - лично и преко имовине коју поседује. А да то оствари има много начина и могућности. То би могло да их наведе и да их натера да одустану од сведочења, а они су поверљиви,

праведни и поуздани. Све то би довело до тога да људи остану без својих права и имовине." Након овог образложења, задобио је потпуну владареву подршку.

Допис о поступку при суђењу

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је Му'авији, нека је Бог задовољан њим, написао допис у којем је рекао: "Када ти дођу особе које се споре, прво потражи праведан и непобитан доказ или заклетву којом се установљава кривица туженога. Приближи се слабом и немоћном како би му се срце оснажило и језик расплео да би јасно и разговетно зборио. Када га питаш, јасно говори лаким језиком, како би те разумео. Јер, ако о томе не будеш водио рачуна, остаће обесправљен и као такав ће се вратити својој породици. Његово право му је одузео онај ко се није благо опходио према њему. У сваком моменту буди саосећајан према људима. Покушај на сваки начин да измириш људе, све док не увидиш да је парничење и пресуда једино што је преостало."

Полако, владару правоверних!

Аббасијски владар Ебу Џ'афер ел-Менсур је упитао Мус'ира б. Кудама за сагласност да га постави за судију, на шта му је овај рекао: "Полако, владару правоверних! Некада ме моја породица замоли да им набавим нешто што вреди обични дирхем, а онда, када то купим, кажу да нису задовољни мојом куповином. Па, ако они нису задовољни мојим одабиром нечега што тако мало вреди, како ће владар правоверних мени да повери сегмент судства?" Халифа је уважио његово оправдање.

Овако су се истински верници и побожњаци устручавали да понесу велику одговорност и поверење па су тражили оправдање како би били ослобођени тог великог терета.

Султан чије сведочење није прихваћено

Султан Бајазид је једном приликом као сведок дошао у судницу пред Шемсуддина Мухаммеда Хамзу ел-Феннарија, који је у то време био цариградски судија. Али, на његово запрепаштење, судија је одбио могућност да он буде сведок. Када је

султан упитао за разлог, односно по ком основу судија одбија његово сведочење, добио је оштар одговор: "Остављаш намаз у џемату (заједничку молитву)."

Морал веровесника

У току Битке на Хајберу, Алији б. Еби Талибу, нека је Бог задовољан њим, је испао штит који је узео један јевреј. Када га је, након извесног времена, Алија, нека је Бог задовољан њим, приметио код тог јевреја, подигао је тужбу код судије. У то време је Алија, нека је Бог задовољан њим, био владар. Али, Алија, нека је Бог задовољан њим, није имао никакав доказ да је штит његов, осим сведочења његовог сина Хасана.

Судија му је рекао: "Ја знам да си ти искрен, али немаш доказа за своју тврдњу. А сведочење твога сина теби у корист није ваљано. Уз то, јевреј је тај који у своме поседу држи штит." На основу чињеница које је имао, судија је пресудио да штит припада јевреју, па се Алија, нека је Бог задовољан њим, повиновао, прихватио је пресуду и изашао. Тада је јевреј изјавио: "Ја сведочим да је овакав морал - морал Веровесника, да је ово исправна вера, сведочим

да је ово Алијин штит и сведочим да нема другог бога осим Аллаха и да је Мухаммед Божији Посланик."

Обележја муслиманског друштва

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је у време владавине Ебу Бекра извештава о периоду, који није кратак, провео на положају судије Медине. У том периоду нико није ни против кога подизао тужбе. Онда је Омер, нека је Бог задовољан њим, од Ебу Бекра затражио да га разреши дужности судије, а овај га је упитао је ли разлог за то потешкоће које са собом носи рад на пољу судства. Омер, нека је Бог задовољан њим, му је одговорио: "Не, о наследниче Божијег Посланика, него нема потребе да боравим и радим међу верничким народом. Јер, свако од њих је спознао на шта има право, па не тражи више од тога, и шта му је обавеза, па је извршава у потпуности. Свако од њих своме брату жели оно што жели и самоме себи. Када за некога неко време не чују - потраже га, када се разболи - обиђу га, када западне у неимаштину - помогну га, када је у каквој потреби - олакшају му, када га задеси нешто лоше - саосећају се са њим. Њихова вера је искрен савет, а њихов морал

је наређивање добра и одвраћање од зла. Па зашто да туже један другога?!"

Молба за разрешење са дужности судије

Судија 'Акибе б. Језид је једног поподнева (у време поподневног одмора) ушао код владара Мехдија и затражио је да га разреши са дужности судије. Владар је помислио да су му се неки намесници успротивили и да су покушали да му преотму положај, па му је рекао: "Ако неко жели да ти преузме положај, жестоко ћемо да му се успротивимо."

Али, судија је објаснио владару да се не ради о томе: "О владару правоверних, код мене су пре месец дана дошла двојица парничара који су се спорили око једног замршеног питања. Сваки од њих је изводио доказе и сведоке. Увидео сам да ми треба времена да те доказе проучим и проверим. Вратио сам их у нади да ће се можда договорити или да ће ми њихов случај касније постати јаснији.

Један од њих је чуо да ја волим свеже урме, па је у овом периоду, периоду прве бербе, набрао урми

каких ми ни за владара у овом периоду не можемо да нађемо. Никада нисам видео боље урме у животу. Подмитио је моје стражаре са неколико дирхема да ми унесу тањир са урмама. Није му било битно хоћу ли ја да их вратим. Када су ми донели тањир, одбио сам да га примим, отпустио сам стражаре и наредио сам да се тањир са урмама врати пошиљаоцу.

Када је дошао дан који је био одређен за наставак суђења, поново су дошла оба парничара, али ни у мојим очима ни у мом срцу нису били равноправни. Када је ово утицало на мене (моју објективност), а нисам ни примио поклон, како би тек било да сам га прихватио?

Једноставно, нисам сигуран да нећу да паднем у нечије лукавство па да то угрози моју веру. А људи су се покварили. Владару правоверних, разреши ме са дужности, Бог те решио брига и невоља, и ослободи ме одговорности, Бог те ослободио патње." Након тих речи, владар га је разрешио дужности.

Пресуда против владара

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је једном приликом купио коња. Након што га је преузео од продавца, узјахао га је како би испитао његову снагу. Тада је коња задесила одређена мањкавост (малаксалост), па је Омер, нека је Бог задовољан њим, рекао продавачу да узме свога коња назад. Човек на то није пристао па су почели да се препиру. Владар (Омер, нека је Бог задовољан њим) тада је рекао: "Одреди нам судију који ће да пресуди!" Човек предложи Шурејха, а Омер, нека је Бог задовољан њим, се сложи, па су отишли пред судију.

Након што је размотрио случај, Шурејх пресуди у корист продавца, а Омеру, нека је Бог задовољан њим, је рекао: "Преузео си коња здравог и исправног. Остави га себи - таквог какав је, или га врати у онаквом стању каквог си га и преузео." Омер, нека је Бог задовољан њим, прихвати пресуду и обрадова се, јер је видео у Шурејху изузетно праведног судију. Тада је рекао: "Овакве су праве судије!" Након тога је Шурејха именовао за судију

Куфе, где је овај на том положају остао шездесет година!

Нисам достојан да ме поставиш за судију

Владар Омер б. Абдул-'Азиз је написао допис своме намеснику у Ираку, 'Адију б. Ертау, у којем је стајало: "Позови код себе Ијаса б. Му'авију и Касима б. Реби 'у ел-Харешија, па именуј за судију Басре онога од њих двојице којег будеш сматрао подобнијим, достојнијим и одговорнијим. Када су стигли пред намесника, Ијас му је рекао: "Упитај правнике (фекихе) Египта - Хасана ел-Басрија и Мухаммеда б. Сирина о нама двојици." Ијас је знао да ће они предност да дају Касиму, јер их је он посећивао, а Ијас није, па су Касима боље познавали.

Увидевши да ће правници намеснику, ако их упита, саветовати да њега постави за судију, Касим му је рекао: "Не питај ни за мене ни за њега. Тако ми Бога, осим кога нема божанства, Ијас б. Му'авија заиста боље познаје прописе и упућенији је о питању судских процеса. Ако лажем, није ти дозвољено да ме именујеш за судију, а ако говорим истину, онда треба да прихватиш мој говор."

Тада је Ијас рекао намеснику: "Довео си човека којег си ставио на сам руб Пакла. Он се спасио лажном заклетвом, након које ће да се истински покаје. На тај начин се спасио од онога чега се боји (положај судије)."

Онда је 'Адијј рекао Ијасу: "Колико сам разумео, ти си достојнији да будеш именован", па га је поставио за судију.

Племенити поступци

Интересантан случај десио се Мусау б. Исхаку, који је у трећем веку по Хиџри био судија Рејја и Ахваза. Међу парницама које су се пред њим водиле била је и једна у којој је нека жена тужила супруга да јој оспорава пет стотина динара мехра (венчаног дара) који јој је обећао. Супруг је тврдио да нема материјалних обавеза такве врсте према супрузи. Судија Муса је позвао сведоке супруга. Када је први сведок дошао пред судијом, парничаре и остале присутне у суду, судија му је рекао да погледа у жену како би могао да потврди да се ради о особи на чијем венчању је био сведок, па како би сведочење било ваљано.

Када је сведок рекао жени да устане, јавио се супруг: "Шта желиш од ње?" Одговорено му је да жена мора да открије лице како би је сведок видео и потврдио да се ради о особи која је страна у спору.

Са обзиром на то да мужу није било драго обавезивање жене да открије лице пред сведоцима и присутним светом, узвикнуо је: "Пред судијом сведочим да моја супруга полаже право на износ венчаног дара који је споменула. Нека не открива лице!"

Када је то супруга чула, увидела је да супруг жели да је заштити од погледа људи, задивила се његовом бригом о њој па је повикала судији: "Сведочим да сам му поклонила споменути износ венчаног дара па сам му опростила и на овом и на оном свету!"

Тада је судија рекао присутнима око себе: "Упишите овај случај међу племените поступке."

Пресуда против владара (2)

Једном приликом је владар Ел-М'утесим послао судији по имену Шурејк допис у којем је стајало: "Мени је тај и тај дужан неког новца, а чуо сам да си неким људима којима је такође био дужан пресудом доделио његову имовину, па уврсти и мене међу њих."

Судија је рекао момку који му је донео владарев допис: "Пренеси владару правоверних, нека га Бог поживи, поруку - нека се присети онога што ми је рекао (саветовао) приликом мога именовања. Тада ми је рекао да је скинуо терет са свога врата и окачио га на мој врат. Мени није дозвољено да пресудим на основу пуке тужбе, све док ми се не поднесе јасан доказ."

Када је момак владару пренео поруку, владар му је рекао: "Врати се судији Шурејку и реци му да ће двојица часних људи да посведоче истинитост моје тврдње." Судија је, након што му је пренесена порука, рекао: "Доћи ће преда мном и посведочиће! А ја ћу да се распитам за њих, па ако утврдим да су часни и поштени, прихватићу њихово сведочење. У супротном, пресудићу на основу оних чињеница које имам."

Из страха да не буду окарактерисани као непоздани, сведоци су одустали од сведочења, а судија је донео пресуду да владар нема право на део имовине туженог.

Судија позива владара на саслушање

Када је Мухаммед б. 'Имран ет-Талхи тек преузео положај судије у Медини, у Медину је стигао владар Ебу Џ'афер ел-Менсур. Тада је стигла и једна група гонича камила који су код судије тражили помоћ против владара правоверних (владара Ел-Менсура) о неком питању. Судија је наредио своме писару да са њима напише писмо владару. Писар је молио судију да га ослободи тог посла, јер је владар знао његов рукопис.

Али, судија је инсистирао па је, након писања и овере, рекао: "Тако ми Бога, ти ћеш лично да га однесеш." Писар је однео писмо до Реби'е, владаревог портира, и почео је да се извињава, а он му је рекао: "Ти немаш ништа са тим." Онда је Реби'а унео допис код владара па је, убрзо након тога, изашао и рекао окупљеним људима, међу којима је било и доста угледника Медине: "Владар правоверних вас поздравља и поручује вам да је позван на саслушање

у судницу. Када изађе, нека нико од вас не устаје пред њим и нека га нико први не поздравља!"

Владар је изашао, испред њега су ишли Ел-Мусејјиб и Ер-Реби'а, а писар је ишао иза њега. Владар је био умотан у горњи и доњи огртач. Поздравио је окупљене људе и нико пред њим није устао. Наставио је да иде све док није дошао до гроба Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Назвао му је селам (поздравио га), а затим се окренуо. Када га је судија Мухаммед б. 'Ирнран видео, скинуо је горњи део одеће са рамена и прекрио се њиме по глави. Позвао је гониче камила и владара Ел-Менсура. Гоничи су изнели оптужбу. Након изношења доказа, судија је пресудио у корист чобана, а затим се окренуо и отишао.

Пошто је владар дошао кући, рекао је портиру Реби'и: "Отиди до судије, па чим крене из суда, позови га." Када је судија дошао и поздравио се са владарем, владар му је рекао: "Нека те Бог награди за твоју веру, љубав према Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, и устрајност на истини. Ја молим Бога за тебе." Тада је наредио да му се као награда да десет хиљада динара, што је чинило већину његове

имовине. Исправан поступак несумњиво доводи до Божијег благослова!

Затвор за полицијског службеника и угледнике Куфе

Једног дана је нека жена дошла судији Куфе Шурејку б. Абдуллаху, жалећи се на намесника Мусау б. Иса (стричевића Ел-Мехдија) да је неправедно, силом узео њену земљу и да је припојио својој, након што је безуспешно покушавао да је приволи да му је прода. Тада га је судија позвао пред судско веће на саслушање, а он је затражио од полицијског управитеља да оде до судије и да га укори због тога. Управитељ затражи од намесника да га ослободи овог неугодног задужења, а овај му је запретио и рекао: "Тешко теби! Испуни оно што сам ти наредио!" Када је изашао, затражио је од младих службеника да у затворску ћелију унесу ћилим, постељу и остало што је потребно, а онда је отишао до судије Шурејка. Када му је предао допис, судија је наредио да се затвори. Вест о притварању управитеља полиције стигла је до намесника (Мусае), он је послао портира до судије са поруком: "Каква је кривица онога ко је само проследио писмо?"

Шурејк рекао: "Доведите и њега и нека се придружи своме партнеру у затвору." Након што је то чуо, намесник је послао једну групу угледника Куфе, који су били Шурејкови пријатељи, како би разговарали са њим о овоме. Шурејк је наредио да се сви затворе, рекавши: "Ово је због тога што стојите иза неправедника."

Увече је намесник Муса дошао до затвора, на силу је отворио врата и све њих је извео напоље. Сутрадан, када је Шурејк дошао на посао, чувари су га обавестили о догађају, а он је сакупио све своје папире и ствари, ставио их у ормар у којем су се архивирале, па га је запечатио и однео у кућу. Онда је рекао младом службенику који је био уз њега: "Ове моје ствари ћеш да пошаљеш у Багдад... Тако ми Бога, ово нисмо ми тражили, али су нас на то натерали. Обећали су нам да ће да нам узврате поштовање које ми према њима исказемо."

Када је вест о одласку судије дошла до Муса б. Иса, узјахао је коња и сустигао га, а онда га Богом преклињао да се врати. Када га је укорио због затварања његових пријатеља, Шурејк му је рекао: "Да, затворио сам их због тога што су те подржали у нечему у чему нису смели да те подрже. Вратићу се

једино под условом да се сви врате у затвор. Ако се то не деси, затражићу од владара правоверних Мехдија да ме ослободи дужности на коју ме је поставио."

Тада је Муса наредио да све њих врате у затвор, а он је дошао пред суд. Судија је донео пресуду да се они ослободе, а намеснику је пресудио да врати жени оно што је неправедно од ње узео и да поново хитно изгради ограду онакву каква је и била. Намесник се сложио, а судија је упитао жену: "Имаш ли још притужби на њега?" Одговорила је: "Немам, нека те Бог награди најбољом наградом!"

Владар Харун ер-Решид на суду

Један хришћанин је дошао судији Ебу Јусуфу, оптужујући Харуна ер-Решиду да му је неправедно узео земљу. Ебу Јусуф му је рекао: "У чијем је поседу тренутно то имање?" "У поседу владара правоверних (владара Харуна)", одговорио је хришћанин. Желећи да нађе везу између хришћанина и имања, Ебу Јусуф је наставио са питањима: "Ко продаје плодове са тог имања?" "Владар правоверних", одговорио је хришћанин. "Ко користи биље са њега?" "Владар правоверних", поновно је одговорио хришћанин. Ебу

Јусуф је казао: "Колико год сам покушавао да оптужи некога другог осим владара, он би сваки пут своју оптужбу усмерио ка њему."

Када је дошао дан пресуде, Ебу Јусуф је решавао парнице, једну по једну, док није дошао до случаја хришћанина који оптужује владара. Када је судија прочитао оптужницу владару, рекао је: "То је наше имање, наследили смо га од владара Менсура."

Ебу Јусуф је рекао хришћанину: "Чуо си шта је казао. Имаш ли доказ за своју тврдњу?"

Хришћанин је рекао: "Не, али тражим да се закуне."

Ебу Јусуф је упитао владара да ли може да се закуне да говори истину. Владар је одговорио да може, што је и учинио, након чега је хришћанин отишао. Потом је Ебу Јусуф рекао: "Никада у животу ме није било више страх." Хасан ел-Басри га је упитао: "А због чега? Па, исправно си поступио." Ебу Јусуф је одговорио: "Бојао сам се да не смогнем снаге да их заједно доведем у судницу, једног наспрам другог."

Четврто поглавље

О МУСЛИМАНСКИМ ХЕРОЈИМА

О муслиманским херојима

**Имаш ли шта да поручиш Посланику, нека је
над њим Божији мир и спас?**

Верека б. Мухелхил ет-Теннухи, који је био један од бајрактара Ебу 'Убејде у Бици на Јермуку, причао је: "Међу првима који су узели учешће у борби је био дечак из племена Езд. Био је јако оштроуман. Рекао је једном приликом Ебу 'Убејди: 'О владару, овим лечим своје срце и борим се против свога непријатеља и непријатеља Ислама. Жртвујем себе на Божијем путу нећу ли бити почашћен шехадетом (погибија на Божијем путу). Па да ли имам твоје допуштење за то? Заузврат, ја ћу се код Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, заузимати за тебе."

Помози Твоје робове и учини ме првим шехидом

У Нехаванду је Ну'ман б. Мукрин ел-Музени пре почетка битке рекао: "Боже, овим желим да ојачам Твоју веру. Помози Твоје робове и учини да Ну'ман данас падне као први шехид. Господару, учини да доживим победу која ће да представља славу Ислама. Реците: 'Амин', Бог вам се смиловао!"

Побожњак ноћу, дању коњаник

Римски цар Херакле је у Константинопољу упитао о муслиманима човека из свога народа којег су муслимани заробили, па је успео да побегне: "Какав је то народ?" Он му је одговорио: "Описаћу ти их као да их гледаш пред собом: дању су коњаници, ноћу побожњаци. Користе се само оним што поседују и оним што на дозвољен начин стекну. Кад год улазе, називају селама (призивају мир на оне којима се обраћају). Устрају у борби против својих непријатеља све док га не поразе." Херакле је тада рекао: "Ако си истину рекао, наследиће (заузеће и освојиће) и ово тло под мојим ногама."

Ово је велики дан

Халид б.ул-Велид је једном приликом дошао у Шам (Сирија) како би помогао муслиманској војсци која се тада сукобљавала са Римљанима око подручја Јермука. Када је дошао, видео је да свака јединица има свога вођу и да се свака појединачно бори: Ебу 'Убејде на челу једне јединице, Језид б. Еби Суфјан на челу друге, Шурахабил б. Хасенех на челу треће и 'Амр б. ел-'Ас на челу четврте. Халид им се обратио речима: "У овом Божијем дану не сме да се претерано јуначи и надмеће. Очистите свој нијјет (намеру) у борби и од Бога тражите да вам прими ваша дела. Од овог дана зависи наша будућност. Не борите се неорганизованошћу и поделама против народа који је добро организован и опремљен. То, у овим околностима, није дозвољено! Да ваш непријатељ зна ситуацију у каквој сте, то би засигурно искористио против вас. У ономе што вам није стриктно наређено поступајте сходно ономе што мислите да је став вашег претпостављеног."

Присутни су казали: "А који је то његов став?" Он је одговорио: "Стање у којем се ви налазите је горе муслиманима од свих њихових несрећа и корисније оружје многобошцима од све њихове

опреме. Видео сам да вас је дуњалук (овосветске благодати и ужици) поделио. Дајте да се мењамо у питању заповедништва. Један ће да преузме заповедништво данас, други сутра, трећи прекосутра. Сви ће тако да дођу на ред. А дајте да ја данас будем ваш заповедник." Сложили су се, и тога дана је Халид однео коначну победу.

Двори персијског цара - Кисре

Када је пред муслиманима заблистала блештаво бела палата Кисре, персијског цара, сетили су се обећања Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, које бележи имам Муслим од Џабира б. М'амере, нека је Бог задовољан њим, у којем стоји да је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: **"Мала скупина муслимана ће освојити велике беле дворе - дворца Кисре, или Кисрове породице."**

Тада су им срца оснажила, жеља за победом се повећала и то им је дало додатног мотива. Жарко су желели да управо они буду та скупина коју је сам Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, споменуо.

Дирар б.ул-Хаттаб је узвикнуо: " Бог је највећи! Ово су бели двори Кисре. Ово је оно што нам је обећао Милостиви Господар и што је потврдио Његов Посланик." Муслимани су уз текбуре (величање Бога) освојили град, а Са'д је у самом дворцу обавио молитву, учећи кур'анске одломке: **"И колико оставише башта и извора, и њива засејаних и дворова дивних, и задовољстава која су у радости проводили! - Тако то би, и Ми смо то у наследство другима оставили."** (Кур'ан, поглавље Дим, одломци 25-28.)

Асхаб (друг) којег су анђели окупали

Б. Кесир каже: "Ханзале је познати асхаб којег су анђели окупали. Он је, нека је Бог задовољан њим, као што је познато, преселио као шехид (борац на Божијем путу), а био је џунуп²⁹ па су га анђели окупали. Битка на Ухуду се десила ујутру, дан након што се Ханзале оженио. Када је чуо позив у борбу, оставио је тек венчану супругу, узео је оружје у руке

---

²⁹ Џунуп је особа која је имала полни однос а дужна је да се окупа након тога да би била телесно чиста.

и пожурио је да сустигне Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Није стигао ни да се окупа."

Б. Исхак наводи да је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, након што је Ханзале херојски погинуо, рекао: "Вашег пријатеља (Ханзалу) купају анђели, па упитајте његову породицу (жену) о чему се ради."

Када су је упитали (Ел-Вакиди каже да се звала Џемила бинт Еби Селул), одговорила је да је, након што је чуо позив за борбу, изашао цунуп, не стигавши да се окупа. Када су то пренели Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, рекао је: "Због тога су га анђели окупали!"

Циљ цихада (борбе)

'Убаде б.ус-Самит, нека је Бог задовољан њим, је рекао Мукавкису, владару Египта: "Наша главна преокупација је борба на Божијем путу и тражење Његовог задовољства. Немамо потребу за неком овосветском користи нити гомилањем имовине." Мукавкис му је на то рекао: "Живота ми мога, успевате у преношењу поруке Ислама захваљујући

томе што си споменуо. И у томе се крије тајна вашег успеха над непријатељима. Они су, супротно вама, оптерећени овим светом и жељом за овосветским користима."

Док се не врате вери

Б. Омер, нека је Бог задовољан њим, каже: "Дошло је време када свако мисли да је он пречи да му припадну динари и дирхеми од свога брата муслимана. А ја сам чуо Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, како каже: 'Када људи постану крајње шкрти у погледу динара и дирхема, када у купопродаји буду користили 'ину'³⁰, када им главна преокупација буду пољопривредна добра, и када оставе борбу на Божијем путу, Бог ће дати да буду понижени и то понижење неће уклонити док се не врате својој истинској вери.'"

---

³⁰ Инех је врста камате у купопродаји, а огледа се у томе да нека особа фиктивно (уз одгођено плаћање) прода робу другој особи уз одређену цену, а затим купи ту исту робу од те особе по далеко нижој цени, и исплати јој одмах.

О чуда!

Када је Са'д б. Еби Веккас, Бог са њим био задовољан, са војском дошао до Медаина, ниво Тигрису је био изузетно висок, а вода је била потпуно црна. На површини се, од количине воде, видела обилна пена. Са'д је стао на обалу и обратио се војсци, рекавши: "Донео сам чврсту одлуку да ћу да пређем ову реку и да ћу да наставим даље ка непријатељу." Присутни су одговорили: "Бог је и тебе и нас помогао чврстом одлуком, па уради то." Ушао је коњем у реку, а за њим и сви остали тако да се ниједан није вратио. Тако стамено су ишли преко ње, као да газе копном. Били су тако многобројни да се вода у реци није ни видела од коњаника и пешадије. Када су Персијанци видели како се са лакоћом крећу по Тигрису, у чуду су узвикнули: "О чуда!" Затим су повикали: "Ми се не боримо против људи, ми се боримо против цина!"

Дивних ли супружника

Муслимани су у својим походима допрли до средишње Азије, под вођством Хубејба б. Муслима ел-Фехрија који се прославио освајањима на северу.

Једног дана када је кренуо у борбу, рекао је својој жени: "Видимо се", и опростио се од ње. Она га је упитала: "Где?" Он јој је одговорио: "У штабу команданта непријатељске војске, или у Рају, ако Бог да." Битка се распламсала и након завршетка Узвишени Бог је почастио муслиманску војску победом. Чим је Хубејб стигао до штаба у којем се налазио командант непријатељске војске, изненадио се када је видео своју жену како стоји усред штаба. Пре него што је успео да проговори било шта, она му је рекла: "Зар када си излазио ниси рекао: 'Видимо се у штабу непријатељске војске или у Рају?!'"

Чуваћу стоку и ствари

Се'ид б.ул-Мусејјиб је учествовао у једној бици у којој је изгубио једно око. Неко му је рекао: "Остаде ти хендикепиран." Он је рекао: "Бог је обавезао на борбу и слабе и снажне. Ако нисам у стању да учествујем директно у борби, ја ћу да чувам стоку и ствари."

Капитал муслиманске војске

У петак, 659. године по Хиџри, односно 1260. године, непосредно пре окршаја исламске војске и Татара, зачуо се глас муслиманског војсковође Кутуза: "О муслимани, нико се није борио против вас а да није понижен. Управо је дошао тренутак да се лавовски супротставите многобошцима како бисте преузели победу из њихових руку. Будите устрајни, Бог вас помогао!"

Дошао је час победе, песак Газе је постао монголском гробницом, а Битка код 'Ајн Џалута се поново показала кобном за сваког ко се супротстави муслиманској војсци.

Након ове велике победе, војсковођа муслиманске војске се обратио својој војсци речима: "Немојте да вас заслепи сјај ове ваше победе, него захваљујете Богу и будите понизни пред Његовом свемоћи, јер Он је, заиста, Свемоћни и Јаки. Ви не знате, можда су молбе ваше браће које су они упутили Господару са минбера у часу када сте се сукобили са вашим непријатељем, у овом великом дану, петку, у овом часном месецу, месецу рамазану, биле жешће и пресудније за вашег непријатеља од сабљи и копаља којима сте их тукли и од стрела

којима сте их гађали. Знајте да цихад (борба на Божијем путу) није окончан за вас, него је тек почео. Бог и Његов Посланик неће да буду задовољни са вама све док не испуните обавезу према Исламу тиме што ћете у потпуности да изгоните оне непријатеље који се боре против ваше вере."

Победа Салахуддина над крсташима

Европа је за време крсташких ратова послала своју војску како би освојила Палестину. У њиховом походу супротставио им се Салахуддин ел-Ејјуби који је подстицао муслимане на борбу. Муслиманска војска је до ногу потукла непријатеља, а Бејтул-Макдис (Јерусалим) је ослобођен у октобру 1187. године. Крсташи су се повукли понижени, након што су владали Бејтул-Макдисом око једног века.

Бог је обавезао на борбу и слабе и снажне

Ебу Талха ел-Енсари је учио поглавље Покајање, па када је стигао до одломка: **"Крећите у бој, били слаби или снажни, и борите се на**

Божијем путу залажући имовину своју и животе своје!"³¹, рекао је: "Бог нам наређује да идемо у бој били слаби или снажни, били млади или стари, без оправдања за било кога." Онда се обратио својој деци, рекавши: "Децо моја, опремите ме за борбу." Деца су му рекла: "Бог ти се смиловао, борио си се са Веровесником, нека је над њим Божији мир и спас, све до његове смрти, са Ебу Бекром док није преминуо, са Омером такође. Допусти да се ми овај пут боримо уместо тебе." Он им је рекао: "Не, него ме опремите!" Они га опремише свим што је потребно за борбу. Борио се на отвореном мору, тада је и погинуо. Са обзиром на то да се битка водила далеко од обале, нису пронашли копно на којем би могли да га закопају. Нека је Бог задовољан њиме!

Подстицај на борбу

Халид б.ул-Велид, нека је Бог задовољан њим, је рекао: "Мени најдраже дело, након шехадета - 'Ла илахе иллаллах', јесте да у изузетно хладној ноћи будем један од чланова војне експедиције мухацира. Спавам у рову, небо нада мноме делује исцрпљено, а ја

---

³¹ Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 49.

ишчекујем јутро како бих изненадио невернике. Па, држите се цихада (борбе)!"

Претекла сам те на путу до Раја

Владар Музаффер Сејфуддин (Кутуз) је са својом војском чекао време џума-намаза (молитва петком) како би отпочео Битку код 'Ајн Џалута. Желео је да се сукоби са непријатељском војском у моментима када су се говорници на минберима посвећивали молбама Узвишеном Богу и подстицали вернике на молбе Богу да помогне муслиманску војску. Када је битка достигала свој врхунац, према владару је скочило пет Татара уперивши своје сабље према њему како би га убили. Тада му је један коњаник прекривеног лица пришао у помоћ и почео је да га брани од напада. У тој борби коњаник је добио смртоносни ударац сабљом, након чега је пао узвикујући: "Чувај се, владару муслимана! Ево, претекла сам те на путу до Раја."

Када је Кутуз схватио да је коњаник уствари његова властита супруга, то га је уздрмало па ју је пренио у шатор, још увек несвестан својих поступака. Ставио ју је на своју постељу па је почео да је љуби у

чело, а сузе су му навирале из очију. Узвикивао је: "О жено моја, о душо моја!"

Жена је осетила његово присуство, погледала га па му је слабим и испрекиданим гласом, испуштајући своју душу, рекла: "Не говори: 'О душо моја', него реци: 'О веро!'"

Веома брзо, жена је испустила душу на његовим рукама, а владар ју је последњи пут пољубио у чело. Након тога је обрисао сузе и устао, остављајући супругу која је тек преселила, и наредио је да је други опреме.

Када су муслимански војници видели да се вођа вратио на чело војске, сви углас су донели текбир (Бог је највећи!). У мислима им је био приказ преминуле владареве супруге, што им је додатно повећало презир према непријатељу и самопрекор, па су навалили и показали безграничну храброст. И Татари су појачали нападе, тако да се чинило да ће бојни редови муслимана бити разорени и да ће да доживе лом. Међутим, владар (Куруз) је иступио мало напред, скинуо је шлем са главе и бацио га на земљу, па је узвикнуо најгласније што је могао: "О веро, о Исламу!" Онда је искрено, са својим саборцима

навалио на непријатеље, а његов поклик се преносио на свим крајевима бојног поља, јер га је чула већина војника и понављала. Татари су се повукли и то је био почетак велике победе.

"Власник пролаза"

Меслема б. Абдул-Мелик је имао потешкоћа са освајањем једне утврде. Дуго је гледао у њу, а онда је опазио једну пукотину (отвор кроз који је могло да се прође) па је тражио добровољца који би ушао кроз њу. Један војник се јавио, ушао је у тврђаву и Бог је дао да она буде освојена.

Меслема је желео да сазна ко је особа која је направила тај подвиг, ко је особа која се добровољно јавила да уђе у тврђаву. Наредио је да гласник међу светом разгласи да владар позива јунака који је добровољно ушао у тврђаву да му дође како би га наградио.

Међу војницима се издвојио један који је био прекривенога лица како други не би могли да га препознају. Стао је испред улаза у штаб и затражио је дозволу за улазак код владара. Портир га је упитао да

ли је он "власник пролаза", како су га били назвали. Одговорио је: "Ја ћу да вас обавестим ко је он." Када се нашао пред владарем, рекао му је да "власник пролаза" поставља три услова да би открио ко је он. Меслема му је рекао: "Има на то право! Који су услови?" Човек је рекао: "Прво: Да не питате за његово име и име његовог оца. Друго: Да његово име не прослеђујете владару правоверних и треће: Да га не награђујете." Након тога је човек открио лице и рекао да је он та особа, "власник пролаза."

Меслема није могао да задржи сузе када је видео искреност овог човека према Узвишеном Богу. Након тога би често, упућујући молбу на намазу, (током молитве) говорио: "Господару мој, дај да будем с 'власником пролаза'! Господару мој, проживи ме с 'власником пролаза'."

Стидим се да ме Бог види насмејаног

Владар је једном приликом из Египта послао Нуруддину Махмуду писмо у којем га је позвао да му помогне да сачува Египат и муслиманки част у њему. По куририма му је уз писмо послао и праменове женске косе како би код њега изазвао одлучност на

брзу реакцију. Нуруддин се одазвао позиву, пославши три војне експедиције, све једну за другом. Сваки пут је у експедицији био муџахид познат по својој искрености Салахуддин Ејјуби.

Након последњег војног похода, власт у Египту се учврстила у рукама Нуруддина, а Салахуддин је постао његов намесник. Крсташи су се искрцали на египатску обалу, а њихова војска је опколила град Димјат, северно од Каира. Опсада је трајала дуго времена и стање муслимана је било неподношљиво. Нуруддину, који је био у Дамаску, вести о опсади су константно долазиле, па му се срце цепало од туге, боли и страха за опкољене муслимане.

Наступио је рамазан, а Нуруддин је имао обичај да свакога дана уз рамазан оде у Емевијску џамију на икиндију-намаз, (поподневна молитва) а затим да послуша учењаке како после молитве читају хадисе Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Након молитве један од учењака је прочитао муселсел³² хадис у којем се наводи да су се сви преносиоци који су учествовали у његовом

---

³² Муселсел је онај хадис у чијем ланцу преносилаца преносиоци ланчано понављају неко својство или стање које се односи на неког преносиоца или саму предају.

преношењу мало насмешили, јер се и Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, када га је изрекао, насмешео. Сви који су чули хадис, као и учењак који га је прочитао, насмешили су се, осим владара - Нуруддина. Он је остао нерасположен, тужан. Учењак га је упитао зашто се није насмешео када је прочитан муселсел хадис након којег се сви преносиоци насмеше, јер се и Божији Посланик насмешео када га је изрекао. Нуруддин му је одговорио: "Стидим се Бога да ме види насмешеног док су наша браћа муслимани опкољени и док су у рукама крсташа."

Још један од обичаја Нуруддина је био да оде у Емевијску џамију пре езана (позива) за сабах-намаз, (јутарња молитва) па да у њој учи Кур'ан и да обавља добровољне молитве све док не наступи зора. Неколико дана након разговора са учењаком који је читао хадисе, Нуруддин се, по обичају, упутио ка џамији, а затим је одједном угледао имама џамије како стоји на путу испред њега. Нуруддин га је упитао за разлог. Имам му је одговорио: "Видео сам Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас у сну, па ми је рекао: 'Обрадуј Нуруддина вешћу да је Бог дао олакшање и излаз муслиманима у Дамјату, па да је опсада прекинута.' Рекао сам: 'Божији Посланиче, дај ми неки знак који ћу да

споменем Нуруддину да би он знао да је ово што му преносим истина.' Он ми је рекао: 'Спомени му сеџду коју је учинио у Тел Харему. '''

Тада је Нуруддин сјахао са коња, заплакавши учинио је сеџду, лице је спустио на земљу и упутио је молбу: "Господару мој, оснажи и помози своју веру, а немој да помажеш Нуруддину Махмуду; ко је Нуруддин да му помажеш?"

Борба за степен шехида

Пред Битку на Бедру Са'д б. Хајсеме и његов отац су бацали коцку како би одлучили ко ће од њих двојице да иде у битку. Са'д је победио, па га је његов отац молио да му допусти да он иде уместо њега. Син му је рекао: "О оче мој, да је то што тражиш било шта друго осим Раја, удовољио бих ти." Са'д је отишао у битку и погинуо као борац на Божијем путу.

Следеће године се спремао Битка на Ухуду па је Хајсеме пожурео до Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, и рекао му: "Синоћ сам видео сина у сну, у најлепшем облику, како ужива у рајским благодатима. Рекао ми је: 'Оче, заиста сам нашао оно

што ми је мој Господар обећао. Па, дођи за нама, да нам се придружиш у Рају.'

Пробудио сам се, Посланиче, жељан сусрета са својим сином и својим Господарем. Па, замоли Узвишеног Бога да ми подари шехадет." Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је упутио молбу за њега. Хајсеме је ушао у битку и преминуо је као борац на Божијем путу.

Брат по вери је прави брат

Ебу 'Азиз је био један од многобожаца из племена Курејш и учествовао је у Бици на Бедру на страни многобожаца. Његов брат Мус'аб б. 'Умејр је био међу муслиманским борцима. Ебу 'Азиз је носио бајрак многобожачке војске, а у исто време је Мус'аб носио бајрак муслиманске војске. Ебу 'Азиз је као заробљеник пао у руке муслимана. Мус'аб је то видео, па је рекао муслиману који га је заробио. "Добро га чувај, његова мајка је доста имућна." Ебу 'Азиз је на то рекао: "О брате мој, да ли се на такав начин одржава веза са својим братом?" Мус'аб му је рекао:

"Братство у име Бога је право братство. Нема братства са неверницима."

За откуп Ебу 'Азиза мајка је платила четири хиљаде дирхема, и то је највећа откупнина узета за заробљенике Бедра.

Бог нас је освестио и послао

Са'д б. Еби Веккас, нека је Бог задовољан њим, је пре Битке на Кадисији послао Реби'у б. Амира као изасланика Рустему, владару и вођи персијске војске. Када је Реби'а ушао код њега, видео је да је место у којем је Рустем боравио било украшено јастучићима, прекривачима и скупоценим простиркама. Око њега су били постављени вредни бисери и драгуљи, на глави му је била круна и седео је на кревету од злата. Реби'а је код њега дошао у грубо сатканој одећи, са штитом, и на неугледном, ниском коњу. Кренуо је да уђе са оружјем и шлемом на глави па су га стражари зауставили, тражећи да одложи оружје. Он им је рекао: "Нисам дошао самоиницијативно, него на ваш позив. Или ћу да уђем овако, или ћу да се вратим одакле сам дошао!"

Рустем му је дозволио да уђе, па када је ушао, рекао му је: "Кажи шта имаш. Шта вам је то (муслиманима) дошло?" Реби 'а је одговорио: "Бог нас

је освестио и послао нас је да изведемо људе из робовања робовима у робовање Једном и Једином Богу, из тескобе овога света - у пространства и раскош и овог и будућег света, и из неправде и тлачења које заговарају разне вере - у праведност коју заговара Ислам."

Учинио сам све што сам могао да помогнем веру

Када је до Салахуддина допрла вест о томе да се крсташи спремају и групишу како би повратили Кудс под своју контролу након што су из њега протерани, а међу војним заповедницима муслиманске војске завладала је неодлучност, оклевање и несигурност у погледу одбране Кудса од нових напада, Салахуддин је осећао тескобу у грудима и бојазан да Кудс не падне поново у руке крсташа. Б. Шедид му је тада рекао: "Пало ми је нешто на памет и мислим да би могло бити итекако корисно, ако Бог да." Салахуддин га је упитао: "А шта то?" Судија Б. Шедид је рекао: "Оданост и приврженост Узвишеном Богу, искрено покајање и поуздање у Њега у овим тешким временима." Салахуддин му је на то рекао: "Шта конкретно да

урадимо?" Судија је одговорио: "Данас је петак, када кренеш на џуму, окупај се, а затим клањај као и обично у Месцидул-Акса'у, месту где је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, доживео Ноћно путовање. Удели милостињу некоме коме је потребна а знаш да је племенит и поуздан, али је сакриј од погледа људи. Затим клањај два реката између езана и икамета³³, и у себи упути молбу: 'Господару мој, искористио сам све овоземаљске могућности да помогнем Твоју веру и није ми остало ништа друго до приврженост Теби, чврсто држање за Твоје уже и ослањање на Твоју милост. Ти си ми довољан и диван ли си Ти заштитник.' Бог је Племенит и неће те напустити у остварењу твојих циљева."

Б. Шедид је даље приповедао: "Учинио је Салахуддин све то, а ја сам клањао поред њега док је клањао два реката између езана и икамета. Видео сам да му, док је био на сеџди (падање лицем на тло), сузе теку низ проседу браду, а затим и на сеџаду на којој је клањао. Нисам, заиста, чуо шта је учио. Пред крај тога дана почеле су да нам стижу радосне вести о размирицама у редовима крсташа. Затим су вести постајале све сигурније да се заиста разилазе о

---

³³Езан значи објављивање молитве а икамет успостављање молитве.

питању поновног напада. На крају, одлучили су да одустану од напада на Кудс."

Два реката добровољне молитве

Многобошци су донели пресуду да се Хубејб б. 'Адијј погуби, па је доведен како би се пресуда извршила. Затражио је од својих целата да му пружи прилику како би се обратио свом Господару. Рекао им је: "Дозволите ми само да клањам два рек'ата." Када је завршио молитву, окренуо им се и рекао: "Да знам да нећете да помислите да сам се уплашио смрти, клањао бих дуже." Он је био први који је увео у праксу клањање два рек'ата молитве пре смакнућа. Када су га припремили за смакнуће, проучио је: "Господару мој, Ти си снажнији од њих ма колико их било, порази их и немој да оставиш у животу никога од њих." Затим је изрекао следеће стихове:

"Пред непријатељем никада пониженост показати нећу, нити страх јер мој повратак је Богу.

Једино је битно да са вером одем на други свет без обзира у којем делу света преминуо.

То је Божија одредба, и ако Он жели, благословиће остатак мога тела. "

Херојство бораца у борби против крсташа

Салахуддин ел-Ејјуби је у месецу цумаде-1-ула 573. године по Хиџри изашао из Египта на обале Шама (Сирија) како би повео битку против Европљана и како би ослободио муслиманска подручја која су била под њиховом управом. Муслиманска војска, са њим на челу, изузетно је брзо напредовала - једино су се заустављали да покупе ратни плен који је остављан без чувара или било какве одбране. Тако су стигли до места Ер-Ремлех и одлучно су кренули ка утврђењима непријатеља. Таква жеђ за победом није красила ниједну војску генерацијама пре њих.

Када су стигли пред утврде, затекли су корпусе европске непријатељске војске како вребају са свих страна. Али, одлучно су кренули напред, сијући страх и трепет. Салахуддин је стао пред зидине са онима који су успели да се пробију са њим, а међу првима пред њим је стајао његов братић - младић којем је брада тек никла. Он се жестоко сукобио са

непријатељем па је разбио једну групу која се до тада збијено и постојано супротстављала. Затим се вратио и заузео је свој положај поред свога стрица - врховног заповедника. На њега је повикао његов отац, рекавши му да се врати и искористи прилику, када га је већ Бог почастиио и када му је дао прилику да онеспособљава непријатеља. Младић је поново иступио напред и жестоко се борио, бацајући се на непријатељске војнике, све док није у својој одлучности дочекао шехадет (погибију на Божијем путу).

Један од хероја те битке је био и правник 'Иса ел-Хикари, који је у бици преживљавао ништа мања искушења од оних на која је наилазио решавајући правна питања. Он је својом мудрошћу предвидео намере Европљана да Салахуддина оставе без позадинске подршке, па им се Салахуддин жестоко супротставио како би их спречио у њиховој намери. Када му се приближио њихов изузетно храбри војсковођа, Салахуддин га је тако снажно оборио на тло да су се у истом моменту распршили сви снови и све наде његове војске. Две војске су се жестоко сукобиле и битка је трајала све до ноћи. Салахуддин није примећивао да се, у жару битке, нашао готово сам међу великим бројем непријатељских војника. Искористио је ноћну таму попут тунела којим је

дошао до насељеног места које се налазило на путу према Каиру. И он и сви преживели из битке, са којима се сусрео у путу, били су исцрпљени и на њима су се видели трагови тешког избављења из непријатељског окружења. Додатну потешкоћу причињавао је недостатак воде и хране за коње па их је већина угинуло од глади и жеђи.

Муслиманска војска је у Ер-Ремли изгубила много војника, а много их је и заробљено. Међу заробљенима је био и правник 'Иса ел-Хикари, јер је залутао и тако је пао у руке европске војске. У заробљеништву је остао све док га Салахуддин није ослободио откупом који је износио шездесет хиљада динара и већи број непријатељских (заробљених) војника.

Овако нам историја преноси казивање о поразу Салахуддина у месту Ер-Ремла. Ово казивање, као и сам ток битке, за нас је извор нових погледа и поука. У њима је записана историјска несрећа која је погодила муслимане у Ер-Ремли. Из њих се види и изузетна храброст Салахуддина као борца који своју храброст показује на борбеној линији, а не на степеницама минбера. Из овог казивања се види и однос војсковођа према родбини која учествује у

бици. Они указују част својима ближњим када их подстичу на већу пожртвованост и кад их бацају у ватру у току борбеног окршаја.

Из овог казивања можемо да видимо и какав је био однос према науци, према правнику, у штабу Салахуддина. Она је била на степену прописане борбе на Божијем путу, а код војсковође Салахуддина је уживала толико поштовање да је за ослобођење заробљеног учењака као откуп дао велику своту новца и да је ослободио велики број заробљених непријатељских војника. Било је то вођство које је понизно стајало пред науком и које је на све могуће начине настојало да науку заштити, сачува и помогне.

Из казивања о овој бици видимо и искреност хероја Салахуддина који не прелази преко истине и који пораз не назива и не приказује победом. Чим је, након две или три седмице стигао у Каиро, дописом је јасно и прецизно известио владара Нуран-шаха о томе шта се десило у Ер-Ремли.

И коначно, поновно је на светло изашла личност Салахуддина као покорног, истинског и искреног Божијег роба који у чињеници да се спасио не види своју личну заслугу и не доживљава као

личну част и исказивање, већ као назнаку да га Узвишени Бог оставља и припрема за неки посао који му је Он наменио и који Он жели. У овом контексту разумемо и Салахудинове речи, које је он написао владару на крају свога извештаја: "Више пута смо командовали у биткама које су окончане поразом и Узвишени Бог нас из њих није спасио, осим ради неке ствари за коју Он жели да се испуни и оствари."

Шта мислиш када ће наш умет (заједница) да се врати на пут ових постојаних верника, без хвалисања и разметања, без претеривања и лажи, без охолости и препотентности?

Два орла

Абдуррахман б. 'Ауф, нека је Бог задовољан њим, нам преноси један занимљив догађај у вези са храброшћу двојице младића - 'Ауфа и Му'аза, синова Ел-Хариса ел-Хазреција ел- Енсарија, па каже да се током Битке на Бедру осврнуо на своју десну, а затим и на леву страну, па је са сваке стране видео по једног од ове двојице младића који су тек закорачили у живот. Један од њих му је тихо, како га други не би чуо, рекао: "О стриче, покажи ми Ебу Цехла."

Абдуррахман б. 'Ауф упита: "А зашто? Шта ћеш са њим?" Одговорио је: "Заветовао сам се своме Господару да ћу, ако га видим, да га убијем по цену да и ја изгубим живот." И други младић је исто то упитао и рекао је Абдурахману, тихо, да други не чује. "Када сам им показао Ебу Цехла", каже Абдуррахман, "отишли су до њега и на њега навалили попут два орла, док га нису оборили на земљу." Ова два младића-хероја су пала као шехиди управо у Бици на Бедру.

Мисионарство и борба

Непосредно пред познату Битку на Јермуку, након што су се борци две војске поређали у борбене редове једни наспрам других, иступио је византијски војсковођа Цорц и позвао је Халида б.ул-Велида, нека је Бог задовољан њим. Када је Халид иступио, један другом су гарантовали сигурност током овог разговора који се десио међу њима:

Цорц је рекао: "О Халиде, реци ми истину, немој ми лагати, јер слободан и поносан човек не лаже. И немој ме обмањивати и варати, јер племенит човек не вара добронамерног и љубазног. Да ли је Бог

спустио вашем Посланику мач са неба па ти је он тај мач предао? Ниси га исукао и подигао ни против једног народа, војске, а да их ниси победио."

Халид је одговорио: "Није."

Џорџ је онда упитао: "Па зашто си прозван Божији мач?"

Халид је рекао: "Бог нам је послао свога Посланика Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, а ја сам био од оних који су га улаж утеривали и против њега сам се борио. Затим ме је Бог упутио па сам почео да следим Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, ми је, онда, рекао: 'Ти си Божији мач, који је Бог извукао (за борбу) против многобожаца', па је упутио молбу Узвишеном Богу да будем потпомогнут у борби."

Џорџ је упитао: "Обавести ме о томе чему позивате људе."

Халид је одговорио: "Позивамо их да изаберу између прихватања Ислама, плаћања цизје (главарине) или рата који ће да се поведе против њих." Џорџ је упитао: "Какав степен међу вама има

онај који се одазове вашем позиву и придружи вам се?"

Халид је рекао: "Сви смо ми на истом степену."

Џорџ је поновно упитао: "А има ли право на исту количину награде на будућем свету и благодати?"

Халид је рекао: "Да, и више од тога. Јер, ми смо следили нашег Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, док је био жив па нас је обавештавао о скривеним (гајб) стварима. Били смо сведоци наднаравних ствари а Божијих знакова. А онај ко је видео оно што смо ми видели и ко је чуо оно што смо ми чули - уистину, лако прима Ислам. Ви нисте видели оно што смо ми видели и нисте слушали оно што смо ми слушали, па ко од вас истински и искрено прими Ислам - бољи је од нас."

Тада је Џорџ спустио штит, пришао је Халиду, примио је Ислам, а затим је рекао: "Подучи ме Исламу."

Халид је са њим отишао у свој војни штаб, дао му је кофу воде да се окупа, а затим га је подучио да

клања два реката намаза. Након извесног времена, Џорџ је са Халидом изашао у војни поход па је, борећи се против Византинаца, погинуо на Божијем путу.

Дај Боже да то буде Ебу Хејсеме

Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је са друговима кренуо у поход на Тебук. Ебу Хејсеме Малик б. Кајс је изостао са тога похода. Након што је Посланик са друговима отишао, Ебу Хејсеме је осетио кајање и потиштеност што није пошао са њима.

Тог изузетно топлог дана Ебу Хејсеме је отишао до своје породице, а имао је две супруге, које је затекао у башти. Обе су водом расхладиле по једно место под хладом дрвета па су му припремиле хладне воде и јело.

Ебу Хејсеме је стао на улаз у свој врт, погледао је у своје супруге и у оно што су припремиле, а затим им је рекао: "Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је на сунцу, јаком ветру и несношљивој врућини, а Ебу Хејсеме је у хладовини,

са хладном водом и припремљеном укусном храном, у друштву својих драгих, лепих супруга, на своме сигурном имању. Ово није поштено ни праведно!" Затим је рекао: "Тако ми Бога, нећу да уђем у хладовину коју сте ми припремиле све док се не придружим Веровеснику, нека је над њим Божији мир и спас, па ме припремите за пут."

Када су га припремиле, узјахао је камилу и ишао је за Веровесником, нека је над њим Божији мир и спас, све док га није сустигао у самом Тебуку.

У путу је Ебу Хејсеме сусрео 'Умејра б. Вехба ел-Цехмија, који је такође хтео да се придружи Веровеснику, нека је над њим Божији мир и спас, тако да су њих двојица заједно ишли према Тебуку. Пред самим Тебуком Ебу Хејсеме је рекао 'Умејру: "Ја сам учинио један грех (мислећи на изостанак за Послаником на овом походу) па остани иза мене док видим каква је ситуација са мном и шта ће Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, да каже за мене." 'Умејр је тако и поступио.

Када се Ебу Хејсеме приближио, људи су повикали: "Божији Посланиче, један коњаник иде према нама!" Посланик, нека је над њим Божији мир

и спас, је погледао према њему, а затим је рекао: "Дај, Боже, да то буде Ебу Хејсеме."

Када се још мало приближио, а другови су повикали: "Бога нам, то је заиста Ебу Хејсеме!" Када је стигао и када је свезао камилу, Ебу Хејсеме је пришао Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, назвао му је селам, а Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је рекао: "Шта би са тобом (тешко теби), Ебу Хејсеме?" Он га је обавестио о ономе шта се десило, а затим је затражио да му Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, опрости. Посланик је прихватио извињење и упутио је молбу у којој је Бога замолио да Ебу Хејсеми да свако добро.

Тога дана је Ебу Хајсеме отпевао следеће стихове:

""Када видех да се људи лицемерно према вери односе,

Одлетех до оних који се са племенитошћу поносе.

Својом десном руком присегох, о Мухаммеде,

Па грех не починих нит' ме харами покосише.
Оставих жене у хладу сурмом и каном обојене,
Чисте и племените, у радости окупане.
Кад год лицемери искру сумње убаце,
Вери своју душу препустим и поведем се за
њоме."

Свака особа вреди хиљаду других

Када је 'Амр б. ел-'Ас, нека је Бог задовољан њим, опколио вавилонску утврду, затражио је од Омера б.ул-Хаттаба, нека је Бог задовољан њим, да му пошаље додатних четири хиљаде бораца како би му помогли да оконча освајање Египта. Омер, нека је Бог задовољан њим, му је послао четири човека, на челу са Зубејром б.ул-'Аввамом, па му је написао: "Шаљем ти четири човека, на челу са Зубејром. Сваки од њих вреди хиљаду бораца."

Опсада је потрајала, па је Зубејр рекао: "Ја се жртвујем у име Бога и надам се да ће Бог тиме дати победу верницима." Спремио је одређену опрему и

алатке које су му биле потребне, ископао је канал на месту које је предвидео за напад, мудро је прећутао време које је одабрао за напад, а затим је изненађујуће брзо провео свој план под окриљем ноћи. Узео је мердевине и прислонио их уза зид тврђаве тако да га непријатељ не опази. Затим се попео мердевинама, прешао је у тврђаву, извукао је сабљу из корица па је узвикнуо: "Бог је највећи!"

Срца присутних у тврђави су се престрашила па су пружици слаби отпор који им није нимало користио. На крају су били приморани да предају утврду у руке муслиманске војске.

Рањена хероина

На дан Битке на Ухуду Умму 'Аммара Нусејба бинт Ка'б ел-Мазинијја се херојски борила. Умму Са'д бинт Са'д б. ер-Реби' каже: "Ушла сам код Умму 'Аммаре и рекла сам јој: 'О тетка, реци ми шта ти је.' Одговорила ми је: 'Ујутру сам изашла и посматрала сам битку носећи посуду са водом. Дошла сам до Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, који је био међу својим друговима. Ток битке је говорио да ће муслимани да однесу победу.

Када се ток битке променио у корист многобожаца, прикључила сам се Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, и директно сам се укључила у борбу. Сабљом сам бранила нападе на Веровесника, стреле сам испаливала из лука док их све нисам испуцала."

Умму Са'д је рекла: "Видела сам дубоку рану на њеном рамену па сам је упитала ко ју је ранио. Она ми је одговорила: 'Б. Камиех (ар. јадан, бедан, презрен - о.п.), Бог га понизио и учинио бедним! Када су се људи мало одвојили од Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, пришао је и рекао је: 'Покажите ми Мухаммеда - или ће он умрети или ја!' Мус'аб б. 'Умејр и ја смо му се супротставили, а ја сам остала устрајно уз Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, па ме је докачио и ранио, а ја сам му узвратила са неколико удараца, али је он на себи имао оклоп (панцир)."

Умму 'Аммара је наставила храбро да се бори све док њен син 'Убејд б. Зејд није рањен. Када је крв почела обилно да му тече из ране, Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је довикнуо: "Превиј рану." Умму 'Аммара, која је до тада била заузета одбраном Веровесника, нека је над њим Божији мир и

спас, тек је тада приметила свога сина па је извадила завоје које је била припремила још раније за рањенике. Након што му је завила рану, рекла је: "Настави да се бориш!"

Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, тада је рекао: "Ко може да поднесе оно што подноси и чини Умму 'Аммара?"

Након тога се појавио човек који је ранио њеног сина па га је Умму 'Аммара ударила сабљом по потколеници па је пао коленима на земљу, а другови су га окружили сабљама.

Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је насмешивши се, рекао: "Хвала Богу који ти је дао победу, који те је обдарио радошћу да будеш сведоком непријатељског пораза и да освету видиш својим очима."

Умму 'Аммара је на дан Битке на Ухуду рањена на тринаест места, Бог са њоме био задовољан.

Пето поглавље

О ИСЛАМСКОМ МОРАЛУ И ПОНАШАЊУ

О Исламском мораалу и понашању

Високоморални одгој

Му'авија, нека је Бог задовољан њим, је једном приликом своме братићу 'Амру рекао нешто у

поверењу након чега је 'Амр отишао до свога оца и рекао му: "Владар правоверних ми је рекао нешто у поверењу. Хоћеш ли да те обавестим о томе?" Одговорио је: "Не, јер ко сакрије и сачува тајну, избор је увек његов и то је боље за њега, а ко је открије, он зависи од избора других и то је лоше по њега. Према томе, немој себе да доводиш у ситуацију да будеш у нечијој власти (милости и немилости) након што си био власник."

'Амр је рекао: "А зар то тако може да буде између оца и сина?"

Он је одговорио: "Не, али не желим да се твој језик навикава на то да буде 'оглашивач туђих тајни'."

'Амр је даље приповедао: "Вратио сам се након тога до стрица и обавестио сам га о свом разговору са оцем, а он ми је рекао: 'Мој брат те је ослободио из ропства у које починилац пада својом грешком!'"

Смрт им је дража од живота

Изасланици Мукавкиса су следећим речима описали војску 'Амра б.ул- 'Аса: "Видели смо људе којима је смрт дража од живота а скромност им је дража од уздизања. Немају жеље нити похлепе за

овосветским уживањима, време проводе седећи на земљи, а вођа им је попут било ког од њих. Код њих се угледник не разликује од бедника нити првак народа од роба. Када наступи намаско време, нико из заједничке молитве не изостаје. Очисте се водом и на молитви стоје скрушено."

Само Богу се обраћај

Братић Ел-Ахнефа б. Кајса се пожалио своме стрицу због неке невоље која га је задесила, а он се окренуо и отишао. Након тога му је братић још неколико пута долазио жалећи се, а он се на то није обазирао. Када је Ел-Ахнеф видео да неће да престане, рекао му је: "О братићу мој, када те задеси нека невоља, пожали се Ономе Ко је способан да је отклони, а не створењима попут себе. Јер, све људе у односу према себи можеш да сврсташ у две категорије: пријатељи, које ћеш тиме да ражалостиш, и непријатељи, које ћеш да обрадујеш својом несрећом."

Када спомињете невернике, не спомињите имена

Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је једном приликом прошао поред неког гроба док је био на путу према Таифу. Упитао је Ебу Бекра, нека је Бог задовољан њим, чији је гроб, па му је одговорио: "То је гроб онога који је био крајње окрутан, уображен и непокоран Богу и Његовом Посланику (био је то Сежид б. ел-'Ас). На те речи се његов син 'Амр б. Се'ид наљути и рекао: "Божији Посланиче, ово је гроб човека који је хранио гладне и који је делио иметак више од Ебу Кухафе!" Ебу Бекр је рекао: "Божији Посланиче, зар да ми на овакав начин пребацује?"

Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, му је тада рекао: "Прођи се Ебу Бекра!" Када је човек отишао, Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је пришао Ебу Бекру и рекао му: "Ебу Бекре, када спомињете невернике, не спомињите имена (спомињите их уопштено, не појединачно, именима). Јер, ако то будете радили, изазваћете срџбу синова због њихових очева." Након тога су људи престали поименично да спомињу невернике.

Врхунац лепог понашања

Абдул-Мелик б. Мерван је једном приликом ушао код Муавије, а код њега је био 'Амр б. ел-'Ас, нека је Бог задовољан њим.

Назвао је селам (поздравио га), накратко је сео (не желећи да омета разговор Му'авије и 'Амра), па је устао и удаљио се. Му'авија је, видевши то, рекао: "Како дивно понашање код овога младића!"

'Амр је на то додао: "Окитио се са четири лепа својства, а одбацио је три лоша. Лепо се односи према теби када га сретнеш, када говори - лепо говори, када му се обраћаш - пажљиво и уљудно прати твој говор и са опонентима благо расправља. А оставио је шалу са онима чији му је интелектуални ниво непознат, оставио је говор о ономе што га се не тиче и дружење са људима који погрдно критикују и приговарају."

Поуздање у Бога

Имам Газалија је рекао: "Ако неко мисли да поуздање у Бога (тевеккул) подразумева остављање привређивања телесним способностима, остављање расуђивања срцем и падање по земљи попут бачене и

истрошене крпе или попут меса на месарском пању, нека зна да је то размишљање незналица. Јер, то је забрањено, а Шеријат (исламски верозакон) се похвално изражава о онима који се у Бога поуздају. Па како ће да се достигне степен који је вером похваљен преко забрана које вера прописује?! Напротив, траг човековог поуздања у Бога се види на његовом сталном ангажману и на његовом труду да се постигне жељени циљ."

Однос према улеми (учењацима)

Ш'аби каже да је Зејд б. Сабит, Бог са њим био задовољан, узјахао је коња, а онда му је пришао Абдуллах б. 'Аббас, нека је Бог задовољан њим, и узео за узде (исказујући на тај начин поштовање према њему). Зејд му је рекао да то не чини, а он му је одговорио: "Наређено нам је да се овако (с поштовањем) односимо према нашој улеми (учењацима)."

Зејд му је тада рекао да му покаже своју руку, па када ју је Абдуллах пружио, Зејд је пољубио и рекао: "Наређено нам је да се овако односимо према

породици нашег Веровесника, нека је на њим Божији мир и спас."

"Господару мој, упути племе Секиф на прави пут!"

Божији Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је држао у опсади Таиф више од двадесет дана. Када је та опсада постала мучна и терет за муслимане који су је и држали, Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је наредио друговима да се повуку и оду, а онда му је један од њих рекао: "Божији Посланиче, упути молбу и замоли Бога за племе Секиф (становнике Таифа)." Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је тада подигао руке и проучио: "Господару мој, упути Секиф на прави пут и дај да нам дођу као муслимани."

Однос селефа (првих генерација муслимана) према друговима Божијег Посланика

Ране, упућене генерације муслимана нису расправљале о догађајима који су се десили међу

друговима. Говорили би да су казивања која су до нас пренесена, о тим жалосним догађајима, непоуздана - има оних која су лаж, а има и оних у којима су додате или одузете чињенице па на тај начин дају погрешан смисао. Исправно је да се каже да свака од скупина има своје оправдање и да ће им бити опроштено. Или су, након пажљивог посматрања чињеница и објективног сагледавања ствари, исправно поступили, или су пак погрешили. Али, они су раније исказали толико вере и врлине па су учинили толико вредних поступака да ће да им биде опроштен преступ - ако су га и починили. Њима се, захваљујући степену који су заслужено стекли, опраштају и греси који се не праштају генерацијама након њих.

Да ли би ти био задовољан да си на његовом месту?

Јунус б. 'Убејд је био трговац огртачима, хаљинама и оделима чије су цене биле различите - од оних који коштају 200 дирхема до оних који коштају 400 дирхема. Једнога дана је отишао на намаз, а у радњи је оставио свога братића да га накратко замени. Док је Јунус био на намазу, у радњу је ушао један

бедуин и тражио је огртач за 400 дирхема, па му је Јунусов братић понудио један од оних чија је цена била 200 дирхема. Бедуину се огртач свидео па га је купио за 400 дирхема. Јунус је, враћајући се са намаза, срео бедуина и видевши му у руци огртач, упитао га колико је платио за њега. Бедуин је одговорио да је за огртач дао 400 дирхема. На то му је Јунус рекао: "Он вреди две стотине па се врати у радњу и врати огртач назад." Бедуин му је рекао: "У моме месту овакав огртач вреди 500 дирхема." Јунус је рекао: "Врати се! Леп однос и савет упућен брату муслиману је боље од овог света и свега што је на њему." Вратио га је Јунус у радњу па му је вратио 200 дирхема, а затим је своје братићу упутио оштру критику, говорећи му: "Зар те није стид тако да поступаш? Зар се не бојиш Бога? Зар дупло да зарадиш!?" Братић му је одговорио: "Нисам му продао ништа чијом куповином он сам није задовољан!" Јунус је рекао: "Да је среће да си му указао на оно чиме би и ти био задовољан да си на његовом месту!"

Са тобом, не са мно!

Неки човек је једном приликом рекао Ебу Бекру: "Тако жестоко, моћно и ружно ћу да те изгрдим, облатим и увредим, да ћеш са мојом псовком у гроб!"

Ебу Бекр му је кратко одговорио: "Твоја псовка ће са тобом у гроб, не са мно!"

Не узнемиравај болесника

' Иса б. ел-Везир каже да је једном приликом дошао да обиђе болесног Ебу Бекра б. Муцахида. Код њега су у посети већ дуго седели неки људи, па му се Ебу Бекр обратио речима: "Каква је корист од оволиког обиласка?" На те његове речи присутни су се разишли, а и 'Иса је кренуо за њима. Међутим, Ебу Бекр б. Муцахид га је позвао да се врати, а затим му је изрецитовао стихове Мухаммеда б.ул-Цехма:

"Не досађуј болесноме којег си дошао да обиђеш, посети га дан након прескочена два.

Упитај се са њим и упути молбу Господару за њега, и седи кратко колико траје трен ока.

Ко повремено посети брата, љубав према њему потраје, и то је права за везу пријатељства."

Оговарање

Неки човек је пред једним искреним Божијим робом спомињао мане другог човека, па му је овај рекао: "Уверио сам се да ти имаш јако много недостатака и мана. Јер, пуно спомињеш туђе мане, а онај ко трага за манама других, тражи их у оној мери колико их код себе проналази."

Молба која се прима

Неко из првих генерација Ислама је казао: "За сваку своју потребу коју желим да остварим и пожелим да учим молбу за себе, ја проучим молбу да се оствари моме одсутноме брату. Јер, ако будем учио молбу за себе, може бити услишана, а и не мора. А на сваку молбу коју будем учио за свога одсутнога брата, анђели говоре: '(Нека Бог да) и теби исто то што тражиш за свога брата.' А, молба анђела се прима."

Поступак који не умањује углед

Ел-Кисаи је био одгајатељ двојице синова Харуна ер-Решида, Ел-Емина и Ел- Ме'муна. Када је једном приликом, након боравка са њима, устао и кренуо да изађе, њих двојица су пожурили ка његовој обући како би му је донели. Препирали су се на тренутак који од њих двојице ће да му донесе обућу, а онда су се договорили да свако од њих понесе по једну ципелу.

Када је Харун ер-Решид сазнао за тај догађај, позвао је Ел-Кисаија и поставио му је питање: "Ко је најугледнији и најцењенији човек?" Одговорио је: "Не знам за угледнијег и цењенијег човека од владара правоверних (Харуна)."

Владар му је тада рекао: "Не, најугледнији је онај око чије обуће се наследници владара препиру - ко ће да му је донесе када се спреми да изађе. Па се онда, на обострано задовољство, договоре да сваки понесе по једну ципелу."

На те речи Ел-Кисаи поче да се правда, мислећи да је у нечему погрешно, па му је Харун ер-Решид рекао: "Да си им то забранио и да си их спречио у њиховом поступку, осетио би мој прекор,

жестоко бих те укорио и наредио бих да се искупиш за прекршај. Њихов поступак није нимало умањило њихов углед. Напротив, подигао га је и показао је њихову племениту нарав. Тим поступком се показала и њихова оштроумност и проницљивост. Од три ствари човеку, ма колико цењен и угледан био, поштовање и углед још више расту од скрушености и понизности према владару, према родитељу и према учитељу (одгајатељу)."

Преношење туђих речи води до проливања крви

'Ата' б. Саиб каже да га је на повратку из Мекке срео Еш-Ша'би па му је рекао: "О Ебу Зејде, пренеси нам нешто од вести које си чуо." 'Ата' је рекао: "Чуо сам Абдур-Рахмана б. Абдуллаха б. Сабита да је рекао: 'Не дозвољавамо да се у Мекки насели убица, онај ко користи камату и онај ко преноси туђе речи (сијући на тај начин смутњу и раздор).' Заиста ме чуди да је на исти степен ставио преношење туђих речи са убиством и узимањем камате." Ша'би му је на то рекао: "Што те то чуди? Да ли долази до проливања крви и чињења других

великих греха преко нечега другог осим преко злонамерног преношења туђих речи?"

Правила лепог понашања споменута у једном кур'анском одломку

Суфјану б. 'Ујејни је једном приликом рекао: "Ти на основу Кур'ана извлачиш све могуће постулате. Па, где у Кур'ану проналазимо парадигму човековог понашања?"

Он одговори: **"У речима Узвишеног: 'Ти са сваким - лепо! И тражи да се чине добра дела, а незналица се клони!'"** (Кур'ан, поглавље Ел-Е'араф, одломак 199.)

У овом одломку проналазимо леп однос према другоме и племенито понашање у свакој ситуацији. Под речима: **'Ти са сваким - лепо!'** подразумева се да успостављаш родбинске везе и са оним ко их прекида, да опрашташ грешке и прелазиш преко ружних поступака других и да си према верницима благ и милостив. Под речи **'тражи да се чине добра дела'** потпада јачање родбинских веза, богобојазност, чување погледа од забрањеног и припрема за кућу

вечног боравка. А речи Узвишеног: **'незналица се клони!'** подразумевају подстицај на развијање особине благости, склањање од неправедника, неполемисање са расејаним особама и малоумницима па се из ових речи индиректно види да међу незналицама и ненормалним особама стоји знак једнакости."

Сведочи јасно, као што видиш Сунце

Један човек је изразио жељу да буде сведок у парници коју је пред Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, водила једна група људи против друге. Пре него што је било шта проговорио, Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, га је упозорио на одговорност коју собом сведочење носи, а затим му је рекао да погледа у небо. Затим га је упитао: "Видиш ли Сунце?" Одговорио је да види. Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, га је поново упитао: "Јесу ли га прекрили облаци или нешто друго?" Одговорио је да нису. Онда му је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: "Е па, сведочи тако јасно као што видиш Сунце на небу."

Ослобађам те Бога ради

Роб Зејнул-'Абидина је донео овцу којој је сломио ногу па га је Зејнул- 'Абидин упитао: "Зашто си то урадио?" Роб му је одговорио: "Како бих испровоцирао твоју срџбу!" Зејнул-'Абидин му је узвратио: "Ја ћу да расрдим онога ко те томе подучио, а то је сам Луцифер! Иди, ослобађам те ради Божијег задовољства!"

Похлепа

Када би похлепа (пожуда, грамзивост) била упитана: "Ко ти је отац?" Одговорила би: "Сумња у (Божије) одређење."

Када би била упитана: "Чиме се бавиш?" Одговорила би: "СТИЦАЊЕМ СРАМОТЕ И ПОНИЖЕНОСТИ."

А када би била упитана: "Чему тежиш, којем циљу?" Одговорила би: "УСКРАЋИВАЊУ ПРАВА."

Хоћеш да ме ђаво искуша

Једном приликом је неки човек рекао Омеру б. Абдул-'Азизу, нека је Бог задовољан њим, нешто што је презирао да чује па му је Омер рекао: "Није твоја кривица, ти си хтео да ме ђаво искуша и да ме испровоцира и да код мене изазове бес владара. Ја од тебе данас доживљавам оно што ћеш ти можда од мене доживети сутра. Иди, слободан си."

Лек против охолости

Владар Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је једном приликом ушао у џамију па су присутни који су разговарали прекинули разговор, а они који су седели су устали... То га је наљутило и озловољило па се истог трена попео на минбер, позвао је људе и када су се окупили, након захвале Богу, рекао им је следеће: "Вратио сам се мислима у прошлост па сам видео себе како као пастир чувам стоку племена Бену Махзум. Награђиван сам са неколико прегршти урми. Када бих због исцрпљености прескочио један дан, за мном би дошао Ел-Хаттаб са пастирским штапом у руци, и повикао би на мене: 'Од чега ћу да прехраним твоје тетке?'"

Абдур-Рахман б. 'Ауф му је рекао: "Владару правоверних, говориш само о себи ..." Омер, нека је Бог задовољан њим, је рекао: "Ви сте ме (својим поступком) навели на то... Желели сте да у мени посадите клицу из које ће да израсте дрво охолости, а ја сам желео да га у корену сасечем!"

Достављач, не давалац опскрбе

Када је један борац на Божијем путу на бојноме пољу дочекао шехадет (погибију на Божијем путу), а био је сиромашан, са многобројном породицом, његова жена је изненађујуће мирно, стрпљиво и са видно израженом вером у срцу примила вест о погибији. Када је упитана како је могуће да тако мирно и сталожено прими ту вест, а остала је са незбринутим децом и у неизвесности, одговорила је: "Ја га знам као особу која је доносила и достављала опскрбу (као посредник), не као особу која ју је давала јер то је Узвишени Бог.) А, без обзира на то што доносилац оде, остаје Онај Који даје и опскрба коју даје."

Дошао сам да своје понашање подигнем на виши ниво

Лончар Шу'ајб је био познат као изузетан занатлија и са изразитом вештином је израђивао врчеве. Харун ер-Решид је желео да види ту његову вештину па га је позвао једном приликом у дворац, и донео је сав потребни алат. Када је лончар започео посао, у просторију је ушао владар Харун ер-Решид па је Шу'ајб устао. Владар му је рекао: "Седи и настави да радиш, нисам те позвао да ми устајеш, него да видим твоју вештину, да гледам док радиш." Шу'ајб му је на то одговорио: "А ја, Бог ти дао свако добро, нисам дошао како бих покварио свој одгој, него да своје понашање још побољшам и да га подигнем на виши ниво." Харун ер-Решид се изненадио овако мудрим одговором.

Постоји понизност коју Бог не воли

Неки младић је у друштву рекао: "Синоћ сам ифтарио с (мало) погаче и маслином и по, или маслином и трећином, или пак маслином и четвртином маслине, или са, Бог зна, коликим делом друге маслине..." На то су му присутни рекли:

"Младићу, до нас је дошло предање да има и оних видова скрушености и понизности које Бог не воли. Бојимо се да је то што ти чиниш од те врсте!"

Ману коју видиш спомени ненаметљиво и неприметно

Хатим је казао: "Кад код свога брата муслимана видиш неку ману (недостатак), можеш да поступиш на више начина. Ако му не скренеш пажњу - изневерио си га. Ако је пренесеш другоме - оговорио си га. Ако му је изнесеш - растужићеш га."

Присутни су упитали: "Како, онда, да поступим?"

Он је одговорио: "Спомени је у пренесеном смислу и спомени је успут, у току општег разговора."

Племенити људи

Преноси се да је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: "Када Бог сакупи на једно

место сва створења, гласник ће да позове врле и племените људе. Устаће мали број људи па ће великом брзином да крену ка Рају. Анђели ће да их сусретну и упитају: 'Видимо да журите ка Рају, ко сте ви?' Одговориће: 'Ми смо врли и племенити.' Анђели ће да упитају: 'А у чему се огледа ваша врлина и племенитост?' Одговориће: 'Када нам је учињена неправда - стрпели смо се, када нам је причињена непријатност и када су се ружно односили према нама - подносили смо и то стрпљиво.' Њима ће бити рекао: 'Уђите у Рај, дивна ли је (то) награда за оне који лепо поступају.'"

Покуђене особине

'Амр б. ел-'Ас, нека је Бог задовољан њим, је једном приликом узјахао мазгу која је била већ оронула. Када је прошао поред кућа у којима су становали угледни намесници - другови Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, један од њих му је рекао: "Зар да ти, намесниче, јашеш ту мазгу, а можеш да себи приуштиш најбољег коња, најплеменитије расе у целога Египту?!"

'Амр је одговори: "Моје превозно средство неће да ми досади све док може да носи седло, моја жена неће да ми досади све док ми угодним чини мој живот и док се у њеном присуству лепо осећам, и мој пријатељ неће да ми досади све док зна да чува моју тајну. Јер, колебљивост, превртљивост, мрзовоља и досада су покуђене особине човека."

Самоодгој

Б. Мукфи'у је неко рекао: "Ко те научио тако лепом понашању? Ко те тако лепо одгојио?" Он је одговорио: "Сам себе." Овај га је упитао: "Како то човек може сам себе да одгоји, без одгајатеља?" Б. Мукфи' је рекао: "А зашто не може? Када бих видео нешто лепо, дошао бих и то (пре)узео, а када бих видео нешто покуђено, одбацио бих то од себе. Преко тих две ствари сам себе одгојио."

Непослушност према родитељима

Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је рекао: "Казну за сваки грех Узвишени Бог одгађа

онолико колико Он хоће, све до Судњега дана, осим непослушност према родитељима. Казну за тај грех Узвишени Бог убрзава починиоцу док још егзистира на овоме свету, пре смрти."

Доушник и саветник

Једном приликом је Омер б. Абдул-'Азиз рекао своје саветнику и заштитнику Мезахиму: "Намесници и владари постављају доушнике који прате народ. А ја тебе постављам за доушника који ће да прати шта ја радим. Па, ако од мене чујеш реч којом се уздижем и охолим, или видиш поступак који сматраш непримереним и ружним, посаветуј ме и спречи ме да тако нешто урадим."

Понизност и побожност

Мухаммед б. Сирин је рекао: "Не знам ни за једну особу да је, након што је нешто појела, намерно то повратила, осим за Ебу Бекра. Једном приликом му је донесена храна па, након што ју је појео, речено му је да ју је донео Б.ун-Ну'ман. Он је тада рекао: 'Зар сте

ме нахранили храном - враџбинама Б.ун-Ну'мана?³⁴
Након тога је изазвао повраћање."

Искрен савет

Неки човек је дошао код 'Амра б. 'Убејда и пренео му како га једна особа у своме разговору са другима стално спомиње по злу; стално говори: "'Амр б. 'Убејд је у заблуди и измишља новотарије у вери." 'Амр му је рекао: "Нисам обраћао пажњу на ту особу и нисам се чувао дружења са њим све док ми ти ниси пренео његов говор о мени. Такође, нисам штитио своје право и своју част све док ме ниси обавестио о ономе што ми је мрско да чујем - о говору мога брата о мени. Обавести га да ће смрт све да нас стигне, да ћемо сви да будемо проживљени, да ћемо на једном месту сви да полажемо рачун и да ће Бог да пресуди међу нама."

Срећа

Омер б. Абдул-'Азиз каже: "Код кога се нађу ове три ствари, тај је постигао срећу:

---

³⁴Б.ун-Ну'ман се бавио врачањем и прорицањем будућности и на тај начин је зарађивао. (оп.прев.)

-када се наљути, његова љутња га не скрене са истине,

-када је нечим задовољан, то задовољство га не одведе у неправду и поквареност, и

-када је у могућности да узврати, он опрости и пређе преко неправде која му је начињена."

Несебичност какву свет не познаје

Хузејфе ел-Адеви је рекао: "На дан Битке на Јермуку кренуо сам у потрагу за својим стричићем. Носио сам нешто воде и мислио: 'Ако га пронађем живог и исцрпљеног, даћу му воде да се окрепи и умићу га.' Када сам га пронашао, хтео сам да га напојим, али у том часу смо зачули нечији јаук. Стричић ми је покретом руке показао да одем до тог човека који је јецао. Отишао сам до њега и видео да је то Хишам б.ул-'Ас. Када сам му понудио воду, чуо је трећег како је јаукнуо па ми је показао покретом руке да одем до њега. Отишао сам до њега и видео да је он већ подлегао. Вратио сам се Хишаму, кад оно, и он већ издахнуо. Онда сам дошао до стричића и видео да је и он већ умро."

Охолост на месту понизности

Преноси се да је неки човек обилазио између Сафе и Мерве на коњу (пре него што је то место ушло у склоп месцида - К'абе), а пред њим су ишли његов роб и два младића који су га послуживали. Они су му, идући испред њега и ударајући људе, крчили пролаз. То је проузроковало срцбу света па су исколачених очију зурили у њега, а он је био изузетно висок и упадљиво крупних очију. Након неколико година, један ходочасник који је са њим обавио ходочашће видео га је како од људи тражи помоћ (проси) на једном багдадском мосту, па га је упитао: "Зар ти ниси онај који је те и те године био на ходочашћу, онај пред ким су ишли робови и кичили му пут, ударајући људе да се склоне?" Одговорио је: "Јесам." Овај је поново упитао: "Па шта те доведе до овога што видим?" Он је одговорио: "Охолио сам се на месту на којем се угледници и великани скрушено понашају и изражавају понизност, па ме Бог понизио на месту на којем се понижени уздижу."

Егоизам

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је једном приликом пролазио кроз Мекку и видео је како послуга стоји док угледници једу, па се наљутио и са негодовањем је рекао: "Шта је људима па само на себе мисле, запостављајући своју послугу?!" Онда је одбио да им се придружи све док нису позвали послугу да заједно са њима, за истом трпезом, једу.

Не кажњавај у срџби

Омер б. Абдул-'Азиз је послао допис једном од својих намештеника, у којем је стајало: "Не спроводи казну док си у налету срџбе (афекту). Када се наљутиш на некога, притвори га и причекај док те љутња не прође. Тек онда га изведи и одреди казну према тежини његовог преступа..."

Знаци лепог понашања

Имам Сујутија каже: "Десет ствари су показатељи лепог понашања: неизражавање сталног опортунизма, држање златне средине, нетрагање за туђим грешкама и пропустима, улепшавање онога

што изгледа као грех а то није, трагање за оним што оправдава туђе грехе, претпостављајући да су почињени због неке потешкоће, приоритет самопрекора над прекором других, опредељеност за спознају властитих а не туђих мана, уљудност и весео приступ према старијем и млађем, и благо обраћање речима према свакоме."

Затим је рекао: "Према саговорнику имаш три обавезе: "Када ти приђе - да га уљудно примиш, када жели да седне - да му направиш место и када говори - да га са пажњом саслушаш."

Пример понизности

Омер б. Абдул-'Азиз је једног дана у кући седео са својим пријатељима, кад се изненада смањила светлост фењера. Он је устао и подесио је јачину светлости. Један од присутних му је рекао: "О владару правоверних, сваки од нас је у себи желео да му наредиш да он поправи светлост." Омер му је на то рекао: "Није од лепог понашања то да човек за нешто (неки посао) користи свога госта. Устао сам као Омер и вратио сам се - као Омер."

Пријатељство

Ако је твој пријатељ изнад тебе по положају, исказуј му поштовање; ако сте у истом рангу, обраћај му се са искреношћу; ако је у друштву на нижем положају од тебе, показуј према њему милост и разумевање. Ако ти је пријатељ учењак - буди му на услузи; ако је незналица - усмеравај га и мудро води; ако је имућан - нека скромност буде знаком вашег дружења, а ако је сиромашан - буди према њему великодушан и дарезљив.

Не љути се

Неки човек је пришао Селману ел-Фарисију, нека је Бог задовољан њим, говорећи: "Божији робе, посаветуј ме!" Он му је рекао: "Не срди се." Овај је рекао: "То не могу." Селман му је на то рекао: "Онда, када се наљутиш, обуздај свој језик и своје руке!"

Спознаја грешке

Један дервиш је кренуо на ходочашће па му се од пута излизала и поцепала обућа. Услед жестине пустињског песка, ноге су му биле као спржене. Наставио је пут, негодујући због несреће која га је погодила и због тога што није имао новца да себи набави јахаћу животињу. Када је стигао у Мекку, на једном од улаза је видео човека без ногу како од људи тражи да му шта уделе. Након тога је заплакао и затражио је опрост од Господара.

У кући Посланика, нека је над њим Божији мир и спас

'Урве, нека је Бог задовољан њим, каже да му је Аиша, Бог с њом био задовољан, рекла: "Бога ми, братићу мој, некада бисмо гледали млађак, па бисмо поново дочекали млађак, па поново бисмо и следећи – дочекали три млађака у два месеца а да се у кућама Посланика, нека је над њим Божији мир и спас не би наложила ватра." 'Урве је упитао: "Тетка, како сте онда преживљавали, шта сте јели?" Аиша, Бог са њом био задовољан, је одговорила: "Урме и воду. А Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је имао

комшије - енсарије, који су имали камиле дате на коришћење, па би понекад послали млека Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, и он би нас њиме напојио."

Зар дајеш, а и теби је потребно?!

Омер б. 'Убејдуллах б. Ма'мер је једном приликом прошао поред једног Абесинца - црнца који је нешто јео испред неке баште у Медини, а поред њега је био пас. Када год би појео залогај, и псу би бацио један комад. Омер б. 'Убејдуллах га је упитао: "Је ли ово твој пас?" Он је одговорио да није. "Па зашто га онда храниш?" Упитао је Омер. "Стидим се и нелагодно ми је када видим те његове очи како ме гледају док ја једем, а да њему не дам", одговорио је Абесинац. Омер је упитао: "Јеси ли слободан или роб?" Овај је одговорио: "Роб особе из племена Бену Асим." Омер је затим отишао до тог племена и откупио је роба, а затим је купио башту. Онда је дошао и упитао Абесинца: "Знаш ли да те је Бог ослободио?" Он му је одговорио: "Хвала Богу, само Њему припада хвала. А након тога, хвала и ономе који ме је ослободио." Омер је рекао: "Ова башта је

твоја." Абесинац је на то казао: "Сведочим да је она вакуф (трајно добро) за сиромаше Медине." Омер му је рекао: "Шта ти је?! Зар то радиш, а и теби је потребно?" Абесинац је одговорио: "Стидим се Бога да након што ме је почастио нечим, узвратим на начин да тиме шкртарим."

Угледан и понижен

Б. Церир ет-Табери нам од Абдуллаха б. Абдуллаха б. Убејја преноси пример изузетне и чудесне покорности Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, и исказивање приоритета тој покорности над собом и својом породицом. У тој предаји стоји да је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, позвао Абдуллаха б. Абдуллаха б. Убејја и да му је рекао: "Зар ниси чуо шта каже твој отац?" Он је одговорио: "Посланиче, дражи си ми и од оца и од мајке - шта је рекао мој отац?" Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је рекао: "Твој отац је рекао: 'Ако се вратимо у Медину, сигурно ће јачи истерати из ње слабијег.' " Абдуллах је рекао: "Бога ми, Посланиче, истину је рекао. Ти си, уистину, јачи и угледнији, а он је слаб и понижен. Бога ми,

Божији Посланиче, откако сам стигао у Медину, становници Медине знају да у њој нема доброћуднијег, честитијег, племенитијег и милостивијег човека од мене. Ако ћу тиме да стекнем Божије и Посланиково задовољство, донећу његову главу ја ћу да га убијем)." Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, на то је рекао: "Не!"

Када су неверници стигли пред Медину, Абдуллах б. Абдуллах б. Убејј је на улазу у град са сабљом у руци дочекао свога оца и рекао му је: "Јеси ли ти рекао: 'Ако се вратимо у Медину, сигурно ће јачи истерати из ње слабијег?' Сада ћеш, уистину, да видиш да ли је снага код тебе или код Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас. Бога ми, нећеш му ни прићи, осим уз дозволу од Бога и Његовог Посланика!"

Његов отац је тада повикао: "О племе Хазреџ, мој властити син ми не да да приђем мојој кући! О племе Хазреџ, мој властити син ми не да да приђем властитој кући!"

Абдуллах је рекао: "Бога ми, нећеш да дођеш у близину Посланика све док од њега не добијеш допуштење." Након тога се свет окупио око њега и

покушавали су да га увере да оцу допусти да приђе својој кући, а он је и даље остао при ставу да неће да уђе у Медину, у близину Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, док не добије дозволу од Бога и Његовог Посланика. Онда су отишли до Посланика и обавестили су га о томе шта се дешава, а Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, им је рекао: "Отидите до њега и реците му да оца пусти да оде до своје куће." Када су га обавестили о томе шта је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, казао, рекао је: "Ако је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, тако наредио – у реду."

Нечисти многобожац

Када је Ебу Суфјан једном приликом дошао у Медину, навратио је до своје кћерке Умму Хабибе, Бог са њом био задовољан. Када је пошао да седне на простирку коју је користио Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, она је пришла, склонила је и умотала. Видевши то, Ебу Суфјан је упитао: "Кћери, не разумем - ко ти је пречи и важнији, кога чуваш - мене или простирку?" Она му је одговорила: "То је простирка коју користи Посланик, нека је над њим

Божији мир и спас, а ти си нечисти мушрик (многобожац)."

Ми имамо своје приоритете

Преноси се да је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, од неког јевреја позајмио нешто новца, па је тај јевреј затражио дуг пре него што је истекао договорени рок враћања. Препречио је пут Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, у Медини и рекао му је: "Ви из племена Абдул-Мутталиб сте заиста народ који стално одгађа и одуговлачи с враћањем дугова." Када је то чуо Омер, нека је Бог задовољан њим, жестоко се наљутио: "Ако ми Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, допусти, одрубиху му главу."

Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је на то рекао: "Омере, мени и моме пријатељу (Омеру) је приоритет (потребније) нешто друго. Нареди њему да не оптужује неправедно, а мене упозори на правовремену отплату дуга."

Након тога се Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, окренуо јевреју и рекао му: "Договорено време за враћање дуга истиче сутра."

Ја сам син жене из племена Курејш

Једном приликом је код Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, ушао неки човек који се устручавао да му се обрати, да са њим разговара. Видевши то, Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, му је рекао: "Не бој се и не устручавај се. Опустите се, ја сам син жене која се хранила осушеним хлебом у Мекки."

Једном је, опет, Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, прошао поред неких људи који су хтели да устану из поштовања према њему, па им је он то забранио, рекавши: "Не устајте пред другима као што то раде странци."

А када је осетио да ће ускоро да напусти овај свет, након што је Узвишени Бог употпунио своју благодат према верницима и усавршио њихову веру, Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, се попео на минбер и рекао је: "О људи, ако сам кога

неправедно ударио бичем по леђима, ево мојих леђа - нека ми врати. Ако сам укаљао нечију част, ево ме - нек ми врати. Ако сам коме неправедно узео имовину, ево моје имовине - нека узме из ње. И нека се не боји мога презира и моје мржње према њему, јер ја тако не поступа (то није у мојој природи)."

Када је на Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, насрнуо Гаус б.ул-Харис и када је исукао сабљу и кренуо да га убије, а онда, стојећи са сабљом изнад њега, је рекао: "Ко ће да те заштити од мене, о Мухаммеде?" Племенити Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је одговорио: "Бог..." У том тренутку му је сабља испала из руке, а Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, ју је узео и упитао га: "А ко ће тебе да заштити од мене?" Гаус је рекао: "Буди милостив према мени и опрости ми мој преступ!" Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је опростио, а Гаус се вратио међу свој народ и рекао: "Долазим вам од најбољег човека!"

Зашто препадате младића?

Ахнеф б. Кајс је једном приликом упитан од кога је научио и стекао благост коју поседује, па је

одговорио: "Стекао сам је од Кајса б. Асима ел-Мункарија. Једног дана сам дошао код њега па је мени и присутнима, загрнут огртачем, преносио неке хадисе Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Одједном су неки људи ушли, носећи у рукама његовог преминулог сина и доводећи његовог стричића свезаних руку на леђима. Повикали су: 'Овај ти је убио сина!'

Кајс није прекинуо с приповедањем хадиса нити је раскопчао огртач. Када је завршио с преношењем хадиса, окренуо им се и рекао: 'Зар страшите тог младића?!'

Затим се окренуо стричевићу и рекао: 'Синко мој, умањιο си своју бројност, ослабио си свој ослонац (своју подршку и помоћ), одузео си снагу својим мишићима, изазвао си (злу) радост код својих непријатеља и ражалостио си свој народ.'

Онда се окренуо људима око себе и упитао је: 'Где је мој други син?' Када је дошао, Кајс му је рекао: 'Сине, ослободи свога стричевића, укопај свога брата и отиди његовој мајци и дај јој стотину камила. Она је остала сама, па ће можда камилама да се забави,

утеши и неће пуно да мисли о изгубљеноме сину..."
Ко заслужује да буде на положају?

Владар правоверних Алија, нека је Бог задовољан њим, је рекао: "Положај заслужује онај ко се не улизује, ко не подмићује, не вара и не обмањује, кога ужици и амбиције не заслепљују."

А Му'авија б. Еби Суфјан је једном приликом рекао Арабету ел-Евсију: "Чиме си се наметнуо као вођа своме народу?" Он му је одговорио: "Нисам им ја вођа, него човек који у њихово име дели, који размишља уместо малоумника, који је строг уместо оних који су претерано благи, и који попушта и показује наклоност према онима који су слаби и у оскудици. Ко поступа онако како ја поступам - он је на положају на којем сам и ја. Ко је испод мене у овим поступцима - ја сам бољи од њега. А ко мене у њима надмаши, тај је бољи од мене."

Бог наглашава обавезност испуњавања обећања и уговора

Када су муслимани у току борбе против Персијанаца опколили град Сус, изненадило их је

понашање становника тога града у опсади. Наиме, они су одједном отворили врата својих кућа, изашли су вани, кретали су се по трговима, трговали су, и све то без оружја, крајње мирни и спокојни, као да нису у околностима рата.

Муслиманска војска је послала изасланике који су их упитали за разлог тако изненађујућег и неочекиваног понашања. Зар без икаквог страха излазе на улицу и решавају своје потребе?!

Становници Суса су одговорили: "Уговором сте нам понудили сигурност, па смо уговор прихватили и прихватили смо да вам дајемо главарину (дизју) ако нас поштедите и пружите нам сигурност."

Изасланици су у чуђењу рекли: "Ми вам никакав уговор нисмо понудили!" Они су одговорили: "Ми не лажемо!"

Након тога су припадници муслиманске војске један другог запиткивали о могућем 'понуђачу уговора' између њих. Један роб, муслиман, познат по имену Мукеннеф, изјавио је да је он написао и послао уговор у којем непријатељу гарантује сигурност. Муслимани су хтели да одбаце обећање које је дао

роб који нема власти ни над самим собом, а поготово не да иступа у име муслиманске војске. Али, становници Суса су рекли: "Ми не знамо које од вас слободан, а ко роб. Понуђен нам је уговор и ми смо га прихватили. Ми стојимо иза тога и придржаваћемо се. Ви, ако хоћете, прекршите га."

Муслиманска војска је била принуђена да обустави борбу и нападе док не питају владара о даљим корацима. Омер, нека је Бог задовољан њим, им је послао писмо у којем пише: "Заиста Бог посебну пажњу поклања испуњавању уговора и преузетих обавеза. А, нећете да се убројите у оне који испуњавају обавезе и уговоре ако уговоре не поштујете. С обзиром на то да имате дозу сумње о овом питању, узмите од њих цизју и испоштујте уговор."

Муслимани су се покорили Омеровој, Бог са њим био задовољан, наредби, испоштовалин су уговор па су дали становницима Суса њихова права, гарантујући им сигурност.

Дан гладовања, па дан ситости

1- Енес б. Малик, нека је Бог задовољан њим, приповеда да је једном приликом Фатима, ћерка

Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, своје оцу донела комадић хлеба, па је Веровесник упитао: "Шта је ово, Фатима?" Она је одговорила: "Имала сам једну јуфку коју сам испекла па нисам могла да ти не донесем макар овај комадић." На то је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: "Ово је први комад хране који је ушао у уста твога оца уназад три дана."

2- Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је једном приликом држао говор у којем је рекао: "Тако ми Бога, синоћ у Мухаммедовој породици није остао ниједан прегршт хране." Преносилац хадиса је казао: "Ради се о девет кућа у којима живи неко од Посланикове породице! Бога ми, Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, ово није рекао жалећи се на оскудицу Божије опскрбе, него је желео да утешу свој уммет (заједницу)."

3- Преноси Аиша, Бог са њом био задовољан: "Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је преселио на бољи свет а у његовој кући није остало ништа што би послужило као храна живом бићу, осим половине зрна пшенице на мојој полици. Једном ми је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: 'Показано ми је да ће ми долина Мекке

бити испуњена златом, па сам рекао: 'Не, Господару мој. Један дан ћу бити гладан, а други сит. Па на дан када будем гладан, позиваћу Те скрушено и упућиваћу Ти молбе. А на дан када будем сит, захваљујући Ти и величаћу Те.

Цела каравана удељена као милостиња

У време Омера, нека је Бог задовољан њим, свет је задесила сушна година и тешко финансијско стање. А једна каравана из Шама (Сирија), која се састојала од хиљаду камила натоварених разном храном и одевним предметима, зауставила се у Медини, код Османа, нека је Бог задовољан њим. Трговци су се утркивали ко ће пре да дође до караване и тражили су од Османа, нека је Бог задовољан њим, да им прода робу. Он их је упитао: "Колико ми зараде нудите?" Они су одговорили: "Пет посто." Осман је рекао: "Нашао сам Онога Ко ће да ми да више." Трговци су му казали: "Не знамо никога од трговаца међу нама ко ће да ти да већи процент." Тада им је Осман рекао: "Нашао сам Ко ће да ми да за сваки дирхем седам стотина дирхема, па и више. Нашао сам Узвишеног Бога како каже: **'Они који**

имања своја троше на Божијем путу личе на онога који посије зрно из којег никне седам класова и у сваком класу по стотину зрна. А Бог ће ономе коме хоће дати и више; Бог је неизмерно добар и све зна.' (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 261)

Можете ли ви, о трговци, да понудите више од тога? О трговци, узимам вас за сведоке да сам целу каравану и све оно што је на њој - од пшенице, брашна, уља, масла, одеће и др. - поклонио сиромасима Медине. Она је милостиња за сиромашне муслимане!"

Седење са ђаволом

Ебу Хурејре, нека је Бог задовољан њим, преноси да је једном приликом неки човек пред Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, ружним речима вређао Ебу Бекра, нека је Бог задовољан њим. Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, се на његове увреде чудио и смешио. Када је вређање узело маха, Ебу Бекр, нека је Бог задовољан њим, је узвратио и човеку је упутио неколико речи идентичних онима којима га је он вређао. Веровесник, нека је над њим Божији мир и

спас, се на то наљутио па је устао. Ебу Бекр, нека је Бог задовољан њим, га је сустигао и обрати му се: "Божији Посланиче, када је он мене вређао, ти си мирно седео, а када сам му узвратио, наљутио си се и устао?!"

Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је рекао: "Уз тебе је био анђеоло који је одговарао том човеку уместо тебе. Али, када си ти узвратио његовим речима, појавио се и примакао ђаво. А ја са ђаволом не седим."

Затим је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: "Ебу Бекре, три ствари су, заиста, истина:

- који год роб ради Бога пређе преко неправде која му је начињена, Бог ће му преко тога дати снагу и Своју помоћ,

- која год особа преко поклона жели да одржава родбинске везе, Бог ће да јој увећа опскрбу,
и

- која год особа почне да тражи (проси) од људи како би увећао имовину коју има, Бог ће тиме да му повећа оскудицу." ³⁵

Када се ми лепо понашамо, то их поквари

Абдуллах б. Тахир каже: "Био сам једног дана код владара Ме'муна, па је дозивао послугу уобичајеним речима: 'Младићу!' Али, нико се није одазивао. Онда је поново дозивао, али јачим гласом. Тада је ушао слуга - младић турског порекла, говорећи: 'Зар послуга нема потребу за јелом и пићем? Зар не можемо (на миру) ни да једемо? Кад год одемо од тебе, вичеш и дозиваш нас: 'Младићу, младићу!' Докле тако?'

Ме'мун је дуго остао погнуте главе, а ја сам био уверен да ће да ми нареди да казним младића одговарајућом казном како би му то била опомена за непримерено понашање. Затим је погледао у мене и рекао: 'О Абдуллах, заиста, када човек улепша свој однос и понашање, то поквари понашање његове послуге. Али ми не можемо да покваримо своје

---

³⁵ Хадис бележи имам Ахмед у "Муснеду", том 2, стр. 436.

понашање и да лоше поступамо како бисмо поправили понашање своје послуге!"

Након тога је прешао преко младићевог ружног поступка."

Један од становника Раја

Енес б. Малик, нека је Бог задовољан њим, приповеда: "Седели смо код Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, па нам је казао: 'Сада ће пред нама да се појави један човек који је од становника Раја.' Тада је ушао један енсарија са чије браде су падале капљице воде од абдеста, а у левој руци је носио своје папуче. Сутрадан је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, поновио исте речи, па је пред нас изашао исти човек. И трећег дана је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, поновио своје речи од претходна два дана, па се након тога појавила пред нама иста особа, у истом стању као и први пут. Након што је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, устао (и изашао), за тим човеком је изашао Абдуллах б. 'Амр, нека је Бог задовољан њим, и рекао му је: 'Ја сам се посвађао са својим оцем, па сам се заклео да му нећу ући у кућу

три дана, па да ли ми дозвољаваш да код тебе боравим та три дана?' Он је одговорио: 'Да'."

Енес каже: "Абдуллах је причао да за те три ноћи проведене код њега није видео да ноћу устаје ради обављања добровољне ноћне молитве, осим што је имао обичај да се, када се пробуди, преврне на другу страну у постељи и спомиње и велича Узвишеног Бога све до јутрање молитве. Приповедајући даље, Абдуллах каже: 'Нисам га (током та три дана) чуо да је ишта осим добра говорио. Кад су протекла три дана, скоро сам почео да потцењујем његова дела, па сам му рекао: 'Божији робе, ја и мој отац се нисмо посвађали нити сам се заклео да му нећу улазити у кућу, него сам чуо Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, да за тебе каже, три пута то говорећи, да ће пред нас да изађе човек који је један од становника Раја, па си се сва три пута појавио ти. Хтео сам да боравим код тебе и да посматрам твоја дела, да бих те у томе следио, али нисам приметио да ти радиш неко посебно велико и вредно дело. Па како си постигао то да ти припадне оно што је Божији Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, за тебе казао?'

Он је рекао: 'Ту нема ништа више, него само оно што си и сам видео.' Абдуллах је причао: 'Када сам кренуо да изађем, позвао ме и рекао: 'Ту нема ништа више, него само оно што си и сам видео, осим што ја у својој души и срцу не гајим ни према једном муслиману нимало љутње ни срџбе нити икоме завидим на неком добру које му је Бог дао.' Абдуллах је тада рекао: 'То је оно што те је довело на тај положај (код Узвишеног Бога па си заслужио Рај).'''³⁶

Обавићу таваф (кружење око К'абе) само након Посланика, нека је над њим Божији мир и спас.

Када се 'Урве б. Мес'уд ес-Секафи вратио у племе Курејш након преговора са Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, Посланик је послао Османа б. 'Аффана, нека је Бог задовољан њим, Курејшијама како би преговарао са њима о обављању умре.

Курејшије су волеле Османа, јер је увек према њима био племенит и добар. Пред Мекком га је срео

---

³⁶ Хадис бележи имам Ахмед у "Муснеду", и задовољава услове Бухарије и Муслима. Погледај: том 3, стр. 161.

Ибан б. Се'ид б. ел-'Ас, па се са њим упутио у Мекку да га заштити и помогне му да пренесе поруку Посланикову, нека је над њим Божији мир и спас. Када је Осман стигао до Ебу Суфјана и угледника племена Курејш, пренео им је Веровесникову, нека је над њим Божији мир и спас, поруку. Након тога, они су му рекли: "Ако желиш тавафити око К'абе - тавафи."

Осман, нека је Бог задовољан њим, им је одговорио: "Нећу то да урадим док Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, не тавафи!" Након тих речи, Курејшије су га задржали и притворили.

До Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, је дошла вест да су Курејшије убиле Османа, па је рекао: "Нећемо да се смиримо док не поведемо борбу против њих." Тада је позвао другове да дају заклетву (присегу). То је позната 'присега под дрветом' (беј'атур-ридван). Ебу Синан ел-Еседи је био први који је дао заклетву Посланику, нека је над њим Божији мир и спас. Он је рекао Посланику, нека је над њим Божији мир и спас: "Божији Посланиче, испружи руку да ти дам заклетву." Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је упитао: "На шта се заклињеш?" Он је одговорио: "На све оно што ти је на

уму." Тада је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, од другова узео заклетву да ће своје животе ставити на располагање, ударио је једном руком о другу и рекао је: "Господару мој, ово је заклетва за Османа." Тим поводом је објављен следећи одломак: **"Бог је задовољан оним верницима који су ти се под дрветом на верност заклели. Он је знао шта је у срцима њиховим, па је спустио смиреност на њих, и наградиће их скором победом."**³⁷

Љубав у име Бога

Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је рекао: "Међу Божијим робовима има људи који нису ни веровесници ни шехиди, којима ће на Судњем дану без злобе завидети и веровесници и шехиди због положаја на који их је Бог уздигао."

Присутни су рекли: "Божији Посланиче, обавести нас ко су они." Он је рекао: "То су они који су се у име Бог и ради Његовог задовољства волели, а нису ни у каквој родбинској вези нити једни од других имају неке имовинске користи. Тако ми Бога, заиста су њихова лица светло и испод њих је, заиста, светло. Неће да страхују када свет буде страховао

---

³⁷ Кур'ан, поглавље Победа, одломак 18.

нити ће да тугују када свет буде туговао." Онда је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, проучио следећи одломак: **"И нека се ничега не боје и ни за чим нека не тугују Божији штићеници."**³⁸

Не желим да се сусретнем са Богом, а да сам прекршио обећање

Мирдас ел-Харици је био у затвору 'Убејдуллаха б. Зијада, па му је чувар једном рекао: "Ја желим да ти помогнем. Ако те сваке седмице једном пустим кући, хоћеш ли сваки пут да се вратиш?"

Он је одговорио да хоће. Тако је радио сваке седмице. Али, једног дана неко од Ел-Хаварица (из његовог племена) убио је полицијског службеника који је радио за 'Убејдуллаха б. Зијада. Чувши то, 'Убејдуллах је наредио да се побију сви припадници тог племена (Ел-Хаварица) који су у затвору. Тај дан је Мирдас био ван затвора. Када је његова породица сазнала шта се десило, рекли су му: "Бој се Бога! Ако се вратиш, убиће те."

---

³⁸ Кур'ан, поглавље Јона, одломак 62.

Он им је рекао: "Не желим да се сусретнем са Богом (на Судњем дану), а да сам прекршио дато обећање. Такође, 'Убејдуллах је тиранин и неправедник, нисам сигуран, кад сазна за мене, да неће да убије чувара."

Када се вратио у затвор, рекао је чувару: "До мене су допрле вести о томе шта је твој надређени одлучио да уради са припадницима мога племена па сам пожурео да се вратим како ти не би имао непријатности!"

Чувар му је рекао: "Иди којим год путем желиш, Бог те сачувао!"

Милост према животињама

Абдуллах б. Мес'уд, нека је Бог задовољан њим, је казао: "Једном приликом смо видели птицу која је личила на врапца, а са њом и њено птиче које је почело да маше крилима и тако је долетело до нас. Када је дошао Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао је: "Ко је узнемирио ову птицу узевши јој њено птиче? Вратите јој га."

А Ебу ед-Дерда' је на самртној постељи 'разговарао' са својом камилом, говорећи јој: "О камило моја, немој да се пред својим Господаром жалиш на мене. Јер, заиста, никад те нисам товарио преко твојих могућности."

Учењаци фикха (право) су говорили да је обавеза онога у чију кућу уђе (залута) слепа мачка да је храни, јер она није у стању да нађе излаз. Такође, учењаци фикха (право) су забранили да се животиње товаре преко њихових могућности.

А Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је забранио да се из забаве и игре убијају животиње када је рекао: "Ко из забаве убије врапца, он (врабац) ће на Судњем дану да дозива Узвишеног Бога говорећи: 'Господару, тај и тај ме је убио из игре и охолости, а није ме убио ради какве користи.'"

По исламском учењу, свет животиња је попут света људи. Оне имају своје специфичности, своју природу, сензибилитет. Оне имају право на милост и благост у поступању према њима, као и човек. Међутим, када животиња учини какав прекршај, она се не кажњава - кажњава се њен власник ако је био неодговоран.

Што се пак тиче неисламских народа, све до деветнаестог века животињама се судило и доносиле су се пресуде о њиховом затварању, прогону или погубљењу. У неким земљама су, рецимо, мачке осуђиване на смрт, а као разлози пресуде навођено је да практикују враџбине.

Друштвена солидарност у Исламу и на Западу

Доктор Мухаммед Јусуф Муса у своме делу "Ислам и људска потреба за њим" каже: "Ово је добра прилика да споменем да сам током свога боравка у Француској видео да породицу у којој сам провео неко време послужује девојка на којој се видело да је племенитог порекла. Упитао сам газдарицу: 'Зашто ова девојка ради као служавка? Зар нема у породици некога ко ће да је сачува од овог неадекватног посла који ради како би преживела?'

Она ми је одговорила: 'Та девојка је из лепе породице из оближњег месташца. Њен стриц има толико имовине и богатства да не зна шта ће од њега. Али, њега она уопште не интересује нити жели да зна у каквој је ситуацији.'

Упитао сам: 'А зашто се не покрене парница пред надлежним судом како би суд наредио стрицу

њено издржавање?' Газдарица се изненадила мојим речима, а онда ме је упознала са чињеницом да она по закону на то нема право.

Онда сам је ја упознао са исламским прописом о овом питању, а она ми је рекла: 'Где су наши закони у односу на тај који спомињете? Када би то предвидео наш закон, не би видео ниједну девојку или жену да је приморана да изађе из своје куће како би зарађивала у некој од фабрика, установа, радионица, лабораторија или неких државних агенција!'"

Ово је благодат за коју ћете да будете питани на Судњем дану

Ет-Таберани и Б. Хиббан бележе од Б. 'Аббаса, нека је Бог задовољан њим, да је рекао: "Ебу Бекр је једном приликом по поподневној жеги изашао у џамију, па га је приметио Омер, нека је Бог задовољан њим, и рекао му је: 'О Ебу Бекре, шта те је натерало да у ово доба дана (по овој жеги) изађеш?' Он је одговорио: 'Ништа друго до глад коју осећам.' Омер, нека је Бог задовољан њим, му је рекао: 'Ни мене ништа друго није навело да изађем.'

У том моменту наишао је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, и упитао их је за разлог изласка. Они су одговорили: 'Бога нам, ништа друго нас није натерало да изађемо до чињеница да немамо чиме да умиримо наш стомак од глади.'

Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је рекао: 'Тако ми Онога у чијој је руци моја душа, ни мене ништа друго није извело напоље.' Након тога су кренули заједно према кући Ебу Ејјуба ел-Енсарија. Он је обично остављао хране или млека специјално за Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Тога дана Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, није дошао у уобичајено време па је тиме Ебу Ејјуб нахранио своју породицу, а онда је отишао да ради нешто око палми.

Када су дошли до врата његове куће, изашла је Ебу Ејјубова жена и исказала је добродошлицу Веровеснику, нека је над њим Божији мир и спас, и његовим друговима. Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је упитао: 'Где је Ебу Ејјуб?' Ебу Ејјуб је чуо глас Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, па је пожутивши од једне палме, назвао селам и онда је рекао: 'Божији Посланиче, ово није

време у које си обично долазио.'Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је рекао: 'Истина...'

Ебу Ејјуб је затим отишао и одсекао је једну велику грану на којој је било различитих урми³⁹ - од оних које су тек сазреле до јако слатких. Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је рекао: 'Ниси требао. Могао си да нам убереш само коју урму ...'

Ебу Ејјуб је на то рекао: 'Божији Посланиче, хтео сам да вам понудим урме различитог степена зрелости. А уз то, сада ћемо нешто и да закољемо.' Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је рекао: 'Ако си већ наумио нешто да закољеш, нека то не буде животиња која даје млеко.'

Онда је Ебу Ејјуб узео једно јагње које није напунило ни годину старости, па га је заклао и пола га је испекао, а пола је скувао. Када је храну поставио пред Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, и његова два пријатеља, Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, је узео комад меса и ставио га је у погачицу, а затим је рекао: 'О Ебу Ејјубе, однеси ово

---

³⁹ Плодови палме се разликују иако су на истом дрвету. Тако, постоје сухе (зреле) хурме (тевр), зреле, свеже и сочне дателе (рутаб) и незреле хурме (буср), које такође могу да се користе. (прим.прев.)

Фатими, јер неколико дана није имала хране (није јела).' И Ебу Ејјуб јој је однео.

Када су се најели и напили, Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је рекао: 'Хлеб, месо, све врсте урми...', а онда су му очи засузиле. 'Тако ми Онога у чијој је руци моја душа, заиста је ово благодат за коју ћете да будете питани на Судњем дану!' Ове речи су оставиле јак траг на двојицу његових пријатеља.

Онда је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: 'Зато, када до вас дође нешто попут овога, реците: 'Бисмиллах' (У име Бога), а када се заситите, реците: 'Хвала Богу Који нас је заситио и Који нам је указао своју неизмерну благодат. Јер те речи одговарају указаној благодати.'"

Бог је мене навикао на нешто, а ја сам друге навикао на нешто

Абдуллах б. Џ'афер никада није одбијао никога ко је дошао да нешто од њега тражи. Био је толико племенит и добар да су га неки његови пријатељи корили због тога. Али, он им је тада рекао: "Бог је

мене навикао на нешто, а ја сам друге навикао на нешто. Навикао ме је на благодати којима ме обасипа, а ја сам друге навикао на то да им удељујем. Бојим се да ако ја престанем са својим обичајем, да ће и Бог престати са својим благодатима према мени."

Приповеда се да је имам Лејс б. Са'д имао толико имовине да је добит свакога дана износила хиљаду динара. Али, уз то, он на ту добит није био обавезан да даје зекат (годишња обавезна милостиња), јер није никада остављао да новац пређе годину, него је стално делио на Божијем путу све што би му од прихода дошло. Ниједан дан не би проговорио док није дао милостињу за 360 сиромаша.

Једнога дана му је дошла нека жена и затражила је мало меда. Наредио је да јој се да пуна повећа посуда. Неко му рекао да би се жена задовољила и са мањом количином, на шта је он одговорио: "Она тражи према својој потреби, а ми јој дајемо према Божијој благодати према нама."

Људи варају па варај и ти

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је за време своје владавине забранио да се млеко меша са водом. Једне ноћи је изашао у Медину да мало прошета па је опазио неку жену како говори својој кћерки да помеша млеко са водом. Ђерка јој је рекла:

"Како ћу то да урадим кад је владар правоверних то забранио?"

Мајка јој је рекла: "И други људи мешају па помешај и ти. А владар правоверних неће ни да зна."

Ђерка је на то рекла: "Ако не зна Омер, зна Омеров Господар. Нећу то да чиним, јер је забрањено." Те њене речи су дирнуле Омера, нека је Бог задовољан њим. Када је свануло, позвао је свога сина Асима и рекао му је: "Сине, оди на то и то место и питај за ту и ту девојку", и описао ју је. Када је отишао, сазнао је да је то девојка из племена Бену Хилал.

Омер, нека је Бог задовољан њим, му је рекао: "Сине, понуди јој брак. Јер, видим да је одабрана и достојна да се међу њеним потомцима роди храбри

Персијанац који ће да предводи Арапе."Асим је оженио ту девојку, касније му је родила ћерку коју је оженио Абдул-Азиз б. Мерван, из чијег брака се родио познати владар Омер б. Абдул-'Азиз.

Ми једемо само оно што и они

Када је склопљено примирје између Ебу 'Убејде б.уи-Церраха, нека је Бог задовољан њим, муслиманског војсковође у Шаму, и једног од заповедника Римљана, Ебу 'Убејди су Римљани донели укусну храну па су му рекли да је то храна коју конзумира њихов војсковођа лично.

Ебу 'Убејде је упитао: "Да ли и војсци дајете ову храну?" Они су одговорили: "Не, нисмо то у могућности."

Ебу 'Убејде им је на то рекао: "Нама не треба оно (она храна) што ће да буде ексклузивно за нас, што ће да користи само нама. Како би лош човек био Ебу 'Убејде када би био уз војнике који су дали свој живот, или уз оне који нису, а да је за себе присвојио и само за себе приграбио оно што и њима припада?! Не, тако ми Бога, ми једемо оно што и они једу."

Ако си њих наљутио, расрдио си Бога

У време битке за ослобођење Мекке, Ебу Суфјан је са још тројицом угледника из племена Курејш изашао да шпијунира муслиманску војску. Међутим, ухваћен је, а 'Аббас, нека је Бог задовољан њим, га је узео у своју заштиту. Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, га је оставио под 'Аббасовом заштитом до јутра, када је 'Аббас требао да га преда.

Касније је Ебу Бекр, нека је Бог задовољан њим, након што је Ебу Суфјан примио Ислам, то пролазио између редова муслиманске војске, па је чуо Селмана ел-Фарисија, Билала ел-Хабешија и Сухејба ер-Румија (ослобођене робове) како тихо разговарају. Неко од њих је рекао: "Бог није омогућио нашим сабљама да докаче врат Божијег непријатеља (Ебу Суфјана)."

Ебу Бекр, нека је Бог задовољан њим, се побојао да се Ебу Суфјан не врати у неверство па им је рекао: "Шта вам је?! Зар тако да говорите о угледнику Курејшија и њиховом предводнику и достојанственику?" Након тога је отишао до Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, и

обавестио га је о догађају, надајући се да ће можда Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, да их позове и да их укори. Али, Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, то није учинио, него се обратио Ебу Бекру, нека је Бог задовољан њим, следећим речима: "О Ебу Бекре, претпостављам да си их наљутио. Бога ми, ако си њих наљутио, наљутио си и Бога."

У том моменту као да је гром погодио у Ебу Бекра од тежине тих речи. Одмах се упутио ка њима и упитао их: "Браћо моја, вероватно сам вас увредио." Они рекоше: "Ми сада нећемо да те коримо, Бог ће да ти опрости."

Овако, на најбољи могући начин, Ислам промовише једнакост међу људима.

Паметан се жали само Богу

Један човек из првих генерација Ислама је видео неког човека који се другоме жалио на недаће и неимаштину, па му је рекао: "Бога ми, ниси урадио ништа друго осим што си се пожалио на Онога који има милости према теби - ономе који те милости

према теби нема. Паметан и проициљив човек се жали једино и само Узвишеном Богу. А најпаметнији и најпроициљивији од њих је онај ко се Богу пожали на самога себе. Он се, уствари, жали на то што је сам проузроковао да људи надвладају њиме. Ово је попут речи Узвишеног: **"Каква год вас невоља задеси, то је због онога што сте ви (за)радили."**⁴⁰

Неке одлике правог учењака

Б. Абдул-Берр у своме делу "Џами'у бејанил-'илми ве фадлихи" каже: "Једна од одлика правог учењака је да не тражи да му се да функција за коју зна да није компетентан и способан, као и да се не хвали ониме за шта је способан и подобан; да не истиче своје квалификације. Изузетак је ако је приморан на тако нешто, као што је био приморан Јосип, нека је над њим Божији мир и спас, када је рекао владару у Египту: **'Постави ме да водим бригу о стовариштима у земљи, ја сам заиста чуваран и знан.'** Наиме, у његовом окружењу није постојао нико ко је био довољно поверљив и компетентан за тај положај. Ко год да је именован осим њега,

---

⁴⁰ Кур'ан, поглавље Договарање, одломак 30.

запоставио би правичност коју је у име Бога свака особа, посебно на том положају, обавезна да спроводи. Зато је ово био начин да се правда успостави и обавеза је била да се искористе сва средства да се то оствари.

Такође, учењак не би смео да се упушта у дискусије и расправе са незналицама или са свадљивим, насртљивим и пргавим особама, јер ће они ту дискусију да искористе као средство преко којег ће нешто да науче, а да немају потребе за било каквом захвалом учитељу."

Почни од себе

Алија б. Еби Талиб је рекао: "Ко сам себе постави за имама (предводника), нека почне са подучавањем себе пре свих других. И нека подучавање и одгајање других темељи на свом личном понашању, на личном примеру, пре него што пређе на одгој језиком. Онај ко себе подучава и одгаја је пречи да се цени и поштује од онога ко друге подучава и одгаја."

Шесто поглавље

О ЛЕПОТАМА ИСЛАМСКЕ КУЛТУРЕ И ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

О лепотама исламске културе и цивилизације

Историјат исламске цивилизације

Примери исламског морала и понашања које су практиковали наши очеви и дедови у свим аспектима свога живота били су примери од којих сви немуслимански народи могу доста тога да науче и да се на њих угледају. Та лепота исламског владања и етике била је изражена не само у културном и образовном смислу него је представљала свеобухватни концепт живљења.

Треба споменути да је величини и јачању наше културе и цивилизације увелико допринела чињеница да су муслимани у то доба улагали велике напоре и да су се жртвовали како би ударили темеље исламској цивилизацији и на тај начин помогли у оснивању и ширењу наше културе. Сваки муслиман који је на одређени начин учествовао и допринео јачању исламске културе, искључиво је то радио у име Узвишеног Бога, са искреном намером, и то је био кључни фактор њеног развитака. Знало би да се деси

да један од учењака напише књигу, па му владар затражи да у њој спомене да је написао ради тог владара, што би он категорично одбацио речима: "Ову књигу сам написао ради Бога и посветио сам је онима који траже знање, а да је напишем ради неког краља или владара, тако ми Бога, то никада неће да се деси!"

Муслимани улажу сав свој труд, имовину и жртвују се у корист знања, а пример за то су речи учењака Ебу Јусуфа (Бог му се смиловао) који каже: "Знање неће да ти поклони део себе све док се ти знању не будеш предао у потпуности!" Такође, ту је и пример ученика и студената који су у то доба, ради изучавања исламских наука и осталих знаности, проводили неколико година у другим земљама, некада не једући данима ни супе јер су били заузети тражењем знања. По цели дан би присуствовали предавањима код својих учитеља, по ноћи би копирали и преписивали белешке, а затим би ишли код других учењака и код њих стицали нова знања. Један дан су кренули на предавање код једног од учењака који је био болестан и враћајући се од његове куће, угледали су на пијаци рибу коју су купили намеравајући да је испрже и да је поједу. Међутим, убрзо је дошло време другог предавања па су били

приморани да оставе рибу и да оду, и тако је риба остала три дана док се скоро није покварила па су је на крају појели сирову, јер нису имали времена да је испеку.

Управо овакви примери показују да је преданост знању, која је својствена исламском уммету, довела до тога да муслимани напишу највредније збирке књига на свим научним пољима. Нажалост, током монголског похода на Багдад, током крсташких ратова, крађа и паљења исламских библиотека и градова у периоду од 800 година - уништене су многе од тих књига и непроцењивих збирки. Тек након дужег периода исламског напредовања и доминације у свим пољима науке (у медицини, геометрији, математици, хемији, физици, историји, географији, астрономији итд.), Европљани се буде и почињу да изучавају ове науке у Андалузији (Шпанија), по џамијама у Гранади, Севилли и Кордоби. Треба истаћи да је исламско шеријатско право (фикх) оставило велики траг на Европу у њеном законском успону. Један од првих трагова тог утицаја је да је за време Наполеона Бонапарте преведена једна од најпознатијих Халилових књига из мабкијског фикха, која се сматра темељем првог меморандума француског цивилног закона.

Муслимани су имали великог удела у разним видовима добра, давали су своју имовину у вакуф, и од њихових добара су се окористили сви људи, па чак и животиње, и то је представљало предмет поноса свих муслимана.

Такође, муслимани су успели да искорене најопаснију и најтежу болест за свако друштво - сиромаштво. Уживали су благодати лагодног живота, имали су новац и тражили су сиромашне да их помогну, али нису могли да их нађу, јер такви, једноставно, нису постојали. Исламски закон је, уистину, укинуо сиромаштво, и та појава се више никада није поновила.

Ове лепоте исламског понашања и етике, забележене кроз историју муслимана - потребне су нам сада више него икада да их спомињемо и да их проучавамо, не само како бисмо их хвалили или оплакивали него како бисмо из њих узели поуку и поруку. Поготово у овом времену када смо неодлучни, клонули духом и када смо заборавили своју веру и културне вредности, а забавили се туђим неисламским културама и њиховим начином живота. Игнорисање наше Исламске прошлости је заиста оно чему наши непријатељи посвећују своју пуну пажњу.

Зато сам издвојио разноврсне примере лепоте наше исламске културе и цивилизације, а управо та разноликост и прелазак са теме на тему може да одмори читаоца и да остави траг који води до жељеног циља.

Тешко теби, Омере

У прво доба Ислама је почело бележење података, још за време Омера, нека је Бог задовољан њим, не ради прикупљања пореза од грађана него ради лакше дистрибуције помоћи и давања накнада онима којима је држава обавезна ту помоћ да удели, и то десетак векова пре него што је Европа увела систем социјалне помоћи... Омер, нека је Бог задовољан њим, је одлучио новчано да помогне деци која су достигла време престанка дојења (2 године). Једне ноћи чуо је плач детета које мајка одбија од дојења како би имала право на ту помоћ. Тада је Омер, нека је Бог задовољан њим, себе укорио говорећи: "Тешко теби, Омере, колико муслиманске деце си оштетио", и наредио је давање помоћи деци чим се роде!

Одређивање водича за сваког слепца

Омер б. Абдул-'Азиз је током своје владавине наредио свим већим градовима Шама (Сирије) да евидентишу сваког слепца, непокретног и онога који пати од хроничне болести па због болести није у могућности да обавља молитву. Одредио је водича за сваку слепу особу, а за сваку двојицу хроничних болесника одредио је човека који ће да се брине о њима. Затим је наредио да се сачини списак свих сирочади па је за сваких пет сирочића одредио особу која ће да их пази и равноправно да се стара о њима. Такође, наредио је да се даје помоћ сиромашним неудатим женама, и отворио је јавну кухињу за све сиромаше, беднике и путнике намернике, обраћајући пажњу на квалитет хране.

Нико нема приоритет над другим у овој имовини

Омер, нека је Бог задовољан њим, каже: "Тако ми Бога, нико нема приоритет над другим у овој заједничкој имовини из бејтул-мала (државне

благајне) нити ја имам приоритета у овој имовини над другим. Тако ми Бога, сваком муслиману припада део ове имовине, осим роба којег неко поседује. Али, наш степен је одређен Божијом књигом и делом имовине који нам је одредио Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас. Јер неко је више искушан од другог у Исламу, неко је раније примио Ислам од другог, а неко се за разлику од другог обогатио као муслиман. Неко је у Исламу стекао одређену имовину, а неком другом је потребно помоћи. Тако ми Бога, када бих остао на положају владара и када би ми дошао пастир са брда Сан'а, који има право на део ове имовине из бејтул-мала - он би га добио."

До које мере сме да се натовари животиња

Једном приликом је Омер б. Абдул-'Азиз поручио египатском владару: "Чуо сам да у Египту имате камиле које товарите са преко хиљаду 'ратла' (мера за тежину, тј. 450 кг)! Па када ти стигне ово моје писмо, знај да животиња не носи терет тежи од шесто ратла (270 кг)!"

Пренеси се да је цењени друг Ебуд-Дерда' имао камилу којој је пред своју смрт рекао: "О

камило, не криви ме код свога Господара, заиста те нисам оптерећивао преко твојих могућности."

Браћа која су слична у добру

Преноси се да је Омер, нека је Бог задовољан њим, једног дана узео четресто динара и да их је свезао, па је рекао своме дечаку: "Однеси овај новац Ебу 'Убејди б.уи-Церраху па остани код њега један сат док не видиш шта ће да уради са овим новцем." Када је дечак дошао Ебу 'Убејди, рекао му је: "Владар правоверних ти поручује да узмеш овај новац за своје потребе", на шта му је он одговорио: "Бог га наградио и смисловао му се." Тада је Ебу 'Убејда позвао служавку и рекао јој: "Однеси ових пет динара томе човеку, ових седам томе...", и тако док их није све поделио.

Када се дечак вратио Омеру и када му је испричао шта се десило, Омер му је дао исту суму новца и рекао му је: "Сад однеси овај новац Му'азу б. Џебелу и види шта ће он да уради." Када је дечак отишао Му'азу и када му је пренео поруку, Му'аз је учинио исто као и Ебу 'Убејде (поделио је новац), па када је дечак то рекао Омеру, нека је Бог задовољан

њим, овај је рекао: "Заиста су они браћа која су слична у добру."

Вакуф Зубади

Муслимани су поседовали много вакуфа (добротворно - поклоњеног капитала) које су користили за разне намене. Један од таквих вакуфа се називао Зубади, и из њега се куповало веома скупо и квалитетно кинеско посуђе од керамике. Сваки послужитељ који би разбио тањир или нешто друго од тог посуђа и када би тиме наљутио онога код кога служи, могао је да оде у дирекцију тог вакуфа и да замени поломљену посуду за нову!

Древна карта света

Ел-Макризи каже: "Једне године у библиотеку Ел-Му'изз ли-диниллахи ел-Фатими у Каиру ушао је један турист и угледао је чудан комадић плаве свиле на којем су јасно били насликани делови земаљске кугле, њених планина, мора, градова, река, и свих светих места. Такође, на карти су била исписана имена свих религија, и то у сребру и злату. Видевши

све то, турист је рекао: "Заиста је ово чудо над свим чудима."

Мобилне болнице

'Иса б. 'Али ел-Џеррах, који је био министар у своје доба, написао је писмо Синану б. Сабиту, задуженом за све болнице Багдада и других градова, у којем му је поручио: "Размишљао сам о болесним становницима села који немају доктора да их прегледава и лечи, па сам одлучио да пошаљем докторе који ће да обилазе та села, са неопходном опремом и лековима како би помогли том становништву. Сваки од њих би боравио у селу одређени период док год постоји потреба за његовим ангажманом, лечио би болесне, а затим би се преместио на друго место." Неке од тих мобилних болница за време Султана Махмуда ес-Селџукија су постале толико велике да их је морало преносити четрдесет камила.

Изобиље за време Османа, нека је Бог задовољан њим

Хасан ел-Басри каже: "Био сам присутан када је Османов, нека је Бог задовољан њим, весник дозивао: 'О људи, узмите ваше поклоне', па су их узели у изобиљу... 'О људи, узмите ваше опскрбе', па су их узели у изобиљу. .. 'Узмите масла, меда...'" Каже Хасан: "Било је то време огромне нафаке, када је било свега и свачега, хране и непрестаног добра... Тада на земљи није постојао верник који није истински волео свога брата верника и који се нису међусобно потпомагали."

Дарул-хикмех

Библиотека Ел-Хикмех у Каиру, коју је саградио Ел-Хаким би-Ернриллах, отворена је 10. цумадел-ахира 395. х.г. Унутрашњост библиотеке је била украшена разним декорацијама и прекрасним ћилимима. Сматрала се једном од највећих у то доба, јер је садржавала четрдесет великих ормара, у сваком од тих ормара је било наслагано преко 1.200 дела из свих научних области. Библиотека је била отворенога типа и била је приступачна свим заинтересованим,

тако да је у њу долазило много читалаца, или чак оних који су хтели да препишу неко дело и окористи се. Такође, садржавала је и сав неопходни прибор од оловака, мастила и папира.

Муслимани враћају новац од цизје (главарине)

Муслимански војници су се извињавали и враћали су новац од цизје покореним неверничким народима када су били заузети другим ратовима и када су били у немогућности да те људе штите. Ебу 'Убејде се извињавао, говорећи становништву Химса (града у Сирији): "Свесни сте да непријатељ спрема велику војску против муслиманске војске, а између нас постоји договор да вас штитимо док плаћате цизју. Ја то сада нисам у могућности и враћам вам новац од цизје, а ако нас Бог помогне против наших непријатеља, поново ћете бити под нашом патронажом."

А погледајмо шта је урадила Велика Британија, та колонизаторска сила, са муслиманима у Палестини. Предала је земљу ционистима 1948. године, и није учинила ништа да спречи геноцид и

етничко истребљење над Палестинцима!⁴¹ Управо она је одговорна за све злочине почињене над муслиманским становништвом, јер је Резолуцијом Уједињених народа тада Палестина била под 'патронажом' Велике Британије.

У служби свих муслимана

Омеру б.ул-Хаттабу, нека је Бог задовољан њим, је једном приликом у госте дошла делегација племена Бену Темим, на челу са њиховим поглаваром Ахнефом бин Кајсом, који је имао огромну војску и уживао је велики углед међу Арапима. Када су дошли, нашли су Омера, нека је Бог задовољан њим, како тимари (одржава) камилу. Тада је Омер рекао: "Ахнефе, скини ту одећу и помози ми да нахранимо ову камилу, у њеном месу и млеку је право сирочади, сиромашних жена чији су мужеви умрли и путника намернике." Ахнеф му је одговорио: "Владару правоверних, зашто не нађете слугу који ће то да уради уместо Вас (да те замени у том послу)?"

---

⁴¹ Слично се десило и са Сребреницом и бошњачким народом у њој која је била заштићена зона УН-а, а холандски војници су је предали четницима и помогли су геноцид.

На то му је Омер, нека је Бог задовољан њим, рекао: "Тешко теби, има ли пречег од мене или од тебе у робовању Узвишеном Богу? Ко буде вођа правовернима, тај мора да је у служби свих муслимана."

Само жене тугују због изгубљене љубави

Владар правоверних Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, ходајући градом угледао је човека који му је у једном од ратова (пре него што је примио Ислам) убио брата Зејда. Пришао је човеку, не са циљем да га застраши или да га изгрди него само да искаже осећаје према њему, па му је рекао: "Ја те не волим и нећу да те волим све док ова земља не заволи крв!" На то га је упитао човек: "Јесу ли мени ускраћена нека од мојих права и слобода?" Омер му је одговорио: "Не, нису." Чувши то, човек је рекао: "Онда ме воли или мрзи, због изгубљене љубави само жене тугују."

Велика џамија 'Амр б. ел-'Ас

Познати истраживач Насир Хасру је, обилазећи град Фустат (древни исламски Каиро), 439. х.г. описао џамију 'Амр б. ел-'Ас: "Унутар ове џамије живи велики број учитеља и карија (учача Кур'ана), и на овом месту се окупљају многобројни становници града. Ни у једном тренутку у џамији није било мање од пет хиљада људи, што ученика, обичних људи, записничара разних уговора итд. У склопу џамије је деловао суд где су шафијске и маликијске судије доносиле шеријатске пресуде. Такође, у џамији се чувао и новац намењен сирочадима. Сваки дан у џамији су организована разна предавања и кружоци у којима се изучавао фикх (право), хадис, Кур'ан, исламска књижевност и остале науке."

Бог одржава небеса и земљу због праведника попут тебе!

Божији Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је послао Абдуллаха б. Ревваху, нека је Бог задовољан њим, у Хајбер да процени колико од стабала урми припада муслиманима, а колико јеврејима Хајбера. Јевреји су га дочекали са пуно

злата и сребра и рекли су му: "Ово је теби, а ти нам умањи од оног што морамо да издвојимо и то занемари." Абдуллах им је тада рекао: "О скупино јевреја, тако ми Бога, ви сте ми најмржа Божија створења, али, и поред тога, не желим да вам нанесем неправду или штету. Тај мито што ми нудите је недозвољен и пропао иметак и ми то не једемо!" Када су јевреји чули Б. Реввахине речи, рекли су: "Бог одржава небеса и Земљу због праведника попут тебе!"

Драгоцени комшилук

Б. Ебул-Џехм је хтео да прода своју кућу, јер му је требао новац, па му је дошла муштерија и понудила му је сто хиљада дирхема. Тада је Б. Ебул-Џехм упитао муштерију: "А колико би платио да ти у суседству живи и први комшија Се'ид б.ул-'Ас?" Муштерија је одговорила: "Никад нисам чуо да и комшилук може да се прода или купи!" Б. Ебул-Џехм се предомислио и одустао је од продаје куће и рекао је: "Не желим да одем од комшије који је увек спреман да ми помогне ако затреба. Када сам одсутан, увек пита за мене, када ме угледа, поздрави ме, ако ми шта затреба, изађе ми у сусрет, а чак и када га не упитам - сам ми да од себе..." Када је то чуо његов комшија Се'ид б.ул-'Ас, одмах му је послао новац,

желећи да му помогне и да задржи искреног комшију као што је он.

С правом се питамо: Да ли још у свету постоји овакав пример добросуседских односа?!

Лепоте Кордобе

Кордоба је за време емевијског владара Абдуррахмана Трећег била престоница Андалуса (исламске Шпаније). Цели град је по ноћи био осветљен светиљкама, и свака од тих светиљки је користила пешаку, осветљавајући му пут и до десет километара. Број њених становника износио је више од једног милиона, док највећи европски градови у то доба нису бројили више од 25.000 становника. Имала је 900 јавних купатила, преко 83.000 кућа и двораца, 600 џамија, 170 жена које су писале Мусхаф (Кур'ан) прекрасном куфијском калиграфијом, 50 болница, а њена централна џамија је представљала симбол величанствене и предивне исламске архитектуре.

Учење илахија (верских песама) је хајр (добро)

Споменули смо да су муслимани имали вакуфе из којих су издвајали новац за потребе муслимана. Један од тих вакуфа је издвајао новац за муезине лепог гласа. Они су наизменично учили илахије и касиде целу ноћ и тако све до јутра како би забавили и олакшали болеснима које нема нико да посети, или су утешили онога кога нема ко да утеши.

Не дам дуњалуку (овом свету) да ме обузме

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је поставио Ебу 'Убејду б.ул-Џерраха за врховног команданта свих јединица које су послате на походе у Шам (Сирија). Једном приликом га је посетио Омер, нека је Бог задовољан њим, и рекао му је: "Хајдемо твојој кући" (Желећи да види како живи његов командант.) Ебу 'Убејде му је одговорио: "А шта ћемо код мене? Сигурно желиш да провериш услове у којима живим!" Када су ушли у његову кућу, нису затекли ништа. Омер, нека је Бог задовољан њим, га је упитао: "Зашто ти којег сам поставио као врховног команданта немаш ништа од ствари у својој кући?" Затим га је упитао: "Имаш ли уопште хране?" Тада је

Ебу 'Убејде устао и почастиио га је са нешто ораха, па је заплакао и рекао: "Не дам дуњалуку да ме обузме!"

Ви сте нам дражи од Римљана

Томас Арнолд у својој књизи "Позив у Ислам" бележи: "Када је исламска војска стигла до Јорданске долине, врховни командант исламске војске Ебу 'Убејде одлучио је да се улогоре код града Фах! (рушевине града Пелле у Јордану).

Тада му је стигло писмо од локалних хришћана, у којем је писало: 'О муслимани, ви сте нам дражи од Римљана, иако су они наше вере. Самилосни сте према нама и испуњавате своја обећања. Када владате, не чините нам неправду. Међутим, они су нас покорили и заузели су нам наше куће.' Становништво Химса је, пак, затворило врата свога града испред Хераклове војске и поручило муслиманима да им је њихова праведна владавина дража од римске и грчке владавине насиља, неправде и тираније."

Омер, нека је Бог задовољан њим, помаже губавце

Омер, нека је Бог задовољан њим, је за време своје владавине наредио давање помоћи губавцима из државне касе, и забранио је да се мешају са људима, па је помагао старе, изнемогле и оне које пате од хроничних болести. Прва специјална болница за губавце је отворена за време емевијског владара Велида б. Абдул-Мелика 89. године по Хиџри, односно 707. године по Исусу, нека је над њим Божији мир и спас.

Како си освануо?

Једном приликом су упитали Шафију: "Како си освануо?" Шафија је одговорио: "Освануо сам као онај од кога се тражи осам ствари: робовање Узвишеном Богу, и слеђење Његовог Посланика Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, кроз часни Кур'ан и суннет, да пренесем знање онима који га траже, да не радим лоша дела и да се тако супротставим ђаволу, да се стрпим на недаћама судбине, да прибавим храну својој деци и да припремим душу анђелу смрти."

Сат Харуна ер-Решида

Познати француски историчар Волтер у својој књизи је забележио: "Први сат за мерење времена који је видела Европа био је сат који је владар Харун ер-Решид поклонио француском краљу Шарлману 807. године. Сат је био новитет и нешто непознато у то доба, па је фасцинирао и задивио све присутне. Имао је дванаест отвора, по броју сати, те су при откуцавању сата из њега излазиле мале бакрене куглице које су звоном означавале и откуцавале тачно време. Након откуцаја и показивања тачног времена, из отвора сата би изашле и кружиле би сличице које су приказивале 12 коњаника."

Брига о псима

Од примера самилости према животињама, јесте брига о псима луталицама који нису имали власника. Из вакуфа се издвајала одређена сума како би се те животиње спасиле од патње глади и водила се брига о њима док саме не угину или док их неко не усвоји.

Велики учењак чудног изгледа

Абдул-Мелик б. Мерван је за време ходочашћа наређивао да фетве (правна мишљења) људима може да доноси само 'Ата' б. Еби Ребах, који је био цењени учењак и правник Мекке. А знате ли како је он изгледао? Био је црн, слеп на једно око, плоснатог носа, укочен, шепав, коврцаве косе, када га видиш, рекао би да од њега нема никакве користи... Када би сео у кружок да подучава хиљаде својих ученика, изгледао би као црни гавран у пољу памука!

Омерова благодот

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, се бринуо о свим људима у граду, хранио је гладне и сиромашне, и обилазио их. Једног дана док је шетао, угледао је човека како једе левом руком па му је рекао: "Божији робе, једи десном руком." Човек му је одговорио: "Божији робе, јео бих десном али не могу јер сам рањен у њу три пута." Омер, нека је Бог задовољан њим, га је упитао: "Кад си рањен?" Човек је рекао: "На дан Битке на Му'ти."

Омер, нека је Бог задовољан њим, је тада заплакао, па га је упитао: "Ко ти помаже при абдесту? Ко те купа и ко ти пере одећу?" Тада је одредио

човека који ће да га служи, поклонио му је камилу и све што му је потребно. Другови, видевши сву ту Омерову благод и бригу око тог муслимана, подigli су своје руке и почели су гласно да моле Узвишеног Бога да награди Омера, нека је Бог задовољан њим, и да му подари свако добро.

Примери узоритог понашања муслимана кроз историју

Многобројни су примери лепоте исламског владања и етике кроз нашу славну историју. Те лепоте су обухватале све аспекте живота, културног, моралног итд. Ако мало боље погледамо, наћи ћемо да је исламска цивилизација прошла кроз разне периоде и у сваком од тих периода оставила је нешто од чега се цели свет дугорочно окористио. Исламска цивилизација се проширила на све земље исламског света па, стога, као време њеног настанка бележимо од дана посланства нашег Посланика Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, па све до данас.

Довољно је да знамо да се књига "Ел-Менсури" коју је написао Ер-Рази превела на латински језик и ова књига се проучавала на престижним европским универзитетима све до

седамнаестог века. Књига "Ел-Хави" је оставила на Европу огроман траг и утицај, користећи је све до овога доба. Можда ће се наше млађе генерације изненадити када кажем да је књига "Оспице" коју је такође написао Ер-Рази преведена на латински језик и до 1866. године издата је у 40 издања. Један од фактора који је допринео јачању исламске цивилизације јесте чињеница да су је муслимани несебично ширили кроз друге исламске земље и на тај начин су одиграли велику улогу са циљем њеног просперитета. Дешавало се да муслиман оде из свог места у којем је одрастао у другу исламску земљу и да у тој земљи преузме највише положаје и да му то не буде страно нити да се у тој земљи осећа усамљено. Муслимани чврсто верују да су муслиманске земље, и поред свих разлика у језику, боји коже итд., јединствене и да је оно што ће да уздигне сваког муслимана управо богобојазност, наука и доброта.

Ако занемаримо материјалну културу и ако се окренемо принципу који наређује Ислам, а то је позив на добро и одвраћање од зла, видећемо највећу лепоту и чистоту наше вере. Управо то је и разлог због којег је Узвишени Бог ословио муслимане "најбољим умметом (заједницом) на земљи". Узвишени Бог у

Кур'ану каже: **"Ви сте народ најбољи од свих који се икада појавио: тражите да се чине добра дела, а од неваљалих одвртајте, и у Бога верујете."** (Имранова породица, одломак 110)

Прве генерације муслимана су знале важност ових исламских начела па су уважавали критике и примали су савете других. Чак су наређивали да једни друге опомену ако погреше и да им укажу на грешке без имало страха и двоумљења.

Ебу Бекр ес-Сиддик, нека је Бог задовољан њим, је наређивао људима да прате и контролишу његов рад. Ако уради какво добро, да га помогну у томе, а ако погреша, да га опомену и да га одврате од тога.

Када је изабран за владара, у свом првом говору, је рекао: "О људи! Изабран сам да вам будем владар, а међу вама има бољих од мене. Ако будем радио добро, помозите ме на том путу, а ако погрешим, исправите ме. Покоравајте ми се све док се ја будем покоравао Узвишеном Богу, а у случају да прекршим Божије одредбе, тада нисте дужни да извршавате моја наређења."

Оваквим врлинама су се, осим часних и праведних владара, истицали многи муслимани тога доба. Владари су врло често били изложени жестоким критикама и опоменама обичних људи, и када би видели своје грешке, јавно су обзнањивали да су погрешили и да је онај који их је опоменуо - био у праву.

Навесћемо пример Му'авије б. Еби Суфјана, нека је Бог задовољан њим, који један месец није исплатио радницима плате из државне касе. Када се попео на минбер да одржи говор, пришао му је Ебу Муслим ел-Хулани, нека је Бог задовољан њим, па му је рекао: "Зашто си зауставио исплату плата? То није твоја имовина нити очева па да шкртариш и да је не поделиш!" Му'авија, нека је Бог задовољан њим, се наљутио на његове речи, сишао је са минбера и рекао је људима: "Останите на свом месту" и отишао је од њих, а затим се након извесног времена вратио и рекао: "Ебу Муслим ми је рекао нешто што ме је јако наљутило, а чуо сам Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, који каже: 'Љутња и срџба је од ђавола. Ђаво је створен од ватре, а ватру гаси вода, па када се неко од вас наљути - нека узме абдест (верско прање)!' Зато сам послушао савет Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, и узео

сам абдест. Заиста ова имовина није моја нити је очева; дођите и узмите своје накнаде."

Живимо у времену када се свет хвали и дичи изрекама европских филозофа као што је Жан Жак Русо, који је у својој књизи казао: "Човек је рођен слободан, али му се затим та слобода одузима и бива окован у ланце." Заиста је дужност свих муслимана да подсети сав свет да се у нашој славној исламској историји налази много примера у којима је највећа брига човек и једнакост свих људи. То се дешавало још пре четрнаест векова када су сви слаби уживали право достојанства и својих права па нису били понижавани и угњетавани од богатих. Један од таквих примера јесте случај када је дете 'Амра б.ул-'Аса ударило дете неког Копта, говорећи му: "Ово ти је од сина 'Амра б.ул-'Аса." Омер, нека је Бог задовољан њим, је тада позвао 'Амра и рекао му: "'Амре, зашто третирате људе као робове када су их њихове мајке родиле као слободне људе?" Затим је позвао сина тог Копта и наредио му је да истом мером врати 'Амровом сину како би били једнаки. Након тога, Омер, нека је Бог задовољан њим, се окренуо оцу тога Копта и рекао му је: "Иди сад, правда је задовољена. Обрати ми се ако ти буде учињена неправда."

Уједињене нације покушавају да увере свет како су сва људска права заштићена и како улажу све напоре у остваривању људских слобода у двадесетом веку. Питамо се, где је та заштита људских права муслимана у Палестини? Где су права црног човека у Америци? Да ли се поштују људска права широм света, у цивилизованим или нецивилизованим државама? Чињеница је да јаки и моћни одузимају права слабима, притом говорећи: "Људска права су заштићена, чинимо све да се људима не чини неправда..." Управо је то разлог због којег муслимани требају да прикажу свету примере узоритог понашања муслимана кроз нашу славну историју. Муслимани су кроз историју пружили пример духовне и културне Исламске баштине каква до тада није постојала на свету.

Оно што наши ционистички непријатељи сада раде јесте да скупљају наше исламско наслеђе и баштину из универзитетских библиотека широм Европе како би приписали многа дела себи и како би "доказали" да су писци књига пореклом Јевреји?! На тај начин желе да покажу свету да су они ти који су заслужни за презентовање величанствене културе и цивилизације, а не муслимани, зато муслимани морају да се пробуде! У овој књизи је наведено много

примера лепоте исламског владања и етике, не као да су то приче из наше баштине које су се некада давно десиле него да свака од тих прича представља плодове наше вере Ислама. Из њих муслимани требају да извуку поуку и поруку, а поготово млађи нараштаји који све више падају под утицај западњачке неисламске културе и који занемарују своју исламску историју и културу. Жеља ми је била да представим нашим млађим генерацијама величину и вредности исламских писаца и мислилаца, чије су књиге преправиле библиотеке широм света, уз наду да ће ови примери да пробуде осећај поноса и величине у нашим срцима и да ће да нам помогну да се вратимо на чисти извор и пут Ислама.

Абдуллах б. Хузафе

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је послао војску у битку против Римљана. У тој војсци налазио се асхаб (друг) Абдуллах б. Хузафе којег је римска војска заробила и одвела код њиховог краља. Када су га довели пред краља, овај му је рекао: "Ако примиш хришћанство, поштедећу твој живот и поделићу са тобом власт и богатство." Абдуллах б.

Хузафе му је одговорио: "Не бих напустио веру Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, када би ми дао све своје богатство и богатство свих Арапа!" Краљ му је рекао: "Онда ћу да те убијем." Абдуллах му је казао: "Ради како хоћеш." Краљ је наредио да га разапну и рекао је стрелцима да гађају близу његових ногу и руку не би ли га престашили (да одустане од Ислама). Сваки пут када би гађали близу ногу и руку, краљ би му изнова понудио хришћанство не би ли се одрекао своје вере. Не успевши да га натера, краљ је рекао да га одвежу па је наредио да му донесу велики казан са кључалом водом. Када су му донели велики казан, наредио је да му доведу још двојицу муслиманских заробљеника, од којих је једном наредио да прими хришћанство. Муслиман је то одбио па су га бацили у казан са кључалом водом.

Краљ је затим наредио да у казан баце Абдуллаха б. Хузафу. Пре него што су га бацили, Абдуллах је заплакао. Мислећи да се препао кључале воде, краљ је позвао Абдуллаха и поново му је понудио хришћанство, што је овај одбио. Тада га је краљ упитао: "Па зашто си заплакао?" Абдуллах му је одговорио: "Заплакао сам јер сам помислио: 'Зар ћу сада да будем бачен у овај котао и тако једноставно

да одем на други свет? А желео сам да ради Узвишеног Бога погинем и да будем бачен у овај котао толико пута колико има длака на мом телу." Чувши то, краљ му је рекао: "Ако ме пољубиш у чело, ослободићу те." Абдуллах га је упитао: "Ако те пољубим, хоћеш ли да ослободиш и остале муслимане?" Краљ му је одговорио: "Ослободићу све муслимане."

Абдуллах је у себи рекао: "Зашто да не пољубим непријатеља ако ћу тиме да ослободим све муслимане", па је пољубио краља. Када се Абдуллах са муслиманима вратио код Омера, нека је Бог задовољан њим, и када га је обавестио шта се догодило, Омер је рекао: "Сваки муслиман је дужан да пољуби Абдуллаха у чело, почевши од мене", па је устао и пољуби га у чело!

Нема часнијег и угледнијег од Ахнефа

Ахнеф б. Кајс је био вођа племена Бену Темим и командант који је са исламском војском освојио градове Кашан (главни град провинције Есфакан) и Корасан (провинција на североистоку Ирана). Омер, нека је Бог задовољан њим, је за њега рекао: "Ахнеф

је господар Истока." А Касан ел-Басри је о њему казао: "Нисам упознао часнијег и угледнијег од Ахнефа." Био је јако побожан, знао је ноћима време да проводи у богослужењу. Навече би палио лампу па би клањао и плакао све до јутра. Често је знао да стави прст у лампу и себи да говори: "Осети ватру, Ахнефе"! Шта те је навело да урадиш то и то?!" Потом би казивао: "Ако не можеш да издржиш врућину лампе, како ћеш да издржиш паклену ватру?" Један дан је покрај њега прошао погреб, па је он рекао: "Нека се Узвишени Бог смилује човеку који се намучио да се припреми за овај дан." Често је говорио за човека: "Чудим се како може да се узохоли и да себе сматра великим и неприкосновеним онај који је приликом стварања два пута изашао из мокраћног канала?!"

Преданост науци

Муслимани су посветили велику пажњу у скупљању највећих и најдрагоценијих дела. Довољно је споменути да је почетком четвртог века каирска библиотека бројила више од сто хиљада књига, од тога шест хиљада дела су написана из области

медицине и астрономије. Муслимани су толико волели књиге и били су предани изучавању свих области науке да су врло често у разменама са другим државама, уместо новца, узимали књиге Један од услова који је Ебу Јусуф (владар Магриба) поставио војводи Синху приликом склапања споразума о примирју - био је да врати све књиге које је узео од муслимана.

Након што је повратио књиге, Ебу Јусуф је књиге ставио на располагање ученицима једне школе у граду Фас. Ту је и пример владара Ел-Менсура који је, приликом склапања примирја са константијским царем, условио да му, уместо новца од ратне одштете, подари књиге познатих грчких писаца и мислилаца.

Калила Ме'мун је у споразуму са Мишелом Трећим условио да му преда једну од библиотека града Астане. У Андакису је постојало 70 јавних библиотека. Калифска библиотека бројила је шесто хиљада томова књига, а каталог списка свих књига у тој библиотеци садржавао је 44 тома.

"И више воле другима него себи, мада им је и самима потребно..."

Једном приликом је дошао човек Божијем Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, и пожали му се да је гладан. Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, затражио је од једне од својих жена да му пошаље нешто хране, али му је она одговорила: "Тако ми Онога Који те послао са истином, немам ништа осим воде." Тада упита другу, али му и она исто одговори. Божији Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је изашао пред другове и рекао је: "Ко може да га угости и нахрани, Бог му се смисловао?" Чувши то, устаде Ебу Талха (који је био један од енсарија) и рекао је: "Ја ћу да га угостим, Божији Посланиче."

Ебу Талха је отишао до своје жене и упитао је: "Имаш ли шта од јела?" Жена му је одговорила да нема ништа осим вечере коју је спремила њиховој деци. Ебу Талха јој је рекао: "Забави децу и одврати им пажњу од вечере и некако их успавај. Када нам дође гост, претварај се да и ми једемо, чим гост подигне кашику да једе, отиди до лампе да је

провериш и угаси фитиљ. Жена је тако урадила, нахранили су госта, а они нису вечерали.

Сутрадан Ебу Талха је дошао код Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, па му је Божији Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: "Узвишени Бог се диви ономе што сте урадили синоћ вашем госту."⁴² Након тога је стигла објава кур'анског одломка у којем Узвишени Бог каже: **"и више воле другима него себи, мада им је и самима потребно..."** (Кур'ан, Прогонство, одломак 9).

Да имаш стотину душа

С'ад б. Еби Веккас, нека је Бог задовољан њим, је примио Ислам, и био је веома покоран својој мајци. Међутим, његова мајка, која је била многобошкиња, није му то одобрила. Желећи да га одврати и ослаби његову одлучност, једном му је рекла: "С'аде, каква је то нова вера коју си прихватио? Ако не оставиш ту своју нову веру, зарећићу се да нећу ни да једем ни да пијем све док не умрем, тако ћеш да осрамотиш себе

---

⁴² Хадис преноси Ебу Хурејре, а бележе га Бухарија и Муслим.

и људи ће да ти приговарају што си пустио мајку да ти умре!!" С'ад јој је рекао: "Мајко, не чини то, јер ја нећу да напустим своју веру."

Следећи дан С'адова мајка није ни јела ни пила и већ су на њеном лицу и телу могли да се примете трагови глади и умора... Видевши је такву, С'ад јој је казао: "Тако ми Бога, да имаш сто душа и да морам да те гледам како испушташ душу за душом, ни тада не бих оставио своју веру." Видевши С'адову одлучност, мајка је одустала од своје намере па је почела да једе и да пије. Узвишени Бог је поводом овог догађаја у Кур'ану објавио одломак у којем каже: **"А ако те буду наговарали да другог Мени равним сматраш, онога о коме ништа не знаш, ти их не слушај и према њима се, на овом свету, великодушно понашај..."** (Кур'ан, поглавље Локман, одломак 15)

Сада ми је драже да једем

Једног дана су владару правоверних Омеру б. Абдул-'Азизу донели на поклон две корпе најбоље врсте урми из Јордана. Омер је упитао: "Шта је ово и ко је то донео?" Рекли су му: "То су урме које је послао владар Јордана". Омер је упитао: "Како су

дошле?" Одговорили су му да су стигле пошиљком коју су послали на камилама. Омер је тада рекао: "Узвишени Бог ме није учинио пречим за ту пошиљку од осталих муслимана", па је наредио да се урме изваде и да се продају на пијаци, а затим да се од тих пара нахране животиње које су донеле пошиљку.

Међу присутнима је био и Омеров братић који је позвао оближњег човека и рекао му је: "Иди и чим се урме ставе на продају, купи ми обе корпе и донеси ми." Човек је отишао на пијацу и купио их је за 14 дирхема па их је донео. Омеров братић му је затим рекао да једну однесе владару правоверних, а једну да остави за њега. Када је човек однесе корпу Омеру, Омер га је упитао: "Шта је ово?" Човек му је одговорио: "Ово су урме које је купио ваш братић, па једну поклања Вама а једну је оставио себи." Омер б. Абдул-'Азиз је рекао: "Сада ми је драже да једем ове урме."

Река од милион дирхема (сребрњака)

Најудаљенија места од града Хорасана су се за питку воду и наводњавање усева махом ослањала на кишницу. Када дуже време не би било кише и када би

била суша, земљорадња би у тим подручјима престала и људи би патили од жеђи. Судија Ахмед б. Еби Дуад, знајући проблем тих људи, отишао је код владара М'утесима и затражио је да се из државне благајне издвоји милион дирхема како би се прокопала река за најудаљенија места од Хорасана и тако би се опскрбили водом сушни делови земље.

М'утесим га је упитао: "А шта имам ако прокопам ту реку?" Ахмед му је одговорио: "Владару правоверних, Бог те задужује да бринеш о својимштићеницима који су далеко, исто као што бринеш о својој породици и онима који су у твојој близини. "Када је то М'утесим чуо, одмах је наредио да се исплати новац за прокопавање реке.

Зашто ова плачу?

Еслем каже: "Једног дана сам изашао са Омер б.ул-Хаттабом, нека је Бог задовољан њим, ван града па смо угледали чудан дим. Омер ми је рекао: 'Еслеме, видим одавде неке људе па нас одведи до њих.' Кренули смо према њима брзим кораком и када смо се приближили, угледали смо жену са децом како

ставља лонац на ватру, а њена деца су зевала и плакала.

Омер, нека је Бог задовољан њим, им је пришао и поздравио их је па их је упитао: 'Зашто ова деца плачу?' Жена је одговорила да плачу јер су гладна. Затим ју је упитао: 'А шта је у овом лонцу?' Рекао је: 'Вода коју сипам и, претварајући се да им кувам храну, децу тако преварим и успавам. Нека Бог пресуди Омеру!' Омер је упитао: 'Бог ти се смиловао, а како ће Омер да зна за вас?' Жена је одговорила: 'Задужен је да се брине о нама, а заборавља нас!' Омер, нека је Бог задовољан њим, ми се окренуо и рекао: 'Хајдемо назад.'

Убрзаним кораком смо се вратили кући где је Омер, нека је Бог задовољан њим, извадио брашна и уља и рекао је: 'Стави на моја леђа.' Рекох му: 'Ја ћу да понесем уместо тебе!' Омер ми је рекао: 'Хоћеш ли ти да носиш моје грехе на Судњем дану?' Тада сам му помогао да храну стави на леђа и отишли смо назад брзим кораком до жене. Када смо дошли, Омер, нека је Бог задовољан њим, је спустио храну, извадио је мало брашна и рекао је: 'Не замери ми', и почео је да дува у ватру испод лонца. Док је раздувавао ватру,

видео сам како му дим излази кроз његову велику браду.

Када је скувао храну, склонио је лонац са ватре па је затражио да му се дода здела. Жена му је донела већу зделу и Омер је сипао храну у ту зделу, говорећи јој: 'Ти им полако стављај и нахрани их, а ја ћу да им мешам ово остало док се не охлади.' Тако је радио док се нису сви најели па им је оставио преосталу храну коју им је донео."

Господару мој, како си узео тако си ми и оставио!

'Урве б.уз-Зубејр је имао рак на нози па су му рекли да морају да му ампутирају ту ногу. Рекли су му: "Даћемо ти средство које ће да те успава и на тај начин нећеш да осетиш бол." 'Урве им је одговорио: "Заиста не желим да одстраните део мог тела а да притом не осетим никакву бол приликом растајања од њега." Затим су код њега ушли непознати људи па је он упитао: "Ко су ови?" Рекли су му: "Они ће да те чувају док ти буду резали ногу." 'Урве им је рекао: "Молим вас, не желим да вас тиме оптерећујем", па је сам пружио ногу.

Донели су нож и пресекли су месо, а затим и пилу којом су пререзали кост. Након тога су врелим уљем зауставили крварење, а да се 'Урве притом није ни помакнуо. У свој тој његовој муци дошао му је човек да му изрази саучешће, па му је 'Урве рекао: "Ако си дошао да ми изразиш саучешће због ноге, већ сам је изгубио." Човек је рекао: "Дошао сам да те обавестим и да ти изразим саучешће за сина ти Мухаммеда!" 'Урве је упитао: "А шта се десило са њим?" Рекао је: "Испао му је сат у Велидовој штали, па кад је ушао у шталу да га потражи, коњ га је ударио копитама и на лицу места га је убио."

Када је то 'Урве чуо, све што је рекао - биле су речи: "Драги Воже, узео си сина, а оставио си ми остале синове. Узео си ми ногу, а оставио си ми остале делове тела. Господару мој, како си узео - тако си ми и оставио, како си ме искушао - тако сам и стрпљив."

Седмо поглавље

БИСЕРИ МУДРОСТИ

Бисери мудрости

Мудрост Му'авије и 'Амра

Му'авија б. Еби Суфјан је упитао 'Амра б.ул-'Аса: "Како си достигао тај степен мудрости 'Амре?" 'Амр б.уи-'Ас му је одговорио: "Када бих ушао у неку ствар коју не волим, одмах бих то напустио и изашао." Му'авија је рекао: "Ја, са друге стране, никада нисам ушао у неку ствар а да јој се нисам посветио и након тога сам то напустио или сам изашао из ње."

Ловачке сузе

Фадл б. Муса еш-Шејбани је казао: "Једног ветровитог дана изашао је ловац да лови птичице. Док

је ловио, у очи му је, због јаког ветра, упао песак па су му кренуле сузе. Када би год пушком погодио птичицу, сломио би јој крилца и ставио би је у торбу, а из очију би му навирале сузе. Гледајући то, једна птичица је рекла другој: 'Погледај му сузе, заиста је благ према нама и тешко му пада што нас лови!' Друга птичица јој је одговорила: 'Не гледај у сузе из његових очију, него погледај шта раде његове руке!'" Каже песник:

"Био сам као онај што убија птичице из чијих очију 'тугом' навиру сузе.

Зато не гледај у сузе, Лејла него гледај шта руке чине птичицама."

Плачем јер не чујем вапај онога коме је неправда учињена

Насих приповеда Ебу Џ'аферу ел-Менсуру: "Владару правоверних, често сам путовао у Кину. Једном приликом сам дошао у Кину, а њиховом владару је био оштећен слух и није могао да чује. Сазнавши да је изгубио слух, заплакао је, а његови људи су почели да га теше и да га подстичу да се

стри. Тада им је рекао: 'Ја не плачем због невоље која ме је задесила, него плачем јер не чујем вапај мазлума (оном коме је учињена неправда) пред мојим вратима.' Онда је рекао: 'Ако сам изгубио слух, нисам изгубио вид!' Па је пренео људима да нико не носи одећу црвене боје, осим оних који се жале да им је учињена неправда. Свакога дана је одвајао нешто времена како би саслушао и разматрао њихове жалбе."

На кога се угледаш?

Када је судија града Мердана Нух б. Мерјем хтео да уда своју ћерку, отишао је код свога комшије који је био меџусија (ватропоклоник), па је затражио од њега да га посаветује за кога да је уда. Меџусија му је рекао: "Чудно, људима дајеш фетве (правна мишљења), а од мене тражиш савете?!" Судија му је рекао: "Мораш да ми кажеш за кога је најбоље да је удам!" Меџусија му је тада казао; "Перзијски краљ Кисра је изабрао жену ради новца и власти. Римски краљ је изабрао женину лепоту. Арапски краљ је изабрао њено порекло. А твој краљ Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, је изабрао женину веру,

па ти сад види на кога ћеш да се угледаши и кога ћеш да следиш ."

Мудрост Ебу Ханифе

Једног дана је дошао човек код Ебу Ханифе, нека је Бог задовољан њим, па му је рекао: "Цењени имаму, одавно сам закопао нешто новца и сада не могу да се сетим тачно на којем месту!" Ебу Ханифе, нека је Бог задовољан њим, му је рекао; "За то не треба нека посебна мудрост, него ти оди код куће и клањај од већерас до сутра, целу ноћ, па ћеш, ако Бог да, да се сетиш." Човек је то урадио, и није прошла ни трећина ноћи, а човек се сетио места где је закопао новац. Када је дошао, Ебу Ханифа, нека је Бог задовољан њим, му је рекао: "Знао сам да ђаво неће да ти да да проведеш целу ноћ у молитви, зато, сад кад си се сетио, врати се и настави ову ноћ у богослужењу и тако се захвали Узвишеном Богу."

Млади вођа

У прво време своје владавине, Омеру б. Абдул-'Азизу су долазиле и честитале су му делегације из разних земаља и племена. Једном приликом испред делегације Хиџаза му је пришао дећак који је имао непуних 11 година. Видевши га, Омер му је рекао "Врати се и нека ми приђе неко старији од тебе!" Дечак му је одговорио: "Бог те помогао, владару правоверних! Код сваког човека, макар и био млад, гледа се његово срце и језик. Па ако је Узвичени Бог обдарио свог роба језиком којим може да прича и срцем којим памти, онда та особа заслужује да му се да реч. А ако ћемо, владару правоверних, да гледамо старосну доб особе, онда у овом уммету постоји онај ко је пречи од тебе да седи на овом престолу!" Омер се задивио дечаковим речима па је изрецитовао следеће стихове:

"Учи, јер ниједан човек се не рађа ученим. Заиста нису исти незналице и учени.

Ако старије вође знања немају, онда су ту млађи чијем знању да се диве имају."

Како си постао владар?

Пришао је човек Ахнефу б. Кајсу па, желећи да га увреди, упитао га је: "Како си бас ти, између свих осталих, постао владар своме народу?" Анеф му је одговорио: "Тако што сам остављао оне ствари које ме се не тичу, као што је, на пример, одговор на ово твоје питање који те се не тиче!"

Дијалог између Сотоне и Фараона

Једнога дана на Фараонова врата је дошао и покуцао Сотона. Фараон је упитао: "Ко је на вратима?" Сотона му је рекао: "Говориш да си Бог, а не знаш ко ти је на вратима?" Фараон му је отворио врата и рекао му је: "Уђи, проклетниче." Сотона је ушао и сео, а потом је упитао Фараона: "Постоји ли на овом свету злобнији и гори од нас двојице? Ти си говорио свом народу: 'Ја сам господар ваш највећи!' И казивао си им: 'Немате другог бога осим мене...' А да ли постоји велики грешник као ја?" Упитао је Сотона. Фараон му је одговорио: "Гори од нас двојице је онај којем његов брат дође и извини му се, а он не прими извињење... А још гори је онај који прижељкује престанак благодати свом брату муслиману."

Узвишени Бог опскрбљује невернике

Упитао је неверник једног учењака: "Зашто је Узвишени Бог описан као Најбољи Хранитељ?" Учењак му је одговорио: "Из разлога што када Његов роб, као ти, не верује у Узвишењог Бога Он му и даље наставља давати опскрбу."

Правник и власник куће

Становао је један правник у кући у којој је шкрипао кров који само што се није срушио. Када му је дошао власник куће да узме новац за станарину, правник му је рекао:

"Поправи ми кров, чујем како се љуља и шкрипи." Власник му је рекао: "Зар ти не знаш да Узвишеног Бога у свемиру све слави? Тако и ова кућа кад шкрипи, и она Узвишеног Бога слави и велича!" Правник беше домишљив па му је одговорио: "Па изгледа, како је почела да слави Бога, она ће убрзо и на сеџду (падање ничице) да Му падне!"

Нејасни снови

Ушао је један песник у палату једног од принчева, а у руци му је био комад папира на којем је написао следеће стихове које је предао принцу желећи да добије награду:

"У сновима видех како јашем коња; слуге су око мене а златници ми у цепу. Па ми рекоше људи од знања, сањао си добро, а за снове постоји коментар. "

Када је принц прочитао стихове, на полеђини папира му је написао одломак из Кур'ана: **"Збрканих ли снова! Ми снове не знамо да тумачимо."** (Јосип, одломак 44)

Разговор између вука и овце

Рекао је вук овци: "Имај поверења у мене, одвешћу те до лепог зеленог пашњака." Овца му је одговорила: "Ја одавде својим очима видим кости мојих пријатеља." Вук јој је рекао: "Нисам их појео ја, него неки други вук." Овца је казала: "Зар ме увераваш да ћеш ти да изађеш из своје коже и да нећеш да урадиш оно што остали вукови раде?!"

Живи динар

Нашла је једна жена динар, па када је дошла код куће, казала је то свом мужу који јој је рекао: "Дај ми га па ће ти он сваке седмице родити два." Жена му је дала и сваке седмице би јој муж давао два динара. Међутим, када је дошла четврта седмица жена му је затражила два динара, а он јој је рекао: "Умро ти је онај твој динар." Она га је упитала: "Како динар може да умре?" Муж јој је одговорио: "Е па лепо, када сам ти рекао да ће да ти роди два, веровала си ми, а сад кад ти кажем да је умро, не верујеш ми!"

Најбољи песник

Пренеси се да је један човек упитао Џерира (једног од најпознатијих арапских песника у то доба): "Ко је најбољи песник?" Џерир му је рекао: "Дођи да те упознам са њим", па су ушли у кућу његовог оца 'Атијје, којег су нашли како је ухватио козу и сисао је њено виме. Џерир га је позвао, па је он изашао и стао испред њих, а био је јако стар, једног изгледа и низ браду му је цурило козије млеко. Џерир је упитао

човека: "Знаш ли ко је овај човек?" Човек је одговорио да не зна, па му је он рекао: "То ми је отац. Пио је млеко из козијег вимена, страхујући да други не чују како је музе па да не би затражили млеко од њега." Човек је рекао: "Најбољи песник је онај (мислећи на Церира) који је у стању да када се надмеће са осамдесет песника у хвалисању оваквог оца, победи и надјача све остале песнике."

Укопај ме без одеће

Рекао је један човек другоме: "Да умрем, шта би ти урадио?" Овај му је одговорио: "Ставио бих те у ћефине и укопао." На то је човек рекао: "Ти мене сада прекриј ћефинима (како би ме то подсећало на смрт и на будући свет) па макар ме када умрем укопао и без одеће!"

За владаревом трпезом

Једном приликом је дошао бедуин и сео је за трпезу једног од владара. Чим је сео, испред њега су ставили печено јаре. Бедуин је зграбио храну и почео

је брзо да је једе. Приметивши га, владар му је рекао: "Видим - једеш сав у пламену као да те је јаретова мајка избола роговима!" Бедуин му је одговорио: "А ја те видим да жалиш за тим јаретом као да те је његова мајка дојила!"

Просјак и мед

Наишао је једном просјак поред неког шкртог богаташа док је овај јео мед и хлеб. Са обзиром на то да богаташ није имао времена да склони храну када је кроз прозор угледао просјака, он је успео да склони само хлеб, а не и мед, мислећи да просјак не може пуно да поједе меда без хлеба. Када је ушао просјак, човек му је рекао: "Изволи, ево има меда, али нема хлеба." Међутим, просјак је пуно волео мед па је узео тај мед и почео је да га дуго једе и никако није престајао. Богаташ, видевши колико просјак може да поједе самог меда, је рекао: "Знаш, ако се пуно меда поједе без хлеба, може срце да оде!" Просјак му је одговорио: "Ако ичије оде, отићи ће твоје што гледаш!"

Б. Касим у потрази за знањем

Б. Касим каже: "Провео сам у кући имама Малика седамнаест година, нити сам шта купио, нити шта продао (дошао сам искључиво да се окористим његовим знањем). Једном приликом док сам био код њега, наишао је један ходочасник из Египта. Кад сам га боље погледао, видео сам да је то младић умотан у одећу. Ушао је, поздравио је имама Малика и упитао га: 'Је ли неко од вас Б. Касим?' Имам Малик му је показао на мене. Тада је младић устао и почео је да ме љуби у очи, а ја сам осетио његов леп мирис. Испоставило се да је то мирис рођеног детета - био је то мој син."

Б. Касим је оставио његову мајку док је још била трудна, јер је тражио од ње да одабере између дугог пута са њим у потрази за знањем или останак, на шта је она одабрала оно друго.

Стилистика Кур'ана

Ел-Асме'и каже: "Једне ноћи сам изашао у пустињу, ноћ је била хладна и дувао је јак ветар. Док

сам шетао пустињом, угледао сам девојчицу од неких десет година како се игра и певуши:

"Бога молим за опрост својих греха убих живо биће без допуштења.

Као нежну газелу на своме путу пола је ноћи а не обавих молитву своју. "

Па јој је рекао: "О ти, Бог ти дао, шта те је навело на такву поетику у твојим годинама?" Она ми је одговорила: "Е човече, да ли је то уопште реторика у поређењу са Божији речима: **'И Ми надахнусмо Мусаову мајку: Доји га, а кад се уплашиш за његов живот, баци га у реку, и не страхуј и не тугуј, Ми ћемо ти га, доиста, вратити и послаником га учинити.** ' (Кур'ан, поглавље Казивање, одломак 7)

У овом једном одломку Узвишени Бог је повезао и спојио две наредбе, две забране и две радосне вести!"

Ел-Асме'и каже: "И тако се растадох од девојчице која ме импресионисала и указала ми на наднаравни стил Кур'ана.

Обећање слободе

Харис б. Аббад је за време рата хтео да убије 'Удејја б. Еби Реби'у и на тај начин да му се освети за претходне поразе које му је 'Удејј нанео. У једној бици је заробио човека и наредио му је да му покаже који је 'Удејј б. Еби Реби'а. Заробљеник га је упитао: "Ако ти покажем ко је и упутим те на њега, хоћеш ли да ме ослободиш?" Харис му је одговорио: "Да, ослободићу те." Затвореник му је тада рекао: "Ја сам 'Удејј б. Еби Реби'а." Харис је испунио своје обећање и ослободио га.

Пас и газела

Забележена је прича у којој се говори о псу који је трчао за газелом желећи да је ухвати. Газела му је рекла: "Никада нећеш да ме ухватиш!" Пас је упитао: "А зашто?" Газела му је одговорила: "Јер ја трчим ради себе, а ти ради свог власника."

Ако одем, нећу да се вратим

Преноси се да су неки мудраци говорили:

"Састали се знање, имовина и част, али недуго након тога одлучише да се разиђу и да свако иде својим путем. Имовина је рекла: "Браћо, ја вам одох. Ако ме будете тражили, знате где можете да ме нађете; потражите ме у оном величанственом замку."

Знање је рекло: "Мене, ако будете требали, можете да ме нађете у оној великој џамији."

Част не проговори ни реч, па ово двоје упиташе: "А шта је са тобом? Где ћемо тебе да нађемо?" Част им је одговорила: "Ја ако одем, отићи ћу заувек и никада више нећу да се вратим!"

Како су жена и деца?

Ебу Бекр ел-Бакиллани је био један од великих учењака који се одликовао огромном мудрошћу и разборитошћу. Једном приликом је послат у мисију као амбасадор код римског цара. Приликом те посете сусрео се са врховним надбискупом Римљана па га је иронично поздравио, упитавши га: "Како су ти жена и деца?" Надбискуп се расрдио на постављено питање и рекао је: "Онај који те је послао каже да си паметан и

мудар, а видим да не знаш да се надбискупи не жене и да немају деце?!"

Ел-Бакиллани му је одговорио: "Знам да Богу приписујете да има жену и децу, па рекох, зар су надбискупи поштованији и светији од Узвишеног Бога?!"

Не треба бити песимиста

Ел-Менсур б. Амир, када би ишао у битку, окупљао би војску у великој џамији у Кордоби и само из те џамије би крећао у походе. Једног дана непосредно пре битке се упутио према џамији да се састане са генералима, судијама и угледним људима из државе. Током сусрета са њима, носач заставе високо подиже заставу исламске војске и разби џамијску светиљку, просу се уље из лампе на заставу и поче да врца на све стране. Ел-Менсурово лице се променило видевши то, али један човек му је пришао, тешећи га:

"Радуј се, владару правоверних, лакој бици и великом ратном плену. Заставе твоје војске

достигоше небо, заставе које Узвишени Бог напоји мубарек уљем од маслина."

Ел-Менсур се обрадова тим речима, и та битка је била једна од најуспешнијих.

Лек против оговарања (гибета)

Абдуллах б. Вехб ел-Куреши ел-Мисри, нека је Бог задовољан њим, (преминуо 197. х.г.) каже: "Обавезао сам се да сваки пут када оговарам човека, за казну постим један дан, па ми то би лако. Онда сам се обавезао да за казну уделим милостињу један сребрени дирхем, па ми би тешко, и на тај начин сам престао да оговарам људе."

Да не ишчезне великодушност

Једном приликом је арапски коњаник пролазио кроз пустињско село у време велике суше када је песак више личео на жаровницу. Наишао је на босоног пешака па му се смиловао, сишао је са коња и позвао га да зајаше и тако да му олакша. Није могао ни да замисли да је тај 'јадни' човек, уствари, коњокрадљивац све док није почео да бежи. Видевши

га како бежи, коњаник му је повикао: "Узми га као поклон, нећу да те питам за њега, али, молим те, сакриј то своје злодело од људи како се не би проширило међу арапским племенима, јер ће људи престати да помажу слабе и неће имати милости, па ће да ишчезне великодушност."

Када је лопов чуо те његове речи, постидео се и вратио је човеку његовог коња, јер није желео да буде први који ће да доведе до тога да људи престану да раде добра дела помажући друге.

Ел-Ахмер у потрази за знањем

Ел-Ахмер је био ученик Ел-Кисаије, у то време познатог учењака, који је служио код владара Ер-Решида. Волео је науку арапског језика па је време проводио у сталној потрази за знањем и користио би сваки момент да научи нешто ново. Сваки дан би чекао Ел-Кисаију на путу према владаревом двору и питао га је за одговоре на различита питања. Чекао би га и када би излазио из двора и постављао би му разна питања па би га тако пратио до куће. Након што је ојачао знањем и постао учен, постављен је за учитеља деце владара Ер-Решида.

Реци истину у свакој ситуацији

Једног одметника су довели пред владара Абдул-Мелика б. Мервана да га погуби. Непосредно пре погубљења, владару је утрчало његово дете, плачући, јер га је покудио и ударио учитељ. Абдул-Мелик је почео да га теши и да га смирује, па му је обрисао сузе. Видевши то, одметник је рекао: "Пусти дете да плаче, то је добро за њега, здраво је за његов вид, јача му гласне жице, узеће поуку да га ни у ком случају ништа не наведе да прекрши Божију заповед."

Абдул-Мелик се обратио одметнику: "Зар ти поред својих невоља и пред погубљењем обрађаш пажњу на ово дете?" Одметник је рекао: "Муслиман треба да каже истину, ма у каквој се ситуацији налазио." Владар се смислио на његове речи и ослободи га.

Арапи се не покорвају нити понижавају ни пред ким

Велики учењак Ел-Асме'и је посвећивао велику пажњу арапском језику. Једном приликом је био у дилеми да ли се реч "понизност", "покорност"

(ар. истахза) у арапском језику пише са хемзетом или без њега. Упитао је бедуина: "Како је исправније рећи: 'понизан', 'покоран', са хемзетом или без њега?" Бедуин му је одговорио: "Ни једно ни друго." Ел-Асме'и га је упитао: "Зашто?" Бедуин је рекао: "Јер се Арапи не поковавају нити понизују ни пред ким!" Нека се Бог смилује том бедуину! Није хтео да прихвати понизност и покорност ни као реч, а да тек види сада како је његов народ то прихватио у стварности! Колико се ситуација променила и колико је велика удаљеност између прошлости и садашности! Колико нам недостаје повратак те снаге и доминације која је некада владала...

Разводим се од тебе не будем ли Становник Раја

Лејс (рођен 94. године по Хиџри) је био један од великих мудраца који се истицао искуством, спретношћу и досетљивошћу. Имам Шафија је навео: "Лејс је био већег знања од Малика, али грешка његових ученика лежи у томе што нису записивали његово знање па се убрзо заборавило и изгубило."

Ахмед б. Ханбел је казао: "Лејс је био највећег знања (и веродостојности) међу Египћанима." Такође

је говорио: "Лејс б. С 'ад је најправилнијег (најтачнијег) говора!"

Једном приликом се Харун ер-Решид посвађао са својом женом Зубејдом па јој је рекао: "Разводим се од тебе не будем ли становник Раја. .." Убрзо након тога се покаја због тих својих речи (мислећи да се њима раставио од жене) па је позвао све учењаке да га посаветују и да донесу правну норму како треба да поступи. Учењаци су се разишли у мишљењима и нису му дали одговор на његово питање. Лејс је све време само седео и ћутао па га је владар упита за његово мишљење. Лејс му је рекао да ће да му одговори након што распусти све присутне, па када је владар то учинио, овај му је рекао: "Хоћеш ли искрено да ме послушаш када ти кажем?" Владар му је одговорио: "Хоћу." Лејс му је рекао да донесе Кур'ан па му је рекао: "Учи поглавље Милостиви, владару правоверних!" Владар поче да учи док није дошао до 46. одломка: "А за онога који се стајања пред Господаром својим буде бојао, биће два Раја. "

Лејс му је рекао: "Реци: 'Тако ми Бога, бојим се стајања пред Господаром својим'," па овоме би то тешко да кађе знајући да ће, ако се закуне, развод бити ваљан. Када је то ипак учинио, Лејс му је рекао:

"У одломку се види да ће верници имати два Раја, а твоја заклетва је везана само за један, тако да услов раставе брака није испуњен." Жена је у другој соби иза застора слушала њихов разговор па се на Лејсове речи развеселила и почела је да пљеска рукама од среће што их је помирио.

Лејс је уживао велико поштовање па је живео краљевским животом. Када би путовао, одлазио би са три брода. У једном би био он, његови ученици и гости, други је био намењен за његову породицу, а трећи за његове слуге. Сваки ученик који би тражио знање могао је да једе и да спава, и Лејс се бринуо за све његове потребе. Узвижени Бог му је дао овај свет, знање и богобојазност. Владао је Египтом, био је врховни судија и зарађивао је огромни новац који је делио на Божијем путу. Умро је у 81. години живота 175. године по Хиџри.

Тако ми Господара К'абе, ти си права жена за мене

Зејнул-Абидин, нека је Бог задовољан њим, је хтео да тестира једну жену (пре женидбе са њом) па јој је пришао и рекао: "Ја сам ти ружне нарави, јако

захтеван, брзо замерим, брзо се наљутим, а споро одљутим, па ако мислиш да можеш да имаш стрпљења са мношћом, одмах реци, ако не, онда те нећу силити." Жена је погледала незаинтересовано у њега и (мудро) је одговорила: "Лошије нарави од тебе је онај који то не признаје него ради лоше, не желећи да се промени." Када је чуо њен одговор, Зејнул-Абидин, нека је Бог задовољан њим, јој је рекао: "Тако ми Господара К'абе, ти си права жена за мене!" Након десет година проведених заједно, мало су се посвађали па јој је он рекао: "Твоја судбина је у твојој руци, ако хоћеш (ако си незадовољна), тражи развод брака," а онда се покајао на своје речи. Жена му је одговорила: "Тако ми Бога, моја судбина је била у твојој руци десет година па си то одлично чувао и пазио си ме. Нећу сада да ја злоупотребим то за један сат, па да се тако одужујем и да ти враћам на твоје добротинство..." Зејнул-Абидин, нека је Бог задовољан њим, јој је рекао: "Заиста си ти, без икакве сумње, највећа Божија благодат којом ме је обдарио!"

Завиде ми на теби

Еш-Ш'аби је казао: "Послао ме је владар Абдул-Мелик б. Мерван као свог изасланика римском цару. Када сам дошао код цара, почео је да ми поставља различита питања па сам му ја на сва одговорио. Било је познато да се изасланици дуго не задржавају код цара, међутим, мене је оставио више дана и сваки дан ми је постављао нова питања. Када сам изразио жељу за напуштањем римског царства и за повратком кући, цар ме је упитао: 'Да ли долазиш из краљевине зване ехли-бејт?' Одговорио сам му: 'Не. Припадам Арапима.'

Када је цар чуо мој одговор, шапнуо је нешто свом слуги па ми је дао папирић и рекао ми је: 'Када се вратиш са писмима, однеси и ово писамце свом краљу.'" Еш-Ш'аби је даље навео: "Када сам се вратио, однео сам писма владару Абдул-Мелику б. Мервану, али сам заборавио да му предам папирић. Чим сам се присетио, вратио сам се и то сам му писамце уручио. Прочитавши га, владар ми се обратио: 'Шта те је упитао пре него што ти је дао овај папирић?'

Рекао сам му: 'Питао ме је да ли долазим из краљевине зване ехли-бејт, па сам му одговорио да

припадам Арапима.' Када сам изашао од владара, јавише ми да се вратим, па када сам се вратио, владар ме је упитао: 'Знаш ли шта пише на овом папирићу?' Одговорио сам: 'Не.' Халифа ми је рекао да читам, па када сам узео да читам, наиђох на цареве речи: 'Чудим се народу који има овако паметне и мудре људе попут овог изасланика да поред њега изабери некога другог за владара.' Рекао сам: 'Тако ми Бога, да сам знао да то пише на папирићу, не бих то никада донео. Ово је рекао, јер није видео и упознао владара.' Владар ме је упитао: 'Знаш ли зашто је ово цар написао?' Одговорио сам: 'Не.' 'Позавидео ми је на теби и твом знању па је хтео да нас завади не бих ли те убио', рекао је владар. Када је то дознао римски цар, казао је: 'Управо сам то и хтео, надајући се да ће да га погуби.'"

Велико знање обичног човека

Ебул-Фадл ел-Мераги је тражио знање у граду Есселам. Једног дана када је одлучио да напусти град и да се пресели у други, наишао је поред пекаре да узме нешто хлеба за пут. У пекари је чуо радника који говори свом радном колеги: "Данас сам чуо

говорника како каже да Б. 'Аббас, нека је Бог задовољан њим, сматра да прекршена заклетва може да се изузме и након што прође једна година. Па када сам учио одломак у којем Узвишени Бог, каже Ејјубу, нека је над њим Божији мир и спас, у поглављу Сад: **'И узми руком својом сноп и њиме удари, само заклетву не прекрши!'**, помислих - да прекршена заклетва може да се изузме након што прође једна година, Узвишени Бог би рекао Ејјубу: 'Реци ако Бог да и не прекрши заклетву!' Ебуи-Фадлу ел-Мерагију се свидело то што је чуо од ове двојице па је рекао сам себи: "Град у којем се налазе продавачи на овако великом степену знања, не заслужује да га напустим и да одем," па се предомислио и остао је у том граду до своје смрти.

Осмо поглавље

МУДРЕ ИЗРЕКЕ И КАЗИВАЊА

Мудре изреке и казивања

Најбоља срца

Абдуллах б. Мес'уд, нека је Бог задовољан њим, каже: "Узвишени Бог је погледао у срца својих робова па је нашао Мухаммедово, нека је над њим Божији мир и спас, најчишћим од свих и изабрао га за Свог миљеника. Затим је поново погледао у срца својих робова па је изабрао срца другова па их учинио помагачима њиховог Посланика који се боре и помажу Његову веру."

Исквареност морала и цепа

Генерал Махмуд Шејт у својој књизи наводи: "Оно што кроз своје искуство знам и у чему нема никакве сумње јесте да људи исквареног морала и цепа не могу да се боре у рату као прави борци. Када кажем: нечистог морала, мислим на оне који су огрезли у гресима својих телесних страсти, не размишљајући ни о чему другом осим о ономе што је Узвишени Бог забранио и тако проводе своје ноћи. А када кажем: нечистог цепа, мислим на оне у чији цеп је доспео забрањен новац од мита, преваре и недозвољене зараде. Ове чињенице извлачим из свог дугогодишњег искуства ратова, ослањајући се на своје студирање Исламских освајања кроз историју па на основу мишљења и ставова претходних великих вођа и мухаддиса."

Немој од гроба свога учењака да правиш кипа

Све што је супротно Шеријату (исламском верозакону), припада безверству. Учењак је онај који те обавезује слеђењем Кур'ана и суннета, а одвраћа те

од забрањеног и бид'ата (новотарије). Немој од гроба свога учењака да правиш кипа (којем се клањаш), нити места којима је пролазио да називаш харемом (светим), нити да преувеличаваш насеље у којем је био и тако отвориш врата сплеткама и заблуди. Ако видиш човека како може да лети, не узимај га веродостојним све док не извагаш његове поступке и речи наспрам придржавања часног Шеријата.

Не претерујте с висином брачног поклона

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је казао: "Не претерујте са висином брачног поклона, јер да се тиме постиже добро и богобојазност на овоме и будућем свету, то би пре радио Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас. Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас није тражио да се претерује са висином брачног поклона ни код једне од својих жена или кћерки више од дванаест укијја тј. више од петсто сребрених дирхема."

Мудра политика

Упитао је Ел-Велид свога оца Абдул-Мелика: "Оче, шта је политика?" Он му је одговорио: "Јак ауторитет крунисан љубави према искреношћу, предвођење људских срца ониме што је праведно, и што боље подношење могућности евентуалних погрешака створења"

Где се налази смирај људског срца?

Абдуллах б. Мес'уд, нека је Бог задовољан њим, каже: "Тражи смирај свога срца на ова три места: где се учи Кур'ан, спомињи и величај Узвишеног Бога и када си усамљен (у самоћи). Ако не нађеш смирај на једним од ових места моли Бога да ти подари друго срце, јер га уистину немаш'."

Пази се претварања

Учењак Хусеин ел-Мерсафи, каже: "Онај ко се одлучио да позива људе на добро и прави пут треба да је најудаљенији од претварања и да тежи константном добру, јер ако направи било какав

пропуст или грешку, изгубиће на угледу и људи неће озбиљно да га схвате. Његове речи неће да имају ефекта у срцима људи и људи ће да му долазе из забаве. Зато се каже: 'Најбоља круна је она на добром и праведном владару, најлепши бисер је онај на чедној и честитој девојци, а најлепше речи упуте су оне које долазе од ученог, крепосног и богобојазног.

Не обраћај пажњу према ономе што људи говоре о мени

Дошао је човек Мути'у б. Ијјасу па је рекао: "Дошао сам да ти запросим ћерку и тако да стекнем твоју наклоност." Овај му је одговорио: "Оженићу те својом кћерком под условом да ти откупнина за невесту буде да не обраћаш пажњу на оно шта људи говоре о мени."

Божије право

Алија б. Еби Талиб, нека је Бог задовољан њим, каже: "Ако грех сматраш великим, прибојаваш га се и клониш га се - посветио си пажњу Божијем

праву. Ако, пак, грех сматраш нечим малим и небитним - умањио си Аллахов хак - Божије право. Нема греха који си починио а сматраш га великим па га се бојиш а да га Бог не умањи код Себе. И нема греха којем умањујеш величину и значај а да га Бог не увелича код Себе."

Добро и лоше дело

Абдуллах б. 'Аббас, нека је Бог задовољан њим, каже: "Добро дело осветљава човеково срце светлошћу, краси лице, ојачава тело снагом, увећава благодати и чини да га заволе срца људи. А лоше дело затамњује човеково срце и чини његово лице мрачним, тело слабим, умањује му благодати и доводи до тога да га људи презиру."

Арапски језик има магичну чар

Мустафа Садик ер-Рафи'и, Бог му се смисловао, наводи: "Арапски језик је магичних корена који га чине вечно младим тако да не може да застара нити да изумре. Узвишени Бог је одабрао арапски још пре

постанка света да буде упута и водич двома светиљкама: Божијој Књизи и суннету (пракси) Његовог Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Отуда арапски језик непрестано црпи своју снагу и величину која га чини магичним, тако да се свако њиме окористи."

Кључеви Раја

Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, каже: **"Загарантујте ми шест ствари, гарантоваћу вам улазак у Рај: говорите истину, испуњавајте ваша обећања, пазите на поверене ствари (вратите их када то буде тражено од вас), обарајте погледе, чувајте ваша стидна места и не чините неправду једни другима (тако што ћете дизати руке једни на друге)."**

Природна вера

Упитани су неки бедуини након што су примили Ислам и након што су признали Мухаммедово, нека је над њим Божији мир и спас,

посланство: "Како сте примили Ислам? Шта вас је уверило да је Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, уистину Божији Посланик?" Одговорили су: "Није наредио да радимо и чинимо нешто што би наш ум одбио и зажелео да нам није наредио. Нити нас је од нечега одвраћао што би наш ум пожелело да нас од тога не одвраћа. Није нам допустио ништа што би наш ум зажелео да нам је забранио нити нам је нешто забранио што би ум зажелео да нам је то дозволио."

Не можеш да ме унесређиш

Наљутио се један човек на своју жену па јој је запретио: "Тешко теби. Видећеш како ћу да те унесређим!" Она му је мирно рекла: "Не можеш ти мене да унесређиш." Муж ју је упитао: "Зашто не могу?" Жена му је одговорила: "Да је срећа у имовини, ускратио би ми имовину. Да је срећа у накиту, забранио би ми и накит. Срећа се постиже нечим што ни ти ни било ко други не може да донесе нити да однесе. Моја срећа је веровање у моме срцу, а власт над мојим срцем нема нико осим мој Господар."

Четири категорије људи

Ел-Халил б. Ахмед каже: "Постоје четири категорије људи: Човек који има знање и свестан је свога знања (да га поседује), па од њега узимајте знање. Други има знање, али не зна да га има (није свестан свога знања), тај је забораван - па га подсетите. Трећи нема знање и признаје да не зна, тога упутите и подучите. Четврти нема знање и није свестан да га уопште нема, то је незналица - па га заобиђите."

Врсте говора

Један од учењака би дуго ћутао, а када би проговорио, био би једноставног говора. Рекоше му: "Молимо те, реци нам нешто." Он им је рекао: "Постоје четири врсте говора: говор од којег се човек нада каквој користи, а боји се његових негативних последица (казне), у том случају је боље да се ћути. Други: говор од којег се човек не нада никаквој користи нити се боји његових негативних последица, у остављању таквог говора је спас за твој језик и душу. Трећи: говор од којег се човек не нада никаквој користи, али се боји његових негативних последица,

такав представља болест. Четврти: говор од којег се човек нада каквој користи и заштићен је од његових негативних последица, такав говор треба да се шири." Овим својим одговором је појаснио разлог своје ћутње па је одбацио три четвртине говора.

Три одлике

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, каже: "Ко нема ове три особине (одлике), неће му бити од користи његово веровање: благост којом узвраћа незналици његово незнање, побожност која га одвраћа од забрањеног, и лепо понашање којим се опходи према људима."

Најпониженији и највеличанственији човек

Најпониженији човек јесте онај који се лицемерно улизује пред богаташем и бива скрушен пред њим, а највеличанственији је богаташ који сам себе потчини пред сиромасом и сачува му његово достојанство."

Исход три ствари

Исход три ствари ћеш да сазнаш на следећи начин: колико је неко одважан и храбар - док се не сусретне са непријатељем (у борби), колико је неко поверљив - док не будеш нешто узео од њега или му дао на чување, и љубав двојице браће - док се не затражи да нешто наследе."

Упута мога Господара

Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, каже: "Бог ми је наредио девет ствари којима вас ја саветујем: искреност у свакој ситуацији (у тајности и јавности), искрену намеру у богатству и сиромаштву, праведност у задовољству и срџби, па да опростим ономе ко је мени учинио неправду, да дам ономе ко је мени ускратио, да одржавам родбинске везе са онима који су те везе покидали са мном, да моја ћутња буде размишљање, да мој говор буде спомињање Бога и да узем поуку из онога што видим."

Библиотеке Андалуса

Неке од библиотека у Андалусу (исламској Шпанији) су имале и по шесто хиљада књига. Листа књига које је библиотека имала писана је у 44 тома. У Андалусу је постојало 70 јавних библиотека и читаоница, и велики број приватних које су биле у поседу министара, учењака, научника и књижевника.

Потпуно добротинство

Б. 'Аббас, нека је Бог задовољан њим, каже: "Добро дело се употпуњује са три ствари: тежњом да га што пре урадиш, умањивањем величине доброг дела и сакривањем доброг дела које си урадио од осталих. Па што више тежиш да га пре урадиш - тиме га поздрављаш, када умањујеш његову величину - ти га, уствари, увеличаваш, и када га сакријеш од знања других - тиме га употпуњујеш."

Пут ка Узвишеном Богу

Учењак Ешреф Али ет-Теханеви ел-Хинди, Бог му се смисловао, наводи: "Суштина пута ка

Узвишеном Богу огледа се кроз две ствари: покорношћу и зикром (спомињањем и величањем Бога). Покорност нестаје чињењем греха, а зикр заблудом. Зато је човек дужан да буде у сталном зикру и покорности, а да се клони греха и заблуде."

Шта љубав чини

Учењак Целалуддин ер-Руми, спомињући феномен љубави, наводи: "Љубав претвара горко у слатко, земљу у прашину, мутно у најчишће, бол у оздрављење, тамницу у бујну башту, болест у благодат, угњетавање у милост. Она смекшава гвожђе, топи стену, оживљава умртвљеног, чини роба још црњим..."

Страх од сиромаштва

Суфјан ес-Севри каже: "Једно од најјачих ђавољевих оружја јесте страх од сиромаштва. Ко падне под тај ђаволов утицај, живеће у лажи и неистини и мислиће лоше о своме Господару!"

Шкртац је несрећан у своме богатству

Хасан ел-Басри, Бог му се смиловао, наводи: "Нисам видео несрећнијег у свом богатству од шкрца. Цели живот на овом свету посвети сакупљању богатства и на оном свету полаже рачун што га није удељивао. На овом свету му сигурност богатства од евентуалног нестанка представља трајну бригу, забринутост и заокупљеност. На оном свету му од греха нема спаса. На овом свету живи живот сиромаша, а на оном свету полаже рачун богаташа."

Пет особина

Омер б. Абдул-'Азиз, Бог са њим био задовољан, каже: "Ако се код судије нађе пет ствари - то ће да га учини потпуним: знање оних који су били пре њега, удаљеност од похлепе, благост према парничарима, повођење за ауторитетима уммета и саветовање са ученима."

Категорије братства

Преноси се да је владар Ел-Ме'мун једном приликом изјавио: "Постоје три категорије братства: нека браћа су попут јела и пића без којих се не може, друга су попут лека који може да затреба и трећа су попут болести - нека те Бог сачува од њих."

Заједништво и победа

Ексем б. Сајфи каже: "Што мање се разилазите са својим надређеним и знајте да жучна расправа води ка неуспеху, човек је створен као слабо биће и у то нема сумње. Учврстите се и уједините против непријатеља. Користите ноћну таму као заштиту приликом напада, јер ћете тиме лакше да изненадите свога непријатеља. Нема заједништва без једногласне подршке надређеном."

Три карактеристике

Каже се да је владар дужан да се придржава следећих ствари: да одложи казну у случају љутње, да

што пре награди добротинитеља, да буде благ у своме говору. Јер када одложи казну, постоји могућност амнестије. Када пожуре да награди за учињено добротинство, буде награђен послушношћу потчињених и војске. А када буде благ у говору, то му омогући ширину мишљења и јасноћу истине.

Овај и будући свет

Једном приликом је Омер б. Абдул-' Азиз упутио Хасану ел-Басрију писмо у којем тражи од њега да му напише књигу која ће да садржи питања овог и будућег, па му је Хасан одговорио: "Овај свет је сан а будући јава, док је смрт нешто између тога. А ми смо као у замршеним сновима. Ко са собом своди рачун, тај се окористио, а ко тај однос не разуме, пропао је. Ко сагледава поседице успева. А ко се покори својој страсти залута. Онај ко буде благ - просперираће. Ко буде богобојазан спасиће се. Ко узме поуку - биће просветљен. Ко буде просветљен разумеће. Ко разуме-сазнаће. Онај који зна-примениће знање. Ако погрешаш - поврати се. Ако се покајеш - прођи се. Ако не знаш - упитај. Ако се расрдиш- суздржи се."

Интелигенција и оштроумност

'Амр б.ул-'Ас, нека је Бог задовољан њим, каже: "Није pamетан онај који распознаје добро од зла, него је pamетан онај који познаје мање зло. Не одржава родбинске везе онај с којим се те везе одржавају, него родбинске везе одржава онај који то чини са онима који их прекидају. Није pamетан онај који се чува зла када се оно деси, него је pamетан онај који пази да га зло не задеси."

Свака његова реч је боља од хиљаду речи

Преноси се да је 'Аббас б. Абдул-Мутталиб рекао своме сину Абдуллаху: "Сматрам да овај човек (мислећи на Омера б.ул-Хаттаба) даје предност угледнијим друговима, стога запамти пет ствари које ћу да ти кажем: не одаји његову тајну, никога пред њим не оговарај, нека од тебе не искуси лаж, никада му не буди непослушан и нека од тебе не види издаје." Абдуллах му је рекао: "Тако ми Бога, сваки од ових пет савета је бољи од хиљаду нечијих речи."

Тако се бирају министри

У делу "Ел-ахам ес-султанијјех" се наводи: "Пронашао сам универзалног човека који у себи има многе карактеристике добра: моралну чедност, устрајност на правој путу, лепог је понашања, великог искуства; ако му неко повери неку тајну, сачува је; када му се дају задаци, обави их; наоружан је благошћу и знањем, хитар је и оштроуман, има држање принчева, смиреност мудраца, скромност учених, разумевање прваника. На добротворство одговара захвалношћу, а на искушење стрпљењем. Не губи време узалуд, придобија срца људи слаткоречивошћу свога језика и лепотом изражавања."

Код кога се нађу три особине, употпунио је веровање

Мухаммед б. К'аб је рекао: "Ко буде имао три особине, употпунио је своју веру у Бога: када је задовољан, његово задовољство га неће одвести у зло, када се расрди, његова срцба га неће извести са пута

истине, и када је у могућности да нешто силом стекне, не узима, осим онога што му ионако припада."

Од седморице се не узима мишљење, сугестија и савет

Сваки паметан човек не би требао да узима мишљење, сугестију и савет од следеће седморице: незналице, непријатеља, завидног, онога ко те понижава и исмејава, кукавице, шкртог и ненормалног. Незналица ће да те одведе у заблуду, непријатељ прижељкује твоју пропаст, завидник се нада напуштању благодати којима си обдарен, онај ко те понижава и исмејава - жели тиме да придобије наклоност људи, кукавица ће да те остави на цедилу и да побегне, шкртицу интересује само скупљање имовине па га се не тиче нико други осем њега, и ненормални нема контролу над самим собом.

Покорност није изолованост и повученост

Познати песник Џахиз каже: "Покорошћу човек не бива ван себе и не залуђује, осим онога који

тражи усамљеност, који се не дружи са људима и који се не сусреће са ученима."

Савет искусног

Песник каже:

"И не приближавај се хараму (зобраћеном), јер заиста његова сласт пролази, а његова горчина остаје."

Мешавина пет својстава

Мешавина пет својстава ће да ти користи када западнеш у какаву невољу: Вера у Бога, да је све што се дешава човеку већ унапред одређено, стрпљење знајући да је то најбоље за шта може да се ухвати онај ко је у искушењу. Ако не будеш стрпљив, шта друго можеш да и урадиш? И пето јесте сазнање да је увек могло да те спопадне веће зло од онога у којем се налазиш.

Прећутати истину

Познати песник Џахиз каже: "Не треба да се устручаваш да говориш истину, јер је Узвишени Бог послао посланике да говоре и да преносе истину, а не да ћуте. Мало је случајева у којима је ћутња пожељна и у којима се препоручује, а пуно је оних у којима је пожељно да се говори."

Свеобухватни савет

Посаветуј своју душу сумњом у њене жеље и прохтеве, разум од његових опасности, тело смањењем и несташицом од страсти и своје знање што чешћим гледањем у његове изворе.

Ако желиш да будеш у нашем друштву

Омер б. Абдул-'Азиз је говорио своме народу: "Ко жели да нам приђе и ко жели да буде у нашем друштву, то може са пет ствари (у противном, нека нам се не приближава):

- тражењем помоћи од нас, тако да отклонимо од њега што сам није у могућности,

- нуђењем помоћи добром који је стекао својим трудом,
- упућивањем на добро кад добро не можете да га пронађете,
- избегавањем оговарања и
- ћутњом о ономе што га се не тиче."

Када су то чули песници и злонамерници, удаљише се од владаревог трга, а код праведног владара остадоше исламски правници и побожни.

Три врсте људи

Хасан б. ' Али, нека је Бог задовољан њим, каже: "Три су врсте људи: прави човек, половина човека и онај који није никакав човек. Прави човек је онај који има и заступа своја мишљења и ставове па се саветује са другима. Половина човека је онај који има мишљење и став, али се не саветује са другима. А никакав човек је онај који нема става и свог мишљења па се, и поред тога, не саветује ни са ким."

Четири ствари воде ка другим четирима

Један мудрац је казао: "Четири ствари воде ка другим четирима: ћутња води спасу, добротинство - племенитости, дарежљивост - власти и моћи, и захвалност - повећању."

Између наде и страха

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, каже: "Да чујем весника са небеса како говори и дозива: 'О људи, сви ћете да уђете у Рај осим једног', побојао бих се да сам ја тај. А да весник каже: 'О људи, сви ћете у Пакао осим једног', понадао бих се да сам ја тај."

Ислам је као утврђени зид

'Умејр б. С'ад каже: "Ислам је као утврђени зид, његова врата су јака. Утврђени зид је правда, а врата су му истина. Када се зид сруши и врата полеме, Ислам се распространи и рашири се на све стране. Све док влада јака власт, Ислам је несавладив. Јака власт се не очитује округношћу мача нити

ударцем бича, него праведном пресудом и одлуком и задовољењем правде."

Језик паметног и језик незналице

Хасан ел-Басри, Бог му се смиловао, каже: "Језик паметног је иза његовог срца, пре него што проговори, добро размисли. Ако постоји потреба да нешто каже у своју корист, он то уради, а ако би могао да каже нешто што би могло бити против њега, он то прећути. А срце незналице је иза његовог језика, ако осети потребу за говором, он то учини било то у његову корист или против њега."

Чувај се оговарања

Хасан ел-Басри, Бог му се смиловао, каже: "Тако ми Бога, оговарање брже ствара неред и поквареност у човековој вери од подле болести која нагриза људско тело", па је говорио: "Адамов сине, нећеш да постигнеш истинско веровање све док не престанеш да откриваш туђе срамоте и мане које и ти сам имаш у себи. И нећеш да достигнеш прави иман

све док не почнеш да поправљаш тај недостатак и док га не отклониш од себе. А када то учиниш, побрини се око самог себе и нека те се не тичу други, такви су Богу најдражи робови."

Када је ваш празник?

Упитали су једног од добрих људи: "Када је ваш празник?" Он је одговорио: "Дан у којем нисмо непослушни и непокорни Узвишеном Богу то је наш празник. Када се верницима оствари победа то је наш празник. Дан када се вратимо под Божије окриље - и поправимо нашу ситуацију. Није празник ономе ко обуче нову одећу, него је празник ономе ко се осигура и заштити од оносветске казне."

И недаћа и награда су искушење

Велики учењак Ел-Фејруз Абади каже: "Узвишени Бог некада искушава своје робове нечим радосним како би му захваљивали, а некада их искушава невољама како би се стрпели. Невоља изискује стрпљење, док награда изискује захвалу.

Давати права према стрпљењу - лакше је од давања права захвали, тако да се награда сматра већим искушењем." Узвишени Бог у Кур'ану каже: **"Ми вас стављамо на кушњу и у злу и у добру и Нама ћете да се вратите."** (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 35)

Чувај се пријатеља незналице

Мухаммед б. Абдул-Мелик ез-Зејјат каже: "Више се чувајте и пазите пријатеља незналица, него што се чувате и пазите од паметног непријатеља. Није исти онај који учини зло и зна да га је починио као онај ко почини зло, мислећи да је урадио добро." Ебу 'Убејде б. Му'аммер каже: "Говорио ми је отац: 'Сине, не узвраћај и не указуј на грешку коју почини глуп (будала), јер ће тиме да се окористи од тебе знањем и узеће те за непријатеља.'"

Најпотпунија молитва

Питали су Хатима ел-Есамма о његовој молитви (како је обавља) па им је рекао: "Када се приближи време молитве, употпуним прописано узимање абдеста, приђем месту на којем имам намеру

да обавим молитву, седнем док се сва моја чула не уједине. Потом устанем и кренем на молитву тако да ми К'аба буде између мојих обрва (у мислима), а Прави пут испод мојих ногу, Рај с моје десне стране, ватра с моје леве, анђеоске смрти иза мене, мислећи да ми је то последња молитва. Затим стојим између наде и страха, донесем текбир (Бог је највећи) као потврду, седнем и учим тертилом (по правилу), скрушено се сагнем на руку'у (прегибање), покорно и искрено паднем на сецду (падање ничице), па кад све то урадим, питам се: 'Да ли ми је примљена молитва или не?'"

Наука је најбоља имовина

Алија б. Еби Талиб, нека је Бог задовољан њим, је рекао Кумејлу: "Кумејле, наука је најбоља имовина. Наука те чува док ти чуваш своју имовину. Наука је владар, а имовина је оно над чиме се влада. Имовина умањује дељење, а наука се повећава и уздиже дељењем." Такође је рекао: "Сваког дана у којем не повећам своје знање – не осетим тога дана благостаље изласка Сунца. Није добро имати пуно

имовине и потомства, него је добро имати што више знања."

Ел-Ахнеф каже: "Сваки моћни владар који није помогнут знањем иде ка понижењу." Ез-Зубејр б. Еби Бекр каже: "Отац ми је написао писмо док сам био у Ираку, у којем каже: 'Мораш да се наоружаш знањем, јер ако осиромашиш, наука ће да ти буде најбоља имовина, а ако се обогатиш, наука ће да те носи као што то раде камиле.'"

Паметни и мудри

Паметан је онај чији је језик паметан, а незналица је онај који не зна своје могућности. Када се употпуни разум, умањи се говор. Питали су једног мудрог човека: "Ко је најречитији од свих људи?" Он је одговорио: "Ко остави знатижељу и задовољи се концизношћу (у говору)." Упиташе: "Ко је најстрпљивији од свих људи?" Рекао је: "Онај ко остави овај свет ради побољшавања у својој вери." Упиташе: "Ко је најхрабрији?" Рекао је: "Ко на своје незнање одврати и реагује благошћу."

Рекли су о зависти...

Му'авија б. Еби Суфјан, нека је Бог задовољан њим, каже: "Између лоших особина, најгора је завист. Она убија завидника пре него онога коме се завиди." Б. ел-Му'тезз казује: "Завидник осећа бес и горчину према ономе ко није крив (и с тим нема никакве везе), шкртац због нечега што не поседује, а трагач према оном што не може да нађе."

Неки од претходних генерација наводе: "Први грех икада почињен била је Сотонина завист према Адаму, нека је над њим Божији мир и спас, на почасту којом га је Узвишени Бог уздигао над Сотоном. Зато је одбио да учинити сецду и поклони му се па га је завист навела на непокорност." Омер б. Абдул-'Азиз каже: "Нисам видео залима (неправедног) који више личи на мазлума (коме је учињена неправда) као што је то случај са завидником."

Четири ствари

Помоћу четири ствари власт не пролази нити пропада: чувањем вере, одабирањем само поверљивих

за сараднике, одлучношћу пре свега другог и континуираном устрајношћу. Са четири ствари се власт не учвршћује: министровом проневером, лошим планирањем и управљањем, поквареношћу намере и неправдом према људима којима управљаш. Четири ствари стварају љубав: лепо опхођење према људима, чињење добротина, тежња ка споразуму и остављање лицемерства. Четири ствари су доказ здравог мишљења: дубоко размишљање, чување поверљивости тајне, труд и настојање у расуђивању и остављање наметања мишљења другоме.

Омерова власт

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, каже: "Ко се пуно смеје - умањује своју величину и утицај; ко се пуно весели - буде потцењен; ко у нечему пређе границу - бива познат по томе; ко пуно прича - пуно чини грешке; ко пуно греши - умањује се његов стид; код кога се умањи његов стид - умањи се и његова побожност; код кога се умањи побожност - његово срце изумире. Заиста претерани смех указује на заборав оног света."

Најбоље дело

Питали су Фудајла б. 'Ијада о најбољем делу које се спомиње у кур'анском одломку где Узвишени Бог каже: **"Онај који је дао смрт и живот да би искушао који од вас је најбољег дела."** (Кур'ан, поглавље Власт, одломак 2)

Фудајл им је одговорио: "Најбоље дело је оно које је најискреније и најисправније." Упиташе: "О Ебу 'Али, а које је то најискреније и најисправније дело?" Он им је рекао: "Заиста дело неће бити примиљено ако је искрено а ако није исправно, као што неће бити примљено ни оно које је исправно а није искрено. Не прима се ништа осим искреног и исправног дела."

Па је наставио: "Искрено дело је оно које се уради у име Узвишеног Бога а исправно је оно што је у складу са Шеријатом (исламским верозаконем)." Затим је проучио последњи одломак из поглавља Пећина, у којем Узвишени Бог каже: "Ко жуди да код Господара свога буде лепо примљен, нека чини добра дела и нека, клањајући се Господару своме, не сматра Њему равним никога!"

Вредност дела учињеног у тајности

Преноси се од Хасана, нека је Бог задовољан њим, да је говорио о вредности доброга дела које се учини у тајности, наводећи примере: Када човек научи Кур'ан напамет, а да то његов сусед не чује и не примети. Када човек научи доста закона, а да људи то не осете. Када човек клања дуго намаз у својој кући у којој му седе гости, па то ни не осете. Познати су нам људи који су давали све од себе да добро дело не чине јавно, него у тајности (сакрију од очију јавности). Било је муслимана који су били устрајни у својим молбама, а да се при томе није чуо њихов глас, осим шапата између њих и њиховог Господара. А Узвишени Бог у Кур'ану каже: **"Молите се понизно и у себи Господару своме."** (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 55)

Права браће једних према другима

Имам Газалија у свом делу "Ихја' улумид-дин" у поглављу "Права браће у погледу говора" казао: "Нека никоме не шири тајне које му је његов брат поверио, па чак и највернијим пријатељима, било то и

након њиховог растанка и мимоилажења, јер то је презрена навика и указује на поквареност душе. Уз то, нека не клевете његове пријатеље и породицу, и нека не преноси клевете других о њему. Јер заиста онај који пренесе нешто ружно о теби је исти као и онај од кога је то потекло."

Клони се седам особина

Неки мудраци су казивали: "Клони се седам особина, па ће твоје тело и срце да осети благостање: не тугуј за оним што ти је промакло, не товари на себе бригу за оним што те није задесило, немој корити људе за нешто што видиш и на себи, не тражи награду за оно што ниси урадио, не гледај са страшћу оно што ти не припада, не љути се на онога ко није заслужио твој прекор и не хвали онога чија ти духовност говори да није за похвалу."

Невоље зависти

Фудајл каже: "Пет недаћа сустижу завидника пре него онога коме се завиди:

1. непрестана туга,
2. за ову тугу неће бити награђен (иако верника не задеси ништа па чак ни трн који га убоде, а да му Узвишени Бог тиме не обрише мање грехе),
3. остаје без Божије помоћи, јер тиме исказује противљење Божијем давању људима према Његовој одредби.

Имам Шафија у својим стиховима каже:

"И реци ономе који заноћи, завидевши ми:

'Знаш ли према коме си исказао непоштовање?

Исказаи си непоштовање према Божијој одредби,

јер ниси задовољан оним што је мени подарио.

Мени је припало оно што ми је одредио,

а теби је затворио путеве остварења твојих жеља. "

4. Божија срџба. А када се Бог расрди на неког човека, позове у небеским висинама: 'Заиста

Бог презире тога и тога па га и ви презирите. Такав није прихваћен ни на небесима ни на Земљи.

5. Срџба Божијих створења према њему, што даје резултат одбијање помоћи када му она затреба. Б. Сиријин каже: 'О човече, зашто завидиш своме брату? Ако му је Бог нешто подарио ради указивања почастии, зашто завидиш ономе кога је Бог почастио? А ако му је Бог нешто подарио ради искушења које ће да га одведе у ватру, зашто завидиш ономе коме је ватра одредиште?'"

Моја нафака (опскрба) не може да ме заобиђе

'Урвех б. Узејне је био песник јаког уверења у своју нафаку па је врло често имао обичај то да опева кроз стихове. Једном приликом је као члан делегације из Хиџаза дошао Хишаму б. Абдул-Мелику у Шам (Сирија). Са њим су били још неки песници. Кад су ушли код Хишама, он је препознао 'Урву и рекао му: "Зар ниси ти тај који рецитује:

"Спознао сам, не желећи да се хвалим, да ме моја нафака не може мимоићи.

Трудим се да је остварим и напор ме умори, а чак и да седим она ће сама да дође. "

Не видим да радиш као што си опевао, јер си дошао из Хиџаза у Шам за нафаком." 'Урве му је одговорио: "О владару праведних, дивно си ме посаветовао, а ја сам опевао оно што време брише." Након тога је одмах изашао, узјахао је коња и упутио се назад према Хиџазу. Цели тај дан Хишам није ни помислио на њега. У току ноћи се пробудио и присетио се 'Урве, па је рекао: "Он је био Курејшија који је изрекао веома мудру ствар. Дошао је у делегацији до мене, а ја сам га вратио одбивши и да саслушам његову потребу. Уз то, он је познати песник па нисам сигуран да неће нешто о мени да опева." Када је ујутру устао, упитао је за њега па су му рекли да се вратио. Рекао је: "Нема везе, свакако ће да сазна да га његова нафака није заобишла."

Хишам је позвао свог помоћника, дао му је две хиљаде динара и рекао: "Стигни 'Урву и дај му овај новац." Помоћник је сустигао 'Урву тек када је овај ушао у своју кућу, покуцао је на његова врата и дао му је новац. 'Урве је рекао: "Пренеси владару правоверних поздрав и упитај га шта мисли о мојим

стиховима? Потрудио сам се и нисам постигао циљ, а када сам се вратио кући, нафака ме је сустигла!"

Спутаване језика

Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је једном рекао Му'азу б. Џебелу, нека је Бог задовољан њим: "Понижене људе у ватру неће да одведе ништа друго до оно што су зарадили својим језицима." Преноси се да је Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, једном приликом видео Ебу Бекра ес-Сиддика, нека је Бог задовољан њим, како руком повлачи језик из својих уста па га је упитао: "Шта то радиш, наследниче Божијег Посланика?" Ебу Бекр му је одговорио: "Ово је извор свих мојих невоља. Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је једном рекао: 'Сваки део тела ће Богу да се жали на језик због његове плаховитости и жестине.'" (Хадис бележи Б. Еби ед-Дуња.)

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, каже: "Ко пуно прича, пуно чини погрешке и грехе, а ко пуно греша - ближи је ватри."

Абдуллах б. Мес'уд, нека је Бог задовољан њим, каже: "Тако ми Јединог Бога, ништа није прече да се дуготрајно затвори од језика."

Тавус је рекао: "Мој језик је звер, ако га пустим, појешће ме."

А Мухаммед б. Васи' је једном приликом рекао Малику б. Динару: "Чување језика је људима теже од чувања њиховог новца."

Један од бедуина је често седео са Ш'абијем и дуго би ћутао. Упиташе га за разлог, а он је рекао: "Слушам па научим, и ћутим па сам спасен."

Ибрахим б. Едхем је једном видео човека који се изоловао од људи, попевши се на врх једног брда. Упитао га је: "Ко си ти?" Овај му је одговорио: "Ја сам затворски стражар. Затворио сам крволочну звер." Када је на Ибрахиму приметио чуђење, човек је рекао: "Затворио сам језик, јер ако га пустим, растргнуће људе."

Зли учењаци

Б. Кајјим ел-Џевзијје, Бог му се смиловао, је казао: "Зли учењаци ће да седе пред вратима Раја,

позиваће у њега својим говором, а својим делима ће да позивају људе у ватру. Када год позову људе, говориће: 'Приђите Рају, а њихова дела говориће: 'Не слушајте шта вам говоре. Да је оно у шта позивају истина, били би први који се томе одазивају. Претварају се да су они ти који упућују људе, док су у стварности крадљивци путева.'"

Позабави се собом, а остави туђе мане

Хасан ел-Басри, Бог му се смиловао, каже: "Не заслужује нико епитет истинског веровања све док, уместо својим манама, не престане да се бави туђим и све док не почне да исправља своје мане пре указивања на туђе. Па када поправи своје недостатке, неће се бавити туђим пре него што наиђе на још неку своју па се поново позабави самим собо и мостави мане других."

Истински исламски учењак

Алија б. Еби Талиб, нека је Бог задовољан њим, каже: "Хоћете да вам кажем ко је истински учењак? То је онај са којим људи не губе наду у Божију милост, који им не допусти оно што је

забрањено и што води непокорности Богу, који их не обмањује, који не запостави Кур'ан остављајући га другима, не бави се стварима у којима нема дубоког размишљања и узимања поуке."

Месрук је казао: "Довољно је човеку знање да се боји Узвишеног Бога, а довољно је незналици то што се диви своме (не)знању."

Чувај се дружења са глупим и бестидним незналицама

Омер б. Хабиб је свом сину оставио у наследство следеће речи: "Сине, чувај се дружења са глупавим и бестидним незналицама. Дружење са њима је као болест. Ко их заволи - кајаће се. Ко у малој мери одобрава оно са чиме долазе - он им, уствари, одобрава много тога. Ако неко од вас жели да позива људе на добра дела, и да их одвраћа од лоших, нека себи не наноси неправду. Будите у потпуности уверени у Божију награду, јер онај који буде уверен у то, неће му се наудити нити нанети неправда."

Особине праведног владара

Када је Омер б. Абдул-'Азиз постао владар, затражио је од Хасана ел-Басрија да му напише писмо у којем ће да му опише какав праведни владар треба да буде. Хасан ел-Басри му је у писму написао следеће: "Знај, владару правоверних, да је Узвишени Бог одредио да владар правоверних буде ослонац људима и да исправља оне који греше, да буде жесток према неправди и насилнику, да буде снага којом помаже немоћне и слабе и да указује помоћ ономе коме је учињена неправда у остваривању права.

Праведни владар је као пастир што брижно и нежно чува своје камиле којима одабере најлепше пашњаке за испашу, чува их од различитих несрећа, врућине, хладноће и дивљих животиња. Праведни владар је као брижни отац према својој деци, брине о њима док су мала, подучава их када одрасту, бори се у животу како би их издржавао и опскрбио и цели живот скупља и штеди како би им нешто оставио након своје смрти.

Праведни владар је као мајка која је нежна према своме детету, носећи га у својој утроби, дојећи га, затим одгајајући га, не спавајући ноћима ако је

болесно, радује се његовој срећи и здрављу, а жалости се његовим невољама.

Праведни владар се брине о сирочадима, помаже сиромашне водећи бригу о њиховој малој деци, а помажући њихове одрасле. Праведни владар је као срце, ако је оно исправно, исправни су и остали органи, а ако је покварено, покварени су и остали органи. Праведни владар је веза која успоставља однос између Бога и Његових робова: слуша и следи Божије речи и то им преноси, указује им на Божије благодати, вођен је и води их ка Узвишеном Богу. Зато не буди, о владару правоверних, као слуга којем је његов господар поверио имовину и чување његове породице па то овај злоупотреби, потрошивши имовину растеривањем чланова породице (не водећи бригу о њима) па их осиромаша.

И знај, владару правоверних, да је Бог, одредио казне онима који су прекршили Божије законе чинећи лоша и покварена дела. Па када ти дођу они који су заслужили казну, како ћеш да поступиш? Такође, у одмазди је опстанак за људе па припази како ћеш да поступиш према ономе ко некога убије и ако се затражи одмазда. Пресећај се и прибојавај се смрти и онога света, малобројности

твојих следбеника код Бога и оних који су те помагали на Божијем путу па се припреми и опскрби за Судњи дан.

Знај, владару правоверних, да постоји кућа припремљена за тебе која се разликује од ове на овом свету, када се растанеш од својих најмилијих, и када те спусте у гроб и останеш сам, без икога. Зато добро припреми шта ћеш да понесеш са собом за Дан када ће човек да побегне од свога брата, мајке, оца, жене и деце. Запамти, владару правоверних, када Бог оживи оне у гробовима, и скупи оно што су носили у својим грудима - тада неће бити тајни, а књига неће да изостави ни мало ни велико а да не буде пресуђено.

Зато сада, док још можеш, док није касно, и док још није изгубљена нада, не суди Божијим робовима као у паганству (када се нису придржавали Божијих закона и прописа). Немој да их упућујеш на пут оних који чине неправду. Не помажи охоле и раскалашене моћнике над слабима и немоћнима. Тада су њихове очи упрте само у тебе (да задовољиш правду), зато немој да се огрешиш о такве, носећи поред својих греха и њихове.

Не допусти да те заведу они који се наслађују твојим невољама, уживајући благодати овог света па да због њих изгубиш своје благодати на оном свету. Не гледај са поносом у своју снагу коју поседујеш данас, него гледај на своју снагу сутра када будеш окован и заробљен ланцима смрти, и тежи да стојиш испред Узвишеног Бога у друштву анђела и посланика, чија ће лица да гледају у Живог и Моћног. Заиста ја, владару правоверних, ако и нисам успео да пренесем све оно од чега су одвраћали они који су били пре мене, у најмању руку сам желео да ти упутим искрене и добронамерне савете.

Ово своје писмо написах као што најмилијем препоручујем некада горке лекове, са жељом и искреном надом у његово здравље и благостање. Мир са тобом, владару правоверних, и Његова милост и благостање."

Ко су најбољи људи?

Упитали су Абдуллаха б.ул-Мубарека: "Ко су најбољи људи?" Он им одговори: "Улема (учени)." Упиташе: "А ко су најбољи владари?" Рекао је: "Они који су најпобожнији." Рекоше: "А ко су

најпрезренији бедници?" Рекао је: "Они који злоупотребљавају своју веру и од тога једу."

Најтеже врлине највећих користи

Један мудри човек казује: "Шест ствари које су човеку најтеже да их уради, а од њих има највише користи, јесу: да познаје себе и своје могућности, да зна своје недостатке и мане, да чува своју тајну, да напусти прохтеве, да се одупре својим страстима и да се сачува од онога што га се не тиче."

Здрави и чврсти темељи (основе)

Упитали су Хатима ел-Есамма: "Како си достигао свој висок степен?" Он им одговори: "Помоћу четири јака и чврста темеља:

1. уверењем да моја опскрба не може да ме заобиђе нити да може да је поједе неко други осим мене, па сам на тај начин смирио своју душу;

2. уверењем да мој посао (који ми је одређен) не може да ради нико други осим мене, па сам томе посвећен;

3. уверењем да ће час смрти неминовно да ми дође, па да се ја пре његовог доласка припремам за тај тренутак;

4. уверењем да Узвишени Бог мотри на мене, па Га се ја стидим (устречавам)."

Зашто нам се не примају молбе?

Рекоше Ибрахиму б. Едхему: "Шта је са нама, дозивамо и молимо Бога у нашим молбама па нам се молбе не услишавају?" Он им је одговорио: "Јер је Он вас звао па Му се нисте одазвали!"

Кога људи заволе

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, једном приликом је написао у писму С'аду б. Еби Веккасу: "Када Бог заволи Свога роба, учини да га људи заволе (буде омиљен међу народом). Знај (узми

поуку) да је твој степен код Бог са оним коју имаш међу људима. И знај да оно што имаш код Бога јесте као оно што људи имају код тебе."

Заокупља вас да што имућнији будете

Б. Халдун у својој књизи "Ел-Мукаддима" наводи: "Када се достигне врхунац избирљивости и ситничавости које се збивају у кућној атмосфери, ту ситничавост и избирљивост следи преданост страстима па се душа тиме обоји разним бојама које доводе до њене нестабилности у вери и животу... Што се тиче утицаја на њену веру, то учвршћивање и укоренењеност доводи до резултата које је после веома тешко да се уклони; а што се тиче нестабилности у животу, то је из разлога што постоје многе потребе и прохтеви које душа захтева и тражи, а које је зарадом (онаквом каква јесте) немогуће испунити."

Арапе не може ништа друго да окупи и сједини осим Ислама

Б. Халдун је у наслову двадесет седмог поглавља "Мукаддима" написао: "Арапи не могу успешно да владају, изузев у случају да је та власт исламске природе или да се базира на трагу из славне исламске историје." Затим наставља: "Разлози због којих је тешко да се Арапи покоре и због којих су округне нарави јесу грубост, презир (охолост), небрига и борба за влашћу, па је из тих разлога тешко да их окупите и да их саставите. Ако је та власт исламске природе, онда узимају поуку и подстичу најбоље између себе, губи се та њихова особина охолости и борба за влашћу, па је лако да их предводите и да владате њима. То произлази из чињенице да вера отклања грубост и презир (охолост) који долазе од међусобне завидности и борбе за власт."

Дечак који опомиње владара

Један дечак је хтео да опомене Омера б. Абдул-'Азиза, нека је Бог задовољан њим, па му је рекао: "О владару правоверних, људе заведе Божија

милост према њима и похвале од људи, зато не буди и ти од оних које ће да заведе Божија милост и похвале од људи па да се оклизнеш (изгубиш власт). Немој да будеш од оних за које Узвишени Бог у Кур'ану каже: **'Не мисли никако да ће они које весели оно што раде и којима је драго да буду похваљени и за оно што нису учинили - никако не мисли да ће казне да се спасе; њих чека тешка патња .'** (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 188)

Из Локманових препорука и савета своме сину

Ел-Џахиз у свом делу "Ел-Бејан вет-Тебјин" наводи: "Мудри Локман препоручује и саветује сина па каже: 'О синко мој, дружи се са ученима и узимај од њих знање. Од овог света узимај поуке, а имовину преко твојих потреба користи како би стекао оносветска уживања. Немој да се у потпуности одрекнеш овог света па да паднеш у неимаштину и да постанеш терет на вратовима људи. Пости дан како би обуздао своје страсти, али и прескочи дан како не би изгубио снагу за молитву. Заиста је молива преча од поста.

Сирочету буди попут оца, а удовици буди на испомоћи попут њеног мужа. Не огреши се према ближњем, не дружи се са безумним незналицама и нипошто се не мешај са дволичњацима."

Обавеза говорника према слушаоцу

Абдуллах б. Мес'уд, нека је Бог задовољан њим, је имао обичај да каже: "Говори људима оно што заокупља њихову пажњу и што их интересује. А када видиш да им је твој говор прешао у досаду - прекини."

Ебу Ибад каже: "Обавеза говорника је да привуче пажњу слушаоца, да послуша његове опаске и размишљања, да не шири његове тајне и да прихвати оправдања која износи."

Повереник је онај који је богобојазан

Б.ул-Џевзи у своме делу "Сифетус-Сафвех" наводи речи Омера б.ул- Хаттаба којим саветује неког човека: "Не говори оно што те се не тиче, добро

уознај свога непријатеља, чувај се онога који се лажно представља као пријатељ, осим ако га краси неизмерна поверљивост, а њу једино има онај ко се боји Бога. Не ходај са грешником па да те научи својим гресима нити му одаји своје тајне. Саветуј се само с онима који се боје Узвишеног Бога."

Три педља науке

Еш-Ш'аби каже: "Наука се састоји од три педља: ко докучи први педаљ - то га понесе и умисли да је обухватио све знање. А ко докучи други педаљ, он у својим очима себи постане мален и спозна да га није у потпуности обухватио. А што се тиче трећег педља, е, њега још нико није докучио!"

Савет мајке своме сину

Ел-Цахиз у својој књизи "Ел-Бејан вет-Тебјин" преноси да је Ебан б. Тегаллуб прошао поред неке жене која је саветовала сина при његовом поласку на

пут: "Чувај се преношења туђих речи, јер оне сију злобу у души.

Не дозволи другима да према теби усмере своје 'стреле', јер свака гађана мета не прође неоштећена. Увек узми себе као пример, оно што ти је драго да други чине према теби и ти можеш да чиниш другима, а што ти је мрско - остави и клони се тога. Ко буде опчињен љубављу према злу које носи, он је као ветар који доноси невреме.

Ако некога саветујеш, саветуј племенитог, јер само ће племенити да прихвати твој савет. Чувај се покварењака, јер су они окорели као стене које не пуцају. И чувај се издаје, јер је то најпокваренији поступак који човек може да уради. Испуњавај преузете обавезе, јер је у томе напредак. Имовину обилно удељуј, али веру ни за шта не дај. Ко ме је дата дарожљивост и благост, пронашао је сигурно уточиште и огрнуо се најлепшом одећом."

Истина је преча да се следи

Ебу Ханифе, Бог са њим био задовољан, је рекао: "Ово је наше мишљење и то је најбоље до чега

смо дошли на основу својих могућности. Ако нам неко дође и понуди мишљење боље од нашег, оно је прече да се следи."

Кур'ан и ти

Велики муслимански мислилац Мухаммед Икбал је рекао: "Оно што је на мене у мом животу оставило највећи траг јесу речи мога оца: 'О сине мој, читај Кур'ан као да је теби објављен.'"

Муавијина правда

Му'авија б. Еби Суфјан каже: "Нећу да употребим свој мач где је довољан само бич нити ћу да употребим свој бич где је довољан говор и опомена (језика). Чак да је у питању најситнија ствар између мене и људи, ја нећу да престанем док не буде задовољена правда. Не бисмо смели да предводимо људе на исте начине (који нису ефикасни). Не треба превише да се попушта па да људи почну да уживају

у непокорности нити превише да се притиска па да их тиме одведемо у пропаст."

Истински узор

Абдуллах б. Мес'уд, нека је Бог задовољан њим, каже: "Ко себи жели да узме некога за узор и пример, нека се угледа на другове Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас. Они су најчистијег срца овог уммета, највећег знања, они се нису претварали. Били су најпућенији и најлепшег су стања. Узвишени Бог их је изабрао и почастио их је да се друже и да буду са Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, и да допринесу јачању Ислама. Зато будите свесни њихове заслуге и идите њиховим стопама (следите њихове трагове), јер су они заиста били на Правом путу."

Ко жели да се ожени

Осман б. Еби ел-'Ас ес-Секафи је саветовао своју децу да пажљиво бирају особу са којом ће да похране капи свога семена и да избегавају оне лоших

(наследних и моралних) особина, па је казао: "О сине, заиста је онај који има намеру да се ожени као садилац који засађује. Зато човек треба добро да размисли где ће да засади своју садницу. А оне лоших (наследних и моралних) особина врло мало рађају, зато пажљиво изаберите па макар то било (женидба и удаја) и некада после."

Особине лоших учењака

Један од владара је упитао мудрог човека о особинама лоших учењака, па му је овај одговорио: "Лоши учењаци су они који се само брину за свој посао и непрестано те хвале, био праведан према народу или неправедан. Они ће да те заводе својим похвалама и уздизањем, чинио добро умету или грешио. Тражиће на сваки начин да задобију твоје задовољство како би остварили своје циљеве и како би преузели твоје место. Након тога неће да их интересује пропаст државе нити пропаст људи."

Када страсти превладају

Ебу Бекр ел-Веррак каже: "Када превлада страст, срцу се учини неправда, а када се срцу учини неправда, долази до ускогрудности. Када дође до ускогрудности, исквари се морал, а када се исквари морал, створења га презиру као и он њих. На тај начин окупља мноштво око себе и постаје као ђаво (следи његове стопе)."

Покорност и непокорност Богу

Се'ид б.ул-Мусејјиб, нека је Бог задовољан њим, је говорио: "Људи не могу да се уздигну и ојачају ничим као што могу да се уздигну покорношћу Узвишеном Богу, нити могу више да се понизе осим тиме што ће да буду непокорни Узвишеном Богу."

Шта се налази у срцу?

Б. ел-Кајјим ел-Џевзије, Бог му се смиловао, каже: "У срцу је један велики неред који не може да

се успостави ничим другим осим приближавањем Богу. У њему се налази усамљеност коју не отклања ништа осим љубав према Богу. У њему је туга која не пролази, осим задовољством Његовом спознајом и искреним опхођењем. У срцу је брига и забринутост која не напушта човеково биће, осим Његовим сусретом и тражењем уточишта код Њега. У срцу су ватре јада и бола које не гаси ништа друго осим одобравање и задовољство према Његовим наредбама, забранама, одређењем и стрпљивошћу до Дана сусрета са Њим. У срцу је сиромаштво и оскудица коју не отклања ништа осим љубави према Њему, покајање, учестали зикр и искреност. Чак и да се срцу подари овај свет и све што је на њему, то неће да отклони осећаје сиромаштва и оскудице што их срце носи у себи."

Овим се постиже побожност

Упитали су Ибрахима б. Едхема: "Чиме се постиже побожност?" Он је одговорио: "Побожност се постиже твојим подмирењем (рачуна) са осталим људима и тиме што ћеш, уместо окупирације туђим манама, да се позабавиш својим гресима. Размисли о

својим гресима, покај се своме Господару и одстрани од себе особину незасићености амбиције и пожуде, осим оне коју ти је подарио твој Господар."

Са правдом је власт дуготрајна

Абдуллах б. Тахир је рекао човеку који је био познат по својој побожности: "Колико дуго ће да траје ова наша држава и да остане под нашим окриљем?" Човек је одговорио: "Све дотле док у њој траје владавина правде и праведних поступака", затим је проучио одломак из Кур'ана, у којем Узвишени Бог, каже: **"Бог неће да измени стање једног народа док тај народ не промени оно што је у њему."** (Кур'ан, поглавље Гром, одломак 11)

Девето поглавље

ПОУКЕ, ОПОМЕНЕ И САВЕТИ

Поуке, опомене и савети

**Нека те не привуче онај који те обмањује,
хвалећи твоје заслуге, а чак те ни не познаје**

'Амр б. 'Укбе каже: "Када сам напунио петнаест година, отац ми је рекао: 'За тебе више не важе закони детињства (превазишао си их и одрастао), чувај стид и нипошто га не остављај. Нека те не привуче онај који те обмањује, хвалећи твоје заслуге код Бога, а чак те ни не познаје. Нека твоје речи похвале буду упућене ономе кога добро познајеш јер ко о теби похвално говори када је задовољан, а не зна те - рећи ће о теби и зло ако је љут. Ако се повучеш, осамиш и оставиш лоше друштво, сачуваћеш се њихових негативних последица."

Поклон

Хасану ел-Басрију су једном приликом пренели вест како неки човек лоше прича о њему (оговара га). Хасан му је послао пакет урми и картицу

са посветом на којој је написао: "Чуо сам како лоше говориш о мени и тиме ми поклањаш део својих добрих дела, па желим да ти се на томе одужим овим поклоном!"

Упитах своју душу...

Ибрахим ет-Тејми каже: "Замислио сам себе у Рају како једем његове плодове, како пијем из рајских река, и како сам у друштву рајских лепотица. Затим сам замислио себе у пакленој ватри како једем паклено дрво 'зеккум', како пијем кључалу воду и бивам окован у ланце. Потом сам упитао своју душу: 'У коју од ових двеју ствари желиш да уђеш?' Душа ми је одговорила: 'Желим да се вратим на овај свет, да радим добра дела и да уђем у Рај.' Рекао сам јој: 'Ради добра дела и осећај се сигурно!'"

Ако видите човека како лети у ваздуху

Ел-Џунејд каже: "Ако видите човека како хода по води или лети у ваздуху, не обраћајте велику пажњу на њега (нека вас то не изненади). Заиста ђаво

може да лети са истока на запад и да хода по води... Него, више обратите пажњу (гледајте) да ли та особа следи Кур'ан и суннет, јер ђаво није у могућности да то икада ради нити да следи!!"

Казна за оне који при мерењу закидају

Један бедуин је дошао код Кишама б. Абдул-Мелика, па му је Кишам рекао: "Посаветуј ме" Бедуин му је рекао: "**Довољан је Кур'ан да опомиње људе**", па проучи следеће одломке из Кур'ана: "**Тешко онима који при мерењу закидају. Који пуну меру узимају када од других купују, а када другима мере на литар или на кантар- закидају. Како не помисле да ће оживљени да буду на Дан велики, на Дан када ће се људи због Господара светова дићи!**" (Кур'ан, поглавље Они који при мерењу закидају, одломци 1-6)

Бедуин је наставио: "О владару правоверних, ови одломци се односе на оне који при мерењу закидају, па шта мислиш, каква је казна за оне који преваром узму све, а не само део онога што је забрањено?!"

Бог ти је подарио цео свет

Ебу Осман 'Амр б. 'Убејд је дошао код владара Ел-Менсура па му је владар рекао: "Посаветуј нас Ебу Османе!" Ебу Осман је проучио одломке из поглавља Зора док није дошао до 14. одломка у којем Узвишени Бог, каже: "Господар твој је, заиста, у заседи." Ебу Осман је заплакао, па је рекао владару: "Бог ти је подарио цео свет и све што је на њему па откупи себе једним његовим делом. Знај да је власт коју имаш пре тебе била у другим рукама па је пренесена на тебе. Такође, након тебе ће власт да наследи неко други. Опомињем те да се припремиш за Судњи дан." Затим је још јаче заплакао тако да му је тело задрхтало.

Муслиманске овце на престолу персијског цара

Кузејфе ел-Јемани и Селман ел-Фариси су се присећали овосветских догодовштина. Селман је рекао: "Од најинтересантнијих сећања је догађај када су се јагњад једног човека из племена Ел-Гамиди попела на престоље персијског цара Кисре. Тај бедуин је чувао своје овчице, па када је пала ноћ, упутио их је ка царевом дворишту. У дворишту се налазило мраморно престоље које је користио

перзијски цар. Тако су јагњад Гамидија запоселе Кисрино престоље."

Ебу Бекров савет Халиду б.ул-Велиду

Ебу Бекр ес-Сиддик, нека је Бог задовољан њим, је саветовао Халида б.ул-Велида, нека је Бог задовољан њим, приликом његовог одласка у Ирак, на који начин да командује војском. Рекао му је: "Када предводиш војску, тражите Божији благослов. А када уђете на непријатељску територију, мало се дистанцирај, јер твој обилазак трупа је пун неизвесности. Добро се опскрби свиме што ти је потребно за бој и увек пошаљи извидницу. Не користи рањенике као борце, јер они не могу да дају свој максимум. Чувај се непријатељских напада ноћу, јер Арапи су по природи непредвидиви. Не одај много својим говором, јер твој успех зависи од онога што задржиш (у себи и прећутиш). Према људима се односи сходно ономе што изражавају, а оно што скривају у својим душама - препусти Божијој пресуди. Препуштам те на поверење Богу, Који не напушта Своје робове."

Моја деца ће да те убију

Једног дана је Неистина шетала са Истином па је рекла: "Моја глава је више уздигнута од твоје." Истина је одговорила: "Али моје ноге су чвршће и стабилније од твојих." Неистина је поново рекла: "Ја сам јача од тебе", а Истина је одговорила: "Ја сам вечнија од тебе." Неистина је рекла: "Уз мене су великаши и раскошници." Истина је узвратила одломком: **"/ исто тако Ми учинисмо да у сваком граду великаши постану грешници и да у њему замке постављају, али они само себи замке постављају, а да и не примећују. "** Неистина је рекла: "Да хоћу, могу одмах да те убијем!" Истина је одговорила: "Јесте, али ће моја деца да те убију, па макар и након извесног времена."

Тражи Божију помоћ

Приповеда се да је неко из првих генерација муслимана упитао једног свог ученика: "Шта би урадио када би те ђаво наводио на грехе?" Ученик је одговорио: "Борио бих се против њега." Овај је поново упитао: "А шта ако се ђаво поново врати?" Рекао је: "И даље бих се борио." Овај је по трећи пут

упитао: "А шта ако се ђаво поново врати?" Ученик је поново рекао: "И даље бих се борио." Учитељ му је рекао: "Дуготрајна је то борба. Шта кажеш, када би прошао поред стада и ако би његов пас чувар на тебе почео да режи и ако би ти спречио пролаз, шта би учинио?" Ученик је рекао: "Успротивићу му се и потрудићу се да га отерам." На то је учитељ рекао: "Дуготрајан је то пут, али тражи помоћ код власника стада и замоли га да те заштити."

Како се ти поставиш према њему, он ће тако да се постави према теби

Есма бинт Хариџех ел-Феззари је саветовала своју кћерку приликом удаје речима: "Кћери, сада си изашла из гнезда у којем си одрасла, прелазиш у постељу која ти је страна, и нашла си животног сапутника са којим ниси раније боравила. Како се ти поставиш према њему, он ће тако да се постави према теби. Ако он код тебе нађе уточиште, ти ћеш код њега да нађеш ослонац и заштиту. Буди му покорна, па ће и он тебе да слуша. Немој да му досађујеш па да му омрзнеш, и не запостављај га па да заборави на тебе. Ако ти се приближи, приближи се и ти њему. Ако се

он одмакне, и ти се од њега удаљи. Заштити његов слух, вид и остала чула од свих неугодности (буди увек лепо намирисана, лепо говори и буди уредна)."

Дела су подељена као што је подељена и човекова нафака

Б. Абдул-Берр у своме делу "Ет-Темхид" каже: "Абид ел-'Умејри је написао имаму Малику, Бог му се смиловао, писмо у којем га подстиче на изоловање од људи и на рад, а одвраћа га од заокупљености другима који се константно скупљају код њега ради тражења науке. Малик му је на његово писмо одговорио: 'Узвишени Бог је одредио дела као што је одредио нафаку (опскрбу). Много је оних који су свесни обавезе молитве, а нису свесни обавезе поста. Други ће да се посвете давању милостиње, а занемариће молитву. Ширење науке и подучавање других је једно од највећих видова добротинства. Задовољан сам оним што ми је мој Господар омогућио на пољу ширења науке. Мислим да оно што ја радим није ништа мање вредно од онога чему си се ти посветио. Надам се да смо обојица посвећени правој и племенитој ствари, и сваки од нас би морао

да буде задовољан оним што му је одређено од послова."

Савет

Један човек је рекао Абдуллаху б.ул-Мубареку: "Посаветуј ме." Абдуллах му је одговорио: "Остави радозналост свога погледа, постигнућеш скрушеност и понизност. Остави радозналост говора, постигнућеш мудрост. Остави радозналост јела, постигнућеш истинску покорност. Клони се откривања туђих мана код људи, сазнаћеш које су твоје мане. Остави расправу и дискусију око изгледа Божијег бића, заштитићеш се од сумње и лицемерства."

Класови пшенице

Један мудрац је казао: "Стајао сам испред једног поља пшенице и угледао сам две врсте класова; једни су усправни, трепере се и њишу, док су други малени, искривљени и погнутих глава. Када сам мало боље погледао, приметио сам да су први

класови празни, а да су други пуни процветалих зрна пшенице!" (Није све као што се у први мах чини.)

Први грех

'Аун б. Абдуллах ел-Фадл б.ул-Мухлиб је казивао: "Чувај се охолости, јер је то први грех (чин непокорности) који се десио на небесима. Сотона се узохолио и одбио је да падне на сецду (падање ничице) Адаму, нека је над њим Божији мир и спас, па је због тога избачен и проклет све до Судњег дана. Чувај се похлепе и превелике жудње јер је она први грех почињен у Рају. Адам, нека је над њим Божији мир и спас, је жудео (да постане анђео након Сотониног наговарања), па је пробао плодове са забрањеног дрвета и због тога је био прогнан из Раја. Чувај се зависти, јер је она први грех почињен на Земљи. Кабил је завидео своме брату Хабилу, па га је убио и починио је велики грех. Зато се добро припази охолости, похлепе и зависти."

Најбоље чиме је обдарен Божији роб

Краљ је упитао свога саветника: "Шта је најбоље чиме може да буде обдарен Божији роб?"

Саветник му је одговорио: "Памет и разборитост у његовом животу." Краљ је упитао: "Шта ако нема памети?" Овај му је одговорио: "Онда одгој који ће да га краси." Краљ му је рекао: "Шта ако ни то нема?" Саветник је одговорио: "Онда имовина која ће да га чува и да покрије (његове недостатке)." "А ако нема ни имовине?" Упитао је краљ. Овај му је рекао: "Онда му је најбоље да га удари и да га спржи гром па да се сви одморе од њега."

Шта вам је најтеже пало док сте у притвору?

Ебу Ц'афер ел-Менсур је послао човека да обиђе затворенике из племена Бену Умејје. Када је стигао, питао је затворенике: "Шта вам је најтеже пало док сте у притвору?" Они су одговорили: "Најтеже нам је пало то што смо изгубили драгоцену време у којем бисмо знали како да исправно одгајамо своју децу (како би се разликовали од нас и не чинили погрешне ствари у својим животима)!"

Тешка времена

С'ад б. Еби Веккас, нека је Бог задовољан њим, каже: "Присећам се тешких времена када са Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, нисмо имали ништа од хране, осим листова дрвета." Затим је наставио: "У Мекки, заједно са Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, били смо народ који је окусио и трпео тежак и бедан живот. Која год невоља и искушење да нас је погодило, трпели смо и били смо стрпљиви. Сећам се једном када сам био са Веровесником, нека је над њим Божији мир и спас, у Мекки, па сам ноћу изашао да мокрим. Након што сам се помокрио, зачуо сам звук испод места на којем сам се помокрио. Када сам мало боље погледао, видео сам да је то комад камиље коже. Узео сам тај комад коже па сам одлучио да га очистим. Ставио сам га у ватру, потом сам га ставио између два камена, остругао сам га и добро очистио. У кожу сам насуо воде и тиме сам напојио троје људи."

Ти си сам себи најгори непријатељ

Један зликовац је сваки дан упућивао молбу и у томе био устрајан, говорећи: "Боже, нека твој мач

виси над мојим непријатељима (уништи моје непријатеље)!" Међутим, како су дани одмицали, увидео је да његовим непријатељима није ништа наудило па је почео још више да моли да их уништи! Једне ноћи када је легао у постељу, уснио је сан у којем је угледао како се оштрица мача све више приближава његовом врату. Човек се дрхтећи пробудио из сна и повикао је: "Боже, молио сам Те да мач виси над њиховим вратовима, а не над мојим!" Када је сутрадан испричао свој сан једном од добрих људи, он му је казао: "Ти си сам себи најгори непријатељ. Ако ти Узвишени Бог услиши молбу, прво ће да уништи тебе због твојих злодела и грешних намера, јер си достигао степен у којем више штетиш сам себи него што непријатељ може да ти науди!" Након његових речи, човек се искрено покаја Богу.

Халал зарада

Лукман је рекао своме сину: "О сине, помози се халал (дозвољена) зарадом јер код кога то буде недостајало, имаће код себе три особине: његова вера ће да се истањи (биће плитка), ослабиће му разум и

напустиће га дарежљивост и честитост. А најгоре од ових особина је то што ће људи да почну да га потцењују, омаловажавају и презиру."

Сотонине трупе

Муслим преноси од Џабира да је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: "Заиста Сотона има своје престоље над морем, отуда он шаље своје трупе како би унео међу људима смутњу и неред. Најбољи из његових трупа су они који проузрокују највећу смутњу. Када Сотони на рапорт дође један од његове војске па каже: 'Урадио сам то и то', Сотона му одговори: 'Ниси ништа урадио.' Када други дође и каже: 'Нисам га (човека) оставио све док се није раставио од своје жене!!' Сотона му се приближи и похвали га: 'Красно си то урадио!'"

Душа је као ризница

Абдуррахман б.ул-Џевзи је саветовао свога сина: "... Знај, сине, да дане одбројавају сати, а сате уздаси. Душа је као ризница, зато припази да душа не

залута и не прикупљај ништа осим добрих дела, јер ћеш у супротном на Судњем дану доћи празне ризнице, кајући се."

Један човек је рекао Му'авији б. Абд Кајсу: "Устани, хоћу да попричам са тобом." Му'авија је рекао: "Причувај сунцобран." Код Му'авије је седео народ па им је рекао: "Зар ви не желите да устанете? Заиста, Господар Сунца покреће Сунце и никада се не умори."

У хадису стоји: "Ономе ко изговори: "Слављен нека је Бог Величанствени, Њему припада свака захвала", сваки пут ће да му буде засађена једна палма у Рају." Па размислите колико ће онај који некорисно троши своје сате да изгуби палминих стабала у Рају!!

Презирем његово дело

Ебуд-Дерда', нека је Бог задовољан њим, је једном приликом прошао поред човека који је учинио лоше дело па су га људи због тог недела вређали. Ебуд-Дерда', нека је Бог задовољан њим, им је то забранио и рекао: "Шта мислите, када бисте га нашли у рупи у којој се пати и подносе болови, да ли бисте

га извадили из те рупе?" Одговорили су: "Да, избавили бисмо га." Он им је рекао: "Немојте онда да га вређате, него захвалите Богу који вас је сачувао његовог зла." Људи су га упитали: "А зар га ти не презиреш?" Он им је рекао: "Презирем његово дело, а ако почне да се клони недела, он постаје мој брат."

Гледајте у своје грехе

Имам Малик је у свом делу "Ел-Муветта" навео: "Исус, нека је над њим Божији мир и спас, је говорио: 'Не гледајте у грехе људи као да сте ви њихови господари, него гледајте у своје грехе као да сте ви робови. Заиста постоје људи који су у искушењу и они који су сачувани. Зато се смилујте онима који су у искушењу, а захвалите Богу, који вас је сачувао.'"

Смиловао се Бог ономе који сам зна своју вредност

Омер б. Абдул-'Азиз, нека је Бог задовољан њим, је једном обавештен да је један од његових

синова купио прстен и да га је украсио драгим каменом који је коштао хиљаду сребрених дирхема. Написао му је и послао писмо у којем му је рекао: "Обавештен сам да си купио драги камен за свој прстен, у вредности од хиљаду сребрених дирхема. Него, ти то одмах продај и тим новцем нахрани хиљаду гладних и сиромашних. Затим купи себи гвоздени прстен и на њему исклеши: 'Смиловао се Бог ономе који сам зна колико заиста вреди!'"

Богобојазност

Када је имам Шафија дошао у Египат, Б.ул-Хаким му је рекао: "Ако се доселиш у неку државу, побрини се да имаш хране која ће ти бити довољна за једну годину и побрини се да имаш своје место код султана које ће да уздигне твоју част и достојанство."

Шафија му је одговорио: "О Ебу Мухаммеде, кога не уздигне богобојазност, тај нема ни части ни достојанства. Ја сам рођен у Гази, а одрастао сам у Хиџазу. Знало је да се деси да немамо хране да пребродимо наредну ноћ, али никада нисмо заспали гладни!"

Греси представљају већу опасност за војску од самог непријатеља

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, је саветовао С'ада б. Еби Веккаса, нека је Бог задовољан њим, и његову војску речима: "Наређујем теби и твојој војсци да будете богобојазни у свакој ситуацији, јер богобојазност је најбоље припремљено оружје и најефикаснија варка за непријатеље.

И наређујем теби и твојој војсци да се чувате греха и непокорности више него што се чувате од вашег непријатеља, јер греси представљају већу опасност за војску од самог непријатеља.

Заиста, муслиманска војска побеђује када су њихови непријатељи непокорни Узвишеном Богу чињењем греха, и наша опрема надмашује непријатељеву. Ако будемо непокорни Богу, као и наши непријатељи, онда ће они заслугом над нама да имају предност у снази, зато то морамо да им одузмемо и да их савладамо нашом заслугом, а не нашом снагом.

Знајте да вас прате Божији чувари (анђели) који знају шта чините, па их се устручавајте. Не чините лоша дела док сте на Божијем путу и не говорите: 'Наш непријатељ је лош и представља веће зло него што смо ми и не може да загосподари над нама.'

Много је народа који су надвладани због зла међу њима самима, као што је случај са Бену Израилом (Израелово потомство). Бог се расрдио на њих због њихових дела и над њима су завладали ватропоклоници; тако Бог испуњава своје обећање. Молите Бога за помоћ да савладате сами себе, као што га молите да вам подари победу над непријатељем. Молим Бога да тако буде код нас и код вас."

Не говори ствари које се тебе не тичу

Б. 'Аббас, нека је Бог задовољан њим, каже: "Нипошто не говори ствари које се тебе не тичу, све док не буде постојао повод и права ситуација за то. Много је говорника који су својим речима говорили истину, али не у правој ситуацији и не са правим поводом, па су били осрамоћени.

Не препири се са блесавим и дрским нити са благим и доброћудним, јер ће блесави да те повреди, а благи замрзи. Не оговарај свога брата у његовом одсуству, као што не желиш да те твој брат спомиње по злу када си ти одсутан. Ради свој посао као човек који зна да ће да буде награђен за добротинство, а кажњен за своја недела."

Ћутња је мудрост

Казује се да је мудри Локман једном дошао код Давида, нека је над њим Божији мир и спас, док је овај правио штит па га је Локман упитао шта то ради. Након што га је упитао, није добио одговор, Локман је ћутао све док Давид, нека је над њим Божији мир и спас, није довршио штит и док га није ставио на себе. Тада му је рекао: "Ово је оруђе за борбу." Локман је рекао: "Ћутња је мудрост, али мало је оних који то практикују."

Ебу Бекр је и у предисламском времену забрањивао вино

Ебу Не'им преноси да је Аиша, Бог са њом био задовољан, рекла: "Ебу Бекр, нека је Бог задовољан њим, је забрањивао и одвраћао од вина и у време предисламског доба. Није га конзумирао ни у предисламском добу нити у Исламу. Повод за то је био што је једном прошао поред пијанице и видео га је како ставља своју руку у измет. Затим је пијаница хтео измет да стави у уста, али га је смрад одвратио од тога. Видевши то, Ебу Бекр је себи забранио вино и све оно што опија."

Да ли си се борио против Римљана?

Суфјан б. Хусејн ел-Васити каже: "Једном док сам био у друштву код Илјаса б. Му'авије ел-Музнија рекао сам лоше речи о неком човеку. Ијјас је био таби'ин и судија Басре, одликовао се изнимном интелигенцијом. Погледао ме је у лице и рекао: "Да ли си се борио против Римљана?" Рекао сам: "Не." "А јеси ли се борио у Индији и Синди?" Одговорио сам: "Не." Ијјас је рекао: "Зар су од твојих речи сигурни и поштеђени Римљани, Синди и Индијци, а није

поштеђен твој брат муслиман?!" Суфјан је казао: "Никада више, након тога, нисам спомињао и говорио о манама људи у њиховом одсуству."

Наклоност

Наклоност Узвишеног Бога ћеш да постигнеш чврстим уверењем у једноћу Створитеља. Наклоност Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, постигнућеш веровањем у његово посланство и покорношћу према њему. Наклоност према Божијој Књизи задобићеш њеним проучавањем и схваћањем. Наклоност према предводницима муслимана постигућеш тако што ћеш да се клониш напада на њих и упућиваћеш их на пут истине. Наклоност обичних људи ћеш да придобијеш тако што ћеш да оставиш непријатељство са њима и тако што ћеш да их саветујеш.

Опонашање у безверству

Ел-Џахиз у своме делу "Ахлаку-л-куттаб" је бележио: "Мудри људи кажу: 'Највеће слепило и

заблуда је онога који опонаша другог у безверству. Јер када се та особина опонашања уреже у човеково срце, он умањује своју смелост и одважност па његов говор постаје замршен и несхватљив другим људима."

Поука за оне који су разумом обдарени

Владар Харун ер-Решид је једном приликом ожеднео и наредио је да му донесу посуду воде да се из ње напије. У његовом друштву беше Б.ус-Семмак који му је рекао: "Владару правоверних, да ти неко забрани да се напијеш ове воде, колико би био спреман да платиш (да је купиш)?" Владар му је одговорио: "Целим богатством и владавином коју имам." Б.ус-Семмак га је упитао: "А да ниси у стању да избациш течност из себе, колико би платио да је измокриш и то отклониш од себе?" Владар је одговорио: "Целим богатством и владавином коју имам."

Б.ус-Семмак је рекао: "Чувај се превелике радости и задовољства које уживаш због богатства и владавине, јер видиш да оно некада не вреди један гутљај воде или измокравања!"

Због чега си тужан?

Ел-Џунејд ел-Багдади је прошао поред видно забринутог и узнемиреног човека, па му је пришао, насмејао му се и упитао га: "Брате, да ли си забринут да ће смрт да ти дође пре него што ти је одређена?" Човек је одговорио: "Не." Ел-Џунејд је упитао: "А да се не бојиш да ће нафака коју ти је Бог одредио да те заобиђе и да те промаши?" Човек је одговорио: "Не." Ел-Џунејд је поново упитао: "Шта мислиш, да ли ће да те задеси нешто што ти Бог већ унапред није одредио да ће да ти се догоди?" Човек је одговорио: "Не." Ел-Џунејд му је рекао: "Па због чега онда тугујеш?"

Величанствене речи

Ез-Зухри је једном приликом изашао од Хишама б. Абдул-Мелика, па је рекао: "Никада до данас нисам чуо величанственије речи од оних које је рекао човек што је седео код Хишама б. Абдул-Мелика. Ушао је код њега и рекао му: 'Владару правоверних, запамти ове моје речи, њима ћеш да

постигнеш праведност владавине и искреност (исправност) својих поданика.

Не започињи нешто у шта ниси сигуран да ћеш моћи да довршиш и оствариш. Нека те не заведе место успона, макар и лако било, ако је стрмина (нагиб) неравна и неприступачна.

Знај да за почињена дела постоји награда или казна, па се чувај његових последица. И буди опрезан, јер иза сваке ствари постоји нешто што те изненади и што се неочекивано деси."

Владар и учени

Један говорник је саветовао Ебу Ц'афера ел-Менсура речима: "Владару правоверних! Заиста људи имају своје најученије који им помажу у питањима њихове вере и којима су људи задовољни. Нека учени буду твоја дружина и пратња - упутиће те, и консултуј се са њима, извешће те на прави пут." Ел-Менсур му је одговорио: "Позвао сам их, али су побегли од мене и нису се одазвали!"

Говорник је рекао: "Бојали су се да ћеш силом да их примораш да раде на твој начин (без саветовања са њима)! Него, ти отвори своја врата њима и буди им приступачан. Помози онога коме је учињена неправда и спречи неправедника од чињења неправде. Узимај само оно што је лепо и дозвољено од плена, данака и милостиње, затим то праведно подели онима којима то припада. Гарантујем ти да ће ти онда учени доћи и биће им задовољство да те помогну за добробит уммета (народа)!"

Скакавац - то чудно створење

Б.ул-Е'араби је казао: "Чуо сам Вехба како каже: 'Скакавац се одликује са седам особина које имају друга величанствена створења: глава му је као код коња, врат му је као у бика, крила су му као код орла, ноге су му као у магарца, реп му је као у змије, стомак му је као у шкорпиона и предњи део тела му је исти као код свих седам.'"

Вук и јаре

Јаре је стајало на једној узвишеној равни и угледало је испод себе вука како пролази. Угледавши вука, јаре је почело да га грди и да га вређа, а вук му је рекао: "Ниси ти тај који ме грди и вређа, него ме вређа твоја позиција у којој се налазиш!"

Довољно ти је зла само што га слушаш

Довољно ти је зла само што га слушаш. Твој нос је твој понос и он је део тебе па макар био унакажен (тј. проклињао, грдио, свађао се); он те потпомаже, макар био и одрезан. Када се употпуни и усаврши разумност и разборитост, умањи се човеков говор. Пријатељ ти је онај ко је искрен (у опхођењу) према теби, а не онај који ти поверује. Понекад је ћутња одговор на постављено питање.

Открили бисте његово стидно место

Исус, нека је над њим Божији мир и спас, је упитао своје ученике: "Шта бисте урадили када бисте видели како ветар открије стидно место вашег брата који спава?" Одговорили су: "Покрили бисмо га и

прекрили бисмо његово стидно место." Исус, нека је над њим Божији мир и спас, им је рекао: "Не, него бисте открили његово стидно место." Рекли су: "Слављен нека је Бог! Ко би то урадио?" Исус, нека је над њим Божији мир и спас, им је рекао: "Када неки од вас чују речи свога брата, на његове речи додају и увеличају их тако да их замене речима које уопште није ни рекао."

Тражи Божије задовољство

Преноси се да је Му'авија б. Еби Сукан, нека је Бог задовољан њим, написао писмо Аиши, Бог са њом био задовољан, у којем је затражио да га укратко посаветује, па му је Аиша, Бог са њом био задовољан, написала: "Селамун алејке (Мир са тобом)", а затим: "чула сам Веровесника, нека је над њим Божији мир и спас, како каже: 'Ко буде тражио Божије задовољство (у пресудама) и бојао се Његове срџбе, а не срџби људи, Бог ће да му да опскрбу којом ће да снабде људе залихама и тако да скине терет. А ко буде тражио задовољство људи, а не буде се бојао Његове срџбе, Бог ће да га препусти на милост и немилост људима.'"

Поука одговорном лидеру

Харун ер-Решид је једном рекао човеку познатом по својој богобојазности, честитости и поштењу: "Учењаку, посаветуј ме." Учењак му рекао: "О Харуне, да није Божије воље и одредбе, не би припала власт теби, него некоме другом, нити би устрајала." Харун му је рекао: "Реци ми још неки савет." Учењак је рекао: "О Харуне, владари гледају у своје дворце, а заборављају да су ово њихови гробови." Харун је рекао: "Поучи ме још." Учењак је наставио: "Смрт је човеку довољна поука."

Харун ер-Решид је заплакао, његове сузе су му навлажиле браду, а затим је упитао учењака: "Имаш ли какав дуг да га отклонимо од тебе?" Учењак му је рекао: "Отклониће га од мене Онај Ко је моћнији од тебе." Харун му је рекао: "Онда узми од моје имовине колико ти треба за тебе и твоју породицу." Учењак се насмешио и рекао: "Стани Харуне! Да ли мислиш да ће Бог тебе да опскрби и да ти да нафаку, а да ће мене да заборави?!"

Тешко мени ватре!

Један од таби'ина је прошао поред човека који је био слеп, ампутираних руку и ногу, спотицао се лицем о земљу и викао је из свег гласа: "Тешко мени ватре! Тешко мени ватре!" Након неког времена поново је викао: "Тешко мени од ватре! Тешко мени од ватре!" Таби'ин, нека је Бог задовољан њим, га је упитао: "Шта ти је, зашто вичеш?" Човек му је одговорио: "Био сам од оних који су ушли у кућу Османа б. 'Аффана, нека је Бог задовољан њим, желећи да га убијем. Када сам био на неколико стопа удаљен од њега, извадио сам мач да га усмртим, али ме је његова жена омела и напала не би ли ме тако зауставила и одбранила свог мужа. Ударио сам јој свом снагом шамар и одгурнуо сам је од себе са намером да убијем Османа, а када ме он угледао како сам ошамарио његову жену, рекао је: 'Шта ти је?! Нека ти Бог одузме и руке и ноге, нека те ослепи и уведе у ватру!' Тако је Османова молба услишена, и зато сам у овом стању у којем ме видиш, а од његове молбе се још није испунио само мој улазак у ватру!"

Нека се Узвишени Бог смилује Осману, нека је Бог задовољан њим. Његова молба се примала и он је

један од десеторице којима је загарантован Рај још на овом свету.

Бојим се да нас овосветски ужици не престигну

Након победоносних похода муслиманске војске, Абдур-Рахману б. 'Ауфу и његовим борцима је сервирана храна у изобиљу, али је он одгурнуо на страну и почео је да плаче! Упитали су га: "Зашто плачеш (шта те ражалостило) на дан када је Бог подарио муслиманима величанствену победу?" Абдур-Рахман им је одговорио: "Ви нисте видели оно што сам ја видео. Присећам се дана када сам са Послаником, нека је над њим Божији мир и спас, ратовао у првим биткама. Борили смо се са њим и међу нама је било оних који су погинули на Божијем путу и који су се вратили свом Господару, не узимајући ништа од овосветске награде и ратнога плена. Један од таквих је био Мус'аб б. 'Умејр који је погинуо на дан Битке на Ухуду.

Када смо хтели да га упоамо, нисмо могли да нађемо ништа чиме бисмо га прекрили, осим његове хаљинке која је била прекратка. Када смо хтели да прекријемо његову главу, откриле би му се ноге; а

када бисмо прекрили његове ноге, открила би се глава! Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је тада рекао: 'Прекријте му главу, а ноге му прекријте мирисном жуквом (травом)', и тако смо га укопали. А погледајте стање у којем се данас налазимо; нема никог од нас а да не влада градовима и областима, и да се испред њега не налази све што жели од овосветских ужитака. Зато се бојим да нас овосветски ужици не престигну (предухитре) у односу на ужитке будућег света!"

Жеље

У Хареми-шерифу су се за време владавине Му'авије б. Еби Суфјана састајали Абдул-Мелик б. Мерван, Абдуллах б.уз-Зубејр и његова два брата: Мус'аб и 'Урве. Једног дана када су се састали, неки од њих рекоше: "Пожелимо нешто на овоме часном месту." Абдуллах б.уз-Зубејр је рекао: "Жеља ми је да постанем владар и да будем проглашен краљем Два часних харема (Мекке и Медине)." Мус'аб је рекао: "Жеља ми је да будем краљ два Ирака и да се оженим двома најлепшим и најугледнијим женама из племена Курејш, Секином бинтул- Хусејн и Аишом бинт

Талха." Абдул-Мелик б. Мерван је рекао: "Жеља ми је да владам целом Земљом и да наследим Му'авију."

'Урве је казао: "Ја не желим ништа од тога што ви спомињете, него је моја жеља да живот посветим робовању Узвишеном Богу, да се одрекнем ужитака овога света, да заслужим Рај на будућем свету па да будем од оних од којих ће да се пренеси ово знање." Након њиховог растанка и дужег времена свакоме од њих се испунило оно што је прижељкивао, а Абдул-Мелик је казивао: "Ко жели да гледа у становника Раја, нека гледа у 'Урву б.уз-Зубејра."

Треба узети поуку

Абдул-Мелик б. 'Умејр каже: "Видео сам главу Хусејна, нека је Бог задовољан њим, у рукама Б. Зијада, затим сам видео главу Б. Зијада у рукама Ел-Мухтара б. 'Убејдуллаха Ез-Секафија. Након тога, видео сам главу Ел-Мухтара б. 'Убејдуллаха Ез-Секафија у рукама Мус'аба б. 'Умејра, а затим Мус'абову главу у рукама Абдул- Мелика..."

Суфјан је рекао: "Упитао сам Абдул-Мелика б. 'Умејра: 'Колико је година било између првог и последњег погубљења?' Он је одговорио: 'Дванаест година.'"

Јадна је владавина која не вреди колико један гутљај воде

Б.ус-Семмак је једном ушао код владара који се враћао из риболова а тамо није имао при руци питку воду да се напије. Дошавши у своје дворе, затражио је два пута од послуге да му пожуре и да му донесу чашу воде. Када му је слуга донео, Б.ус-Семмак му је пришао, ухватио је чашу и рекао је: "Тако ти Бога, да ти ускратим ову воду, колико би је платио?" Владар је одговорио: "Са пола мога царства."

Б.ус-Семмак је наставио: "А ако ту воду не би могао да измокриш, колико би платио да то можеш да учиниш?" Халифа је одговорио: "Целом владавином." Б.ус-Семмак је рекао: "Напиј се, Бог те наградио, а јадна је владавина која не вреди колико један гутљај воде."

Жене нису као мушкарци

Доктор Алехис Карел, у својој књизи "Човек - то непознато створење", каже: "Разлика између мушкарца и жене не произлази само из различитих полова, материце и трудноће код жена или њиховог начина едукације; природа њихове различитости је важнија од тога. Оба плода настају из једног ткива убризгавањем одређених хемијских састојака које лучи јајашце. Незнање о питању ових кључних чињеница је довело до тога да они који бране женственост позивају да оба пола требају да имају исту врсту едукације и да имају приступ разним овлашћењима и сличним одговорностима. Истина је да се жена много разликује од мушкарца. Свака ћелија у телу носи особине свог пола.

Идентична ствар је са органима, а изнад свега са нервним системом. Физиолошки закони не могу да се смекшају и ублажавају, као што не могу да се мењају астрономска правила и закони. Није могуће да научне чињенице буду замењене нечијим жељама и прохтевима. Ми смо приморани да чињенице прихватимо онаквим какве јесу. На женама је да буду свесне и да се понашају сходно својој женској природи, а не да покушавају да опонашају мушкарце.

Улога жене у напретку културе и цивилизације већа је од улоге мушкарца. Из тих разлога жене не требају да напуштају оне дужности за које су предодређене."

Десето поглавље

О ВРЕДНОСТИ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛА

О вредности појединих дела

Они су пречи Мухаммеду, нека је над њим Божији мир и спас.

Омер б.ул-Хаттаб, нека је Бог задовољан њим, каже: "Када би неарапи дошли са делима, а ми без дела, они су пречи Мухаммеду, нека је над њим Божији мир и спас, од нас на Судњем дану. Заиста, ономе иза кога не стоје дела, не може да помогне његово порекло!"

Ниједно дело није равно цихаду (борби на Божијем путу)

Један од другова Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, је прошао поред места једног од народа (за време цихада), у којем се налазио мали извор питке воде, па му се допао и рекао је: "Ах, када бих се одвојио од људи и кад бих остао на овоме месту!" Када је то споменуо Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, он му је рекао: "Не ради то. Заиста онај ко се бори на Божијем путу има већу награду и вредније му је од обављања молитве у кући седамдесет година. Ако желите да вам Бог опрости и да вас уведе у Рај - борите се на Божијем путу. Онај

ко се буде борио на Божијем путу колико траје време између два музења, загарантован му је Рај."

Ко буде спреман да учини добро дело

Добри људи су жалили када би изоставили или када би били спречени да ураде неко добро дело, на пример први текбир (изговарање 'Бог је највећи') у молитви, па су обично говорили: "Није погођен и ожалошћен онај ко је изгубио своје најмилије, него је погођен и ожалошћен онај ко је пропустио да уради добро дело за које му је припремљена награда!"

Бог му је олакшао и опростио, јер он није тражио дуг

Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, је казао: "Беше један човек који је људима давао зајмове па би своме помоћнику говорио: 'Када дођеш до некога ко је у тешкој ситуацији, пређи преко њега (не тражи му дуг, олакшај и опрости му), можда ће Бог нама да опрости грехе и да пређе преко наших ружних поступака.' И, заиста, сусрео се са Богом, и

Он му је опростио и преко ружних поступака његових је прешао."⁴³

Заиста вас Бог ставља на искушења разним невољама

Ебу Умаме, нека је Бог задовољан њим, преноси да је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, рекао: "Заиста вас Бог ставља на искушења разним невољама које Он најбоље зна, као што ви испробавате злато ватром. Неки изађу као чисто злато, а то су они које Бог сачува од злих и лоших дела. Неки изађу као злато мање вредности, а то су они који у себи носе сумњу. А има и оних који изађу као црно (безвредно) злато, а то су они који су заведени (и који су пали на искушењу)."⁴⁴

Иди и исцепај та дрва

Један енсарија је дошао код Божијег Посланика, нека је над њим Божији мир и спас,

---

⁴³Бухарија и Муслим у својим "Сахихима".

⁴⁴Хадис бележи Хахим.

тражећи да му да нешто од чега ће да се прехрани и издржава. Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, му је рекао: "Зар у кући немаш ништа (од чега би живео)?" Рекао је: "Имам простирку од које један део користим као одећу и облачим а део простирем, и дрвену чашу из које ја и моја породица пијемо воду." Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, му је рекао да му их донесе, па када их је донео, Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, их је узео и казао је: "Ко ће да купи ове две ствари?" Један од присутних је рекао: "Дајем један сребрени дирхем", други је рекао: "Ја ћу да их узем за два дирхема", па му их је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас, продао, узео је два дирхема, дао их је енсарији и рекао је: "Једним дирхемом купи својој породици храну, а другим купи секирицу па ми је донеси."

Када му је донео, Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, му је ставио дрва (завезавши му на леђа) и рекао је: "Иди и исцепај та дрва (и продај) и да те не видим петнаест дана." Енсарија је отишао и након петнаест дана се вратио са петнаест дирхема зараде, од којих је купио храну и нешто одеће, па му је Веровесник, нека је над њим Божији мир и спас,

казао: "Ово ти је боље него да дођеш на Судњем дану са црном тачком (мрљом) на лицу."

Небески кандиљи

Усејд б. Худајр, нека је Бог задовољан њим, је једне ноћи учио Кур'ан, а недалеко од њега се налазила стаја за коње. Одједном је угледао нешто налик кандиљима (светиљкама) како падају са неба. Усејд је рекао: "Коњи су се усходали, па сам се уплашио да не изађу и да не прегазе мога сина који је спавао недалеко од стаје, и престао сам са учењем Кур'ана. Чим сам престао са учењем, кандиљи су почели да се уздижу ка небу, и коњи су се умирили. Затим сам наставио са учењем, кад су се кандиљи поново спустили, коњи су се поново усходали, па сам престао са учењем и они су поново почели да се уздижу све више и више, док их нисам изгубио из вида.

Ујутро сам срео Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, па сам му то испричао, а он ми је рекао: 'Усејде, то су били анђели који су се спуштали како би слушали твоје учење и спуштали су са собом

смирај. Да си наставио са учењем, људи би могли да их виде и не би (анђеле) могао да их заклониш."

Камо среће да сам ја становник овог гроба!

Преноси се да је Абдуллах б. Нехм рекао своје стрицу: "Стриче, хајде да се покоримо Узвишеном Богу и да примимо нову веру (Ислам)!" Стриц му је запретио речима: "Ако примиш Ислам, одузећу ти све што сам ти дао!" Абдуллах му је рекао: "Зар ми претиш? Тако ми Бога, један Мухаммедов, нека је над њим Божији мир и спас, поглед (према мени) ми је дражи од овог света и свега што је на њему!" Стриц му је одузео све што је имао, чак и његову одећу па му је мајка дала хаљину да се прекрије, па се тако упутио Посланику, нека је над њим Божији мир и спас, и обзнанио је Ислам.

Суделовао је са Послаником у биткама и борио се док није погинуо па га је Посланик, нека је над њим Божији мир и спас, својим рукама спустио у кабур и рекао: "Господару мој, био сам задовољан са становником овога гроба, па и Ти буди задовољан са њим." Када је Б. Мес'уд чуо Посланикове речи,

повикао је: "Камо среће да сам ја становник овога гроба!"

Господару мој!

- Немој да постанем безосећајан који ће да жртвује недужног нити наиван којег жртвују безосећајни.

- Помози ми да кажем истину у лице јаких и моћних и да не кажем неистину како бих на тај начин приволео наклоност слабих.

- Дај ми снаге да кажем "Не" када то треба, подари ми разум да знам када да то кажем и дај ми довољно способности да знам начин на који то да кажем.

- Ако ми подариш иметак, не ускрати ми срећу, ако ми подариш снагу, не ускрати ми разум, ако ми подариш успех, не узимај моју понизност, а ако ме дарујеш врлином понизности, не ускрати ми понос мојом чашћу и угледом.

- Помози ми да видим и другу страну слике, и не дозволи да своје неистомисљенике

оптужим издајом (јер се не слажу с мојим мишљењем).

- Научи ме да волим људе као што волим себе и да се обрачунавам са самим собом као што се обрачунавам са људима.

- Не допусти да се узохолим када доживим успех нити да очајавам када доживим неуспех, него ме увек подсети да је неуспех искуство и искушње која претходи успеху.

- Подучи ме да је благост највећи степен снаге и да је жеља за осветом први доказ слабости.

- Ако ми одузмеш имовину, остави ми наду, ако ми не подариш успех, остави ми снагу воље како бих превладао неуспех, ако останем без благодати здравља, молим Те за благодат веровања.

- Ако лоше поступим према људима, дај ми снаге и храбрости да се извиним и искупим, а ако људи лоше поступе према мени, подари ми снаге и храбрости за опростом.

- Ако ослаби моје памћење, учини да заборавим лоше поступке људи према мени, а да не заборавим њихово добротинство.

- Ако изгубим некога као пријатеља, подари ми снагу карактера како бих повратио пријатељство са њим.

- Ако се разболим, не учини да будем на терету онима које волим.

- Ако Те заборавим, не заборави Ти мене.

Једанаесто поглавље

ЦИТАТИ ОБЈЕКТИВНИХ ЗАПАДЊАКА

Цитати објективних западњака

Када читамо књиге Арапа

Велики амерички учењак Драбер је рекао: "Понекад се запанимо када читамо књиге које су писали Арапи и видимо научне чињенице и констатације за које смо мислили да су настале тек у наше време. Тако су нпр. теорију о развијању органских супстанци и њихових разноликости, Арапи учили у школама и дошли су до сазнања далеко пре нас."

Исламска толеранција

Гиббон одлучно потврђује чињеницу да је Први крсташки поход оставио велики и неизбрисиви траг у историји, који указује на најжешћи облик хришћанског екстремизма... Тај екстремизам се није огледао само против муслимана него и против хришћана са Истока. Чим су се крсташки стационарирали и чим су стабилизовали своје положаје, почели су са оптужбама, називајући источњачке хришћане издајцима и одметницима који не следе једину законску цркву (мислећи на власт Папе). Тако

су се на разне начине борили против њих, угњетавањем, одузимањем имовине и остављајући људе без посла.

Гиббон, је затим, додао: "Оно што су источњачки хришћани добили од оних који су дошли да их спасе од муслимана, јесте само жаљење за праведном и толерантном муслиманском владавином!"

Великан свих великана

Мичел Х. Харт, амерички астроном, у својој књизи "100 најутицајнијих особа у историји", наводи: "Мој избор да Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, представља најутицајнију светску особу може да изненади неке читатеље, некима да доведе у питање мој суд, али он је једини човек у историји који је био врхунски успешан на обе разине: религиозној и световној."

Жена на Западу

Мис Аније Роуд, британска књижевница, је казала: "За наше кћери а и за целокупну заједницу би било боље да раде као слушкиње или чистачице, него што раде по фабрикама где се искваре чинећи простоте које представљају лагу коју носе цели живот. Камо среће да је ситуација у нашој земљи као што је то случај у муслиманским земљама, у којима владају моралне врлине чедности, стидљивости и чистоће...

Заиста је срамота за земљу Енглеза да им кћерке буду примери неморала и простаклука, јер се мешају са мушкарцима. Зашто не тежимо томе да девојка ради оно што је у њеној природи, одржавајући кућу, и да остави послове који су искључиво за мушкарце (јер је то гаранција њеној срећи)?"

Робовласништво у Исламу

Ван Денберг каже: "У Исламу је робовласништво условљено испуњивањем многих услова који указују на Исламску племенитост Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, и

његових следбеника. У тим условима налазимо Исламске врлине које се у потпуности косе са начинима и методама модерног робовласничког друштва, за које се говорило да су врхунац цивилизованости!"

Ислам и мач

Конте Хенру је у својој књизи навео: "У Исламу не постоје одређене групе које позивају у ту веру и које подучавају принципима Ислама, као што је то случај са хришћанством. Да су такви постојали, било би нам лакше да утврдимо разлоге енормног напретка те вере. Са друге стране, видећемо да је краљ Шарлман, у ратовима које је водио, увек са собом водио групе свештеника и мисионара како би присвојили срца људи након што би он освојио градове и покрајине. Његова војска је била позната по жестини и окрутности којом је уништавала све пред собом и терала је људе да приме хришћанство.

Дакле, са Исламском војском нису долазили мисионари нити су кога мачем или уз претњу присиљавали да прими нову веру. Вера је улазила у срца људи са љубављу, слободним избором, и то

искључиво утицајем Кур'ана, који дирне сваког слушаоца."

Компарација

Професор Јорга у књизи "Историја крсташких ратова" наводи: "Крсташи су отпочели свој поход на Јерусалем на најгори могући начин, пролевајући крв недужних у дворцима које су заузели, показујући велику суровост и окрутност. Примери њихове окрутности су се огледали и кроз разрезивање утроба људи тражећи златнике. Када је Салахуддин поново освојио и вратио Јерусалем, гарантовао је сигурност крсташима и испунио је сва обећања према њима (тако што их је муслиманска војска штитила од њихових непријатеља). Султанов праведни брат је, такође, лепо поступао према њима, ослободивши хиљаду затвореника и допустивши патријарху ношење крста и црквене одоре свештеницима. Принцезама и краљици је допустио обилазак њихових мужева... "

Став Ислама према хришћанству

Несторијански патријарх (Епшојан Трећи) је у писму упућеном Ердширском бискупу Симону написао следеће: "Арапи којима је Бог подарио власт целога света и свега на њему су, као што добро знате, међу вама... Нису напали хришћанску веру, штавише, благи су према нашој вери, поштују наше свештенике и помажу нам у изградњи цркви..."

Велика заслуга

Толстој је рекао о Мухаммеду, нека је над њим Божији мир и спас: "Довољна му је заслуга што је упућивао цели народ ка путу истине и светлости. Његов народ је ширио мир, није проливао недужну крв и одликовао се праведношћу. Отворио је пут напретку и прогресу, а то не може нико осим онога коме је дата мудрост и знање. Заиста је он особа којој треба да се диви и која треба да се поштује."

Европа дугује много Исламској цивилизацији

У књизи "Историјски закон" писца Џонија Костлоа се наводи: "Заиста Европа за свој напредак дугује много Исламској цивилизацији, посебно у периоду од 10. до 14. века. Од Исламске цивилизације је преузета филозофска и научна студија (мисао) која је веома споро напредовала у средњим веку. Европа нам је јасно показала своју слабост, заосталост и незнање, наспрам арапске надмоћи и доминације на свим пољима науке, културе и вештина."

Исламски верозакон

Лиодорос каже: "Заиста је Ислам природна, људска, економична и културална вера. Оно што сам открио јесте да сви наши закони потичу из исламског Шеријата (верозакона). Штавише, када сам студирао природне законе о којима је писао Гоол Симон, уверио сам се да сви ти закони имају своје темеље у Исламу (потичу из Ислама)."

Европа је била у тами

Амерички лекар Виктор Робинсон је направио поређење између прилика које су владале у Андалусу (Исламска Шпанија) и у Европи: "У времену када је Европа била у потпуној тами и мраку, улице Кордобе су у потпуности биле осветљене! Европа је била прљава и нечиста, док се у Кордоби налазило преко хиљаду јавних купатила! Европа је била сва у блату, а Кордоба је имала поплочане улице и шеталишта. Кровови двораца и вила у Европи су били преплављени димњацима, а плафоне двораца Кордобе су красили прекрасни калиграфијски уметнички радови.

Европски владари нису знали да пишу, па чак ни да се потпишу, док су арапска деца у Кордоби ишла у школу и знала су и да читају и да пишу. Европски свештеници, у недостатку књига, подучавали су тако што су заједнички певали, учећи молитве, у времену када је Кордоба имала велики број библиотека и књига у којима су изучавали науке."

Разлог експанзије Ислама

Једна од западних књижевница (Валеру) је изјавила: "Све вере које су наметнуте народима доживеле су неуспех из разлога што је било јако тешко да се разумеју и што су се косиле са једноставном људском природом. Ислам, са друге стране, невероватно је лак, једноставан, и то је један од главних разлога његове експанзије међу народима који су пали у моралну кризу.

Такође, оно што је приметно јесте да многи који су прихватили наметнуту веру врло брзо почну да сумњају у њену исправност. Управо та лакоћа и једноставност која је владала и још увек влада јесте главни разлог експанзије и преласка на Ислам људи широм Азије, Африке и осталих континената."

Исламска цивилизација у средњем веку

Доктор Гароди казује: "У времену када су се племена на северу Европе сукобљавала и живела примитивним начином, Исламска Шпанија је доживела процват и представљала је оличење цивилизације. Захваљујући тој цивилизацији, Европа

је упознала науке као што су алгебра, хемија, медицина и астрологија."

Највећи светски великани

Фарис ел-Кхури, један од бивших сиријских министара, на једној од свечаности обележавања рођења Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, у Дамаску 1354. х.г., изјавио је: "Заиста је Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, највећи светски великан којег је историја икада забележила. Дошао је да употпуни веру човечанству и успео је да уједини Арапе."

Разлог декаденце Истока

Француски оријенталиста др. Густав ле Боње је рекао: "Разлог декаденце Истока лежи у њиховом остављању вере и прихваћању других, лажних. Не треба да занемарујемо велику културалну снагу коју поседује вера. Оно што треба да буде дужност сваког од вас јесте да узмете од вере оно што одговара времену у којем живите и да чувате своју традицију и обичаје. Од студената и будућих генерација оријенталиста који долазе из Европе захтева се да

узму и одаберу науке, мисли и обичаје који ће да служе њиховој домовини и да буду у складу са њиховом етиком."

Кур'ан и научне теорије

Француски филозоф Алекс Лозан је рекао: "Не постоји ниједна књига која обухвата све научне теорије, макар оне биле и математичке, а да нису опречне и контрадикторне са науком. Чак и књиге које су написане у двадесетом веку доживеле су неуспех и превазиђене су из свих аспеката, осим једне - Кур'ан-и- керима."

Да муслимани нису заустављени Битком код Поатјеа

Клод Фаријер, француски историчар и књижевник, рекао је: "Поразом муслиманске војске у Бици код Поатјеа, западњачка цивилизација се вратила осам векова назад. Јер, да су муслимани којим случајем победили у тој бици, не бисмо толико дуго живели у мраку незнања."

Зашто не примају Ислам?

Лорд Хадлу каже: "Мишљења сам да се у свету налази много оних који су тајно примили Ислам у својим срцима, али то не смеју јавно да исказују, бојећи се критике, завере и могуће забране њиховом веровању."

Муслимани су учитељи Европи

Велики учењак Сидио, коментаришући опасне појаве кроз историју човечанства, каже: "Арапски муслимани су били учитељи целој Европи на свим пољима науке. Широм њиховог царства егзистирале су школе и училишта која су представљала светло цивилизације, од Далеког Истока па све до Гибралтара. Много дугујемо Арапима на пољу науке."

Ислам је уздигао права жене

М. Рифил говори: "Оно са чим је дошао Посланик Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, је најбоље што је користило и помогло жени да

дође до својих права. Зато жене много дугују Посланику Мухаммеду, нека је над њим Божији мир и спас. У Кур'ану је много часних одломака који указују на права жена и дужности мушкараца према женама."

Муслимани нису правили грешке Западњака

М. Леплау у књизи "Радници Истока" наводи: "Муслимани нису правили грешке Западњака у вези са нечувањем дигнитета радника, него су им дали сва њихова права и на тај начин су постигли једну хармонију и мир између различитих слојева друштва: богатог и сиромашног, власника и запосленика. Нећемо да претерујемо ако кажемо: 'Тај народ којег Европа жели да подучава и поправља њихово стање – уствари представља најбољи пример на који треба да се угледају.'"

Глас Ислама још увек не може да се чује

Проф. Валеру у својој књизи "Приказ Исламских лепота", која је преведена са француског

језика, казује: "Нема никакве сумње да су гнусне лажи о Мухаммеду, нека је над њим Божији мир и спас, које су се шириле током средњег века данас много мање. Људи све више говоре аргументовану истину и историјске чињенице у вези са Мухаммедом, нека је над њим Божији мир и спас, и Исламом који је променио свет. Међутим, још увек је евидентно да се слободни муслимански глас, који воли Бога и Његовог Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, и који у Исламу види лепоте којима нема краја, не може у довољној мери да се чује. Врло мало је Европљана који препознају тај глас."

Подсећање на Исламску надареност и талентованост

Немачка оријенталисткиња др. Зигрид Хунках наводи: "Све што данас имамо од болница, лабораторија, апотека, лекова... итд. уствари је један вид подсећања на исламску заслугу, надареност и талентованост на тим пољима. Свака пилула и лек који узимамо подсећа нас на двојицу најзаслужнијих арапских медицинара и учитеља Запада."

Ислам и мањине

Проф. Вендел Клеланд у својој истраживачкој теми "Став Ислама према мањинама" наводи: "Исламски систем је подарио више права и слобода мањинама него самим муслиманима. Омогућио им је право слободе на веру, слободу бављења неким радњама које су забрањене муслиманима..."

Величанственост исламског законодавства

Декан Правног факултета у Бечу је на конгресу правника 1928. године изјавио: "Ми, Европљани, били бисмо пресрећни када бисмо успели да достигнемо врх онога од закона и прописа са чиме је дошао Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, макар то било за две хиљаде година."

Највеличанственије законодавство

Проф. Едмонд Јорк каже: "Закон са којим је дошао Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, једнако се односи на све људе, од владара до обичног човека, не правећи разлику. То је систематски закон

који је највеличанственији и најправеднији, и као таквог, свет још није успео да пронађе."

Примили су Ислам добровољно

Историчар Гиббон говори: "Нема никакве сумње у то да је милионе оних који су примили Ислам привукла његова толеранција и искључиво из тог разлога су људи примали Ислам добровољно, а не из страха. Било је довољно да обзнане шехадет (сведочење) у једног Бога и слеђење Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, па да се тиме ослободе заробљеништва или ропства и да постану браћа свим муслиманима."

Ислам и Светски конгрес законодавства

На Светском конгресу законодавства, одржаном у Хагу 1938. године, донесени су следећи закључци:

- 1- Признавање исламског Шеријата као једног од најважнијих извора општег законодавства.

- 2- Исламски Шеријат егзистира и могућ је његов даљњи напредак.

- 3- Исламски Шеријат је засебан и није узет од других.

- 4- Употреба и примена заступљености арапског језика на конгресима.

Исламско посредовање

Хамихон Гибб каже: "Велике Исламске групације у Африци и Индији и у мањим групама у Кини и Јапану доказале су да, и поред њихове различитости и неслагања, Ислам успешно посредује међу њима како би пронашли заједничку реч. Само таквим начином (као што је пример исламског

посредовања) проналажења заједничке речи, Европа може да реши проблеме са којима се суочава у својим односима са Истоком!"

Западњаци узимају из цивилизације Андалуса

Француски историчар Валиер у књизи "Враћање Кудса" пише: "У Европи је постојао велики број знанствених експедиција које су одлазиле у Андалус (исламску Шпанију) како би студирали на тамошњим институтима и како би (пре)узели знање из различитих наука."

Исламски закон

Проф. Р. Давид, један од еминентних професора компаративног права данашњице, написао је: "Велика је грешка, како неки мисле, да је исламски закон у стању дубоког сна. Оно што је истина јесте да исламски закон још увек представља један од великих законодавних система савременог доба."

Увео у Ислам стотине, а био у притвору

Томас Арнолд у својој књизи "Позив у Ислам" казује: "Белгијанци су једном приликом осудили на смрт познатог муслиманског лидера. Проводећи у ћелији своје последње сате, муслимански лидер је време посветио једном хришћанском свештенику који је дошао 'да га ослободи од греха', тако што је са њим дискутовао о Исламу."

Арнолд такође наводи да се Ислам проширио на Источну Европу заслугом муслиманског притвореника током византинско-муслиманског рата. Наиме, притвореник којег су називали учењак Ахмед је, за време проведено у притвору, у Ислам увео на стотине људи. Већина тих људи су били идолопоклоници који су били са њим у затвору.

Арнолд, исто тако, наводи: "Британија је 1864. године доживотно протерала у Алжир и затворила муслимана под именом Мевлевија, и тај муслиман је био разлог прихватања Ислама великог броја затвореника, све до своје смрти!"

Основни устав

Филозоф Гиббон је рекао: "Кур'ан, чије законе прихватају људи широм муслиманског царства, основни је устав, не само за верске темеље (обожавања Бога, као што то мисле на Западу) него и свих прекршајних и цивилних закона који се тичу свакодневног живота и уређења људског друштва."

Нека Европа призна своје грешке

Амерички професор Артур Леонард каже: "Исламска цивилизација коју су имали Арапи достигла је највеће стандарде и величину на свим пољима науке и архитектуре. Штавише, оживела је и спасила европско друштво од декаденце и нестајања. Зар није време да ми који себе сматрамо на врху културе признамо - да којим случајем нисмо дошли у додир са исламским моралом, муслиманском цивилизацијом, њиховим научним напретком, њиховим универзитетима - Европа би све до данас остала у мраку. Зар се европско срце пуни мржњом и завишћу према муслиманима, а занемарујемо њихова дела са којима су дошли и њихову заслугу коју су нам оставили кроз своје књиге?"

Зашто не споменемо нашу издају према муслиманима или, боље рећи, злочин који смо починили према свету спаљивањем хиљаде томова књига, подстичући слепи хришћански екстремизам?!

Заиста се муслимани одликују великим моралним врлинама, опростивши нам и прелазећи преко онога што смо учинили од злодела. Показали су нам да су као родитељи који пређу преко грешака своје деце. Зашто није могуће изустити: хришћанска Европа вековима ради све што је у њеној моћи како би сакрила своју захвалност према Арапима?

Муслиманска дела су као Сунце, чак и ако га прекрију облаци, светлост указује на Сунчево постојање. Зато нека Европа призна своје грешке. Нека обзнани целом свету како су се глупо поставили. Јер, једног дана ће да буде приморана да призна тај вечни дуг који дугује Исламу."

Све науке су дошле са Истока

Француски министар М. Мелли говори о арапској цивилизацији: "Док су наши градови били у тами и незнању, Багдад и Кордоба су представљали

блиставе градове знања. Све науке и уметности су нам дошле са Истока. Примери Исламске цивилизације још увек су присутни и сачувани, као што је палата у Севилли, Алхамбра у Гранади, итд."

Утицај Арапа на Запад

Француски ориенталиста др. Густав ле Бон каже: "Утицај Арапа на Запад је огроман. Њима припада заслуга настанка европске цивилизације. Арапски утицај на пољима науке, књижевности и културе је уистину велики. Не можемо да знамо утицај који су оставили Арапи на Запад, осим када погледамо стање Европе пре него што је у њу ушла цивилизација. Када се вратимо на 9. и 10. век, видећемо да је исламска цивилизација доживела научни процват, док су на Западу живеле старешине полудивљаци, хвалећи се како не знају да читају и пишу.

Напредним слојем су се сматрали полуписмени сиромашни свештеници који су проводили време преписујући старе књиге у својим храмовима, зарађујући на тај начин за куповину папира потребног за писање својих светих књига.

Када је један број просветљених умова најзад одлучио да прекине ланац незнања, покуцали су на врата Арапима како би их они упутили ономе што им је преко потребно, јер су у то време Арапи били доминантни на свим пољима науке."

Проблеме у свету може да реши само Ислам

Џорџ Бернард Шо, велики писац и добитник Нобелове награде за књижевност, рекао је: "Када бисмо претпоставили да човек попут Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас, преузме власт модерног света, он би успео у решавању светских проблема, што би резултирало преко потребним миром и срећом."

Много дугујемо Арапима

Магазин Ез-Зехра' је пренео говор америчког научника и историчара Артура Лаусија, говор који је упутио Сиријцима на скупу у Детроиту: "Као особа која припада саксонској раси, признајем да дугујемо много Арапима. Много наших људи тврди да су

основе наше цивилизације и културе грчка и римска, иако су њихови трагови давно нестали и иако су заборављени. Арапска Шпанија је школа која је подучила Европу науци, књижевности, филозофији, математици, астрономији, итд. Сребрена земаљска кугла коју је поклонио арапски географ Еш-Шериф ел-Идриси владару Наполија средином дванаестог века најбољи је пример арапске доминације. То се десило 500. година пре него што је Колумбо почео са путовањима и откривањем света."

Да је исламска цивилизација остала да влада светом

Проф. Жозеф Мекип је рекао: "Да се којим случајем проширило знање и култура Кордобе на целу Европу, то би био врхунац европске цивилизације. Тада би унапредовало знање у 13. веку, Америка и остали делови света би знатно пре били откривени. Да се то десило, цели свет би данас уживао мир, срећу и благостање, као што ће уживати те благодати тек око 2500. године."

Америчка жена има на чему да завиди Арапкињама

Приликом посете америчке делегације једној арапској држави, Американка, чланица делегације, са пуно бола изјавила је следеће: "Камо среће да можемо да останемо дуже у овој земљи или можда чак и заувек."

Потом је наставила са говором на арапском језику који није био у потпуности граматички исправан, али су могле да се разумеју њене речи. На питање да ли је удата, одговорила је: "Нисам се удала јер нисам успела да пронађем човека који ће да поштује своју жену и који ће да препозна њену вредност као што је то случај са арапским мужевима. Одакле ја долазим, муж третира жену исто као било којег пријатеља или комшију! Она не представља важан фактор у мужевљевом животу. Док је овде жена поштована, угађа јој се и муж тежи да је усрећи пре него самог себе."

Један од новинара, коментаришући Американкине речи, рекао је да неке Арапкиње, и поред наведених позитивних страна, нису задовољне односом мушкараца према њима па захтевају једнакост. Американка се насмејала и рекла је: "Да те

жене оду у Америку и да се пожале на 'начин' на који их њихови мужеви третирају - све би им се Американке насмејале на њихове додатне захтеве... Америчка жена завиди арапској жени и прижељкује брачни живот какав Арапкиње имају."

Исламске врлине су као планине

Праведни лидер са Запада је једном у друштву Решида Риде, у Триполију, изјавио: "У Исламу постоје врлине које су као планине, али сте их ви покопали да не може о њима ни да се чује нити говори. Оно мало што је остало, као што је особина помагања странцу у име Бога - претворили смо у једну од хришћанских врлина, па смо је као такву проширили светом!"

Запањујуће победе

Проф. Хамилтон Гибб у својој књизи "Мухаммед Анеисм" казује: "Примери ових запањујућих победа и тријумфа муслиманке војске, која је у периоду краћем од једног века успела да

прошири власт на Меракиш, Шпанију, Француску, Константинопол и широм Азије - само потврђују специфичност исламске религије као јаке вере која самоуверено тријумфује.

Такође, од особина Исламске владавине је отпор и предавање свему ономе што јој се супротстави. Са друге стране, историја бележи много примера исламске толеранције, на различите начине, унутар исламског друштва и других друштава. Такође, од специфичности исламске владавине је константни дигнитет којим се одликовала и у најтежим временима своје историје."

Дванаесто поглавље

ИЗЈАВЕ МРЗИТЕЉА ИСЛАМА И ЊИХОВЕ УРОТЕ

Изјаве мрзитеља Ислама и њихове уроте

Пропаст библиотека

Катастрофални крсташки походи су дали за резултат стравичним разарањима највећих и највреднијих библиотека које су се налазиле у Триполију, Јерусалему, Гази, Аскалану и другим градовима. Сасвим је довољан податак који су навели неки историчари да су крсташки, током крсташких похода, само у Триполију уништили три милиона томова књига.

Циљеви крсташких мисионара

Помоћник мисионарских изасланстава за Исток бискуп Деј Мистил, са седиштем у Риму, изјавио је: "Заиста, основни циљ сваког хришћанског мисионара који мора да буде у потпуности остварен јесте елиминисање снаге компактности и јединства којом се одликује Ислам, или, у најмању руку, рад на

слабљењу те снаге. Сваки хришћански мисионар је обавезан да студиозно проучава и да разуме Мухаммедов Кур'ан како би изнашао начине и путеве да људима на Истоку објасни постојање хришћанске цивилизације која је егзистирала пре Хицре. Њихова дужност је и да употребљавају мирнодопско оружје које заробљава људске душе, а пре свих су подела хуманитарне помоћи и малих новчаних прилога, отварање института и школа и хуманитарних организација, а све те институције морају да имају верски предзнак, односно да буду хришћанске."

Јевреји и године које имају последњу цифру - седам

Јевреји су одабрали године са седмицом као последњим бројем за остварење својих завера против муслимана. Тако су 1917., 1947., 1967. - године у којима су водили велике офанзиве и ратове против муслимана. Наиме, они гаје оптимизам уз број седам и верују да им он доноси срећу, па се по њиховом веровању надају победама које ће да им донесу доминацију и власт на целим свету. Те победе

почињу, сходно њиховим тврдњама и уверењима, након 2000. године.

Рад на разбијању јединства муслимана

Рејханија је забележио у свом делу "Мулукул-'ареб" (л /341) да је пуковник британске војске Џакоб изјавио како је управа предузећа "Индија" упутила капетану Хаинесу, првом намеснику Адена (на југу Арабије), допис у којем је писало: "Окрећи пријатељско племе против непријатељског и не ангажуј у томе британске војнике. Иако нам је жао да проливамо нечију крв, ипак је то у интересу британске политике у Адену, јер се на тај начин повећава раскол између тих племена."

Како победити муслимане

Француски намесник у Алжиру је, поводом стогодишњице колонијалне окупације те муслиманске земље, изјавио: "Ми никада нећемо моћи да поразимо Алжирце све док они уче и проучавају Кур'ан и док говоре арапским језиком.

Зато је наша дужност да радимо на томе да им избијемо Кур'ан из руку и да им ишчупамо арапски језик из уста."

Супротстављање Исламу

Филип Февандас је рекао: "Обавеза Француске је да се супротстави Исламу у овом свету и да води непријатељску политику наспрам њега па да, у најмању руку, настоји да заустави његово ширење."

Резултат атеистичког деловања на муслимане

Један оријенталиста је изјавио: "Ислам је изгубио своју доминацију у животима муслимана у сегменту њиховог друштвеног деловања. Његов утицај је постепено слабио све док се није свео на практиковање неких одређених светковина. Све се одвијало постепено а да муслимани нису били ни свесни шта се догађа, и били су заогрнути непажњом. Оваква ситуација је већ дубоко укореењена и немогуће је да се она промени у корист муслимана. Важно је казати да је велику улогу у томе одиграла скупина вођа и владара у исламском свету, а посебно оних млађих међу њима. Такав крајњи исход је плод

атеистичког образовно-културног рада и деловања међу муслиманима."

Политика колонијализма и Ислам

Шекиб Арслан је рекао: "Муслимани су у очима Европљана један уммет (народ), независно колико он био расцепкан и међусобно удаљен. Управо зато га је маршал Јути, француски управник Марока, упоредио са звучном кутијом чији се звук, када се удари са горње стране, преноси до најнижег дела, па одзвања. Политика колонизаторских земаља је политика оних који добро познају јачину и чврстоћу веза које су изграђене на исламским основама, тако да онај који се бори против Ислама мора да настоји да ослаби ову везу колико год је то могуће."

Још једна прича о уништењу библиотека

У трећем тому "Ел-Муктетафа" стоји следеће: "Нека нам становници Шпаније кажу где је 80.000 књига које су, по наређењу кардинала Шимтера, запаљене на трговима Гранаде, непосредно након њеног заузимања. Они су те књиге запалили не знајући шта раде и какво непроценљиво благо

уништавају. У прах су претворили укупно милион и 500.000 томова књига које су написала пера муслимана Арапа, као што то наводи њихов историчар Риплес. Кад би нам још казали са колико још књига се ватра гостила када су њени пламени језици гутали јединствена научна дела од огромног значаја за човечанство. Шта могу да нам понуде као одговор за три лађе крцате огромним томовима књига исписаних на арапском језику, које су искрцали и пренели у дворац Ескуријал 1671. године, да би три четвртине биле уништене у пожару, а једна четвртина сачувана. Тек тада су ти непријатељи науке дошли себи из стања опседнутости и пробудили су се из сна свог незнања, па су препустили Михаилу Кусајрију из Триполија да те књиге сложи, заштити и да попише њихове наслове. Он је обавио тај задатак и набројао је 1.851 књигу која је остала сачувана." Крсташи су запалили преко три милиона књига у библиотекама Шама.

Ето тако прети Запад

Алберт Машадор је рекао: "Ко зна, можда ће да се поврати дан у којем ће западне земље да буду у

опасности од муслимана који ће да се спуштају са неба како би по други пут кренули у освајање света, и то у одговарајуће време. Ја нисам ту да упозоравам, али постоје многи непобитни показатељи који упућују на ту вероватноћу, а сигуран сам да никаква нуклеарка или ракете неће моћи да заустави њихов продор. Муслиман се пробудио и гласно узвикује: Ево мене, ја заиста нисам мртав и не прихватам да након данашњег дана будем средство које ће да усмеравају светски центри и њихове обавештајне службе."

Ако дође до поновог јединства муслимана

Оријенталиста и хришћански мисионар Лоренс Браун је изјавио: "Ако дође до уједињења муслимана па они формирају арапску империју, то ће да им омогући да постану опасност и проклетство за свет, али у исто време за тај исти свет могу да постану и благодат.

Међутим, ако остану подељени, онда ће они да остану безвредни и без икаквог утицаја, а наш је задатак да Арапи и муслимани остану подељени и расцепкани како би били без икакве снаге."

Ако се муслиманима да слобода

Амерички оријенталиста и експерт за питања Пакистана В. К. Смит је рекао: "Ако се муслиманима да слобода у исламском свету и ако буду живели у демократским друштвима, Ислам ће сигурно да победи у тим земљама. Само у диктаторским режимима је могуће да одвојите муслиманске народе од њихове вере." Уредник листа "Тајм" у својој књизи "Пут Азије" саветује америчку владу да у исламским земљама успостави војно-диктаторске режиме који ће да спречи повратак Ислама доминацији над исламским умметом што неминовно води победи над Западом, његовом цивилизацијом и колонијализацијом. Ипак, упозорио их је да не забораве овим народима да дају и мало одушка како не би дошло до експлозије незадовољства.

Шта је Француска учинила са Алжиром

Знајући да је основни извор снаге алжирских муслимана Кур'ан, Французи су одлучили да надвладају тај утицај Кур'ана на понашање

муслиманске омладине. Смислили су план како да то ураде па су одабрали десет алжирских девојака муслиманки којима је француска влада одобрила да се упишу у француске школе, обавезали су их да носе француску ношњу, подучили су их француској култури и француском језику, тако да су помислили: ето правих Францускиња! Након једанаест година уложеног времена и труда, организовали су им свечану академију поводом завршетка школовања, на коју су позвани министри, мислиоци и новинари. На самом почетку свечаности сви су запањеним погледима посматрали алжирске девојке које су ушле одевене у Исламско-алжирску ношњу, што је алармирало француску јавност и медије који су се јавно запитали: "Шта је Француска урадила у Алжиру за 128 година боравка на његовом тлу?" Министар Ла Кост, који је био задужен за питања француских колонија, одговорио је: "А шта могу да учине ако је Кур'ан јачи од целе Француске?"

Мајка свих зла

Хенри ди Кастри је рекао: "Уистину је најјаче оружје којим могу да се униште источњаци и

најоштрија сабља којом могу да се посеку муслимани: алкохол. Покушали смо да употребимо ово оружје против становништва Алжира, али њихов Шеријат (исламски верозакон) им то забрањује па су се устегнули од њега. Њихов наталитет се удвостручио. А да су нас дочекали попут оних лицемера и проданих душа из њиховог народа који су нас срдечно и топло дочекали и који су са нама пили алкохол, тада би нам били у потпуности потчињени и понизни као што је случај једног племена које је пило наш алкохол и које је понело бреме понижења и потчињености нама."

Рушење и изградња

Звимер је изјавио, како стоји у делу "Напад на исламски свет": "Хришћанско мисионарство има две карактеристике: карактеристику рушења и карактеристику изградње. Што се тиче рушења, под тим подразумевамо дезорентацију муслимана и удаљавање од Ислама, макар то водило и њиховом прихватању атеистичког погледа и уверења. А под појмом изградње мислимо на покрштавање муслимана, ако је то могуће да се учини, како би стали, раме уз раме са западном цивилизацијом, против свог народа."

Зашто смо ратовали у Алжиру

Након што је Алжир изборио своју независност, један од најпознатијих оријенталиста је одржао у Мадриду предавање под насловом: "Зашто смо настојали да останемо у Алжиру?" Том приликом је рекао: "Ми нисмо мобилизовали пола милиона војника ради алжирског вина нити због његових пустиња или маслина. Ми смо себе видели као штит Европи од могућег исламског надирања који би извели Алжирци и њихова браћа муслимани, који би прелазили Средоземно море са циљем да врате Андалус (Шпанију) који су изгубили. Желели смо и да спречимо могући долазак до срца Француске, на чијем тлу би могла да се одигра нова битка код Поатјеа у којој би они можда извојевали победу. То би значило освајање целе Европе и завршетак онога што је започето још у доба Емевија који су Средоземно море хтели да претворе у чисте исламске воде. Ето, ми смо се зато борили у Алжиру."

Исламска опасност

Један од високопозиционираних службеника при Министарству спољних послова Француске,

1952. године је рекао: "Једина реална и објективна опасност која нас директно угрожава јесте исламска опасност. Дајмо овом (исламском) свету оно што жели и изградимо у њему невољност за индустријском производњом и стручним усавршавањем. Па ако не успемо у остварењу тог плана, а дивимо се слободи ланаца индустријске немоћи и немоћи усавршавања у струци, онда опасност од исламског света и његове огромне исламске снаге постаје извесном, што води завршетку доминације Запада и његове водеће улоге у свету."

Овај Кур'ан

Хришћански мисионар Тајкли је изјавио: "Наша је обавеза да користимо Кур'ан као најјаче оружје у Исламу против самог Ислама све док га у потпуности не унишимо. Морамо муслиманима да објаснимо да оно што је у Кур'ану да то није ново, а да је оно што је ново, у њему неисправно."

Трагови ових се не губе нити нестају

Командант војних снага који је кренуо у поход да окупира Сирију и Либан, осим тога што је на своје војне бродове укрцао огроман број војника, оружја, војне опреме и хране, у те бродове је укрцао и најмодерније и најубитачније оружје које је до тада било неупотребљено, јер се тога нико пре није досетио. Тај командант се одлучио да такво оружје употреби онда када се уверио у његову огромну моћ и надмоћ у односу на све друге врсте наоружања. То оружје је било специјализовано за уништење морала. Поред великог броја ратних бродова, један брод је напунио неморалним женама, а када је угледао забезекнута лица својих војника који су ишчекивали одговор свог надређеног официра, он им је рекао: "Сигурно се питате шта ће нам неморалне жене када смо пред вратима одлучујућих битака у којима нам је потребна изузетна снага и стабилност, а не неморал. Снага и моћ нашег уобичајеног оружја може да нестане, али трагови ових (жена) се не губе нити нестају." Истину је рекао овај командант. Окупатор је напустио Сирију, Либан и друге земље, али последице њихових недеља још уништавају људе и исцрпљују снагу муслимана. Таква врста деструкције, разарања и уништавања је такве снаге и обима да су

последнице тадашњег војног разарања незнатне и занемарљиве у односу на ову претходно споменуту врсту.

Тринаесто поглавље

ЗАПАДНОЈ ЦИВИЛИЗАЦИЈИ

О западној цивилизацији

Забрана женама да читају Јеванђеље

Енглески филозоф Херберт Спенсер је написао: "Жене су се продавале у Енглеској у периоду између петог и једанаестог века, а енглески парламент је, у доба владавине краља Хенрија Осмог,

донео одлуку у којој се забрањује жени да чита Нови завет." Један уважени исламски учењак ово коментарише следећим речима: "Упоредите ово са ситуацијом у Медини, где другови тј. први следбеници посланика Мухаммеда, први Мусхаф (Кур'ан) који је сакупљен у једну књигу у доба владавине Ебу Бекра, нека је Бог задовољан њим, предају у руке једној жени, а она је Хафса бинт Омер, мајка правоверних."

Жена са Запада

Жена са запада је постала средство за остварење материјалне добити. У САД- у постоји преко 200 фирми које се баве ангажовањем жена у рекламне и друге сврхе. Бивши амерички председник Никсон је објавио информацију да је кориштење женског тела с циљем трговине донело огроман профит, који је само у 1972. години износио око две милијарде долара.

Запослене жене су Западу донеле проблеме

Када су се жене запослиле у јавним секторима, дошло је до распадања породица. Велики број кривичних дела и породичних проблема јесте последица тога што је жена напустила своју кућу с циљем да удвостручи кућни буџет. Буџет је удвостручен, али је опао ниво морала. Уплив великог броја жена је довео до смањеног броја радних места за мушкарце, а саме жене су изгубиле много од своје природе која их упућује на одгој деце и бригу о себи, породици, свом дому. Тако је жена постала ново створење које није карактеристично ни жени ни мушкарцу.

Заборавила сам на своју женственост

Америчка глумица Барбара С. је изјавила за један часопис следеће: "Уверила сам се у чињеницу да ми многе ствари недостају. Пуну пажњу сам посветила својој уметничкој каријери, а заборавила сам на свој живот као живот жене. Данас ја завидим женама које имају довољно времена да се посвете својим мужевима и деци. Непобитна је чињеница да успех у каријери и чувеност немају никаквог смисла у

одсутности нормалног породичног живота у којем ће жена да се осећа женом у пуном смислу те речи."

Не приближавајте се блуду

Доктор Џон Пејстон је рекао: "Научне чињенице које су резултат опсежних истраживања показале су нам да су узрочници највећег броја полних болести ванбрачни интимни односи."

Доктор Клод Никол Скот је рекао: "Проблем с којим се данас суочавамо је промена моралних вредности које сада дозвољавају и оправдавају успостављање ванбрачних односа и заједница. То је довело до енормног повећања полних болести које су последица развратног полног живота."

Рецензија

Књига "Ризница мудрости муслиманских великана" Ибрахима Ал-На'маха пружа могућност

читаоцима да се упознају с величанственим феноменом исламске цивилизације. Ислам је утицао на поштовање универзалних људских вредности и права, заснованих на савршеним законима датим од Господара свих светова. Велика пажња у Исламу посвећена је заштити живота, имовине и части људи без обзира на расу и друштвени положај. "Нећу окусити кајмак, док га сиромаси не окусе", рекао је владар Омер када је завладала глад у његово доба.

"Ризница мудрости муслиманских великана" даје нам обиље информација о скромности и праведности муслиманских великана. Ебу Хамид Мухаммед ал-Газали, једно од највећих имена у историји мишљења у Исламу, залагао се за одгајање свих људи који имају било какву везу с влашћу, на Исламским принципима, а успешност било којег владара у власти мерио је његовим поштовањем Бога. Многе Газалијине мудре изреке од пре девет векова и дан-данас су једнако актуелне.

Историја је пуна добрих и злих владара, диктатора и демократа, оних који су у црно завили своје народе и епохе и оних које историја памти као часне политичаре, чије се мудре изреке с великим поштовањем цитирају и тумаче.

У средњем веку, након појаве Ислама, муслимани су загосподарили највећим делом тадашњег културног света, креирали царство које се простирало од Атлантског океана до граница Кине. Муслимани нису креирали само велико царство, него су изградили сјајну Исламску културу.

Исламски народи били су баштиници старих цивилизација које су цветале долинама Еуфрата и Тигриса, у долини Нила и на источној страни Медитерана. Они су асимилирали главне елементе бабилонске, грчко-хеленске и римске културе, и касније имали посредничку улогу, преносећи интелектуалне тековине ових култура у средњовековну Европу. Ниједан народ у средњем веку није толико допринео људском напретку као Арапи након примања Ислама.

Дело "Ризница мудрости муслиманских великана" пружа сазнања о развоју муслиманске цивилизације од Божије Објаве коју је Посланик Мухаммед, нека је над њим Божији мир и спас, пренео људима до достигнућа на пољу управе, медицине, географије и уметности. На таква достигнућа утицао је Кур'ан Часни, Књига која је имала и има "невиђен утицај на људску историју".

Упркос великом доприносу Исламске цивилизације европској и светској цивилизацији, поједини оријенталисти су имали циљ да академски креирају погрешну слику о Исламу. Ови оријенталисти су свесно занемаривали све вредности које су преузимане из дела муслиманских научника и мислилаца. Уосталом, европски културни покрети хуманизма и ренесансе су незамисливи без доприноса муслиманске цивилизације.

После страшних искушења, падова и устајања, после стравичних уништења свега што је било истинито, морално и достојанствено, враћамо се вишевековној мудрости и искуству, тековинама муслиманске цивилизације, најблистављеним тренутцима славе, богатства и, надам се, мудростима муслиманских великана.

Одушевљава нас та мудрост, скромност, праведност и брига за све поданике, а то би требао да буде путоказ и инспирација модерним политичким елитама и владарима.

"Ризница мудрости муслиманских великана", дело из баштине муслиманске мудрости, оживеће знатижељу да се упозна духовно богатство

муслиманске културе која се темељи на Кур'ану Часном и Пракси Мухаммеда, нека је над њим Божији мир и спас. Стога, ово вредно дело најтоплије препоручујемо за публикавање.

Хусеин Чепало, проф.

Рецензија

Ова књига је избор мудрости насталих кроз богату историју нарастања муслиманске цивилизације. Она говори о лепоти вишевековних искустава муслиманских народа и култура, о вековном континуитету и непорецивом идентитету и аутентичности муслиманске културе и традиције.

Својим лепим стилем и течним језиком једноставна је и практична. Преводиоцима припада посебна захвалност на труду и залагању, те признање, јер су својим преводилачким и перовним умећем успели аутентично да пренецу догађаје и карактеристике ликова, и ову књигу учине приступачном свима, како одраслима и омладини,

тако и деци. Књига обухвата догађаје, искуства и беседе великана, владара и добрих људи. Кур'ан и хадис су важан ослонац у мудрим изрекама, што сведочи колико су они били муслиманима извор напајања и ослонац у животу.

Важна карактеристика ових прича је њихова краткоћа и јасноћа, па могу лако да се памте и користе као поука и порука у разним животним ситуацијама. Широк је распон тема које приче обухватају - од понашања и опхођења владара - до обичног света. Све ове приче, сабране у тринаест тематски различитих целина, циљано указују на морално понашање и комуницирање људи у различитим животним ситуацијама. Многе од њих су доста информативне и говоре нам о неким приликама и догађајима који су се дешавали од времена Посланика, нека је над њим Божији мир и спас, преко владавине, па све до времена декаденције исламске државе.

Ова књига је у времену информационих технологија и електронских медија пријатно освежење за све оне који желе да своју душу оплемене и напоје из богате ризнице Исламске културе и традиције. Свакако да је добродошла као

необавезно штиво, али би могла бити јако добро искоришћена у школама кроз предмет веронауке при обради одређених тема моралног садржаја, па је, стога, срдечно препоручујем професорима и наставницима веронауке. Нема сумње да ће ова књига наићи на добар пријем, па да ће имати широки круг читалаца...

Џевдет Шошић, проф.